

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ראה

ביתר ע.	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע. ³⁰	בני ברק	ירושלים	עיר
18:53	19:02	19:08	19:00	18:52	19:01	19:01	19:07	18:53	כניסת שבת
20:06	20:07	20:06	20:07	20:06	20:09	20:07	20:08	20:06	יציאת שבת
20:44	20:40	20:43	20:42	20:43	20:43	20:43	20:41	20:44	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת שופטים א' - ז' אלו | דף היומי - מנחות ב - ח | משנה ברורה - סימן שיע"ט סעיף י"ז עד סימן שיע"כ סעיף י"ד | מוסר - קונטרס נפוצות ישראל מתחילת פרק ח' עד סוף הקונטרס | קנין חכמה - מסילת ישרים פרק י"ג עד פרק ט"ו

יום המישי כ"ח אב תשע"ח | פניני פרשת ראה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

שמעתי מהאחים גיטלה, בעליהן של שתי חנויות ספרים, האחת בבני ברק והשניה בירושלים. החנות בבני ברק מניבה רווחים נאים, החנות בירושלים לעומת זאת, ממוקמת במיקום גרוע, ומטבע הדברים אין בה תנועה ערה של קונים... חשבו האחים להעתיק את מיקומה של החנות, והחליטו להיוועץ במרן רבי אהרון לייב שטיינמן זצוק"ל. הם סיפרו על מצב החנות...

רבי שלמה לווינשטיין שליט"א, בסיפורים יהודיים על צדקה וחסד

"וּנְדַבְרֵיהֶּ וְתַרְוַמַת יָדָהּ" (דברים י"ב, י"ז)

ועני ואביון

בספר 'בנתיבות המגיד' מסופר: רבי לייביש פינקוס ז"ל מברוקלין, היה יהודי צנוע ושקט, עניו ועדין נפש, שהצליח לשרוד במוראות חורבן אירופה, והגיע לאמריקה בשנות העשרה לחייו. הפרנסה במולדת החדשה לא היתה קלה, והוא התייגע כל ימיו בעבודתו בתחום הפרוות. חלפו עברו השנים, וכאשר היה רבי לייביש איש קשיש, נשא תמיד בכיסו מלא חופניים רבעי-דולר. איש לא ידע למה ומדוע, אולם לאחר שנפטר לבית עולמו, גילה מישהו את הסיבה. בוקר-בוקר, בבואו לתפילת שחרית בבית הכנסת, ניגשו אליו עוברי אורח עניים, שנהגו לעבור בין בתי הכנסת, לפשוט יד ולקבץ נדבות. רבי לייביש סבר, שאם יושיט לקבצן דולר מתוך כוונה לקבל עודף, עלול האיש לחשוב, ולו לרגע, שהנה הוא עומד לקבל דולר שלם, ושמתו הרגעית תתחלף עד מהרה בתחושת אכזבה, כאשר יתבקש להחזיר עודף. לפיכך, כדי למנוע מן העני אשליות, ולו רק להרף עין, העדיף רבי לייביש לשאת עמו מטבעות של רבע-דולר... כך יכול היה להעניק לפושטי היד מידי יום ביומו, את הסכום המדויק אותו התכוון לתת להם.

שמעתי מעשה מופלא בנוגע לגימטריה של המילה 'צדקה': בעיר רחובות מתגורר אמן בשם 'בר עמי'. את יצירותיו המקוריות הוא מניח בכספת בארצות הברית, ואת ההעתקים [ליתוגרפיה, שהם העתקים מאוד מדויקים של המקור], הוא מוכר כשהם ממוסגרים וממוספרים. מספר האמן, שבאחת מהרצאותיו ניגשה אליו בסיום ההרצאה אישה מבוגרת, וביקשה את יצירתו בנושא הצדקה. הגיש לה את מבוקשה, דקות ספורות אחר כך חשה האישה שלא בטוב. לאחר שהתאוששה וההמולה סביבה שככה, שאל אותה האמן מה קרה? היא הראתה לו את המספר הסיפורי של התמונה שמכר לה: 991.

נו, מה ההתרגשות הגדולה? הפשילה את שרוללה, והראתה לו שעל זרועה חרוט המספר 991, 'מזכרת' מהנאצים יימח שמם, שחרטו לה בהיותה באושוויץ, והסבירה כי צירוף המקרים מאוד ריגש אותה.

"ומדוע באמת החלטת לקחת דווקא את התמונה הזאת של הצדקה?", הוסיף האמן ושאל, והאישה הסבירה שנושא זה מאוד קרוב ללבה. עוד בחוץ לארץ, לפני השואה, היתה מתעסקת רבות בנושא זה, של איסוף כספי צדקה וחלוקתם לעניים, וגם אחרי השואה היא מתעסקת בענייני צדקה, לכן נושא זה 'מדבר' אליה מאוד. אמר לה: "גברת, לידיעתך 'צדקה' היא בגימטריא 199, כשאת הגעת אל מחנה ההשמדה של הנאצים יימח שמם, השטן עצמו רשם לך על היד את הגימטריה של 'צדקה' - 199, כביכול רצתה ההשגחה לומר: 'בגברת זו לא לגעת, היא מוכרחה להינצל! כי צדקה תציל ממות!'"

'צדקה' בגימטריה 199, לרמוז שמי שיש לו מאתיים שוב אינו יכול ליטול מן הצדקה.

רמז נוסף: המילה 'צדק' מורכבת מהאותיות צ' וק', וביניהן האות ד' [שמזכירה לנו את הדל]. ללמדנו, שאת הפרש שיש בין צ' לק' הינו 10 [מעשר], יש ליתן לדל.

ואמרו חז"ל: "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש", וזוהי האות ה' שבסוף המילה 'צדקה'.

"שאלתי פעם", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "את אאמו"ר, במה זכה שיהיו לו מיוצאי הלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה, המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל? אמר לי: 'תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות, לא כוס אחת של דמעות ולא שתיים, אלא נחלים של דמעות שפכתי, על 'לא ימושו מפוך ומפי זרעך'"

על התפילות והדמעות של בעל 'שבת הלוי', מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל

"למען ייטב לך ולבניך אחריו עד עולם" (דברים י"ב, כ"ח)

רבינו לא השקיע בתפילה תקופה או זמן מסויים. היה זה מהלך החיים הרגיל והטבעי אצלו. ברי היה לו, שעל כל דבר וכל צעד בחיים יש להתפלל ולהתחנן אליו יתברך. ואכן, לא רק עמל, יזע ומיעוט שינה ואכילה אפיינו את גדילתו בתורה של רבינו. כי אם גם דמעות רבות ששפך בתפילותיו, על מנת שיזכה לאהבת תורה ללמוד וללמד, לשמור ולעשות. באחת ההזדמנויות סיפר, שבצעירותו בלובלין היה בוכה בברכת 'אהבה רבה' ובתפילת 'והערב נא' שבברכת התורה...

בקרן זוויתו של ההיכל הלוברלינאי, היה יושב רבינו ושופך את לבו כבן המתחטא בפני אביו. עיניו היו אדומות מחוסר שינה. גופו היה כחוש ממיעוט אכילה. הספר שלפניו היה בלוי מרוב שימוש. והוא, מה הוא מבקש? - "והאר עינינו בתורתך" ... בבכי גדול היה מבקש זאת, ובדמעות שליש היה מתחטא, משל נסתמו בפניו מעיינות החכמה, ולא נגלו לפניו חכמה בטהרתה. וכי פלא הוא שזכה לכך?!

"לא פעם", סיפר בנו הרה"ג רבי אברהם אליהו וואזנר שליט"א, "כשלמדנו עם אבא הוא היה אומר לנו: 'אני, כשלא הבנתי תוספות מוקשה בצעירותי, הייתי בוכה בדמעות שליש לפני השי"ת, שיאיר את עיניי עד שזכיתי להבינו'... וכן סיפר תלמידו הרה"ג רבי ישראל דב ויזל שליט"א, ששמע מפיו כי בבחרותו, כאשר הוא עסק בלימוד התוספות ולא ירד לעומק דבריהם הקדושים, היה נעמד בפינת ההיכל ואמר פרק תהילים בבכי ובדמעות, שה' יאיר את עיניו..."

אבל לא רק אז בשנות בחרותו, בכה רבינו לפניו יתברך על תורה, אלא כל ימיו, כפי שהעיד בנו הגאון רבי חיים מאיר שליט"א: "איני זוכר 'אהבה רבה' שלו בתפילת שחרית, בלי שיזלגו דמעות רותחות מעיניו. הוא ממש התחנן, הוא ביקש בדמעות שליש לזכות ללמוד וללמד!"

ואכן מי שזכה, ראה יום-יום את הבכיות העצומות שלו בברכת 'אהבה רבה'. באיזה רגש בכה. בדמעות שליש ובתחנונים: "והאר עינינו בתורתך" ... באחת ההזדמנויות, תאר בלשונו המתוקה כמה לשונות של תחנונים אנו אומרים בברכה זו: "כן תחנונו ותלמדנו... אבינו, אב, הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין, ולהשכיל, לשמוע, ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות... והאר עינינו בתורתך" ... והסביר כי רואים מכאן שכדי לזכות לתורה, צריך הרבה הרבה תפילות ורחמים...

מי שעקב אחריו בתפילותיו, ראה כל פעם מחדש מימוש מושלם של המושג: "ואני תפילתי", ומאי משמע: "ולעבדו בכל לבבכם". "כשהיינו יוצאים בחזרת הש"ץ, בתוך לווים, לרוחץ ידי הכהנים", מספרים בניו ונכדיו, "היינו רואים עדיין על לחייו מהדמעות שנשרו מעיניו בתפילת שמונה-עשרה."

רבינו, שידע את הסוד והכח של מתנת התפילה, ונהיר היה לו כי בכח התפילה יכול האדם להשיג את כל אשר יחפוץ, אפילו את שיא הפסגה בתורה וביראת שמים - השתמש בזה רבות. בעצמו העיד כי כל מה שזכה, זכה רק בכח התפילה!

שח רבינו לאחד מנכדיו ואמר, כי סוד ההצלחה שלו בתורה, נבע מכח זה שלא היה יום שלא הוריד דמעות בברכות התורה, כדי שיצליח בתורה ויראת שמים...

תיאור מרטיט על ברכת התורה של רבינו, נשמע מפי נכדו הרה"ג רבי מרדכי יהודה וואזנר שליט"א. בהיותו בחור צעיר לימים, ביקש ממנו רבינו שיטן עמו בביתו. הוא נענה לבקשה, וזכה לשמוע את רבינו מברך ברכת התורה, בבכיות עצומות ובכוונה עצומה, נוראה ונשגבה, כאשר כל מילה ומילה נאמרה בלב מלא רגש, בבכי ותחנונים לפניו יתברך...

אבל לא רק בברכת התורה היה רבינו בוכה ומתחנן על התורה, הנה מה שסיפרו תלמידיו ששמעו מפיו של רבינו: "כשלמדתי בישיבת חכמי לובלין, הייתי מתבודד ומתפלל על יד עץ מסוים. למרות שעברו מאז עשרות שנים, אני עדיין זוכר את המקום ואת העץ, שעל ידו עמדתי והתפללתי באופן קבוע. שם על יד העץ, ביקשתי בדמעות שליש פעמים רבות מהשם יתברך, שיזכה אותי לכתרה של תורה."

וכן לא פעם סיפר רבינו לצאצאיו ותלמידיו, כי הוא יכול להראות להם את העץ הפינתי, בקרבת ישיבת 'חכמי לובלין', אשר תחתיו "לילות רבים הייתי מתפלל ומתחנן בדמעות שליש". וזה היה נוסח בקשתו הטהורה: "איך זאל ווערן איינס מיט דער תורה, און איך זאל קענען כל התורה כולה?" (שאני יהיה מאוחד עם התורה, ושאדע את כל התורה כולה!).

הוא התפלל אז גם על הגשמת שאיפתו, שיזכה להיות מרביץ תורה בארץ ישראל, שאיפה שהתגשמה במלואה. כמו שסיפר תלמידו הרה"ג רבי חיים ליברמן שליט"א: "זכיתי לשמוע מפי קודשו כמה פעמים, שסמוך לישיבה היה יער קטן שהיה נוהג לעשות שם 'התבודדות', והיה מתפלל ושופך שם נפשו לד' ש'יעזרהו הקב"ה להרביץ תורה בארץ ישראל".

בדומה לזה סיפר תלמידו, הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, כי רבינו התבטא באוזניו ואמר לו שבעודו בחור, תפילתו היתה כל העת שיזכה לעלות לארץ ישראל, ולהיות בה מרביץ תורה. וגם התחנן לזכות להגיע לאמיתתה של תורה. והקב"ה סייע בעדו, שכל שאיפתו להגדיל תורה ולהאדירה - תתקיים.

אולם לא רק על עצמו התפלל והתחנן רבינו לפניו יתברך, אלא גם על בניו ונכדיו. "שאלתי פעם", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "את אאמו"ר במה זכה שיהיו לו מיוצאי הלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה, המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל? אמר לי: 'תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות! - כשהייתי אומר הפסוק (ב'ובא לציון)': 'לא ימושו מפוך ומפי זרע זרעך מעתה ועד עולם', שפכתי הרבה דמעות! דבר זה אינו בא בקלות, צריך לשפוך הרבה שיח ותפילה לפני ה'!"

ופעם התבטא רבינו ואמר: "לא דמעה אחת ולא שתיים, לא כוס אחת של דמעות ולא שתיים, אלא נחלים של דמעות שפכתי, על 'לא ימושו מפוך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך מעתה ועד עולם'... עז היה רצונו לראות את בניו ונכדיו גדלים לגדולי תורה ויראה."

רבינו היה האדם ששאף להגיע לשיא הגדלות בתורה ויראת שמים, שאף להורות תורה לכל עם ישראל. להעמיד בנים ותלמידים מורי הוראה ודיינים, לאלפים ולרבבות. התפלל, התחנן ובכה לפניו יתברך על כך, ואכן זכה בעקבות זאת, שמילא הקב"ה את כל בקשותיו ותחינותיו. ויקויים בו מה שנאמר "הרחב פיך ואמלאהו"...

פעם הגיע לישיבה בחור מיוון כבן עשרים, שלא ידע אפילו אותיות א'-ב', והורה להשאירו בישיבה, ואף שהישיבה לא הייתה מקום מקלט לאלו וכיוצא בהם, אבל כיון שלא מצא מקום עבורו, לא רצה לשלחו והורה ללמדו א'-ב', ולומר עמו קריאת שמע ולהניח לו תפילין

ראב"ד העדה החרדית, הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א בעובדות, הליכות והנהגות שראה אצל רבו הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל

"לְשִׁכְנוּ תְדַרְשׁוּ וְכַתֵּב שְׁמֹה" (דברים י"ב, ה')

היה אומר, שכאשר בחור נמצא בישיבה הוא בבחינת "קלטוהו מחיצות", ואי אפשר לסלק אותו מהישיבה, שאז הוא נופל לרחוב, ואפילו אם אינו לומד בישיבה, אבל עצם הדבר שנמצא בסביבה של בני תורה - מצילתו מחטא, שנעשה מושפע מהם לטובה. וגינה את אלו שמסלקים בחור מהישיבה, ואמר שהם אשמים בהידרדרותו אל הרחוב, ועתידים לתת על כך את הדין. ופעם הגיע לישיבה בחור מיוון, כבן עשרים, ולא ידע אפילו אותיות א'-ב', והורה להשאירו בישיבה, ואף שהישיבה לא הייתה מקום מקלט לאלו וכיוצא בהם, אבל כיון שלא מצא מקום עבורו - לא רצה לשלחו, וביאר שדינו של בחור זה כאבדה, והיינו אבדת גופו ונשמתו, ואם לא בא לידינו - ייתכן שהיינו פטורים מלהתעסק בו, אבל מאחר שהגיע לידינו - אסור לשלחו. והורה ללמדו א'-ב', ולומר עמו קריאת שמע ולהניח לו תפילין.

להם בגשמיות כלום, אבל היו יכולים לקיים מצוות צדקה בזה שסייעו לאחרים ברוחניות ובלמוד התורה.

במעלת אותם שלומדים כל חייהם בכולל בלא לקבל משרה

אמר שלפעמים אברך נמצא בכולל שנים רבות, ואינו מקבל שום תפקיד או משרה, והוא ובני משפחתו מצטערים מאוד על כך, אבל האמת היא שזו טעות ואין כאן מקום לצער, כי כל אברך בכולל יש לו מעלת ר"מ, גם אם לא מינוהו לתפקיד זה, משום ששואלים אותו שאלות בלימוד, ומסתכלים על הנהגתו בתפילותיו והתמדתו, ולמדים ממנו אורחות חיים, נמצא שהוא כר"מ ממש לכל דבר, ואף שתוארו אינו רשמי, ואינו מקבל משכורת על כך, אבל מציאות היא, שהוא מורה דרך לסביבתו. ואף שאינו מפורסם בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא, כשיתגלה ויתפרסם מי הם תלמידי החכמים שהקב"ה שש ושמח בהם, אז יתגלה לעין כל שהקב"ה שש ושמח בו, הגם שאינו מתכבד מכך בעולם הזה.

ובדומה לזה אמר, שאותם בחורים שמפקירים עצמם לסייע לאחרים בלימוד התורה, והם לדוגמה עבור כלל בני הישיבה, הרי הם רמ"ם ממש, אף שאין להם תואר רשמי ומשכורת, והם זוכים לסייעתא דשמיא ולהצלחה מיוחדת לצמוח לגדולי תורה.

התפילה והתורה קשורים זה בזה

היה מאריך בכל שיחותיו, שכדי לזכות להבנת התורה צריך להתפלל בכל יום בכוונה, מפני שעל ידי התפילה זוכים להתקדש ולהתקרב לקב"ה, ואז נעשים ראויים לקלוט את קדושת התורה, ועוד, שכדי לזכות לתורה צריך סייעתא דשמיא, ואי אפשר לזכות לסייעתא דשמיא בלא תפילה. והג"ר איסר זלמן מלצר זצ"ל סיפר לי, שהנצי"ב היה אומר בכל יום שיעור על דף גמרא עם הערותיו, ופעם אחת ארע שהנצי"ב היה בעיר, אבל לא אמר את השיעור היומי הקבוע, ויהי הדבר לפלא בעיני כולם, למה נמנע מלומר את השיעור היומי, והגרא"ז שהיה מאוד מקורב אליו, שאל אותו, והשיב הנצי"ב בתמימות שבאותו היום לא עלה לו לכוון בכוונה הראויה בברכת 'אהבה רבה', ולא העז לומר סברות בסוגיא בלא תפילה בכוונה, כי בלא התפילה אין סייעתא דשמיא לכוון לאמת...

(מתוך הספר 'אש קודש' - הנהגות הגאון הצדיק רבי משה שניידער זצ"ל)

סירב למסור למשטרה אחד שגנב מבני הישיבה

סופו של דבר היה, שאחרי שבועיים, בעת שמו"ר זצ"ל דיבר שיחת חיזוק בסעודה שלישית, ונתקבצו אז כל בני הישיבה ללא יוצא מן הכלל לשמוע השיחה, שמו לב שהבחור הנ"ל איננו, ותיכף יצאו לחפשו, ומצאו שרוקן כל מבנה הפנימיה מכל נכסי הבחורים, שהיו דלים ורשים ממש, ונתברר שמתחילה לא בא לישיבה, אלא כדי לבדוק מתי הוא הזמן שאין נפש חיה בפנימייה, ויוכל אז לגנוב הכל. בני הישיבה שנשארו דלים ורשים ממש, ביקשו להתלונן עליו במשטרה, כדי שיעזרו למוצאו ולקחת ממנו את מה שגזל, אבל מו"ר זצ"ל אמר, שאפשר שהוא יהודי, אלא שגבר עליו יצרו לגנוב ונמצינו 'מוסרים', ולכך סירב שיפנו למשטרה...

היה חוזר ואומר הרבה פעמים בשיחותיו, שכל בני הישיבה יכולים לצמוח גדולי עולם כמו ר' חיים בריסקער ור' חיים עוזר...

וזכורני שבפעם הראשונה ששמעתי ממנו שיחה, בהיותי נער צעיר לימים, שאל אותו בחור אחד שמאחר שאין לו כישרונות כמו הגר"ח והגר"ע, היאך יוכל לצמוח כהגר"ח או כהגר"ע, והשיב לו מו"ר זצ"ל, שאם הוא ינצל את כל כוחותיו ללימוד התורה, וכפי שגדולים אלו ניצלו את כוחותיהם, הוא ייחשב כגדול כמותם, שמידת גדלות האדם אינה נמדדת לפי ההישגים והפירות שקוצר, אלא לפי עמלו בתורה וקיום חובתו בשלמות.

מעשר בלימוד תורה

סידר בישיבה חברת 'עבודת הקודש' לבחורים מבוגרים, שהיו עומדים סמוך לבימה פעמיים בשבוע למשך כשעתיים, להשיב לצעירים מהם על מה שנתקשו בהבנה. ואמר שכשם שהנותן מעשר מכספו לצדקה, זהו סגולה לו להינצל מכל נזק בממונו, כך גם הנותן מעשר מזמן לימודו, ומפקיר עצמו להשיב לאחרים, זהו סגולה נפלאה לו להצליח בלימודו, ומשנתנה למעליותא כל צורת ההצלחה בלימודו, וסבר שזהו מפתח גדול להצלחת הבחורים בישיבה, הן לצעירים והן לתורמים מזמנם.

והוסיף עוד לבאר גודל מעלת המסייע לחבירו בתורה, שכאשר אדם עושה חסד עם זולתו בתורה, הקב"ה משיב לו במידה כנגד מידה, ועושה גם עמו חסד בלימוד התורה - ונותן לו סייעתא דשמיא מרובה בהבנת התורה, וכיון שאי אפשר לזכות להבנת התורה אלא על ידי סייעתא דשמיא, א"כ הדרך המובחרת לזכות להבנת התורה, היא על ידי שסייע לחברו בלימוד התורה. וביאר שכך היו מקיימים דור המדבר מצוות צדקה, שהרי לא היה חסר

**צלצלו בפעמון הכניסה, ושמעתי את קולו של נאמן ביתו, הרב אפשטיין:
"מרן רבי חיים נמצא למטה, ורוצה לעלות לבקר!" אין לתאר את
התרגשותי. למרות הכאבים העזים שממש פילחו את כל גופי, דילגתי על
רגל אחת, וחיפשתי בקדחתנות את מפתח הבית. חיפשתי בכיסי הבגדים
ובמגירות, ולשווא! בצער רב הודעתי שהמפתח אינו מצוי ברשותי...**

הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א, בסיפור אישי מרתק על ברכתו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

"נתן לך רחמים ורחמך" (דברים י"ג, י"ח)

בשמחת תורה תשנ"ח, באמצע אמירת ה'הלל', בדיוק כשאמרתי "יסור
יסרני י-ה", חשתי כאב ברגלי השמאלית. מורגל אני בכגון דא, והכאבים
חולפים מעצמם תוך שעה. ניסיתי להסיח מהם דעתי לבל יפרו מצות עשה
של שמחת החג, אבל הכאבים הלכו וגברו. לרקוד בהקפות - ודאי שלא
יכולתי. ביקשתי, זו הפעם הראשונה, שלא יקראוני לאחוז בספר התורה.
הייסורים אחזו בי כצבת, עד שלא יכול הייתי להזיז את הרגל. בקושי רב
גרתי עצמי לעלות לתורה, ובמאמצים מרובים עלתה לי העמידה בתפילת
מוסף של חג. הייסורים עלו מכף הרגל לקרסוליים, מהם לשוקיים ולברכיים,
עד שכל הרגל היתה גוש של כאב נורא.

מפני שמחת החג שמרתי על ארשת פנים מאירה, כלאתי אנחותי ולבי דווי.
פנית לידיד ובקשתיו ששיג עבורי כסא נכים לקחתני הביתה, אבל ארשת
הפנים הנינוחה שלי היתה בעוכרי, והלה לא האמין שהמצב כה נורא. הוא
ענני שאין זה לכבודי שיובילוני ברחובות עיר בכסא גלגלים, כשהכל מסיימים
תפילותיהם ומצויים ברחוב, ורבים כל כך מכירים אותי. ענית ואמרת שאיני
עושה זאת לכבודי, אלא מתוך הכרח: איני יכול לעמוד על רגלי מעוצמת
הכאבים!

סוף דבר, נאלצתי לפנות לידיד אחר שלא חשש כל כך לכבודי, אלא דאג
יותר למצבי, הלך וטרח למצוא כסא גלגלים, ובקשיים בל ייאמנו ידתי מבית
הכנסת, כשאני יכול לדרוך על רגלי השמאלית ותומכים בי מזה ומזה.
התיישבתי בכסא הגלגלים, והרחוב אכן היה מלא מכרים ואוהבים ודואגים
לשלומי. ברגע של היסח דעת מצדם, כיסיתי פני בטלית וביקשתי שימחר
להסיעני לביתי, כי ייסורי בלתי נסבלים. כשהגענו ידעתי שעליו עוד להחזיר
את הכסא, ולבטח ממתנינים לו בביתו לסעודת החג, לכן הודעתיו שאעלה
בעצמי לדירתי והודיתי לו מקרב לבי. הוא הלך להחזיר את כסא הגלגלים,
ואני דידיתי על רגל אחת לחדר המדרגות. איני צריך לתאר איך עולים מדרגה
אחר מדרגה, בקפיצות על רגל אחת, על כל שונאי ישראל.

בקושי נורא הגעתי לדירתי, ונאלצתי לוותר על סעודת החג ליד השולחן.
פנית הישר למיטתי, ויחלתי שהכאב יתפוגג ולו במעט, אך הכאב התעצם
ולא הרפה. נטלתי ידי במיטה ואכלתי כזית וכביצה בקושי רב. גם תפילת
מנחה התפללתי במיטתי. היתה זו הפעם הראשונה בחיי בה חיכיתי למוצאי
החג!

עם צאת החג חיפשתי רופא שיבוא לביקור בית ולא מצאתי, לא השגתי
אלא רופא אחד שהסכים לקבלני בביתו בשעה זו. הכאבים שלא שכחו
בינתיים התעצמו שבעתיים, כשקמתי והצבתי רגלי על הארץ. כל צעד עלה
לי בייסורים נוראים, ואין לתאר את הקושי בירידת המדרגות, את הכניסה
למונית, את היציאה ממנה, וההליכה לרופא, אך כל זה היה כאין וכאפס
לעומת בדיקתו של הרופא. הוא השכיבני על הספה בחדרו, והחל לבדוק את
הרגל. כל נגיעה היתה כשפוד מלובן בבשר החי, שלא לדבר על נסיונותיו
לסובב את הרגל, שמילטו מפי זעקות כאב נוראות. סוף דבר הרופא עמד
חסר אונים. לא זו בלבד שלא היתה בידו תרופה, אף לא ידע מה הבעיה.
הזריק זריקה להקלת הכאבים, אך לתחושותי לא עזרה מאומה, התייסרתי
כל הדרך חזרה וכל הלילה נאנקתי במכאובי בלא הפוגה.

למחרת, ערב שבת קודש, התקשרתי לרופא המשפחה בקופת חולים.
תיארת לי לפני את הייסורים הנוראים, והתנצלתי שאיני יכול לבוא אליו

מחמתם. הרופא הואיל לבוא לביקור בית, בדק ובדק ולכלל מסקנה לא הגיע.
רשם לי, אפוא, גלויות להקלת הכאבים, ואמר שבאם המצב לא יוטב במהלך
השבת, אפנה לבית החולים, וכבר ערך מכתב הפניה עבורם.

ככל שכיוונתי בבקשת: "שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו", לא
הרפו הכאבים ובקושי התאפקתי מאנחה ויגון. ראיתי שאין מנוס, ובמוצאי
שבת קודש מיד לאחר ההבדלה, פנו בני הבית להשיג כסא נכים, ונסענו
לבית החולים. אישפוז אותי והחלו לבדקני, ועם כל נגיעה ואין צריך לומר
תזוזה וסיבוב של הרגל, זעקתי נוראות מכאב בל יתואר.

הזעיקו רופאים מתאימים שונים, ועמדו נבוכים. ערכו סידרת צילומים
והחליטו שמקנת בי ל"ע המחלה הנוראה, רחמנא ליצלן. בינתיים לא היתה
בידם בשורה מלבד כדורי הרגעת כאבים.

אבחון הפרופסור

ניתן לשער את ייסורי הנפש שנוספו לייסורי הגוף, כשומעי את הבשורה
הקשה, אבל הלא אמרו שניתנה רשות לרופא לרפא. נועצתי עם איש החסד
המופלא רב הידע והתושיה, הרב אלימלך פירר שליט"א. כשומעו את הדברים,
הפנה אותי אל הפרופסור דקל מרמת גן. טלפנתי אליו, והסכים לקבלני
בעוד... ארבע שבועות! רק אז יש מקום בלוח הזמנים הצפוף שלו...

אמרתי לו: "פרופסור, איני מדבר על הכאבים הנוראים, יומם ולילה בלא
הפסק. מבחינה זו כל אחד ובעיותיו, ואיני עדיף מאחרים. אבל רופאי בית
החולים קבעו שמקנת מחלה נוראה, והיא מתפשטת מטבעה, וכל יום יקר,
כל שעה עלולה להיות קובעת!"

שוכנע הרופא, וקבע לי תור ליום רביעי באותו שבוע, לשעה ארבע. ועד אז
לא נותר לי אלא להתפלל מקירות לבי, כפי שאכן עשיתי. מובן ששיגרת
שליח לרבינו שליט"א, שיספר מה עובר עלי ומה אמרו הרופאים, ולבקשו
שיתפלל לרפואתי.

יום רביעי הגיע, והיה עלי לעבור שוב את מסלול הייסורים: לרדת במדרגות,
לדדות עד המונית, להיכנס אליה ולצאת ממנה. הושיבו אותי בכסא גלגלים,
והובילוני אל הפרופסור. הבאתי עמי את הצילומים שנעשו לי בבית החולים
כצירוף חוות דעתם של הרופאים.

הפרופסור בדק אותי, ולרווחתי הרבה דחה בלעג את מסקנות רופא בית

לחדר. חזרתי לחדרי, ולפתע עצרתי בתימהון: רק עתה שמתי לב, שפסעתי מן המרפסת עד לשולחן שבמרכז החדר, בלא לחוש כאב! ועם שתי הרגליים - מבלי לדדות על רגל אחת...

היתכן?!

לא! אין זה אלא דמיון!

הרמתי את רגלי הימנית, והשענתי כל משקל גופי על רגלי השמאלית - אין כאב! הרמתי רגלי השמאלית, הנחתיה על הכסא, מיששתי אותה בידי, זכרתי איך זעקתי מרה אך אמש, כשהרופא נגע ברגל נגיעה קלה. ועתה, כלום... אין שום כאבים! בשניה חלף ועבר הכל! וללא כל זריקות ותרופות!!!

הרמתי את רגלי הימנית, והשענתי כל משקל גופי על רגלי השמאלית - אין כאב! מיששתי אותה בידי, אין שום כאבים!

"מוציא אסירים בבכי ושירות" (פנהרדן כב ע"א)

נס נעשה לי! ברוך שעשה לי נס! התחלתי לרקוד משמחה, 'תודה לך, ה' אלוקינו מלך העולם! תודה לך, המכין מצעדי גברי'. רקדתי בבכיות נוראות, רקדתי ושוררתי: "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי", רקדתי ושוררתי: "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו", כך רקדתי ורקדתי, למעלה מעשר דקות תמימות. כך מצאתני אשתי כשחזרה מן הקניות לשבת. כשיצאה נעלה את הדלת על חולה שאינו יכול להציג כף רגלו על הארץ, נאנק מכאביו וזועק בייסוריו, וכשחזרה מצאתו מפוז ומכרכר ומשורר: "מן המיצר קראתי ק-ה ענני במרחב ק-ה!". נדהמה כל כך שהחלה לבכות מהתרגשות, ואף אני בכיתי כנגדה.

"מה הריקוד הזה?", שאלה בדמעות. ואני השבתי: "תשלומין להקפות של שמחת תורה, בהן לא יכולתי לרקוד..."

"אבל מה ארע? איך קרה הנס?", שאלה. השבתי: "הלא תדעי, בהעדרך היה כאן 'פרופסור' והביא מזור!..."

סיפרתי על ביקורו של שר התורה והיראה, שהביא עמו את הרפואה מאחורי הפרגוד, מעבר לדלת... כמה הצטערה שלא היתה בבית באותה שעה, אילו היתה, לא היתה הדלת נעולה, והיינו זוכים לקבל פני שכינה! מיד התקשרתי לרב אפשטיין, שאך לפני שעה קלה היה עד לזעקה שבאה מנהמת לבי: "רבינו, יש לי ייסורים נוראים", וביקשתי שימהר אל רבינו לבשרו שברכתו הועילה לאלתר, ומיד כשברכני ברפואה שלמה חלפו עברו כל הכאבים!

התרגש הרב אפשטיין, ורץ לבית רבינו שליט"א לבשרו. ופוק חזי ענוותנותו, כשומעו, אמר בפשטות כדרכו: "ומה הפלא, הרי זו גמרא מפורשת: 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך' (מגילה טו ע"א)..."

"חוליים רעים ונאמנים"

מובן שהסיפור היכה גלים, והרעיש את מכריי וידידי הרבים, שראו בייסורי ומכאובי, והצטערו עמי בצערי, ועתה שמחו בשמחתי, והשתאו לדרך המופלאה בה חלפו הכאבים. גם שמחתו של רבינו שליט"א רבתה למאוד. וסיפר ידיד נפשי, בן אחותו, הגה"צ רבי משה ברזם שליט"א, שכאשר ביקר רבינו שליט"א בבית אחותו הרבנית ברזם, סיפר כמה הצטער בצערי ואיך הגיע לבקרני ביקור חולים, ומצא הדלת נעולה וברכני מאחורי הדלת, ואיך נרפאתי בס"ד מיד לאחר מכן, והפטיר בחיוך: "הנה יהיה עוד סיפור עלי..."

משראיתי שהכאבים אכן חלפו עברו, וגם הריקוד הממושך, ריקוד ההודיה, לא השפיע עלי במאומה, מיהרתי והלכתי בעצמי לבית רבינו שליט"א, ונתתי תודה להשי"ת על כל פסיעה ופסיעה, מי כמוני ידע להוקירה! באתי ועמדתי לפני הדרת קדשו, ולפתע פרצתי בבכי נרגש. סיפרתי בפרצי התייפחיות על הכאבים והייסורים הנוראים, על הפחדות הרופאים ותחזית הפרופסור, ולא עזרו לא זריקות מורפיום ולא כדורים חזקים, והנה "תיכף לתלמיד חכם ברכה" (ברכות מב ע"א) רבינו הבריח את הכאבים מיד! וכל המחלה נעלמה כלא הי' כלל...

קם רבינו שליט"א, ניגש לארון הספרים, נטל מסכת 'עבודה זרה' ופתחה בדף נ"ה. החל לקרוא בהתעוררות: "אף כך ייסורים בשעה שמשגרים אותם

החולים. הוא קבע חד משמעית שהבעיה נובעת מחוס השידרה, וצייד אותי במכתב בו העלה את מסקנת הביניים: "יתכן ויהיה מקום לשלחו למרפאות כאב, לשם קבלת זריקות אפידורליות". הורה לי לבוא ביום שני באותה שעה להמשך הבדיקות, ולקביעה סופית אודות חומרת המצב וסוג הטיפול.

לאחר ששמעתי שאין כאן גידול ממאיר חלילה, עניין אותי דבר אחד: "פרופסור! כמה זמן להערכתך יימשכו הכאבים?"

והפרופסור ענה: "בטיפול הולם ישכחו הכאבים בעוד כששה שבועות, אבל יהיה צורך בטיפול פיזיותרפי רצוף במשך שנה שלמה".

נזעקתי: "אוי! כל כך הרבה זמן אמשיך לסבול?" וענה במשיכת כתף: "אין דרך אחרת, זה המצב..."

הביקור שהומצץ

נראה שהטלטולים והמאמץ נתנו אותותיהם, והייסורים התגברו והתעצמו באותו לילה, ללא נשוא. כאבים רצופים שהאפילו על כל מה שהתייסרתי עד כה. לא עזרו הזריקות שקיבלתי והכדורים שנטלתי. בוקר יום חמישי הפציע, ואני נזכרתי שהיום ימלאו שבוע ימים לתחילת הייסורים. נזכרתי בנקיפת לב בדברי הגמרא (שבת לב ע"א): "לעולם יבקש אדם רחמים עד שלא יחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכויות והיפטר!"

'אילו ידעתי מראש', אמרתי לנפשי, 'היה עובר עלי יום כיפורים אחר, הושענא רבה אחר! אבל, ריבונו של עולם, הן אומרים אנו 'עננו העונה בעת צרה עננו' - הן גם מתוך צרה ממציא אתה פדות ורווחה!'

בהרגשה זו התעטפתי בטלית והנחתי תפילין. אשתי תחי' הודיעה שהיא יוצאת לקניות לכבוד השבת המתקרבת. הצעתי שתנעל את הדלת מבחוץ ותיטול עמה את המפתחות, שהרי איש אינו עומד לבוא, וגם אם יקישו בדלת אין בכוחי ללכת ולפתוח...

עמדתי להתפלל בשברון לב, וכססיימתי תפילתי צלצלו בפעמון הכניסה, משלא עניתי נשמעו נקישות רמות בדלת. לא יכולתי להציג כף רגלי על הארץ בלא ייסורים נוראים, על כן צעקתי: "מי שם? הדלת נעולה!"

כנראה שקולי נשמע, ובתשובה שמעתי את קולו של נאמן ביתו הרב אפשטיין שקרא: "הרב נמצא למטה במכונית, ורוצה לעלות לבקר!"

אין לתאר את התרגשותי. למרות הכאבים העזים שממש פילחו את כל גופי, מכף רגלי עד ראשי, מיהרתי לקום וחיפשתי בקדחתנות את מפתח הבית - שהרי שבוע שלם לא היה בידי - תוך שאני קורא לרב אפשטיין, שיואיל להמתין רגע עד שאמצא את המפתח. דילגתי על רגל אחת וחיפשתי בכיסי הבגדים ובמגירות, ולשווא! בצער רב הודעתי שהמפתח אינו מצוי ברשותי...

"לשון חכמים מרפא" (משלי יב, יח)

הרב אפשטיין ירד, והודיע לרבינו שאין מה לעלות, הבית נעול והמפתח אינו תחת ידו...

שאל רבינו: "מנין לך זאת? איך דיברת עמו?" וענה: "שוחחתי עמו מעבר לדלת".

אמר רבינו: "אם כן אף אני מבקש לשוחח עמו מעבר לדלת..." יצא רבינו שליט"א מהמכונית, והחל עולה במדרגות כשהרב אפשטיין אחריו. לאחר מכן סיפר לי ששמע את רבינו אומר בעלותו: "המבקר את החולה נוטל חוליו". ועוד שמע שאמר: "אנו צריכים אותו..."

כשהגיעו, נשא הרב אפשטיין קולו וקרא: "הרב נמצא ליד הדלת!" לא שיערתי שרבינו שליט"א יטריח עצמו, לא הייתי מוכן לכך, שיעלה ביודעו שהדלת נעולה. כשומעי, התרגשתי וכל גופי הרעיד. זעקתי בבכי: "רבינו, יש לי ייסורים נוראים!", ומיד דילגתי ממיטתי חרף ייסורי האימים, ודידתי אל הדלת הנעולה.

שמעתי קולו הקדוש: "ר' נתן, רפואה שלמה, רפואה שלמה!". ועוד פעם: "הקדוש ברוך הוא ישלח לכם רפואה שלמה במהרה", ולאחר מכן בקול רם: "שלום!", ושוב: "רפואה שלמה במהרה". קולו עודנו מהדהד באזניי, וכל תיבה חרוטה בזכרוני כמכוות אש וכעמוד אור. כל תיבה ספורה ומדודה! מיהרתי לחלון, שממנו ניתן להשקיף לעבר חדר המדרגות. ראיתי את רבינו שליט"א יורד, וזעקתי "רבי יש לי כאבים נוראים!", נשא אלי עיני קודשו, ואמר: "רפואה שלמה במהרה!"

המשך לרדת, ואני דידיתי למרפסת הנשקפת אל הרחוב. ראיתי יוצא מן הבית וניגש אל המכונית. לפתע, לפני שנכנס למכונית, נשא עיני כלפי מעלה וראני. חיך לעברי ואמר בקול שנשמע עד למרפסת: "רפואה שלמה!"... נשארתי נטוע על עומדי עד שהמכונית נעלמה מעיני. רק אז פניתי לשוב

ציווה האדמו"ר מבעלזא זיע"א על משמשיו להכין סעודה משובחת, וכאשר התבשר כי הסעודה מוכנה לגמרי: דגים, בשר, מרק - הזמין אליו שני בחורים ואמר להם: "הרופא צווה עלי לאכול סעודה שלמה בשביל לשמור על בריאותי, ואני לא מסוגל לאכול סעודה כזו... אולם חז"ל הקדושים מלמדים, כי שלוחו של אדם כמותו, ולכן ממנה אני אתכם להיות שלוחים שלי, ולאכול את הסעודה במקומי!"...

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על האמונה וסוד הניצחון של העם היהודי

"וְיִרְשֶׁת אֶתְּם וְיִשְׁבֶּת בְּאַרְצָם" (דברים י"ב, כ"ט)

היו ימים, היו דורות, בהם עמדו ישראל בפני ניסיונות מרים באמונה, כאשר רוחות של כפירה נשבו בעוצמה והפילו חללים. אולם בדורנו לא ניתן למצוא כופרים אמיתיים... בימינו ישנם שני סוגי אנשים בלבד: מאמינים או שוטים... כל מי שעניינים לו בוקדוקדו, לא יכול להיות 'כופר'... מציאות האמונה ברורה ומוחשית כל כך, עד שממש לא ניתן להתעלם ממנה!

חיים אנו בין שלוש מאות מיליוני מוסלמים שמבקשים להשמידנו. עומד לרשותם נשק ביולוגי וכימי, שיכול לאפשר להם להשמיד את המדינה כולה בשעתים וחצי לכל היותר... ובפועל מה קורה? הם יושבים בשקט, ואינם עושים כמעט מאומה... איזה הסבר יכול להיות לכך, מלבד השגחה פרטית השומרת ומגינה עלינו מצרינו?

ראשי הממשלה בקדנציות האחרונות, היו מוכנים לוותר על שטחים תמורת שלום מדומה, וכבר עשו לכך הכנות, אבל בחסדי שמים הערבים פשוט אינם רוצים לקבל, הם רוצים יותר ויותר! נו, אז מי מנהל את העולם?

כל האומות חותרות, אפוא, להשמדת עם ישראל, והסיבה היחידה לכך שאנחנו עדין חיים וקיימים היא משום שיש לנו אבא אוהב ורחום ששומר עלינו! אימפריות קמו ונפלו, ואלו אנו - נשארו על במת ההיסטוריה! האם יש לכך הסבר הגיוני אחר, מלבד השגחה פרטית מופלאה מצד מלך מלכי המלכים?? בכדי להכיר בכך אין צורך באמונה מופלגת, צריך רק לפקוח את העיניים ולא להתעלם מהעובדות!

רבנו תם כותב ב'ספר הישר', שאפיקורס הכופר במציאות הבורא, דומה לבהמה שראשה מופנה כלפי מטה וצועקת: "אין שמים!". אומרים לה: "בהמה, רק תרימי את הראש ותראי שיש שמים!".

אנו כאן, בארץ ישראל, למודי מלחמות, אולם כלום ניתן לומר, ולו על אחת מהמלחמות שהתחוללו כאן משנת תש"ח, כי היתה לוחמה טבעית? האם מלחמת תש"ח, כאשר שש מאות אלף יהודים - מספר הכולל גברים, נשים וטף - התמודדו מול כל מדינות ערב, ובכל זאת יצאו כמנצחים, היתה מלחמה טבעית? הלא כאן אצלנו, ממש בתוכנו, יושבים ומאז ומעולם מאות ואלפי ערבים! בירושלים, בחיפה, ביפו, באבו-כביר, בלוד וברמלה וכו' וכו'. הערבים הללו תמכו באויבינו לאורך כל הדרך, ובכל זאת - אנו כאן, חיים וקיימים! האם זה הגיוני? האם זה טבעי?

ההיסטוריונים שמתעדים את מלחמת תש"ח יודעים כיום לספר, שכשראשי הישוב היהודי החליטו לצאת למלחמה הזו - הם ידעו שהם לוקחים על עצמם סיכון של תשעים אחוז. כלומר תשעים אחוז שנפסיד, ומאות אלפי יהודים יפגעו, ורק עשרה אחוז שנצח... אם כך, אני שואל: מי שמר עלינו אם לא בורא העולם? האם ישנו הסבר הגיוני אחר לכך שאנו קיימים?

סוד הניצחון במלחמה - בצלותי ובבעותי

בתקופת מלחמת קדש, היה בתל אביב מלאך בדמות אדם, האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל. מי שידע ומכיר, מבין היטב על מה אני מדבר: הוא לא היה אוכל, לא שותה, כמעט לא ישן... כל קיומו היה על טבעי!

מסופר, שפעם הרופא שהגיע לבדוק אותו, הבחין בחולשתו הרבה. בבדיקה התברר שהוא אינו סובל מכל בעיה בריאותית, מלבד חולשה קיצונית שנובעת ממחסור במזון ושתיה, על כן הזהירו כי עליו לאכול ולשתות סעודה דשנה. מה עשה האדמו"ר מבעלזא? צווה על משמשיו להכין סעודה משובחת, דשנה ומבריאה, בדיוק כפי שהרופא אמר, שהרי צריך לשמוע בקולו של הדוקטור... במהלך הכנת הסעודה, הוא ברר מדי פעם כיצד מתקדמות ההכנות, והאם הכל מתבצע על הצד היותר טוב... ואז, כאשר התבשר כי

הסעודה מוכנה לגמרי: דגים, בשר, מרק ואפילו קומפוט - הזמין אליו שני בחורים, ואמר להם בפשטות: "הרופא צווה עלי לאכול סעודה שלמה בשביל לשמור על בריאותי, ואני לא מסוגל לאכול סעודה כזו... אולם חז"ל הקדושים הלא מלמדים כי שלוחו של אדם כמותו, ולכן ממנה אני אתכם להיות שלוחים שלי, ולאכול את הסעודה במקומי!"...

זו היתה דמותו של רבי אהרן, האדמו"ר מבעלזא... מלאך בדמות אדם, כפשוטו ממש!

ובכן, בעת שהחלה מלחמת קדש, נעמד האדמו"ר כמו סלע במקומו, למשך עשרים וארבע שעות, עד שהמלחמה הסתיימה! אדם שבימים כתיקונם בקושי עמד על רגליו, עד שהיו צריכים להעביר אותו בכסא מחדר לחדר - עמד בלא נוע למשך עשרים וארבע שעות תמימות על רגליו, והתפלל! האם אנו מבינים כעת לזכות מי נזקף הניצחון הניסי? לא, לא לזכות הטנקים והמטוסים... אלא לזכותו של האדמו"ר מבעלזא ועוד צדיקי עולם כמותו, שהגנו בזכויותיהם על העם היושב בציון!

אמנם את סוד המלחמה כבר גילה לנו אבינו הגדול, יעקב, לפני אלפי שנים. כאשר הוא מבקש לתת ליוסף את העיר שכם, אותה כבשו שמעון ולוי מיד האמורי, הוא אומר: (בראשית מ"ח, כ"ב): "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי". מפרש התרגום אונקלוס: "ואנא יהבת לך חולק חד יתיר על אחך די נסיבית מיאד דאמוראה בצלותי ובבעותי!" במילים הפשוטות ביותר: יעקב יודע היטב, שאת שכם לא היה ביכולתם של שמעון ולוי לכבוש בכוחותיהם שלהם. הם הכניסו את עצמם להרפתקה מסוכנת, ונחלצו ממנה רק בזכות תפילותיו של יעקב, שהבין שאין בריה, ועליו להתפלל על בניו... משום כך, שכם לא היתה שייכת לשמעון או ללוי שכבשוה, אלא ליעקב - אשר בזכותו עלה בידם להכניע את יושביה! גם שמעון ולוי עצמם לא ניסו אפילו להתווכח עם האמת הפשוטה הזו... שכם נותרה רשומה ב'טאבו' על שמו של יעקב, שנתן אותה ברצותו ליוסף בנו. זהו סוד הניצחון במלחמה: "לא בחיל ולא בכח, כי אם ברוחי אמר ה'!". רק בזכות התפילות שלנו, בזכות התורה שלנו - עם ישראל חי על האדמה הזו. רק בזכותנו יש קיום לעם היושב בציון! אנו תורמים לקיומו של העם ולעתידה של האומה, יותר מאשר כל מגזר אחר, ובכדי להכיר בכך - צריך רק לפתוח את העיניים!

גם אם נראה בתקופות מסוימות כאילו יש לנו 'ידיים' בעולם, אמריקה היא 'ידידה' שלנו, ולעתים גם אומות אחרות - אין זו אלא אשליה שאין לה כל אחיזה במציאות... ראשית, הלא כבר למדונו רבותינו דברים מפורשים וברורים: הלכה, עשו שונא ליעקב! הלכה חד משמעית, שאין לסור ממנה

כי נתון הוא ביד מלך רם ונשא, שדואג לו ומצילו מכל רע מעודו ועד היום הזה!
 אם כן, האם בימינו אנו, ישנו קושי להכיר בכך שיש לנו אדון אחד, לו אנו עבדים? האם בימינו ישנו קושי לחוש ולהתנהג כפי שראוי לעבדי ה' לנהוג כלפי אדונם? ברור שלא! ואם נעשה זאת, הרי שממילא יחזרו הדברים לתיקונם, הישמעאלים - עבדינו - יחזרו לנהוג כלפינו כעבדים כלפי אדוניהם, האיום הדמוגרפי ייפטר מאליה, ובא לציון גואל...
 (מתוך 'אריה שאג' - בין המצרים)

ימין ושמאל! אולם מעבר לכך: לעם ישראל מעולם לא היו, ולעולם לא יהיו ידידים. לעם ישראל ישנו רק ידיד אחד: "ידיד ה' ישכון לבטח"...
 מאז ומעולם הננו סך הכל 'פסיק' מכלל האנושות, המנסה תמיד להשמידנו ולחסלנו, ועדיין אנו כאן, על המפה הגלובלית. יש לכך הסבר אחד, אמת אחת שכל יהודי מוכרח להודות בה: אם רק יהיה אמיטי וכן עם עצמו: יש לנו אבא גדול בשמים!
 בינינו, כשיהודי נמצא בצרה, למי הוא פונה? - לאבא שבשמים! גם יהודי רחוק מתורה ומצוות, ברגע האמת, כאשר מתרגשת עליו צרה חס וחלילה - הוא נושא עיניים למרום וצועק 'אבא'... כלומר: בתוככי ליבו מכיר כל יהודי,

<< המשך מעמוד 2 | מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל

"והאר עינינו בתורתך"...
 "והנה יש להבין", שאל רבינו, "הרי כבר ביקשו על כך קודם: 'ותן בליבנו בינה וכו'', א"כ מהי הבקשה כעת עוד פעם 'והאר עינינו' ועוד יש להבין, הרי היו צריכים להקדים בקשה זו לפני ה'לשמור ולעשות'? אלא בא לומר שיש 'והאר עינינו' מיוחד, אחרי שמקיימים ועושים את דברי התורה הקדושה...".
 (מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

מענין לענין באותו ענין: רבינו אמר פעם שיש לו סגולה נפלאה להבין את התורה: כשמתקשה הלומד באיזו סוגיא, ולא זוכה לרדת לעומקה, יחפש איזו מצוה לעשות. אח"כ יתיישב ללמוד ויזכה להארה משמיה להבין את התורה הקדושה! הוסיף רבינו ואמר, שיסוד זה הוא למד מהסידור.
 דהנה בברכת אהבה רבה מבקשים: "אבינו אב הרחמן, המרחם רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים, את כל דברי תלמוד תורתך באהבה". ואח"כ ממשיכים ומבקשים:

<< המשך מעמוד 5 | הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א

קרא בתמהון, אולי חשב שיש לי אח תאום... "מה קרה לך, הרב איינפלד? הלא רק ביום רביעי היית כאן על כסא גלגלים, צעקת נוראות כשנגעת ברגלך! איך הבראת לפתע פתאום?!"
 "מישהו הגיע אלי לביקור בית, והביא לי רפואה!", עניתי לו.
 הוא נדרך: מי רופא הפלא שהצליח להביא מזור מידי?
 אמרתי: "צדיק הדור בא, איחל לי 'רפואה שלמה', והכאבים עברו מיד!"
 כשראני נכנס, קם מכסאו בתדהמה, ועכשיו כשומעו, צנח המום. ישב נרעש בעליל, הדיבור ניטל מפיו. לבסוף אמר: "אילו היו מספרים לי, לא הייתי מאמין! אבל אין לי ברירה, הלא ראיתי במו עיני!" התעשת, ואמר: "ובכל זאת, עלה למיטה. אני רוצה לבדוק את רגלך". בדקני, והשתאה: "אכן, הכל כשורה. אין צורך בשום טיפול!"
 ישב למכתבה, וכתב מכתב שסתר את מכתבו הקודם, מלפני חמישה ימים. "אין כל הצדקה לבצע זריקות אפידורליות, היות וכאמור כאביו חלפו לחלוטין!" (המדובר בזריקות בחוט השידרה שאינו פשוט כ"כ...)
 בתמימות שאלני הפרופסור אולי אפשר לשלוח אל הצדיק כמה חולים קשים?...

על האדם, משביעים אותם שלא תלכו אלא ביום פלוני, ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני. כיון שהגיע זמנם לצאת הלך זה לבית עבודת כוכבים. אמרו הייסורים דין הוא, שלא נצא. וחוזרים ואומרים וכי מפני ששטוה זה עושה שלא כהוגן, אנו נאבד שבועתנו?... והיינו דאמר רבי יוחנן: מאי דכתיב 'וחלילים רעים ונאמנים' (דברים כח, נט) 'רעים' בשליחותם 'ונאמנים' בשבועתם".
 נשא אלי רבינו שליט"א עיניים אוהבות ואמר: "הרי זו גמרא מפורשת, שנגזר על הייסורים באיזה יום יבואו ובאיזה רגע יסורו. הגעתי רגע לפני כן וזכיתי לקיים מצוות ביקור חולים, וברגע שלאחר מכן קיימו שבועתם בנאמנות ויצאו..."
"מעשה לסתור" (סוכה כ"ב)
 המשיך רבינו וסיפר לי מה ששמע מפי אביו, הגה"ק מרן בעל 'קהילות יעקב' זצ"ל, שפעם בזמן הפשרת השלגים נפרצו כל הסכרים, ומי הנהר העובר בדווינסק גאו על גדותיהם ואיימו להציף את העיר. קם הגאון האדיר רבינו מאיר שמחה הכהן זצ"ל, בעל 'האור שמח', ויצא לשפת הנהר, ובעמדו שם החלו המים יורדים הלך וחסור והעיר ניצלה משיטפון. היה קידוש השם לעיני כל, נס גלוי וקיים "רצון יראיו יעשה".
 משראה רבי מאיר שמחה שמייחסים לו מופת ופלא, אמר בענוותנותו: "אין כאן כל נס אלא פסוק מפורש הוא: 'ואומר לים עד פה תבוא ולא תוסיף, ופה ישית בגאון גליך' (איוב לח י"א). גבול שם הקדוש ברוך הוא לגאות הנהר, ובמקרה הגעתי ברגע בו הגיע לשיאו והתחילו המים לסגת"...
 "אף כאן" - סיים רבינו שליט"א, "נגזר על ייסוריך שיסורו ממך ביום חמישי בשעה אחת עשרה וחצי, ובמקרה הגעתי באותו רגע!..."
 העזתי פני ואמרתי: "ומה סבור רבינו אודות המעשה אצל ה'אור שמח', האמנם רק ב'מקרה' הגיע? אם כך הוא, מדוע היה עליו לצאת אל הנהר?!"
 חיך רבינו שליט"א כי הבין לכוונתי. ואמר: "מכל מקום, תהיו בריאים, כי צריכים אתכם!", והוסיף ברכות מקרב לב.
 עניתי "אמן" מקרב לבי, ולוואי יתקיימו בי כל ברכותיו.

סוף דבר

"קרה כאן נס", קבע הפרופסור במעמד של קידוש שם שמים. "אבל עם כל זאת עליך להזהר, אל לך לסחוב משאות כבדים". כששמע שאני נוסע רבות לחו"ל, הזהירני שלא אסחוב את המזוודה בעצמי.
 חובת שמירת הבריאות היא מדאורייתא, ואני שאלתי: "בעוד כמה שבועות עומד אני להשיא את בני בעזה", האם אוכל לרקוד בחתונה?
 התחלחל ואמר: "חלילה וחס! אל תקל ראש במצבך! עליך להודות על כל יום של חסד, זה עלול לחזור ללא התראה מוקדמת!"
 אילו היה דתי היה אומר: "לא בכל שעתא מתרחש ניסא" (מגילה ז ע"ב) כשבאתי להזמין את רבינו שליט"א לחתונה, סיפרתי על אזהרת הרופא שלא ארקוד, מכיוון שהכאבים האיומים עלולים לחזור. מיד כשומעו ביטל את הדברים במחי-יד, ואמר: "חס ושלום, זה לא יחזור! אני אבוא לחתונה וארקוד אתכם!"
 וכך הוה, רבינו שליט"א הגיע לחתונה, ורקד עמי ריקוד מצוה והודיה במשך כחמש עשרה דקות!
 עד כאן הסיפור כהווייתו, מגילת הנס וקריאתה, זו הילולא. השיר והשבח לחי עולמים, רופא כל בשר ומפליא לעשות, שהפליא חסדיו עמדי בזכות ברכות רבינו הגדול שר התורה והיראה שליט"א.
 עד הנה עזרונו רחמיו, ואל יטשני לנצח ברוך ק-ל הוודאות!
 (מתוך 'מנחת נתן')

"אילולא ראיתי לא האמנתי"

זכור נקבע לי תור לפרופסור דקל ליום שני בשעה ארבע, להמשך הבדיקות ולקביעת איבחון סופי. בעזר ה' יתברך וברוב חסדיו עברה עלינו שבת מרוממת, בבריאות נפלאה ובסיפור חסדי ה' וטובותיו עלינו. נפלא היה לראות כמה שמחו כל יודעי ומכרי בהחלמתי הפלאית, השבח להשי"ת.
 ביום שני בשעה היעודה, הגעתי למרפאתו של הפרופסור לבדי בלא ליווי, על שתי רגלי. איזה הבדל תהומי היה בין התייצבות זו לבין הגעתי לפני חמישה ימים, מובל בכסא גלגלים נאנק ומתייסר...
 עודני רואה לנגד עיני את הבעת פניו הנדהמת של הפרופסור דקל, כאשר פתחתי את הדלת והתייצבתי לפניו בצעד קל: "האתה הוא, הרב איינפלד?",

סבתי ע"ה לא השאירה נכסים מלבד דירה. במשך 15 שנה 'רבו' ששת האחים והאחיות, כשכל אחד מסביר מדוע לא מגיע לו לקבל את הדירה... האחיות טענו שבנות אינן יורשות, הבן הגדול טען שהוא בין כה אינו צריך את הכסף, ועוד... 15 שנה הם רבו - והדירה נותרה שוממה! אמרתי לאמי: "איני יודע מה הירושה שאת תשאירי, אבל החינוך הזה שהטבעת בנו - שווה מאה בניינים!"

לקט מיוחד מגדולי עולם, על הכרת הטוב ומעשים טובים

"זבך בחר ד' להיות לו לעם סגולה" (דברים י"ד, ב')

על חשיבות ענין הכרת הטוב, אנו למדים ממעשה שארע בסלבודקא, ומתגובתו של הסבא זצ"ל למראהו: באחד הימים הגיע לסלבודקא סיני הלבוש בתלבושת סינית אופיינית. מראהו הבלתי שגרתי משך תשומת לב מצד הילדים, והם החלו לרדוף אחריו ברחובות העיר ולצחוק עליו. תוך כדי מרוצה הבחין בהם הסבא. הוא הרים את מקלו וגער בילדים: "הסתלקו מכאן! אינכם מתביישים לצחוק ממנו?! הלא אנחנו שותים את התה שלהם!...". פלאי פלאים! אמנם אין שום הצדקה לצחוק וללעוג מאף בן אדם, אולם הסבא זצ"ל תבע לחדול מן ההצקות הללו בשל הכרת טובה לבן האומה, שמשם בא התה שממנו אנחנו נהנים! בפורים, לאחר קריאת המגילה, אנו מזכירים לטובה את חרבונה, שהיה אחד מסריסי המלך, ואמר לפניו: "גם הנה העץ אשר עשה המן..." (אסתר ז', ט'). והנה, רש"י מפרש, שיש אומרים שהיה זה אליהו הנביא בדמות חרבונה.

יהודי פלוני, זקן בן למעלה מתשעים שנה. "הוא?", הנידו האנשים ראש בחמלה, "עשיר גדול וקמצן מופלג! בחיים הוא לא ייתן שקל לצדקה!". "אני אצליח להוציא ממנו", הכרזתי, "אפעיל עליו את כל הכישורים שלי בענין!". לשמע הצהרתי אמר אחד השומעים: "כמה שתצליח להוציא ממנו לצדקה - אני אתן לך פי עשרה!".

"אתה רגוע" - החזרתי לו - "אבל תתכונן לפשיטת רגלי!". הלכתי לבית הזקן וישבתי בביתו במשך שתיים. הוא הראה לי שבנק המזרחי העלה והוריד את הריבית, והכניס אותו לצרות צרורות. כעת הוא נשאר 'רק' עם שמונה עשר מיליון שקל פה, וארבעה עשר מיליון שם... לבסוף הצלחתי לשכנע אותו להרים תרומה יפה, והוא הבטיח שבראש חודש ייתן לי שיק.

"תתכונן" - אמרתי ליהודי שהתווכח אתי - "המצב גרוע...". הגעתי אליו בראש חודש מלא בתקווה - הוא הושיט לי בחגיגות שיק על סך שמונה עשר שקלים... עד היום הוא שמור אצלי למזכרת... העשיר חי אחר כך עוד שנתיים, ובהן נהנה מעושרו. כיום הוא בעולם שכולו טוב - ודבר לא נותר לו!

אדם-אדם, כמה אומלל הנך! וכי סבור אתה שילדיך יודו לך על הנכסים שהשארתי עבורם? דע לך, כי ככל שהשארתי יותר, כך הם יריבו יותר! שמעתי על מיליונר שהשאיר ירושה של חמישים מיליון דולר - וילדיו רבו ביניהם, מי צריך לשלם עבור המצבה... לעומת זאת, סבתי ע"ה מצד אמי, לא השאירה שום נכסים, מלבד דירה. במשך חמש עשרה שנה 'רבו' ששת האחים והאחיות, כשכל אחד מסביר מדוע לא מגיע לו לקבל את הדירה... האחיות טענו שבנות אינן יורשות, ולכן הן לא צריכות לקבל. הבן הגדול טען שהוא כבר זקן, ובין כה וכה אינו צריך את הכסף, בן אחר טען שכשקנו את הדירה הוא לא היה שותף בכסף, ולכן לא מגיע לו... חמש עשרה שנה הם רבו - והדירה נותרה שוממה! אמרתי לאמי: "איני יודע מה הירושה שאת תשאירי, אבל החינוך המיוחד הזה שהטבעת בנו - שווה מאה בניינים במרכז תל אביב!".

(מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב')

לפנינו מעשה נוסף בגודל חיוב הכרת הטוב, שסיפר הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א: "באופן קבוע, כאשר הייתי מדבר עם מרן הרב שך זצ"ל, היו פניו שוחקות ומאירות. פעם אחת זכורה לי, שהחמיץ פנים בדברי עמו, וגופא דעובדא הכי הוה:

"בעבר כיהנתי כמגיד שיעור בישיבתו של הגר"ח סרנא זצ"ל לצעירים. בדיוק באותה תקופה הוא עסק בהקמת ישיבתו הגדולה, ורצה שבחורים ממסיימי הישיבה לצעירים יעלו לישיבתו. היו שם בחורים מצויינים ממש, אלא שהם מצדם לא רצו בכך - הישיבה חדשה ומי יודע אם תצלח דרכה... "הלכתי אני, ועמי רבי אליעזר גולד שליט"א אל מרן הרב שך זצ"ל, והצענו לפניו את הנידון. שמע את הדברים והגיב: 'ומה עם הכרת הטוב שהם חייבים?'. חשבתי ואמרתי סברא כזו: 'את מי הוא רוצה לישיבתו - את המצויינים, ולהם הרי אנחנו צריכים להודות, על שהסכימו ללמוד בישיבתנו. כלום מחוייבים הם בהכרת הטובה?' "רק שמע מרן זצ"ל דברים אלו - עוות והחמיץ פניו, כאחד ששמע בשורת איוב. נראה היה כי תכף ישלחני מביתו... מתגובתו של מרן זצ"ל הבנתי שאיני צודק, ומכאן נבין הכרת הטוב עד היכן היא..."

אם הבנים שמחה

סיפר רבי אליעזר יודקובסקי: נכסי הברזל שמורשים הורים לילדים, אינם נמדדים בגובה הרכוש - אלא במידות הטובות ובחינוך שהעניקו להם. אספתי כסף לצרכי צדקה, והתעניינתי אודות אפשרויותיו הכלכליות של

כאשר ניגש אליו עני, הוציא מכיסו קופסה המשמשת ל... כדורי 'אקמול'. בתחילה חשבנו שהוא מתכוון לצחוק על העני, ולהביא לו כדור... אבל ראינו שהוא מוציא משם מטבעות ומניחן ביד העני. "מדוע אתה משתמש בקופסת כדורים?", שאלנו

עובדות על ענייני צדקה וחסד, מהגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

"פתח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאביוך" (דברים ט"ו, י"א)

שמענו על יהודי תלמיד חכם, תושב שכונת 'מאה שערים' בירושלים, שהיה עני וחסר-כל, וכיון שחשקה נפשו בתורה, המשיך לשבת בבית המדרש וללמוד, למרות שבביתו לא היתה פת-לחם לאכול. גם רעייתו הצדקנית סייעה לו בכך, וכדי להאכיל את עולליה היתה הולכת לבית המטבחים ו'מגרדת' משם את שאריות הבשר, שהיו אמורות להיזרק לאשפה ולחטולים.

רק בשעות אחר הצהריים של יום שישי היתה הולכת לשוק, כיון שבשעות אלו נמכרים הפירות והירקות במחיר מוזל ביותר.

בעלה הת"ח שראה בעונייה של אשתו, וראה גם עד כמה היא מתבזה ללכת למקומות הנ"ל, שפך את נפשו בתפילתו לפני בוראו, אבל שלא כמו חנה שעשתה זאת בלחש, הוא התפלל קצת בקול, ותיאר בפני השי"ת את מצבו, ואת התבזותה של אשתו בבית המטבחים, והתחנן בקול בוכים שיסייעוהו מן השמים.

וכשאדם מתפלל באמת ומכל הלב, השי"ת מאזין. כך גלגלו מן השמים, שבאותו רגע שהת"ח הוא התפלל, נכנס לבית הכנסת גביר מארה"ב, שבא להתרשם מהאווירה הייחודית של 'מאה שערים'. הוא נעמד ליד הת"ח ושמע את תפילתו.

המתין הגביר עד שיסיים הת"ח את התפילה, פנה אליו וביקשו להגיע עימו לחדרו, באחד ממלונותיה המפוארים של ירושלים. כשהגיעו לשם, העניק לו הגביר צ'ק מכובד ביותר, שהספיק לכלכלת ביתו למשך תקופה ארוכה.

מטבעות הצדקה בקופסת 'אקמול'...

הכל יודעים ש'צדקה תציל ממות', והבעיה היא שכאשר מגיע עני לפנינו, לא תמיד אנחנו זוכרים את הכלל הבדוק הזה. הפתרון הוא, להזכיר לעצמנו את הענין עד כמה שאפשר, ולהחדיר לראשו את הידיעה הכל-כך חשובה, שאדם הנותן צדקה ומסייע ביד העניים, מונע את עצמו מדברים אשר לא-טובים-המה...

אחד המתפללים בבית הכנסת המרכזי ב'רמת אלחנן', עשה לעצמו תזכורת מצויינת לכך. יום אחד, כאשר ניגש אליו עני ופשט את ידו, ראינו שהוא מוציא מכיסו קופסה המשמשת ל... כדורי 'אקמול'.

בתחילה חשבנו שהוא מתכוון חלילה לצחוק על העני, ולהביא לו כדור... אבל עד מהרה נוכחנו לראות שהוא מוציא משם מטבעות חשובות, ומניחן ביד העני...

"מדוע אתה משתמש בקופסת כדורים? וכי אין לך כלי-אחסון נאות יותר, לשמור בו את מטבעות הצדקה?", שאלנו.

והוא השיב: "אני רוצה להזכיר לעצמי שכל פעם, כאשר אני נותן מטבע לצדקה, הרי מנעתי מעצמי כדור-תרופה שהיה כאן, בקופסה זו. כשאני מוציא את המטבע, אני נזכר בכך, והדבר ממחיש לי את העניין ביתר-שאת"

הגר"ש וואזנר לא דיבר מעולם בגנותו של אף יהודי!

החיוב להתחשב במצבם של אחינו העניים הנצרכים, מוסב לא רק עניינם בכסף, אלא על כל מי שזקוק לעזרה. הגאון רבי בנימין גרוסברד שליט"א, תלמידו של מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, העלה במאמר מיוחד את מידותיו הטובות של רבו, וכיצד הפליא לעשות בהנהגותיו בבין אדם לחבירו.

"שמעתי מבניו ומבני ביתו המרובים", כותב הגר"ב גרוסברד, "שמעתי ששמעולם לא דיבר רבינו בגנות אף אחד מישראל. מעולם! גם בשעה שהיו שחלקו עליו ודיברו כנגדו, מכל מקום הוא תמיד שם מחסום לפיו, ואצלו בבית מעולם לא דיברו בגנות יהודי, ואדרבא השתדל לכבד כל אחד ואחד, וגם עם כאלו שקשה להסתדר איתם - השתדל בצורה יוצאת-דופן להתנהג כראוי, בדרך ארץ ובחביבות, וכך עד סוף ימיו ממש.

"אפשר לומר שהתנהגות זו הוא תמצית הזיכור, שבמידותיו הטובות והנעלות של האדם השלם. ההנהגה המיוחדת של רבינו עם בני אדם, היתה מתוך עבודה והתבוננות תמידית - איך לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, להשתדל להנעים לכל אחד ולרצות כל אחד. מרן זצ"ל השקיע זמן על-מנת להתבונן, איך להביא לידי כך שהזולת יצא ממנו עם הרגשה טובה. "כאשר אדם הולך ישר, כפי אשר עשהו האלוקים, הוא הולך ישר עם אלקים ועם אנשים, ואין מקום להפריד בין הגדלות בתורה ובמצוות, לכל ענייני בין אדם למקום ובין אדם לחברו.

"זכותי שרבינו ז"ל ביאר לי היטב את משנתו בעניינים אלו. היה זה אחרי שהאריך לשבח את אאזמו"ר הגאון רבי שרגא גרוסברד זצ"ל, ובתוך הדברים התבטא במעלתו, שהוא לא איבד מעולם את צלילות הדעת בכל מיני פרשיות ומצבים, גם בשעה שאנשים אחרים איבדו את צלילות דעתם. שאלתי: 'למדנו רבינו, מאי משמע שלא איבד את צלילות הדעת, ואיך מגיעים לזה?'. והשיב, שכאשר אדם נתקל בשאלה או בבעיה, בין בדבר פרטי ובין בדבר ציבורי, הרי טבעו של אדם, שגם אם הוא ת"ח ויר"ש, הוא מסתכל על פתרון הבעיה מתוך המבט שלו: מה הרווח שיצא לו, או לחוג שלו, ולמפלגה שלו, מתוך הענין...

"אבל לרבי שרגא היה אדם גדול, היתה צלילות הדעת, ולכן הוא היה מסוגל לרומם את המבט שלו, ולא להסתכל ולשקול כל דבר בעיניים צרות, אלא להבין שיש עוד אנשים, וגם להם יש דעה, וגם כאשר הדעה שלהם לא מתאימה לדעה שלי, הנני מחוייב להתחשב בה. לא תמיד חייב להיות שאני הוא הצודק!"

"סיים רבינו ואמר: 'אכן זו עבודה גדולה לכל החיים!'"

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' פרקי חיוק, השקפה ומוסר משובצים במעשים והנהגות מגדולי הדור, שנאמרו על ידי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א)

הבכי הזה, דווקא בזמן השמחה הגדולה, היה מוזר בעיני. הם היו זוג מאוד מוצלח, והיה לי משונה הבכי דווקא בעת שמחה. לאחר זמן רב שהדלת לא נפתחה והבכי רק התגבר, החלטתי שאין ברירה ואני חייב לבדוק מה קורה, שמא זקוקים הם לעזרה דחופה?... בלית ברירה פתחתי בעצמי את הדלת...

בעל ה'נתיבות שלום' על טוב העין, וסיפורים על מאוד פנים ובכי מיוחד

"לעשות הישר בעיני ד' אלקיך" (דברים י"ג, י"ט)

אחד התושבים הנוכחים שבעיר היה נקרא 'אדון מילר'. הוא דר לא הרחק מביתו של הרבי, ומדי יום ביומו, כשעבר הרבי בדרכו מבית הכנסת, היו נפגשים ברחוב. הרבי הק' היה פונה אליו בחיוך לבבי: "בוקר טוב הער מילער!" והאדון מצידו השיב גם הוא: "בוקר טוב רבינער!" כך נמשך הדבר כמה שנים, כשאין הם מוותרים על הפגישה היומית בברכת ה'שלום' בפתחו של יום.

והנה החלה מלחמת העולם הקשה, השואה האיומה לא פסחה גם על העיר בלז'וב וסביבותיה. וכך ביום אחד, עלה הכורת על יהדות בלז'וב המעטירה. קלגסי הנאצים האכזריים ימח שמם, דחסו את כולם יחדיו אל תוככי קרונות הרכבות הארוכות, וכעבור ימים מספר של נסיעה מטורפת בדרכים, מצאו את עצמם יהודי בלז'וב וביניהם גם הרבי הקדוש, ברחבה ענקית שבפתח אחד מהמחנות האיומים, תחת מסדר 'אפל' מיוחד, בו עמדו קצינים ואלופים רמי דרג, במלאכת 'מיון' האנשים שהגיעו זה עתה ב'משלוח' החדש... הצעירים ביניהם נבחרו לעבודת פרך קשה, ואילו המבוגרים והזקנים יותר, נשלחו היישר אל המשרפות, להשמיד להרוג ולאבד, רחמנא לישזבן! התור התקדם לאיטו, בזה אחר זה התקדמו האנשים בשורה עד שולחנו של הקצין היושב בראש, שבהינף יד חורף את גורלו של כל אחד ואחד לימין או לשמאל, מי לחיים ומי...

הרבי הקדוש שעמד בין שאר אחיו היהודים, עסוק היה אותה שעה בתפילות נוראות ווידיים לרוב. שרעפי קודשו נתונים למעלה במרומים, וכל כולו אומר הוד והדר בהכנה דרבה, לקראת מעבר לעולם שכולו טוב. לא היה כאן שום ספק באשר לעתידו, הוא כבר היה אז קרוב לגיל ששים, וזקנו הלבן הדור על פי מידותיו... הוא התקדם לאיטו בתוך הארוך שבשורה, ביישוב הדעת ובמנוחת הנפש, כולו מלא אמונה וביטחון שלם באלוקים חיים, כשהוא מוכן ומזומן לעשות רצונו יתברך בלבב שלם!

משהגיע אל ראש הטור ונעמד בפני הקצין רם הדרג, התפלא לראות שזהו 'אדון מילר' בעצמו, שכנו הטוב משכבר הימים! הרבי התקרב אליו בטבעיות, ואיחל לו כדרכו מימים ימימה, באותה שלווה הנפש ובאותו 'טון' כפי שהיה רגיל בביתו: "בוקר טוב הער מילער!" הקצין האכזרי קפץ כנשוק נחש, וכהלום יין ענה אף הוא: "בוקר טוב הער רבינער!" ותיכף שילחו לנפשו, וניצל ממוות לחיים!

בעת שבנו בירושלים עיה"ק את בנין הישיבה המפואר 'בית אברהם' דחסידי סלונים, המתנוסס לתפארת בפאתי שכונת 'מאה שערים' ת"ו, כשכבר אחזו הבונים בשלבי גמר וסיום הבנייה, ביקש כ"ק האדמו"ר זצוק"ל מסלונים בעל ה'נתיבות שלום', שהיה אז ראש הישיבה, לבנות 'גדר יפה' מסביב לבנין הישיבה, כראוי וכאות לבני מלכים!

לאחר שסיימו את בנין הגדר בצורה יפה והדורה כראוי לה, ירד ראש הישיבה לבחון את טיבה, ומידי עמדו על יד הגדר, כשהוא בוחן את חוזקה וגובהה ואת יופיה וכו', עבר שם יהודי אחד ממכריו, כשראהו בעל ה'נתיבות שלום' ביקש להתייעץ עמו, ושאלו: "מה דעתכם על הגדר הנאה הזו, שסיימו זה עתה בבנין הישיבה?"

"אה!" ביטל האישי את יפיו בהינף יד, "א שאד די געלט! - חבל על הכסף! לשם מה צריך גדר בבנין של ישיבה? מה לא טוב לישיבה כך בלא הגדר?" - כך עמד האישי והתריס בדברים שאינם טובים.

כעבור כמה דקות, עבר במקום יהודי נוסף ממכריו, ביקש הרבי גם ממנו לחוות את דעתו על אותה גדר. הביט האישי היטב, הסתכל על הגדר סביב סביב, ונהנה מאוד מצורתה היפה והמרשימה. הוא פנה אל ה'נתיבות שלום' במאור פנים, ואמר: "לדעתי הגדר הזו יפה ומהודרת! כך נאה וכך יאה לה, לישיבה הקדושה, שתהא יפה מבפנים ומבחוץ! גם הגדר החיצונית של הישיבה - חשוב שתהא נאה, כדי שכל הבא בשערי הישיבה, יתרונו לבו וייכנס ברצון ובשמחה!..."

לאחר שהמשיכו השניים בדרכם, אמר ה'נתיבות שלום' לגבאי שליווהו בדרכו: "ראה נא ההבדל בין שתי הדעות שקיבלנו פה היום. הנה היהודי האחרון שדיבר בשבחה של הגדר, נראה שהוא 'טוב עין', בטוחני שגם ילדיו יהיו ילדים טובים ומשובחים, כאשר רואה בכל דבר את הצד החיובי, ובוודאי יכניס שמחה ואהבה גם בנפש ביתו וילדיו - ואילו זה הראשון, נראה שיש בו 'צרות עין' רח"ל, חוששני מאוד לביתו וילדיו..." ותיכף עצר את דיבורו ולא המשיך.

ואכן, ברבות הימים נודע שדבריו הקדושים התקיימו במדויק. היהודי הראשון שדיבר בצרות עין, הקים את ביתו בבעיות רבות וקשות ל"ע, ותמיד היה ממורמר מלא צרות וייסורים ועוגמות נפש, ה' רחם. ואילו זה השני התקיים בו מאמר החכם מכל אדם (משלי כ"ב, ט'): "טוב עין יבורך", והקים את ביתו לשם ולתפארת, בדורות ישרים ומבורכים, מלאים שמחת חיים תמיד!

דרכו של הרה"ק רבי ישראל מבלז'וב זצוק"ל, לברך תמיד בשלום כל אדם. וכדרכם של הרבה צדיקים קדושי עליון, הקפיד לקיים בנפשו מאמר הגמרא בברכות (ז.י): "מרגלא בפומיה דאביי, לעולם יהא אדם ערום ביראה, מענה רך משיב חמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם, ואפילו עם נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהא מקובל על הבריות. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו נכרי בשוק, ע"כ.

ידעו כבר כל תושבי בלז'וב, גם הגויים שבעיר, שאם יפגשו בדרכם ברחוב את הרבי הקדוש, הוא יעצר ויברך אותם במאור פנים בברכת ה'שלום'.

אדרבה הוא קיבל אותי בשמחה גדולה, וכאילו לא בכה מקודם ולא כלום. "הייתי המום ומבולבל ממראה עיני: הנה, אך זה עתה התפלל האיש ובכה מאין הפוגות, ופתאום מקבלני בשמחה גדולה כזו? הרגשתי שמסתתר כאן דבר גדול, ובתור חבר קרוב, דרשתי ממנו במפגיע שלא יעלים ממני סיבת בכיו, שהרי דאגה בלב איש ישחנה..."

"כשנוכח חברי שלא יוכל להתחמק, כי סיפרתי לו שעמדתי בפתח זמן רב ושמעתי את בכיו, אמר לי: 'הבה ואגלה לך טעם בכייתי. הנה הרך הנולד לנו

שנים לאחר מכן, כשהיה הרבי הק' מספר לחסידיו את טיב זה המעשה, היה מסיים שיש ללמוד מכאן כמה חשוב לברך בשלום כל אדם, ולעולם אי אפשר לדעת כמה יעמוד זה השלום לברכתו ברבות הימים. וכבר העידו חכמינו ז"ל (שלהי עוקצין ג, יב) שלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, ה' יברך את עמו בשלום, אמן.

הכרתי יהודי זקן בירושלים עיר הקודש ת"ו, שעלה לכאן מארץ מרוקו הרחוקה, וכל בניו כולם תלמידי חכמים גדולים יושבי על מדין, ראשי ישיבות ומרביצי תורה.

הדבר היה לפלא, בהיותו שונה בזה מרוב העולים מגולת מרוקו, שכידוע הרבה יהודים שעלו ארצה בגל העלייה הגדול ממרוקו, עזבו את הדת רח"ל ונעשו חופשיים פורקי עול, בהשפעת 'הסוכנות' של רשעי הציונים כידוע. ואותם מיעוטא דמיעוטא שמסרו נפשם, והמשיכו להחזיק בגחלת היהדות לא היו תלמידי חכמים גדולים, ובוודאי שלא נתגדלו בתורה, ובניהם היו מפשוטי העם. בשיחתי עם אותו יהודי יקר שאלתי אותו במטותא, שיגלה נא את אוזני בסודו הגדול, כיצד זה זכה לבנים גדולי תורה, שכולם יושבים ראשונה בממלכת התורה?

מתחילה, ניסה האיש להשתמש באמתלות שונות, שאין זה משנה כל כך איך וכיצד, והעיקר שברוך השם הם עוסקים בתורה בשקידה, כן יעזור השם לעתיד וכו', אבל אחר שהפצתי בו כי תורה היא וללמוד אני צריך, פתח הזקן את פיו וסיפר:

"בצעירייתי, למדתי בחברותא בעיר 'פאס' שבארץ מרוקו, עם יהודי תלמיד חכם אחד ירא ושלם, שהיני גם שכנים באותה חצר. חיי היהודים במרוקו היו באחדות וקירוב לבבות, המשפחות היו מאוד קרובות זו לזו, והחצר שלנו היתה כמו משפחה אחת גדולה... אבל במיוחד התחברתי עם החברותא שלי, היינו מאוד קרובים ועסקנו בתורה הקדושה יחדיו מתוך אהבת חברים כנה. "יום אחד נשמעה בחצר בשורה טובה ומשמחת: בן נולד לחברי היקר, בן בכור! כמוכן שהשתתפנו מאוד בשמחתם, זוגתי הכינה מיני תקרובת מיוחדים מתוקים, לכבודה של שמחה, ואנוכי שמתני פני בשמחה לעבר בית חברי, כשאני מצויד במשלוח המלבב שהכינה אשתי, כדי לאחל ברכת 'מזל טוב' ולשמוח בשמחתו הגדולה.

"כשנשקשתי בפתח הבית לא פתחו לי את הדלת, דפקתי הרבה והמתנתי זמן רב אבל ללא הועיל, הדבר היה לי מאוד משונה, ובפרט שכל עת המתנתי בפתח, שמעתי התייפחויות חרישיות מתוך הבית! מתחילה חשבתי שמא זוהי היולדת הטרייה, שבוכה מחמת צער הלידה, שהרי עדיין כל איבריה מתפרקים (בכורות ו:), אבל משהייתי אוזני, הכרתי שזה הקול הוא דווקא של החברותא שלי, האב הטרי, ולא של האם היולדת, שהיה הוא יושב ובוכה מאין הפוגות! הבכיה הזו, דווקא בזמן השמחה הגדולה היתה מוזרה בעיני... הם היו זוג מאד מוצלח, והיו שלום ואהבה ביניהם תדיר, והיה לי משונה הבכי המרובה דווקא בעת של שמחה..."

"לאחר זמן רב שלא נפתחה הדלת, והבכי רק התגבר, התחלתי לחשוש לשלומי של חברי הטוב, והחלטתי שאין ברירה, וחייב אני לבדוק מה קורה, שמא זקוקים הם לעזרה דחופה?... בלית ברירה פתחתי בעצמי את הדלת, והנה מה מאד נדהמתי בכניסתי, למצוא את חברי, אבי הבן, בעל השמחה, יושב בשולחני עם ספר תהלים פתוח, ובוכה מאין הפוגות. הוא לא שת לבו כלל בכניסתי, והבנתי שכנראה גם לא שמע כלום כשנשקשתי על הדלת... ניגשתי אליו בעדינות ועוררתי מבכיו הנסער. כשהוא שמח מאד לקראתי, הוא סגר בנעימות את ספר התהלים, תוך שהוא מנשקו ומחזירו למקומו. הוא היה נראה במנוחה ובשלווה, ולא נראה בפניו שום עצבות או כאב כלל,

"לאחר זמן רב הבכי רק התגבר מעבר לדלת הסגורה, התחלתי לחשוש לשלומי של חברי הטוב, בלית ברירה פתחתי בעצמי את הדלת, נדהמתי למצוא את חברי, בעל השמחה, בוכה מאין הפוגות..."

שנולד לי ילד, הייתי מוריד דמעות כמים, ומתחנן ומתפלל כל העת בבקשות ותחינות שיגדלו לגדולי תורה. ועד היום ממש, כשילדי כבר מחתנים את ילדיהם, ממשיך אני כל העת לשפוך נפשי עליהם ועל הצלחתם, ובעיקר הצלחת תורתם שיעשו חיל ויגדלו בלימוד תורתם - זהו כל הסוד של הצלחת הילדים שלי!" סיים הזקן המופלא את סיפורו המדהים.

לאחר זמן רב מצאתי בספר חסידים, מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל כל היום שיהיו בניו טובים וצדיקים, ונולדו לו בנים גדולי הדור עי"ש.

ומעין זה איתא בתנא דבי אליהו (רבה פרק יח): "מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בסתר, וכל מעשיו הטובים שהיה עושה - היה עושה בסתר, והיו לו עשרה בנים מאשה אחת, ששה זכרים וארבע נקבות. ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח, מבקש רחמים, ומלחך בלשונו עפר, כדי שלא יבא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער. ואמרו: לא יצתה אותה שנה, ולא שנית, ולא שלישית, עד שבא עזרא, והעלה הקדוש ברוך הוא על ידו את ישראל מבבל, ואותו הכהן עמם. ולא נכנס הכהן ההוא לעולמו, עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו, עד חמישים שנה... עליו הכתוב אומר (תהלים ל"ז): 'בטח בה' ועשה טוב וגו'" ע"כ.

(מתוך עלון 'טיב הקהילה')

יש לכם שאלות על הנלמד ב'דף היומי בהלכה'?

רבני יקו השיעורים של 'דרשו' ממתנים לכם עכשיו בשלוחה 8

קו השיעורים של 'דרשו' 4992 או 077-2222-666

כשהשכימו בני הבית, גילו כי מישהו הסתובב בבית בשעות השינה. הרב לא נלחץ מדי, אין הרבה מה לגנוב... אחרי כמה דקות של חיפוש ובדיקה, התגלו ממדי הנזק - שלושת אלפים שקלים בארנק, ושעונו של הרב. זה נזק וזה באמת לא נעים, אבל יחסית זה גם לא הכי נורא...

כשבורא עולם מעניק כסף לאדם יותר מהדרוש לו, הוא בעצם ממנה אותו לגזבר אישי שלו בעולם הזה

הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

"עשור תעשר" (דברים י"ד, כ"ב)

השאלה המדוברת ביותר בעולם, היא שאלת 'כיצד נגיע לרווחה כלכלית'. אברכים לצד בעלי מלאכה, ראשי משפחות לצד עקרות בית, אנשי עסקים ומנהלי חברות - כולם מוגיעים את מוחם ומייגעים את מחשבתם בשאלה 'איך לשפר את המצב הכספי, ואיך להגיע לרווחה כלכלית טובה ונוחה יותר'. זו שאלה המקיפה את רוב בני האדם בכל מקום בעולם, המרגישים דוחק או חליה עוני, רצון להשתדרג או לשפר את איכות החיים, וחשים כי עם השיפור במצב הכלכלי - תבוא הישועה.

הזירה העסקית מלאה בחברות ייעוץ בינלאומיות, באנליסטים מומחים, וביעצי השקעות שלא נחים לרגע. כולם באים לשרת את אותו חלום - להפוך את העסק לרווחי יותר, את החברה למצליחה יותר, ואת בן האדם - לעשיר יותר. הכלים משתנים, העצות מגוונות: שינויים בסדרי העבודה, תחלופת עובדים, שינוי סדרי עדיפויות, ועוד פעולות - שלא תמיד נוחות, אך לדברי המומחים הן שיבטיחו את התגשמות החלום הכלכלי, את העושר הנשאל.

ואחרי כל המאמץ, וככלות כל השינויים, ועם כל העצות המקצועיות וההמלצות וההשקעות המבטיחות, אין דרך בטוחה להבטיח עושר, אין דרך להנציח רווחה כספית, אין כלי מסוים שבהכרח ישפר את מצב הארנק וימלא את חשבון הבנק. הכלכלה מושפעת ממגוון גורמים בלתי תלויים, התחזיות לא תמיד מתממשות, השאיפות מתרסקות לא פעם אל סלעי המציאות, וגם עסקים שנראו מבטיחים והשקעות שהיו אמורות להניב רווחים נאים - מאכזבים מאוד לפעמים...

רק מלך העולם, הון ומפרנס, בעל הכסף והזהב, יכול להבטיח את העושר - והבטחתו תתקיים, יכול להבטיח כי נשפר את מצבנו הכספי - ואכן נזכה לכך. ובפרשת שבוע זה הוא חושף בפנינו את סוד העושר, נותן לנו את נוסחת הקסם:

בפסוק כתוב 'עשר תעשר', וביארו חז"ל: 'עשר בשביל שתעשר!' הנה נוסחת הקסם, הכלי הבטוח היחיד, בחותמו של מי שקובע באמת מי יצליח להתעשר, בהתחייבות והבטחה של מי שמנהל את העולם: להפריש מעשר פשוט - תפריש מעשר מתבואתך, תוריד מעשר מפירותיך, וכפי שהוסיפו חז"ל לפי רוב השיטות - תפריש עשרה אחוז מרווחיך, וזה מה שיבטיח את העושר.

כי כשבורא עולם מעניק כסף לאדם יותר מהדרוש לו, הוא בעצם ממנה אותו לגזבר אישי שלו בעולם הזה, ומאמין בו כי יפריש חלק ניכר מהכנסותיו לטובת הזקוקים לכך, לטובת המטרות היקרות לבורא עולם, כמו עניים ונזקקים, לומדי תורה וארגוני חסד. וכשהאדם מפריש מעשר כספים, ומעניק חלק ניכר מהכנסותיו למטרות הללו - הוא ממלא את תפקידו בנאמנות, ומוכרז כגזבר נאמן המבצע את מלאכתו נאמנה, וכדאי לתת לו עוד ועוד, כי הוא יודע לעשות את העבודה נכון...

כך כותב הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, בהקדמתו לספרו 'שערי יושר'. ביאורו פותח את העיניים, מאיר את הלב - כשאדם נותן מעשר כספים, הוא מכריז שהוא יודע איך לנהוג נכון בכסף הניתן לו. ולכן - אך טבעי שיינתן לו עוד כסף ועוד כסף, כי הוא מוצלח בשימוש בכסף, הוא מנווט את השימוש בו בצורה נבונה ואחראית.

זה כה קל ופשוט: הרווחת מאה שקל? - מצויין. היית רוצה להשתמש בכל המאה, אבל הרבה יותר כדאי לך לגשת לקופת הצדקה הקרובה, ולהניח בה מטבע של עשרה שקלים. עכשיו יישארו לך רק תשעים, אבל מאה השקלים

הבאים כבר בדרך... הרווחת עשרת אלפים שקל? נפלא. עכשיו, כמה כדאי ורווחי לרשום שיק על אלף שקל ולהעביר להחזקת לומדי תורה. נכון, אלף שקל זה הרבה כסף, אבל זה כל כך כדאי - כי כך תרוויח ותבטיח סכום כפול ומכופל...

זוהי נוסחת הקסם העתיקה, הוותיקה, המוצלחת והמבטיחה מכולם. עד כדי כך היא מבטיחה, כי למרות שיש איסור לבחון את בורא עולם ולנסותו ונצטוונו להאמין בו באמונה שלימה, אולם על הבטחה זו נאמר במפורש: 'ובחוננו נא בזאת אמר השם' - כביכול, הקדוש ברוך הוא מלכו של עולם מבקש מאיתנו: תנו מעשר, ותבחנו אותי! אני מוכן לעמוד למבחן על תוצאות המהלך, אני מתחייב על התוצאות המוצלחות - - -

'אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די!' - המעשר יפתח לכם את שערי הברכה, יריק עליכם שפע של עושר ורווחה! וכשאנו עומדים עם הכסף בקופה או רושמים את השיק, נוכל גם להוסיף בקשה קטנה בלחישת, אמירה קצרה מעומק הלב: 'כה יתן ה' וכה יוסיף, שאזכה להפריש עוד כהנה וכהנה', וכך יקרה, כפי שהובטחנו בזכות המעשר: 'והריקותי לכם ברכה עד בלי די!'

דאגת הרב, תשובת הגנב...

שעת לילה מאוחרת בחודש תמוז תשס"ב, לפני כ-14 שנים. החום הבני ברקי המהביל ושעת האשמורת השלישית, הניסו את כל תושבי העיר למיטותיהם בחדרים הממוזגים, נפש חיה לא נראתה ברחוב. מלבד כמובן מי שאומנותם בשעות הלילה - אלה הגנבים...

בשעה רבע לארבע לפנות בוקר, זינק בניתור חתולי גנב רזיז ידיים, וקפץ אל חלונות ביתו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, רבה של 'נחלת משה' ומחבר ספר 'שלמי תודה'. בני הבית נמו את שנתם בשלווה, והגנב השתחל פנימה בקלות. בשקט ובמהירות קיפץ בין החדרים, והתאכזב לגלות שאין הרבה מה לגנוב... אך בקושי גילה את שעונו של הרב וארנקה של הרבנית שהוטען באותו ערב ב-3,000 ש"ח לצורך קניית חשובות, ובכך הסתכם שללו ללילה זה...

בבוקר, כשהשכימו בני הבית, גילו כי מישהו הסתובב בבית בשעות השינה. הרב לא נלחץ מדי, מי כמוהו יודע שאין הרבה מה לגנוב... אחרי כמה דקות של חיפוש ובדיקה, התגלו ממדי הנזק - שלושת אלפים שקלים בארנק, ושעונו של הרב. זה נזק וזה באמת לא נעים, אבל יחסית לתוצאות אחרי 'ביקור' גנב בבית - זה גם לא הכי נורא...

סביר להצטער מעט על הגניבה, אבל אין בה משהו מזעזע ומסעיר מדי, הלא כסף בא והולך, וגם שעון ניתן לרכוש בעלות סבירה בהחלט. דווקא

בסייעתא דשמיא גם החודש כוחותיו עמדו לו, והוא עבד והתפרנס כמידת יכולתו. אך עם הגעתו הביתה, החלו המחשבות לנקר במוחו: 'הרי גם הסכום הזה אינו מספק, ועליו בדיוק נאמר 'אין הקומץ משביע את הארי'. שבעת אלפים שקלים בחודש עבור כלל המשפחה הברוכה? הן כה קשה להסתדר עם סכום כזה, הן ההוצאות כה רבות וההכנסות אינן גדולות, רבוננו של עולם', הרים עיניו בתפילה, 'מאין יבוא עזרתי?' כמדי חודש, בשבוע מהבנק, ניגש לקופת הצדקה שבויטרינה. הוא שלף

כדי למנוע את טיפול השיניים הבא, או נזק אחר וכדי להגיע רווחה כלכלית - יש דרך בטוחה, נוסחה מבטיחה לעושר

מהערימה 700 שקלים, ועמד להניחם בתוככי הקופה, לקיים את מצות 'מעשר כספים'. לפתע, החלה מתחוללת בלבו מלחמה: 'נו, אתה הרי יודע כמה הכסף הזה קריטי עבורך... יש כמה הוצאות חריגות צפויות, וכבר עכשיו המצב דחוק ומעיק... אתה בטוח שכדאי להפריש עכשיו 700 שקל?'

הקול הזה היה עקשן משהו, אבל לא הפריע לקול אחר להתעורר: 'תשמע, דווקא כי המצב קשה, זה לא הזמן למשחקים עם מעשר כספים. מעשר כספים הוא המפתח לעשירות, מלחשך במעשר כספים לא תצליח להרוויח כסף. שים את המעשר בקופה, זה הרבה יותר כדאי לך!'

אבל הקול הראשון התעורר שוב וטען במידה רבה של צדק: 'תראה, מבחינה הלכתית ייתכן שניתן להקל, כי מדובר בהוצאות כבודות במיוחד. לא באופן קבוע, אבל אולי בחודש הזה תוותר על הפרשת כספי המעשר, ובעזרת השם כשיתפר המצב - תשוב להפריש כמקדם?'

ואז שב והתעורר הקול השני: 'השאלה היא בכלל לא הלכתית, הנושא הוא כלכלי בכלל... זה פשוט לא כדאי לוותר על מעשר כספים! הרי אם אין כסף - על אחת כמה וכמה שכדאי להשקיע בלפתוח שערי שמים, כדאי להתמסר לעשר כדי להתעשר. כדאי לך, כדאי לך, כדי להגיע לרווחה כספית - שים את הכסף בקופה, מהר, כדי להתעשר!'

אחרי התלבטות קשה וארוכה, הקול האחרון הכריע. שבע מאות השקלים התקפלו, וביד רועדת ומקריבה הונחו בקופת הצדקה. מעכשיו נותרו 6300 שקלים בלבד למחיה לחודש הקרוב...

המשך הסיפור הבלתי ייאמן מופיע בספר 'בשביל שתתעשר', בעדות אישית מפי בעל המעשה: כמה ימים אחר כך, נחת בתיבת הדואר שלו מכתב מ'המוסד לביטוח לאומי'. כשהוציא את המעטפה מתיבת הדואר החל לבו פועם בדאגה - 'מה כבר לא בסדר? יש משהו שלא שילמתי? אולי חוב ותיק שצבר ריבית והצמדה? מה אומר מכתב כזה בעיצומו של יום בהיר? או במילים אחרות - כמה כסף המכתב הזה בא לדרוש בסופו של דבר?'

הוא פותח את המכתב בידיים רועדות, ונדרש למשש את עיניו פעמיים ושלוש לוודא שאינו הוזה: 'בבדיקה אקראית שבוצעה בתיק האישי - נכתב שם באותיות ברורות, 'נמצא כי קיימת יתרה בחשבונך משנה קודמת, בסכום של 700 שקלים. הסכום יופקד בחשבונך תוך 14 ימי עסקים.'

'מה?' - הוא שואל בקול את בני משפחתו, 'שמעתם פעם שהביטוח הלאומי בודק בכוחות עצמו, בלי שום בקשה או תלונה מצדי, ובעצמו מגיע למסקנה שהוא חייב לי כסף? זה תמיד הולך הפוך, תמיד! הם בודקים, ומגיעים למסקנה שאני חייב להם, עוד, ועוד, ועוד... ולפתע - הם בדקו באופן אקראי אפילו בלי שביקשתי - וגילו כי הם חייבים לי כסף? הנשמע כדבר הזה?'

אבל, הכריז מיד, 'זה מה שבואר עולם שלח לי, דווקא עכשיו, לקיום הבטחתו 'בשביל שתתעשר'. 700 השקלים הללו הם בדיוק הסכום אותו הנחתי בקופה עבור מעשר כספים, ובדיוק אותו סכום - חזר אליי ממקור בלתי צפוי, כמו נפל עליי משמים...'

אחרי כמה ימים, כששב מלמשוך את 700 השקלים שהופקדו בחשבונך, ניגש מיד לקופה, והניח בה 70 שקלים. הוא מכנס את משפחתו, מספר בהתרגשות על ההתלבטות שחוהו אך לפני מספר ימים וכיצד החליט להתגבר ולהתמסר ולא להתפשר, ופשוט לתת מעשר כספים תוך הקרבה גדולה, מתוך אמונה ברורה שממעשר כספים לא מפסידים, אפשר רק להרוויח! הסיפור הזה, שכאמור, מובא מפי בעל המעשה בעדות אישית, חושף את

המשך בעמוד 22 <<<

לכן, הופתעו בני הבית לראות את האבל הגדול הפושט על פני אביהם לנוכח הגניבה. הרב היה נסער ומוטרד, וכל הנסיונות להרגיעו נכשלו. מצחו נחרש קמטים, הוא נראה מתוח ולחוץ, כאילו קרה אסון נורא... חלפו כמה ימים, והרב עודו נסער ומתוח, רושם הגניבה טרם חלף ממנו. אחיו ר' ישראל ז"ל נתן לו שיעון חילופי והציע עזרה בגיוס הסכום שנגנב, ובכלל תמה לעברו: 'מה החרדה הגדולה הזאת? נגנב קצת כסף, לא מדובר באיזה סכום עתק, וניתן להשלימו במאמץ פעוט יחסית. מדוע הרב נסער כל כך, מתקשה להירגע?'

אך הרב משך בכתפיו, ולנוכח הצעת הכסף התחילי - נופף בידו בביטול, כאומר 'לא זה העניין'. בני המשפחה נותרו מופתעים ונבוכים, אינם מבינים על מה הבהלה הגדולה בעקבות גניבת סכום כסף. הרב לעומתם הצטנף בפינה, הוציא צרורות של מסמכים ומחשבון ישן, והחל כותב ומוחק, חוזר וכותב ושוב מוחק, מצופף את דפי הפנקס בספרות קטנות וצפופות, מדי פעם מרים מבט מאוכזב, וממשיך להיות נסער וכאוב...

חודש ימים חלף, ולפתע, ביום בהיר אחד, הגיע שליח מאת הגנב, והביא מעטפה עבת כרס, ובה שלושת אלפים שקלים במזומן ושעונו של הרב. השליח התנצל בשם הגנב, סיפר על נקיפות המצפון העוברות עליו, ביקש סליחה והסתלק מהמקום בלי להותיר עקבות. עכשיו - כמה טוב לגלות, הכסף חזר, הרב יוכל להירגע ולשוב לשגרת חייו בלי דאגות...

אך שמע הרב על החזרת הכסף, ומיד נהרו פניו. את עת הרצון ניצל אחיו כדי לשאול: 'למדנו רבנו, אינני מבין מה מתרחש כאן. מלכתחילה - עם שעת הגניבה, לא הבנתי את פשר הדאגה והצער, שהיו מפורזים מדי בעיניי. ועתה, עם השבת הכסף - הרי לא מדובר בזכיה בסכום עתק בלוטו, אלא בכמה אלפי שקלים בודדים. לשמחה - מה זו עושה?'

הרב היה שרוי בהתרוממות הנפש ובשמחה, שגרמו לו לגלות את מצפונו לבו: 'הלא תבין אחי יקירי, כי מאז הגניבה אני נסער, כי לא מצאתי את הסיבה לגניבה. הרי אם אדם נוהג ביושר מלא בכספו, נושא ונותן באמונה ומרוויח את המגיע לו - לא מזדמנים נזקים ותקלות תחת ידיו, הגנבים לא מוצאים את הדרך לביתו וגם נחסכות ממנו עוגמות נפש רבות. ברגע שגנב ביקר בביתי - הוכרתי לבדוק האם יש כסף שהרווחתי שלא ביושר, איך הגעתי לנזק כספי לא צפוי...'

לפיכך, השקעתי שעות ארוכות בבדיקת כל החשבונות, כדי לבחון היכן נמצא הסכום הבעייתי, שהגיע לידיי שלא ביושר. אחרי בדיקה מעמיקה גיליתי שאין סכום כזה ופליאתי גברה - אם כן, למה הזדמן לי נזק כזה, איך קרה שהגנב הגיע לביתי? לכן הייתי כה מודאג וכאוב, נסער ומבולבל...'

הרב עצר קמעא והמשיך: 'הדבר היחיד שמצאתי, הוא שפעם אחת, לפני כמה חודשים, הייתי זקוק לכסף בחיפז, והפרשתי הלוואה בסך 3,000 ש"ח מהקופה בה מונחים כספי המעשר המיועדים לחלוקה. כעבור חודש החזרתי את הסכום במלואו והמשכתי להקפיד להפריש מעשר מדי חודש בחודשו, ולכן לא הבנתי מה קרה שנגנב הכסף, הרי כבר פרעתי את חובי, ומאז ועד עתה - אני מקפיד מאוד לתת כספי מעשר בזמן?'

עתה - שבה הנהרה והתפשטה על פני הרב, 'עתה הכל ברור. אף שברוך השם כל כספי ישר והגון ואני גם מקפיד להפריש ממנו מעשר כהלכה - אך כיוון שלוית מקופת המעשרות והשהיית בידי 3,000 ש"ח למשך חודש - לפיכך נגזר עליי כי אותו הסכום יילקח ממני, ישלל מידיי לאותה תקופה בדיוק. ומשהכל מבואר ומובהר, ברור שאני כה שמח ורגוע!' - סיים הרב את דבריו המאלפים...

הסיפור, המופיע בקונטרס 'ווי העמודים' בעדות מפי בנו של הרב פלמן, מלמד עד כמה כוחה של מצוות מעשר כספים, עד כמה עוצמתה ויכולותיה, ועד כמה חשוב להיזהר בה. כי מידה טובה מרובה בהרבה, ואם הלוואת סכום מקופת מעשר כספים עלולה לעלות בעוגמת נפש כה רבה, על אחת כמה וכמה שנתנית מעשר כספים בדייקנות ובזריזות, הפרשת כספי המעשר בזמן ובאופן קפדני - היא דרך בטוחה למנוע הפסדים ועוגמת נפש, ולפתוח שערי שפע וברכה.

כדי למנוע את טיפול השיניים הבא, את תיקון מכונת הכביסה, או נזק אחר שעלול להיגרם לנו, כדי להשיג את ההתקדמות בעבודה, עליה ברמת השכר, רווחה כלכלית ועושר כספי - יש לנו דרך בטוחה, נוסחה מבטיחה לעושר: מעשר כספים. להפריש כל חודש, כל חודש, בלי לדחות ובלו לותר, בקפדנות ובדייקנות, מכל סכום שנכנס הפרשת עשרה אחוז לצדקה - זו הדרך הבטוחה והמבטיחה לזכות בחיי עושר ורווחה, בחיי שלוה וברכה!

מעטפה מפתיעה המבשרת...

היה זה ביום כניסת המשכורת. מחוץ לסניף הבנק, עמד יהודי בגיל העמידה, ומשך את משכורתו, שבעת אלפים ש"ח במזומן. 'יגיע כפיך כי תאכל' -

בינתיים נכנסו החיילים לבית המדרש, ולתדהמתם ראו בחורים צועקים אחד על השני, כשהם מנופפים בידיהם בתנועות ידיים משונות. החיילים לא הבינו מה מעשיהם של הבחורים, ומיד הסיקו שכנראה לא מדובר כאן ביהודים שלומדים תורה, אלא ב'בית משוגעים'

משכורת ענק לא שכנעה את בעל ה'כלי המדה' לשמש כרב הקהילה...

הרב ישראל ליוש

'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה' (דברים י"א, כ"ו)

הנה התורה נקטה כאן לשון 'ראיה'. גם בפרשת נצבים נאמר: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע". ויש להבין: הרי הקב"ה לא הראה לעם ישראל כלום, הוא רק יידע אותם כי אם יבחרו בטוב הם יבורכו, וההיפך יקרה אם חלילה יבחרו ברע. אם כן, מדוע כתבה התורה לשון 'ראיה' ולא לשון 'שמיעה', כפי שמצינו במקומות אחרים בתורה: 'שמע ישראל', ובעוד מקומות?

והשאלה מתחזקת עוד יותר, שהרי 'ראיה' היא יותר מ'שמיעה', כמובא בגמ' (ראש השנה כה, ב): 'לא תהא שמיעה גדולה מראיה', וא"כ מדוע דווקא כאן נזכרת לשון 'ראיה'?

אלא אמר ע"כ מרן ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, שבשני הפסוקים שנוכרו לעיל התורה עוסקת בענין 'שכר ועונש', ובענין זה יכול כל אדם במעט שימת לב לראות בעיניו את האושר, השלווה והרוגע, שהם מנת חלקם של עושי רצונו ית'. ואילו האחרים, שאינם דבוקים בתורתו, השמחה מהם והלאה, ואת מקומה של השלווה תופסת העצבנות וחוסר הרגיעה.

שנינו במשנה בתחילת מסכת פאה: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה וכו' ותלמוד תורה כנגד כולם". ומבואר שעל ידי עסק התורה זוכים לאכול פירות בעולם הזה. ולכאורה משנה זו נסתרת מהגמרא (ברכות ה, א): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתן אלא על ידי ייסורים, אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא, תורה מניין? שנאמר: 'אשרי הגבר אשר תישרנו ק-ה ומתורתך תלמדנו'". הרי מבואר שהזכיה בתורה היא על ידי קשיים וייסורים, וא"כ היכן פירות העולם הזה המובטחים במשנה במסכת פאה?

הנצי"ב בספרו 'העמק דבר' (בראשית כ"ו, ה'; שמות ט"ו, כ"ז) הקשה קושיא דומה: שהרי במשנה באבות (ו', ד') נאמר: "כך היא דרכה של תורה: פת במלח ופת במלח ופת במלח ופת במלח ופת במלח ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה אתה עמל", ומאידך אמרו בגמרא (עבודה זרה יט, ב): "כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו".

אלא ביאר הנצי"ב, שאכן הדרך להגיע לתורה היא ע"י ייסורים וקשיים, וע"י התנהגות פשטנית כדוגמת אכילת פת במלח ושתיית מים במשורה, אבל לאחר שהתנהג כך וכבר זכה לתורה והשיג את מעלתה, הרי אין מאושר ממנו, וזוכה להתפרנס ברווח בדברים המרחיבים את הדעת, ועל ידי שכר פירותיהם בעולם הזה, יכול הוא להוסיף לקנות לעצמו עוד תורה.

של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי, רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו, ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו, בני, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה.

"הבה נבין! איך ידע רבי יוסי בן קיסמא שמקומו של אותו אדם שהציע לו לדור עמו, אינו מקום תורה?" שאל הרב פלוצקי את בני שיחו. "אלא" - המשיך הרב פלוצקי - "כיון שכשביקש ממנו לבוא לגור עמו, הציע לו מיד אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, ידע רבי יוסי שבמקום זה אין תורה, כי במקום של תורה, לא מדברים מיד על כסף וזהב, כי אם כסף וזהב עומדים בראש מעייניו, סימן הוא שאין זה מקום של תורה... "אם הייתם מבקשים ממני" - אמר להם הרב - "שאבוא לשמש אצלכם כרב כדי שאחזק אתכם בתורה ובריאת שמים, היתה זו סיבה לבוא אליכם, אבל כיון שהצעתם לי בראש ובראשונה כסף, כנראה שאין מקומכם מקום תורה..."

ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, סיפר על תקופת השלטון הקומוניסטי. לימוד התורה היה אסור שם מכל וכל, מי שנתפס ב'עוון' זה אחת דתו להמית. פעם אחת ארגנה המפלגה הקומוניסטית עצרת גדולה ברחובה של עיר, מיקומה של העצרת נקבעה לרחוב שמול ישיבת נובהרדוק. היו מהנהלת הישיבה ששקלו לסגור את הישיבה ליום העצרת, כדי שדבר קיומה של הישיבה לא יתגלה לשלטון, ולא יאונה כל רע לבני הישיבה.

אבל הסבא מנובהרדוק לא הסכים לרעיון זה, אלא הודיע שכל סדרי הישיבה יימשכו כרגיל, ולא זו בלבד, אלא שבגלל הסכנה המרחפת יגבירו בני הישיבה את לימודם ביתר שאת וביתר עוז, כי הרי התורה מגנא ומצלא. בחורי הישיבה עשו כדבר רבם, למדו במרץ רב, וכדרכם הרימו את קולם, וויכוחים רמים נשמעו בבית המדרש וברחובות הסמוכים. קולות אלו הגיעו אף לאוזניהם של החיילים שהגיעו לאבטח את העצרת, ובליבם חשבו כי הנה הגיעה השעה לתפוס את היהודים על חם, עוסקים בתורתם ומפירים את הצו הקומוניסטי.

החיילים עלו, כשנשקם שלוף, לעבר בית המדרש, מתכוננים לעשות שפטים בבני הישיבה השקדנים. שני בחורים שהבחינו בחיילים העולים לכיוון בית המדרש, ברחו מבית המדרש לחדריהם, והתחבאו בתוך ארון הבגדים. בינתיים נכנסו החיילים לבית המדרש, ולתדהמתם ראו בחורים צועקים אחד על השני, כשהם מנופפים בידיהם בתנועות ידיים משונות. החיילים

בשעה טובה נולד להם הבן השלוש עשרה... ואז הוא גילה מעטפה חומה גדולה המונחת בתיבת הדואר ועליה חותמת בית המשפט המחוזי... הוא התבקש להתייצב מיידית בבית המשפט...

הרב בנימין גולד

"למען יברכה ד' אלקיך, בכל מעשה ידך אשר תעשה" (דברים י"ד, כ"ט)

מכאן למדו חז"ל בספרי: 'שיכול אדם יושב בטל ויקוה שיתקיים בו "למען יברכה ה' אלוקיך", תלמוד לומר "בכל מעשה ידך אשר תעשה", לומר שטבע הקב"ה בעולמו את חובת ההשתדלות של האדם בפרנסתו, ואז יגיע לו ברכת ה'".

אלא שא"כ צריך להבין מדוע חויבנו בחובת ההשתדלות? הרי מזונותיו של האדם קצובין לו מן השמים, ופרנסה היא מן השמים, ומדוע חויבנו בעול ההשתדלות?

ונאמרו בזה כמה באורים בדברי רבותינו, ונביא מדבריו של מרנא הסבא מקלם זיע"א (חכמה ומוסר): שסיבת חיוב ההשתדלות היא להעמיד את האדם בנסיון, כלומר, שם השי"ת את האדם בעולם שיעבוד ויעשה השתדלות ויראה לו למראה עיניו כאילו הוא השולט בכל עניניו, וע"י השתדלותו משיג את אשר חפץ, ונדרש להתעלם מהכל ולהאמין שהכל ביד ה' ואין לטבע ממשלה כלל והכל אך ורק מיד ה' ואין דבר קטן או גדול שנעשה בלי גזירתו ית' כמאמר הכתוב "מי זה אמר ותהי ה' לא צינה" (איכה ג).

זוהי חובתנו, לדעת כי אמנם צריכים אנו להשתדל בפרנסתנו, ולא שזה בא להחליש אמונתנו שפרנסתנו משמים, אלא אדרבא, כל זה לא נעשה אלא לחזק בלבנו כי הכל מידו הרחבה של הזן את הכל על אף השתדלותנו בפרנסתנו, וכשאדם מאמין כן בלב שלם, כי הכל משמים, הרי הוא זוכה "למען יברכה ה' אלוקיך בכל מעשה ידך".

סיפור נפלא מאד סיפר הג"ר אשר וייס שליט"א על הברכה המובטחת למאמין בכל ליבו שהכל ממנו יתברך הזן ומפרנס לכל:

הדבר אירע לפני שנים אחדות בעיר מנצסטר שבאנגליה, מן הראוי להקדים ולומר שגם בסיפור זה מדובר כפי הנראה באדם שמצטיין במיוחד במידת הבטחון ולפיכך התנהגותו אינה יכולה להיות סמל לרבים, ומכל מקום טוב לשמוע שגם בדורנו ישנם בעלי מדרגה כזו.

אברך תושב העיר הקדיש את כל עיתותיו לתורה ולמד בהתמדה עצומה, גם כאשר המשפחה הלכה וגדלה בס"ד המשיך האב לשקוד על תלמודו, וכל ניהול הבית נפל על אשתו שמסרה נפשה למען הלימוד של בעלה, רבים תמהו ממה מתפרנסת משפחה זו כאשר האב לומד כל היום והאשה עסוקה מבוקר עד ערב בגידול ילדיה. למעשה הם חיו בעוני גדול והסתפקו במועט ונתמכו מעט בעזרת ההורים וידידים, כאשר הציעו לאבי המשפחה משרות תורניות שונות שהכנסה נאה בצידן השיב תמיד בשלילה נחרצת, כך המשיכו לחיות בדלות והסתפקו במועט שבמועט, (יש לחזור ולהדגיש שהנהגתו של אברך זה אינה דרך לרבים אלא ליחידי סגולה).

כאשר זכו ללידת הילד העשירי הפכו השאלות של הסובבים אותם לדאגה של ממש, הורי האברך תבעו ממנו לצאת לעבוד, ניסו להתפשר עמו והציעו שיקח רק משרה חלקית, אך הכל ללא הועיל, כך היה גם כאשר נולד הילד האחד עשר,

ההורים ניסו שוב את כוחם והבן בשלו, אני אמשיך ללמוד והשם יעזור. כעבור זמן נולד ילד נוסף ובעל הבטחון דן לא דאג אפילו רגע והמשיך את אורח חייו כמו בימים עברו, דבר לא נשתנה בהשקפתו.

גם כאשר בא לאויר העולם הילד השלושה עשר, ההורים כבר לא ידעו את נפשם מרוב דאגה וכמעט פרץ סכסוך בינם לבין הבן, אך אז קרה דבר יוצא דופן! ימים אחדים אחרי שהכניסו את בנם בן השלושה עשר לבריתו של אאע"ה, הבחין האברך בשובו לעת ערב מהכולל במעטפה חומה גדולה המבצבת מתיבת שלו, על המעטפה היה מוטבע סמל המדינה ונכתב לידו באותיות רשמיות 'רשם המשפט המחוזי', הוא ניסה לנחש איזה ענין יש לו עם בית המשפט אך לא הגיע למסקנה סבירה, כאשר פתח את המעטפה גילה שהוא מתבקש להתייצב בבית המשפט בתאריך פלוני כדי לממש את צוואתו של מיסטר גון פ. קלאבארי שנפטר.

הענין נראה לו מוזר, מעולם לא היה לו עסק עם אדם בשם כזה ואף פעם לא שמע עליו, בודאי מדובר כאן בטעות, אמר לעצמו, ומיד שיגר מכתב לבית המשפט והעמיד אותם על טעותם, אולם לאחר מספר ימים קיבל שוב מכתב מרשם בית המשפט ובו נכתב מפורשות שעל פי החוק הוא חייב להתייצב ביום ובשעה שנקבעו לדיון, עוד נאמר שם שמדובר בצוואה המקנה לו רכוש של כחצי מיליארד ליש"ט!!! הוא לא האמין ולא הבין!

באין ברירה נסע ביום המיועד לבית המשפט, שם התברר לו שמיסטר קלאבארי הלך לעולמו כשהוא חשוך ילדים, בצוואתו הורה לתת את רכושו שכלל שני מפעלים גדולים ועוד נכסים רבים, למשפחה הגדולה ביותר בעיר, בדקנו במירשם התושבים, אמר לו השופט, 'מצאנו שמשפחתך היא הגדולה ביותר', ואז הגיע ההפתעה המרעישה והמדהימה! 'אמנם עד לפני שבועיים היתה בעיר משפחה נוספת שלה שנים עשר ילדים, אך הבן השלושה עשר שנולד לכם לאחרונה, הפך אתכם למשפחה הגדולה בעיר, לפיכך הירושה מגיעה לכם' סיים השופט.

בשבת שלאחר מכן ערך האברך קידושא רבא מפואר לכל מתפללי בית המדרש, להודות לה' על מתנתו הגדולה, ולפרסם שמו ושכר הבוטחים בו באמת ובתמים!

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בהיכלי הישיבות מצויים בחורים רבים שבעצם אינם מממשים את הפוטנציאל העצום הטמון בהם, אם בגלל בעיות שהם מביאים איתם מהבית, משקעי ילדות מה'חידר', או בגלל שהם לא מצליחים להסתדר בישיבה עצמה.

הרב יעקב סירוטה, מנהל פרויקט 'מוקד הישיבה' של 'אחינו', מספר על ההיערכות האינטנסיבית לקראת תחילת זמן 'אלול' הבעל"ט.

יעקב א. לוסטיגמן

"מוקד הישיבה אינו פרויקט טיפולי", מסביר הרב סירוטה. "אנחנו לא מטפלים באמצעותנו בבעיות רגשיות או אחרות, אלא רק מייצגים ומכוונים את הפונים אלינו. במקרים שבהם יש צורך בטיפול, אנחנו מפנים את הבחורים לגורמים המתאימים".

לדבריו, המוקד מוצף בפניות בכל תקופות השנה, כולל בימים הראשונים של 'זמן אלול'. "על פניו, ניתן היה לחשוב שבתחילת 'אלול' נישאר בלי פניות, כי בעצם כולם נהנים מהתחלה חדשה והבעיות עוד לא התחילו לצוץ. למה שבחורים ירצו לפנות לייעוץ והכוונה כשהכל הולך כשורה?"

"אבל הניסיון מלמד אותנו שלא כך הם פני הדברים. יש בחורים רבים שמגלים מיד לאחר תחילת הזמן ששובצה להם חברותא שנראית לא מתאימה. בחורים צעירים שמתחילים את הישיבה בפעם הראשונה בחייהם גם הם פונים כשהם מרגישים אבודים ולחוצים מאוד. יש גם פניות מבחורים שדווקא הכל בסדר אצלם, אבל מהניסיון הקודם שלהם, הם חוששים שהמצב הטוב לא יאריך ימים, והם רוצים לקבל עצה והכוונה דווקא בימים אלו, איך להיערך לקראת הבאות ואיך לשמר את ההרגלים הטובים יותר שהם הקנו לעצמם עם תחילת הזמן.

"באופן כללי העצה שלנו ושל כל אנשי החינוך היא להתאים את הקבלות הטובות לרמת היכולת של הבחור. כל בחור מכיר את כוחותיו ויודע במה הוא יכול לעמוד ובמה לא. אם בחור מדמיין שעל אף שעד כה הוא לא היה מתמיד גדול במיוחד, בלשון המעטה, כעת הוא יכול פתאום לקבל על עצמו להתחיל ללמוד 18 שעות ברציפות שבעה ימים בשבוע, אז בהחלט אפשר לצפות מראש את ההתנסקות שתבוא במאוחר או במוקדם, וזה יהיה כנראה מוקדם מאוד".

• איך באמת נראית ההיערכות ב'מוקד הישיבה' לקראת חודש אלול?
"אנחנו עמוסים בפעילות. חלק מהאברכים החונכים מקבלים הכשרה מיוחדת בימים אלו כדי להעצים את היכולת שלהם לסייע לבחורים, המוקדנים גם הם עוברים קורסים של ריענון והעשרת הידע כדי שיוכלו לענות בצורה טובה יותר לבחורים שיפנו אלינו במשך הזמן, והמוקד עצמו עובר תהליך של עדכון ודרוג, מטפלים בנושאים הטכניים ומנצלים את ימי בין הזמנים כדי להתייבב ערוכים ומוכנים יותר עם תחילתו של זמן אלול בעז"ה".

זה כבר הפך לחלק שגרתי מהנוף היומיומי ברבות מהישיבות הקדושות ברחבי הארץ: אברכים חדורי אמביציה ובעלי ניסיון עשיר בתחום החינוך, פוקדים באופן קבע את היכלי הישיבות הקדושות, משוחחים עם בחורים ויושבים ללמוד איתם בחברותא באופן קבוע או לחלופין בלימוד משותף שמתקיים אחת לתקופה.

לא מדובר ב'חונכים' רגילים שלומדים עם הבחור ודואגים שידע טוב יותר את הדפים הנלמדים בישיבה בימים אלו, אלא בפעילים של ארגון 'אחינו', המופעלים על ידי 'מוקד הישיבה', ומעמידים בחורים על רגליהם, משביחים את היכולת שלהם ללמוד גמרא, מעצבים את השקפת העולם שלהם, ולמעשה מסייעים להם לחנך את עצמם בדרכה של התורה הקדושה.

"ארגון 'אחינו' פועל ברחבי הארץ כבר קרוב לחצי יובל שנים", אומר הרה"ג ר' יעקב סירוטה, מנהל 'מוקד הישיבה'. "במשך שנים רבות השקיע 'אחינו' בקירוב רחוקים, אך בשנים האחרונות, על פי הנחייתם של מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור, החליטה הנהלת הארגון להרחיב את הפעילות שיש לארגון במסגרת 'קירוב קרובים'.

"בהיכלי הישיבות מצויים בחורים רבים שבעצם אינם מממשים את הפוטנציאל העצום הטמון בהם, אם בגלל בעיות שהם מביאים איתם מהבית, משקעי ילדות מה'חידר', או בגלל שהם לא מצליחים להסתדר בישיבה עצמה. פעמים רבות מדובר בבחורים מצויינים ממש, עם כישרונות ברוכים ועם יראת שמים יוקדת, אבל בעיות צדדיות עלולות להפוך אותם לכאלו שאינם יכולים להסתדר בישיבה, ובעצם לגרום להם לבזבז את כל שנות הבחורות שלהם על התמודדויות מיותרות בנושאים שניתן היה לפתור באמצעות טיפול נקודתי מבעוד מועד.

"הבעיה היא לא רק באי מיצוי הפוטנציאל של הבחורים הללו", מוסיף הרב סירוטה, "לא פעם, בחור שמרגיש שהוא לא ממלא יעוד כלשהו בחיים, הולך לחפש לעצמו סיפוקים חיצוניים, ומתחיל לרעות בשדות זרים. יש כאן בעיה גדולה שהצוות הרגיל בישיבות פחות פנוי להתעמק בה ולפתור אותה, כי רוב רובם של הבחורים אינם זקוקים לעזרה הזאת, והישיבות מטבע הדברים מעדיפות מלכתחילה שלא לקבל בחורים הזקוקים לעזרה.

"כאן נכנס מוקד הישיבה עם שורה של פרויקטים שמטפלים בבעיה מהשורש, ושבו"ה כבר הצילו נפשות רבות מרדת שחת. במשך הזמן ראשי הישיבות והמשגיחים למדו לעבוד עמונו בשיתוף פעולה ולהיעזר בנו רבות. הם בעצמם מכוונים אותנו אל הבחורים שלדעתם יוכלו להתקדם יותר אם יקבלו את הסיוע של 'מוקד הישיבה', ואנחנו נענים לאתגרים, ומצמידים לבחורים הללו חונכים שיקדמו אותם, במקביל לייעוץ שוטף, אפיון ומעקב אחר קצב ההתקדמות של כל בחור והתאמת הפיתרון הספציפי שיכול לעזור לו ולקדם אותו".

במקביל לפרויקט החונכים של 'אחינו', מפעיל 'מוקד הישיבה' גם מערך של יעוץ והכוונה לבחורי ישיבות מכל רחבי הארץ, באמצעות מוקד טלפוני מיוחד הפעיל מדי יום בשעות הערב, ומאפשר גם התייעצות בשעות היום למקרים דחופים במיוחד.

המוקד מאויש על ידי אברכים תלמידי חכמים, שצברו ניסיון רב בשדה החינוך, המאזינים ברוב קשב לבחורים הפונים למוקד, מייצגים להם ובמקרה הצורך גם מכוונים אותם להמשך יעוץ וטיפול.

רטט של התרגשות, מתח בחלל האוויר. כמה מהמתפללים ניגשו אלי אחרי התפילה ואמרו: "ראש חודש אלול חל בסוף השבוע היו לנו עוד תוכניות, קלקלת לנו את הכל!"

בראש חודש אלול, ספסלי מעוזי התורה מתמלאים בני תורה צורכים, עם ניצוץ בעינים והרבה שאיפות...

הרה"ג רבי נחמן וילהלם שליט"א

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (דברים י"א, כ"ו)

נקלעתי פעם לאתר נופש בשבת פרשת 'ראה'. היתה זה שבת מברכים 'אלול'. הוגשתי לברכת החודש, התחלתי ניגון של 'מים נוראים' - 'מכניסי רחמים', אחרי זה ב'כתר' ניגון של 'וידע כל פעול', בבת אחת עבר הקהל למחוזות אחרים. רטט של התרגשות, מתח בחלל האוויר. כמה מהם ניגשו אלי אחרי התפילה ואמרו: "ראש חודש אלול חל בסוף השבוע היו לנו עוד תוכניות, קלקלת לנו את הכל".

זהו 'אלול', תופס את היהודי בכל מקום. וכלשון הפסוק: "ימצאהו בארץ מדבר וכתהו ילל ישמן יסבכהו יבוננהו יצרנהו פאישון עינו". הזעזוע הראשון הוא כבר בשם של הפרשה 'ראה', תתחיל להביט. תראה מה קורה לפניך.

משמעות הזעזוע והקריאה של 'ראה' שונה מאדם לאדם, לפי מצבו באותה שעה. ואכן רבים הפירושים שנכללו בקריאה זו.

ה'ספורנו' מבאר לאמור: "ראה שאין דרך של בינוניות. או ברכה או קללה". ה'חתם סופר' מבאר: הלשון 'היום' מורה על ענין ההתחדשות, כמו שדרשו חז"ל: 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'. ויש להבין, בשלמא כאשר האדם בדרגת התחדשות תמידית מובן שראוי לברכה, אך מדוע אם עושה את המוטל עליו אך אינו בדרגת התחדשות תמידית - הריהו ראוי לקללה. ומבאר: אדם בטבעו צריך התחדשות תמידית, ואם אינו מוצא זאת בתורה, הוא מוצא זאת בדברים אחרים, וממילא ללא התחדשות הוא מגיע ליניקה ממקורות זרים, ועל כך היא הקללה ח"ו. וכלשון הפסוק (דברים ד', כ"ה): "ונושנתם בארץ וְהִשְׁחַתְתֶּם".

הברכה והקללה שבעצם המעשים

עוד מפרשים חכמי הדורות: פסוק זה אינו מדבר על גמול של שכר או עונש, אלא בא לומר שבמעשים עצמם יש ברכה או ח"ו קללה. והיינו שהקב"ה נותן היום לפניו את התורה והמצוות, והם בעצמם הברכה, ואם אין מקיימם ח"ו - הם הקללה.

וזה החילוק בין תוכחת 'בחוקותי' לתוכחה זו והמשכה בפרשת כי תבוא: התוכחה בפרשת 'בחוקותי' היא בתורת 'עונש', ואילו בפרשה זו מדבר על המציאות. הברכה היא בבחינת 'טעמו וראו פי טוב ה'", והקללה היא בבחינת הכתוב (ירמיה ב', י"ט): "תִּיָסַרְךָ רַעְתָּךְ וּמִשְׁבֹּתֶיךָ תִּוְכַחֵךְ וְדַעֵי וְרָאִי כִּי רַע וְמָר עֲזָבְךָ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ. שִׁשְׁכַר מִצְנָה, מִצְנָה וּשְׁכַר עֲבָרָה, עֲבָרָה".

הוא אשר נאמר במדרש (דב"ר ד) "ראה אנכי אמר רבי אלעזר משאמר הקדוש ברוך הוא הדבר הזה בסיני, באותה שעה" (איכה ג, לח) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, אלא מאליה הרעה באה על עושי הרעה, והטובה באה על עושי הטובה".

וכן פירשו צדיקים את הפסוק: "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה", ומהי הברכה? - "את הברכה - אשר תשמעו", זה גופא הברכה - שתשמעו את דבר ה'.

ניצול כל הכוחות לטוב

יש שפירושוו כלפי תכונות הנפש ותנאי החיים של האדם, שיכולים לשמש לו מקור ברכה ועלייה, ויכולים להיות לו לרועץ להיפך, והכל תלוי באדם. וזה שפתח הכתוב תחילה: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", היינו שהאדם מקבל תכונות ותנאי חיים טובים. ומאידך, תכונות רעות וקשיים בחיים. ועל זה ממשיך "את הברכה - אשר תשמעו", אם שומע את קול ה' הקורא לו ומנחה אותו כיצד להשתמש בתכונותיו לטובה, אזי בין הטוב ובין הרע נעשים לו מקור ברכה בקיום שליחותו עלי אדמות. והקללה - אם לא תשמעו.

הכרה עצמית

הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינוב, פירש זאת כתוכחה נוקבת: נער קטון

צריך למשוך לטוב באמצעות הענקת פרסים, קליות ואגוזים וענישה, ואילו 'גדול' אינו צריך לכך, אלא נמשך לטוב ומתרחק מהרע מצד הכרתו. וזה שאמר להם משה: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", כלומר ראו שדרגתכם פחותה, שאני צריך לכפות אתכם על דברי התורה באמצעות שכר ועונש של ברכה וקללה.

ה'אור החיים' דרש, שמשה רבינו אמר להם: "ראה אנכי", כלומר הביטו עלי, ותראו לאלו דרגות יכול להגיע ילוד אשה. כפי שכתב הרמב"ם שכל אחד יכול להיות כמשה רבינו. לעומת זה, יש שדרשו זאת כלפי מי שמביט בצדיקים כסגולה בעלמא ללא צירוף יגיעה עצמית, 'ראה אנכי' - הבט על עצמך ועל מצבך, ותעשה חשבון נפשך ואז תתרומם.

כללם של דברים: תפסיק להסתובב סתם, 'ראה'!

'אלול' - מילה אחת, שעצם הזכרתה מעורר רטט בכל לב. המילה 'אלול' מסעירה את הלבבות, מעוררת את מערכות הנפש, ומקפלת בתוכה רצון עז להשתנות, להתנער, להתחזק ולהיטהר, יש במילה זו ייחול, תקווה ופחד מהול בציפיה לקראת הבאות.

פחד של 'סמר מפחדך בשורי וממשפטיך יראתי', כדברי רבי יוחנן בן זכאי (ברכות כח:): 'איני יודע באיזו מולכים אותי - ולא אבכה?!'. יחד עם בחון של 'מפחדך אני בורח אליך'. והרגשת רוממות וקירבה של 'אני לדודי ודודי לי'. עד 'אכלו רעים שתו ושקרו דודים'.

אלול היא סוגיית שנלמדת בעיון המוח והלב בהיכלי התורה, החסידות והמוסר. כל אחד מעמיק בה, ובעצם מעמיק בתוך עצמו, לבדוק את מה שטעון בדיקה ושיפור. לפשפש ולמשמש במעשים.

יש 'יהודים של כל השנה' ו'יהודים של אלול'. 'אלול' היא סיבה לעצור לפתע באמצע דיבור שנון, להפסיק באמצע מאכל תענוג, להסיט מבט, לעצור מחשבה, 'באלול הכל אחרת'...

בראש חודש אלול יורדת רוח של התחדשות בעם ישראל, בכל מקומות מושבותיהם, ספסלי מעוזי התורה ובתי המדרשות מתמלאים בני תורה צורכים, עם ניצוץ בעינים והרבה שאיפות, כל אחד התקדם, עלה שלב, רוח של תנופה ותקווה באויר.

הקריאה "לכו ונשובה אל ה'" בתפילת יום כפור קטן בערב ראש חודש אלול, מניעה נימי לב רבים וסוחפת עמה רבים, לעלות בהר' ולקום במקום קדשו.

רגשות לב חבויים מתגלים, גחלים הופכות לשלהבות, הטון והסגנון משתנים, איש את רעהו יעזרו, כל אחד מחפש עצות ודרכים לשוב אל ה' ואל אלוקינו כי ירבה לסלוח.

קבלו מתנה בשווי 1790 ש"ח!

מייד ללא הגרלה!

חיפשתם להיות
שותפים בזיכוי הרבים?
זו ההזדמנות שלכם!

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק של תרומות ומתנות לתורמים לארגון 'אחינו' ולפעילות העניפה של קירוב קרובים ורחוקים, וסיוע נרחב ברוחניות וגשמיות לתלמידים בשיבות הקדושות להתקדם ולהעלות בדרך ה'.

התורמים יזכו בכרטיסי הגרלה להגרלה הגדולה של

50.000 ש"ח

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח
פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח
פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח
ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחד

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מיידני עד לשווי של

1790 ש"ח!

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
+ כרטיס להגרלה הגדולה

1

תרומה בסך
קבל

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
"חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
+ 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

5

* ההגרלה הגדולה תתקיים אי"ה בחודש אלול תשע"ט

להצטרפות וקבלת

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-18 חודשים סך תרומה 324 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 460 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

2

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

המתנות: 02-5609000

מסופר על הבעש"ט, שהיה עומד ביער ומתבודד בתפילתו, והנה הוא שומע נהמה של אריה. הנהמה קרבה והולכת אליו, ומיד נעשה בשרו חידודין חידודין מהפחד המצמית של אריה טורף ושואג, וכמעט הרים רגליים ונס מהמקום

מה יותר מפחיד מגדוד של קוזקים? ולמה רבי זושא רעד כשלמד משניות 'ברכות'?

הרב מרדכי שטיט"א

"למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים" (דברים י"ד, כ"ג)

הלימוד פותח את הקופסא ומציץ בה. התלמיד ידע שרבו סולד מדברים יקרים, וכן אינו שואף טבק, ואם כן מה לו ולקופסה זו? המתין לשעת כושר, שיוכל לראות מה יש בה, בקופסא הזו, שצמודה לרבו בכל שעות הלימוד. והנה הוא מגלה שבתוכה יש פתק: "שווייתי ה' לנגדי תמיד" - שלא לשכוח גם בזמן הלימוד, בתורתו של מי אנו עוסקים...

יראת ה' מוסיפה חיים

ה'חפץ חיים' היה אומר, שיראת שמים מוסיפה חיים. למה הכוונה? - אדם שמונע את עצמו מלשבת במושב לצים, ולבזבז זמנו בדיבורים בטלים, מרחיק את עצמו מלשון הרע, וקם בבוקר על עומדו כארי לעבודת הבורא - הנה ממילא מתווספות לו בכל שבוע, כמה שעות פנויות ללימוד תורה, ובמשך שנה מתווספות כמה מאות שעות, ובחיים שלמים זה מסתכם אפילו בכמה שנות חיים! ועל איש זה אפשר לומר את הפסוק: "יראת ה' תוסיף ימים". ועל כך מובא בגמרא ב'יומא', ש"יראת ה' תוסיף ימים" התקיימה בבית ראשון, שעמד 410 שנים, ושימשו בו בכהונה גדולה רק 18 כהנים, ואילו בבית שני שעמד 420 שנה, שימשו 300 כהנים גדולים. אם נוריד את ארבעים שנותיו של שמעון הצדיק, שמונים של יוחנן כהן גדול ועשר של רבי ישמעאל בן פאבי - יוצא שכל שאר הכהנים לא הוציאו שנתם... הוסיף המלבי"ם וביאר: למרות שיראה גורמת בדרך כלל לקיצור ימים, יראת ה' מוסיפה חיים!

מסופר על הבעש"ט, שהיה עומד ביער ומתבודד בתפילתו, והנה הוא שומע נהמה של אריה. הנהמה קרבה והולכת אליו, ומיד נעשה בשרו חידודין חידודין מהפחד המצמית של אריה טורף ושואג, וכמעט הרים רגליים ונס מהמקום, אך אז נכנסה בליבו המחשבה, ש'אריה' זה אותיות 'יראה', שאמנם יש פחד מאריה, אך ממי שברא את האריה - יש לפחד הרבה יותר! והתחזק בליבו שאין לירא משום ברוא, אלא רק מהבורא עצמו. האריה עזב אותו. ויש גרסה שמצא אותו אחר כך מוטל מת במקומו. ונסיים בציטוט מדברי המדרש: "אין דבר חביב ממי שהוא מתיירא מן הקב"ה, שנאמר 'סוף דבר' וגו': בנוהג שבעולם אדם אומר לחברו: 'עשיר אני ויש לי חטים הרבה ושמן ויין הרבה', אמרו לו חבריו: 'הרי הכל יש בידך, יש לך אוצר היכן ליתנם? אם אין לך אוצר אין בידך כלום!'. כך מי שהוא עשיר וחכם בן דעת, ואין בידו יראת חטא - אין בידו כלום".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב מרדכי שטיט"א
כתבו ל: h4130789@gmail.com

שאלו פעם אדם גדול מה ההגדה של 'יראת ה'', והשיב, כדרכו של יהודי, בשאלה: "למה אומרים על אדם שיש לו יראת שמים ולא יראת ה'?" - ההסבר הוא, שהיראה שלו מה' דומה ליראה שיש לשמים מה', שבבריאת העולם כתוב שהקב"ה גער בשמים שיעמדו במקומם, ומאותה גערה ועד עתה הם עומדים על מקומם ואינם זזים, ומשם הגיעה ההגדה 'יראת שמים', שיש ליהודי יראה מה' כמו שלשמים יש יראה מה', ואינם זזים ממקומם מכוח גערה אחת כמעט ששת אלפים שנה!".

כעין זה אמר רבי ברוך ממעז"בזו": "יש בי פחד גדול מקוץ העומד מולי וחורב שלופה בידו. יש בי יראה נוראה מגדוד של קוזקים אכזריים וצמאי דם. אך כל זה הוא כאין וכאפס מהחרדה העוטפת אותי מכך רגל ועד ראש, מול ספק ספיקא של איסור דרבנן...".

ונאים הדברים למי שאמרם, שכן רבי ברוך היה עומד בתפילה, ומרוב יראה היה מפחד לזוז ממקומו, וכך היה עומד בשקט וביראה ומזיע הרבה מרוב פחד. יראה שיש למי שמבין באמת את המשמעות של 'דע לפני מי אתה עומד', מי זה 'לפני מי' - הקב"ה שהוא אש אכלה, ואין מקום פנוי ממנו ית', ומי זה 'אתה' - האדם השפל, קרוץ החומר.

וכבר מובא בזוהר הקדוש: "ראשית חכמה יראת ה'" - שאי אפשר להשיג אמונה שלמה, אלא רק על ידי יראת ה', וכפי שיעור היראה כך הוא שיעור השראת האמונה!

כדי להבין את גודל יראת השמים שהיו לחסידים ואנשי מעשה, נביא את הסיפור המפורסם הבא: פעם ביקש רבי זושא מאניפולי מרבי שמעלקא מניקלשבורג שילמד אותו נגלה. הסכים רבי שמעלקא, בתנאי שרבי זושא ילמד אותו את תורת הסוד. הסכים רבי זושא לתנאי, ורבי שמעלקא התחיל ללמוד מההתחלה, גמרא 'ברכות'.

התחיל להסביר: "מאימתי קורין את שמע בערבית" - מתי הוא הזמן וכו' ומיד שאל רבי זושא: "מנין לך שקוראים 'מאימתי' מלשון ממת? אולי הכוונה 'מאימתי' עם חיריק כלומר מפחדי, מיראתי קורין את שמע"..." ומיד החל לרעד בכל גופו...

אמר לו רבי שמעלקא: "רבי זושא, יש לך יראת שמים גדולה, אך איני יכול ללמוד כך", והחברותא בוטלה...

יראת ה' גם בזמן הלימוד

ה'חוזה מלובלין' אמר, שלפעמים דווקא בזמן הלימוד אדם שוכח שהוא לומד את תורת ה', והוא שקוע מאוד בלימוד להנאתו או כדי להרחיב ידיעותיו, וזה כמעט קרוב לדברי חז"ל ששאלו: "על מה אבדה הארץ? על שלא בירכו בתורה תחילה", והפשט הוא שלמדו תורה כמו שלומדים מקצוע אחר חלילה, בלי הקדושה וקביעות הברכה עליה, להדגיש שהיא מקדשת ומרוממת ושזו תורה מסיני.

הוא עצמו, ה'חוזה מלובלין', היה מפסיק בכל רבע שעה בלימודו, ואומר את הפסוק: "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי", להזכיר לעצמו ללמוד באימה ויראה.

סיפור דומה מספרים על הצדיק רבי הלל ליכטנשטיין מקולמייא, שהיה נוהג בכל הליכותיו בפשטות גדולה. לא היה יוצא לחופש בנאות דשא, כפי שנהגו רבים לעשות. לא עישן ולא הריח טבק, ולא קנה דברי מאכל יקרים. כל הליכותיו היו בצניעות ובפשטות. תמיד אמר שכל הדברים הגשמיים הללו, מלבד בזבזו כסף, הם גם בזבזו זמן וממש חבל על כל רגע... אחד מתלמידיו הגיע אליו פעם לביתו לאיזה עניין, ומאוד הופתע לראות את רבו יושב ולומד, ולידו קופסת טבק כסופה ומהודרת, ומדי פעם באמצע

אמירת 'ברוכים תהיו' אחר ירידת הכהנים מהדוכן - האם יש בה משום 'בל תוסיף'?

עובר בבל תוסיף. ואם כי י"ל, שאפילו שלדעת הרמב"ם עכ"פ אינו עובר אא"כ עומד על הדוכן, וכמשמע ל' הגמרא בראש השנה "מנין לכהן שעלה לדוכן שלא יאמר וכו", מ"מ יש להסתפק בזה ויש למנוע הדבר.

'בל תוסיף', ע"פ מה שנפסק בשו"ע (או"ח סי' קכח סי' כז) שכהן אינו ראוי להוסיף מדעתו יותר על שלושת הפסוקים של ברכת כהנים, ואם הוסיף עובר על בל תוסיף. וכתב שיש לחשוש לזה ע"פ שיטת הרמב"ם (המובא בביאור הלכה סעי' כ"ז ד"ה ואם הוסיף), שכהן המוסיף על הברכות אף בלי נשיאת כפיים

"את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם... לא תסף עליו ולא תגרע ממנו" (דברים י"ג, א')

בשו"ת 'הר צבי' (להגרצ"פ פראנק זצ"ל או"ח סי' ס"ב) מביא עובדא בכהן, שכאשר היה יורד מן הדוכן היה אומר לכל מי שפגש אותו בדרך הילוכו: "ברוכים תהיו", ונסתפקתי אם יש בזה חשש של

עופות טהורים מקננים בחורבות ירושלים יותר משאר המקומות המיושבים

ודרור קן לה' וגו', ואע"פ שהציפור והדרור אינם דרים אלא ביישוב, הרי הם דרים ומקננים בחורבות ירושלים יותר משאר המקומות המיושבים, וכל כך למה, מפני הרגשתם בהנאת המקום, כי בעלי חיים יש להם כח ההרגש יותר מבני אדם, והרגשתם היא בהנאת האוויר, כי אוויר המקום ההוא נאות לכל הגופות, וכשם שהגופות מרגישות בהנאת האוויר, כך הנפשות הזכות והקדושות מרגישות כהשגת השכל ששיגות במקום ההוא, עכ"ל.

"כל עוף טהור תאכלו" (דברים י"ד, כ')

בס' 'תורת המנחה' (לרבי יעקב סקלי זצ"ל תלמיד הרשב"א, פ' פקודי דרשה ל"ד) כותב: "שמקום המקדש הוא מקום חיי הנפשות, ומפני זה משתוקקים הלבבות והנפשות להיות שם, כי הטבע מרגיש בנאות לו, ולמה לא יתאוה וישתוקק האדם להיות שם, שהרי אפילו בעלי חיים מסתופפים ונאספים שם, וכן הוא אומר גם צפור מצאה בית

האם צדקה היא מצוות עשה שהזמן גרמא?

כגון תפילה ותפילין צדקה סוכה ולולב וכיוצא בהם, הרי דמדמה צדקה למצוות שהזמן גרמא. וכן מבואר בירושלמי (שקלים פ"ה ה"ד) שר' חנינא בר פפא היה מחלק צדקה בלילה, ולילה אחד פגע בו השר של הרוחות, ואמר לו: "לא כן למדת רבינו ש'לא תשגי גבול רעך", והלילה הוא גבול של רוחות לילך ואין לבני אדם אז לצאת". אמר לו: "והלא כתוב 'מתן בסתר יכפה אף', מלאך חבלה הנקרא 'אף' יכפה בשביל מתן בסתר", והוי מסתפי מיניה וערק וברח לפניו. מבואר שלאדם פשוט אין ליתן צדקה בלילה, והקשה שם ע"ז מדברי החינוך, שכתב שצדקה נוהגת בכל זמן בזכרים ונקיבות, ואם אין ליתן בלילה - הוי מצוות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות.

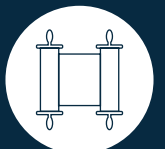
"נתון נתון לו ולא ידע לבבך בתתה לו כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך..." (דברים ט"ו, י')

בחידושי הגרמ"ז (להגאון רבי מנחם זמבה זצ"ל סי' כ"ח) מובא מס' 'נחלת יעקב יהושע' (לרבי יעקב יהושע פרומאן זצ"ל פ' ראה) שהמילים "ולא ידע לבבך בתתך לו", הוא ר"ת "ובלילה", ונראה שבא לרמז על מה ששמעתי מידידי הגאון ר"מ זמבה זצ"ל דאין ליתן צדקה בלילה, וראיתו מס' הרדים בהקדמתו שכתב: "ויש מצוות וכו' אך אין חיובן תמידי רק לזמנים ידועים בשנה, או מן היום,

- כיצד יזכה האדם להוריד את השפע המוכן לו משמים?
- מדוע השוו חז"ל בין עבד עברי לעבדות מצרים?
- כיצד מבטלת נתינת הצדקה גזירות רעות?
- מדוע נכפל הציווי לשמח את העניים?

השאלות
בפרשת
השבוע

שומרים הפקד לעירך

בגמרא במסכת בבא בתרא (ז, ב) מבואר, כי תלמידי חכמים אינם צריכים שמירה, ועל כן אינם צריכים להשתתף בהוצאות שמירת העיר, אשר היא מיותרת לחלוטין מבחינתם...

הרי לנו, שאף שלכאורה נראה שתלמידי החכמים הינם בבחינת 'מושפעים', והיינו שהם צריכים שיתמכו בהם ויחזיקו את ידם, לאמיתו של דבר לא כך הם פני הדברים... לאמיתו של דבר, ההיפך הוא הנכון: תלמידי חכמים הם אשר אינם זקוקים לשמירה, אלא אדרבה... זכותם יכולה להגן על סביבתם ולהשפיע טובה על אחרים. לכן, כאשר אנו תורמים כסף או מסייעים לתלמידי חכמים, אל לנו להרגיש שאנו 'תומכים' בהם... הן אמנם זכות החזקת תורה גדולה היא עד למאוד, אולם לאמיתו של דבר ה'תומכים' הם דווקא תלמידי החכמים, אשר בזכותם אנו מתקיימים! בזכותם כל השפע יורד לעולם!!

על גודל התועלת שמפיקים אנו מתלמידי חכמים, על הברכה שיורדת מן השמים בזכותם, למדתי על בשרי, ומעשה שהיה כך היה: לא עלינו, אני סובל מ'שושנות' ברגל. 'שושנה' הינה התפתחות של דלקת ברגל, שגורם לחום גבוה עד ארבעים מעלות חום, ונפיחות ברגל שנראית כמו שושנה. זה ממש נפוח וכואב. גם אחרי שחולפת השושנה, הרגל לא חוזרת ממש לקדמותה. תמיד נשארת קצת נפוחות.

הפעם האחרונה בה נתקפתי ב'שושנה' הייתה לפני שנה וחצי, בתקופת פורים. ממש לא ידעתי מה לעשות. היו מתוכננות לי דרשות רבות לתקופה הקרובה, ואני לא יכולתי לזוז... החום אמנם ירד, אבל הנפיחות עדיין נותרה, וממש לא יכולתי ללכת על רגלי!

אך הנה, באותו היום פגשתי את הרב קובלסקי שליט"א, ראש ישיבת 'הדרת מלך', ואמרתי לו: "קח סכום כסף, ותעשה עם זה מה שאתה רוצה בשביל הבחורים, רק את זה אני מבקש: תכתוב את השם שלי על לוח המודעות, ותבקש מבני הישיבה להתפלל בעבורי וללמוד לרפואתי!"

ואמנם, ראה זה פלא: למחרת היום כבר חלפה הנפיחות, וכמה שעות מאוחר יותר כבר חלפו גם הכאבים... את כל הדרשות מסרתי כמתוכנן!

כשראיתי את הפלא הזה, מיהרתי לפנות שוב אל הרב קובלסקי, ואמרתי לו: "הרב, אני עושה אצלך ביטוח... אני אתן לך בכל חודש סכום כסף לטובת בחורי הישיבה, ואני מבקש שיתפללו עלי שלא תהיה לי יותר 'שושנה'!"... ממש לא יאומן, אבל מאז לא נתקפתי ב'שושנה' אפילו לא פעם אחת!!!

עד אז הייתה מגיעה התקפה אחת לחדשיים... ומאז - כבר שנה וחצי - ואפילו לא פעם אחת!

והם הם הדברים שאמרנו... תלמידי חכמים נראים כ'נשים'... נראה שהם 'מושפעים'... אולם לאמיתו של דבר ההיפך הוא הנכון... הם עושים גבורה כאנשים, ומשפיעים טובה וברכה על כל סביבותיהם!

מעשה נוסף בסגנון זהה, שמעתי מהאחים גיטלר, בעליהן של שתי חנויות ספרים: האחת בבני ברק והשניה בירושלים. החנות בבני ברק מניבה רווחים נאים, החנות בירושלים לעומת זאת, ממוקמת במיקום גרוע, ומטבע הדברים אין בה תנועה ערה של קונים... אמנם החנות אינה גוררת הפסדים, אולם גם רווחים כמעט ולא מפיקים ממנה...

בשלב מסוים, חשבו האחים להעתיק את מיקומה של החנות אל רחוב 'מלכי ישראל' עצמו, אולם לאחר שיקול דעת הגיעו למסקנה שהדבר עלול להזיק לחנויות הספרים האחרות שנמצאות בגאולה, וליצור תחרות בלתי הוגנת... מצד שני, להשאיר את המצב כמות שהוא - גם זה לא הגיוני כל כך... ובכן, מה עושים?

החליטו האחים להיכנס ולהיוועץ במרן רבי אהרון לייב שטיינמן זצוק"ל, וכך הם אמנם עשו. הם סיפרו על מצב החנות, הסבירו מדוע הינם רוצים להעביר את החנות למיקום אחר, וגם הוסיפו שאחד השיקולים להחזקת החנות - הוא מאחר והיא מחזיקה שלושה בתי אברכים, אשר נשותיהם עובדות בה... מאחר והחנות אינה גוררת הפסדים, סברו האחים כי יתכן שראוי להמשיך ולהחזיקה, ולו כדי שלא לקפח פרנסתן של הנשים הללו.

אלא שכאשר הם הציגו את השיקול הזה בפני רבי אהרון לייב שטיינמן, ואמרו שהחנות 'מחזיקה' שלושה בתי אברכים, מיהר הגאון להגיב בתמיהה ושאל: "מה אתם מחזיקים?"... האחים סברו שהרב לא שמע את דבריהם כראוי, ולפיכך חזרו ואמרו שהם מחזיקים שלוש משפחות אברכים. אולם הרב שטיינמן שמע היטב כבר מלכתחילה, אלא שצרם לאזנו הביטוי 'מחזיקים משפחות אברכים'...

"מי אמר לכם שאתם מחזיקים אותם? אולי הם מחזיקים אתכם?" הוא שאל והוסיף: "אינכם יכולים לדעת, האם הסיבה בגללה מצליחות החנויות בבני ברק, אינה משום שהן מספקות פרנסה לשלוש נשות אברכים בירושלים!"... (מתוך 'מתוק האור'- הגדה של פסח)

המכתבים המשפטיים אינם מותירים מקום לספק, חלק מרכושו הוחרם עד לבירור הענין, והדאגה על פניו ניכרה היטב...

הסטייפלער שמע על ההסתבכות, חיזק בדברים בוטחים את היהודי שלפניו, ומיד נענה ושאל: 'אתה מקפיד להפריש מדי חודש מעשר כספים? היהודי אמנם לא ציפה לשאלה הזו, אך דווקא עבורה תשובתו מוכנה: 'אכן כן, מדי חודש בחודשו אני מפריש מעשר כספים מכל רווחי!'

'אם כך', נענה הסטייפלער לעומתו, 'היה סמוך ובטוח, רגוע ושליו כי כל רע לא יאונה לך. מעשר כספים מבטח אותך מכל תואנה או טענה משפטית. לך לשלום ותראה כי לא תינזק!'

היהודי יצא בלב רגוע ובטוח, וכפי שמספר הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א בספרו 'לשכנו תדרשו' - במשך 7 שנים נמשכה ההתדיינות סביב הענין, אך הוא לא ניזוק. בסופו של דבר, כל רכושו הוחזר לו במלואו, והוא נותר ללא כל נזק, באופן בלתי מוסבר ועל טבעי!

כי הפרשת כספי מעשר היא דרך בטוחה לשמור ולהבטיח את הרווחה הכלכלית, את העושר האישי. הבה נקפיד בדייקנות על הפרשת כספי מעשר מדי חודש בחודשו, ונזכה לברכת שמים ושמירה עליונה!

הברור מאליו, אם כי לא תמיד זוכים לראות זאת בעיניים. אולי לאור ההתלבטות הקשה שעבר, אולי בגלל ההקרבה והמסירות למצוה זו, זכה אותו יהודי לראות איך הכסף חוזר אליו, כיצד מעשר הכספים הוענק לו בחזרה. אבל הדבר ברור, כי אם בורא עולם מבטיח, מתחייב ומוכן להעמיד את הבטחתו זו למבחן - ברור כי אלו התוצאות של הפרשת מעשר כספים. נכון, הרבה פעמים זה לא קל. מי שלא התרגל לזה - יכול להרגיש פתאום כאילו עשרה אחוזים מהכנסותיו נעלמים פתאום, מתאדים כלא היו, אך בעצם זו ההשקעה הבטוחה והמבטיחה ביותר - נותנים מעשר כספים וזוכים בהכפלת הרווחים, בעושר מופלג, בברכת שמים בכל מעשי ידיו!

נקבל על עצמנו להתחזק בהפרשת מעשר כספים, בלי דחיות או איחורים, בלי פספוסים או תקלות. נברר את ההלכות המדוייקות - באיזו צורה לקבל על עצמנו קבלה זו באופן נכון והלכתי, כמה צריך להפריש ובאיזה שלב, מי זכאי לקבל כספי מעשרות ומי קודם למי, איזה הכנסות חייבות במעשר והאם מצוה זו חלה גם על כספי מתנות - כולן שאלות חשובות שיש לברר בהן את ההלכה, כדי שנפריש כספי מעשר כראוי ונזכה בהבטחת הבורא לברכת שמים עד בלי די!

ביטוח בטוח באמת!

אל הגאון הסטייפלער זצ"ל, נכנס יהודי נסער ומודאג. לא מזמן הסתבך בענין משפטי, ועורכי הדין רואים שחורות לעתידו ועתיד מצבו הכספי.

"מסיפור זה" - היה אומר רבי דוד - "למדים אנו שמלימוד תורה לעולם לא מפסידים, ואדרבה, הדבק בתורה לא רק שחייו מאושרים, אלא זוכה הוא אף לחיים בעצמם".

לא הבינו מה מעשיהם של הבחורים, ומיד הסיקו שכנראה לא מדובר כאן ביהודים שלומדים תורה, אלא ב'בית משוגעים', וכיון שהחוק החמיר מאוד בפגיעה בחסרי ישע, עזבו החיילים את קומת בית המדרש. בדרכם החוצה נתקלו החיילים בבניין הפנימיה, ואחד מהם הציע לערוך בו חיפוש, אולי שם נמצא אנשים נורמליים שמפירים את החוק. בדיקת ברגעים אלו יצאו הבחורים ממקום מסתורם. החיילים פגשו בהם, כיוונו אליהם את נשקם והרגו אותם, ה"ד".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א
כתבו ל: 6182918@gmail.com

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

נושא השתטחות על קברי צדיקים וברכת "אשר יצר אתכם בדין"

"המנהג לילך בכל ערב ר"ח על בית קברות אנשים ונשים, ובפרט בערב ר"ח אלול, גם בכל החודש עד יו"כ, ושופכים תחינות ובקשות ותורד עיניהם דמעות מאין הפוגות" (שו"ת יד אפרים פ' ה ד)

הרואה בית קברות מרחוק כגון הנוסע לכיון ירושלים ורואה את הר המנוחות או הרואה בית קברות מביתו

יש אומרים: שיכול לברך (עיין ערוה"ש רכד ת, שו"ת בצל החכמה ח"ג ס' מ).
ויש אומרים: שלא יברך אלא עליו להתקרב ואז לברך וכן יש לנהוג (שו"ת באר משה ח"ב סימן יג, גשר החיים ח"א עמוד שיא), והטעם: כיון שהברכה היא התעוררות גדולה לאדם להזכירו החיים והמוות וזה שייך רק כשהוא מתקרב ממש לבית הקברות אבל הנוסע ברכב בכביש הסמוך לא שייך ברכה זו (שו"ת באר משה שם).
ויש שכתבו לחלק שאם עוצר מכוניתו ומסתכל על הקברות מברך, ואם ראייה בעלמא אגב הנסיעה לא מברך (תשובות והנהגות ח"ג סימן פ).
ברכה בקבר של יחיד או מספר קברים בלבד: על קבר של יחיד אין מברכים ברכה זו, כגון קבר של ר' מאיר בעל הנס, קבר רחל שקוברים לא בבית קברות, והטעם: כיון שברכה זו נתקנה בלשון רבים (משנ"ב רכד ס"ק טז בשם י"א).
טעם אחר: לפי שאומרים בברכה "ויודע מספר כולכם" ובקבר אחד או מספר קברים גם לנו יודע המספר (תשובת הרדב"ז ח"ג סימן תקסט).

ברכת ראייה בקברי צדיקים

הטעם במנהג העולם שאין מברכים ברכת הראיה כשעולים לקברי צדיקים עתיקין כגון מערת המכפלה, במירון שקבורים שם רשב"י ובנו, קבר האר"י ז"ל והבית יוסף בצפת ועוד.
כיון שעיקר הברכה הוא על המקום שרגילים לקבור שם, או שמתו לפני כמה שנים וניכר עוד כבית הקברות, ועל זה תיקנו ברכה אבל במקום עתיק שלא ניכר עוד כבית הקברות וגם הקברים עצמם אולי אינם שם אלא עצמות צדיקים - לא נהגו לברך (תשובות והנהגות ח"ד סימן נו).
טעם אחר: ע"פ הנצי"ב (העמק שאלה שאילתא יד) שאין איסור לועג לרש כשהמת קבור בעומק עשרה טפחים משום שנחשב כרשות אחרת, ולפי זה בצדיקים שקבורים במערה מונחים בעומק של המערה ולכן לא מברכים דאינו בגדר "הרואה" (תשובות והנהגות שם).
טעם אחר מדוע אין מברכים בבית הקברות בצפת: כיון שהיו שם כמה רעידות אדמה א"כ קברותיהם עמוקים ואינם לפנינו ואינו בגדר הרואה (מנוחת אמת פרק יג הערה כט).

ברכה אחת לשלושים יום

מי שבירך ברכת "אשר יצר אתכם בדין" על קברים שראה בבית קברות אחד,

בית הקברות

בית הקברות נקרא "בית מועד לכל חי" (איוב ל', כ"ג) וכן בשם 'בית עולמים' (קהלת י"ב, ה') 'כי הולך האדם אל בית עולמו', ובלשון המקובל בהמון העם 'בית עלמין' (סנהדרין י"ט, א) וכן יש שקוראים אותו 'בית החיים', הטעם בשם זה: לפי שיש אשר נאמר עליהם 'צדיקים במיתתם נקראים חיים' ולכן נקרא 'בית החיים' (הדר"ק דף ט"ז).
הטעם שנקרא בשם 'בית' ולא 'שדה': על פי הא דאמרין בגמרא (מועד קטן ט, ב): 'האי עלמא אושפיזא והוא עלמא ביתא' [פירש רש"י קבר הוי בית שעומד לעולם], וביומא (סו) מובא שר' אליעזר בתשובתו קרא את הקבר בשם בית (מהר"ל צירלסון ז"ל).

מקור ההשתטחות בקברי צדיקים

המקור הראשון: מצאנו אצל יוסף שהשתטח על קבר אמו שירד למצרים וענתה לו אימו שה' יצילו מכל רע (ספר הישר) וכן כלב שפירש מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים (סוטה לד, א).
כמו כן, מצאנו במדרש (בראשית רבה פרשת פב אות י) לגבי רחל שקברה יעקב בבית לחם כדי שיעברו הגלויות שם תבקש עליהם רחמים.
ואמרו בזוהר (שמות דף טז ע"ב) "שאם לא תפילת המתים עבור החיים, לא היו החיים מתקיימים אפילו חצי יום".

טעם להשתטחות על קברי צדיקים

בספר חסידים (סימן תנ) כתב שיש הנאה למתים שבאים אוהביהם על קבריהם ומבקשים על נשמתם, שעל ידי זה מיטיבים להם בעולם הבא וגם כשמבקשים מהם הם מתפללים על החיים (עיין קב הישר פרק עא).
טעם אחר: לפי שבית הקברות הוא מקום מנוחת הצדיקים הוא קדוש וטהור והתפילה שם מקובלת יותר (משנ"ב תקפא ס"ק כז, כה"ח צה, פמג"ד א"א שם ס"ק טז, מג"א תקפא ז).
טעם אחר: "דבית קברות מקום מנוחת הצדיקים ומתוך כך הוא מקום קדוש וטהור, והתפילה נתקבלה יותר, והמתפלל על קברי צדיקים אל ישים מגמתו נגד המתים אך יבקש מהש"ת שיתן עליו רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר" (מג"א תקפא ז בשם מהר"ל באר היטב שם).
טעם אחר: לפי שיש בזה תועלת לחיים כאומר לפניו יתברך הרי אנו חשובים לפניך כמתים (גמרא תענית טז, א).

ברכה בבית הקברות "אשר יצר אתכם בדין" (ברכות נח, ב)

הנכנס לבית הקברות צריך לברך ברכת הראיה שנתקנה על הרואה קברי ישראל ברכת "אשר יצר אתכם" וכו' (טושו"ע רכד יא). והמנהג להוסיף ולומר את ברכת "מחיה המתים אתה רב להושיע" בלא ברכה (מעבר יבוק מאמר שפתי רננות פ' כ, ש"ך ס' שעו ו).
הטעם בברכה זו: כדי להצדיק דינו של הקב"ה על המתים הקבורים שם וכדי לעורר את האדם החי להזכירו חיים והמוות והתחלת התחיית המתים אחר המות (מסכת ברכות נח, ב ספר הבתים שער יג אות ו).

מקום הברכה

יש אומרים: שיש לברך את הברכה כשהוא סמוך לקברים בתוך ד' אמות (ערוה"ש רכד ח), והטעם: משום שברכה זו נוגעת למתים (גשר החיים ח"א עמוד שיא). יש אומרים: שעדיף לברך חוץ לד' אמות (הגר"ש דבילצקי בהגהותיו לספר פני ברך עמוד תצו, ספר נשמת ישראל).

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מעשה באחד ממחזירי התשובה בימינו, שעשה כנס לרחוקים מתורה שעונדים עגיל שמאלי, ולאחר שהסכימו להסיר את נזמיהם מאזניהם, הציע להם להקדיש את העגילים ולהתיך אותם ולעשות מהם כתר לספר תורה

האם מותר לעשות כתר לספר תורה, שהוא תשמיש קדושה, מעגילים ששמשו להדיוט?
האם מותר לתפור מעיל לספר תורה ממעילים ישנים?

להשתמש בבגדי הדיוט לתשמיש קדושה

למדנו בסוגייתנו דאין להשתמש לבית המקדש בחפצים שהשתמשו בהם להדיוט, ולכן מבואר בגמרא (דף קטז:): שכדי להקריב קרבן צריך עצים חדשים, והגמרא לומדת מדברי רבי אלעזר בן שמוע שלמד מהפסוק על העצים אשר על האש אשר על המזבח, הרי מקיש הכתוב עצים למזבח, מה מזבח שלא נשתמש בו הדיוט אף עצים ואש שלא נשתמש בהן הדיוט, ומבואר יותר במנחות (דף כב).

גדולי הקדמונים כתבו דגם בבית הכנסת קיים דין זה, ונפסק בשו"ע הלכות בית הכנסת (סי' קמ"ז סוף, ס"א, וסי' קנ"ג סכ"א) שאין לקנות מעילים שנשתמש בהם הדיוט לתשמיש קדושה.

עגילים לכתר ספר תורה

ודנו הפוסקים באיזה אופן ניתן לתרום תכשיטים לצורך תשמישי קדושה. מעשה באחד ממחזירי התשובה בימינו, שעשה כנס לרחוקים מתורה שעונדים עגיל שמאלי, ולאחר שהסכימו להסיר את נזמיהם מאזניהם, הציע להם להקדיש את העגילים ולהתיך אותם ולעשות מהם כתר לספר תורה.

והשאלה, האם מותר לעשות כתר לספר תורה, שהוא תשמיש קדושה, מעגילים ששמשו להדיוט?

וכבר מצאנו בתורה בנדבת המשכן, שהנשים התנדבו את המראות לצורך הכיור במשכן, וכן בשלל מדיין התנדבו אנשי המלחמה טבעת עגיל וכמוז לצורך הקדש, ובכן יש לבאר את חילוקי הדינים מתי וכיצד מותר להשתמש להקדש בתכשיטי הדיוט.

דברי הפוסקים

המהרי"ל בתשובה (ק"ד) כתב, שמה שנוהגים העולם לעשות מפה ופרוכת לספר תורה ממעילים ישנים ששמשו ללבישה, אינו ראוי, הואיל וכתב ה'אגודה' שאין לעשות ממעיל שנשתמש בו הדיוט תשמיש קדושה, וכתב שהוא מורה לשואלים לקנות חדש, וכתב שלכן כששואלים אותו מורה שעדיף לקחת חדש לצורך הס"ת אף שהמשומש יותר יפה וטוב, והוא להלכה בשו"ע כמו שנתבאר.

הט"ז ביו"ד (סוף סי' רפ"ב) העתיק דברי המהרי"ל שאין לעשות תשמיש קדושה מדבר שנשתמש בו הדיוט, וסיים שאותם שנוהגים כן יש למחות בידם.

דעת האחרונים

אכן ה'מגן אברהם' סי' קמ"ז סק"ה כתב שמה שנוהגים העולם לעשות מישינים (וכמו שהעיד המהרי"ל) י"ל שסוברים שקדושת המזבח היא חמורה, ולכן אסור לעשות ממה ששימש להדיוט, אבל שאר תשמישי קדושה מותר. וכן כתב ה'אליה רב', והוסיף הא"ר שגם המהרי"ל לא כתב בלשון איסור, רק שעדיף לקחת חדשים, וכתב שכששואלים אותו כך הוא מורה, משמע שאם כבר עשו אינו מוחה בידם.

ה'מור וקציעה' הביא מש"כ המג"א מהרמב"ם (פ"א מבית הבחירה ה"כ) שאין עושים לגובה מכלים שנשתמשו להדיוט, ותמה ע"ז ששם כתב הרמב"ם, שאפילו אבנים וקורות שחצבן לבית הכנסת אין בונים בהר הבית, אם כן איך יעלה על הדעת ללמוד דין בית הכנסת מבית המקדש, הרי אפילו שימוש בית הכנסת נחשב שימוש חול כלפי בית המקדש שקדושתו חמורה,

ומנין לאסור לבית הכנסת תשמיש הדיוט? עוד הקשה ממשנה מפורשת בכלים פכ"ח מ"ה כיפה שהיא טמאה מדרס ונתנו על ספר טהור מן המדרס וטמא טמא מת, ופ"י הר"ש והרא"ש שזוה בגד של נשים שלפעמים יושבות עליו, וכשיחדה אותו לצורך ספר - נעשה תשמיש קדושה ואסור לשבת עליו לכן טהור ממדרס, והוסיף הר"ש לבאר, שאף שלא עשו שינוי מעשה נטהר והוכיח זה מהג"מ ע"ש, הרי מפורש משתמשים עם בגדי נשים לתשמיש קדושה לכרוך ספר, והוא ב'שערי תשובה' סוס"י קנ"ג בשם ה'מור וקציעה' ו'באר יעקב'.

לעשות פרוכת מבגדי נשים

הב"ח (בתשובה סי' י"ז) מחמיר בעשיית תשמישי קדושה מבגדים ששמשו להדיוט.

והמעשה שדן עליו היה, בפרוכת שנעשתה ממעיל ישן של אישה מהקהילה שנפטרה, והיה רקום עליה שם האישה לעילוי נשמתה, והגבאים רצו לעשות ממנה מפה, וכתב הב"ח שלא עשו כהוגן לעשות תשמיש קדושה ממעיל, ואף פרוכת שהיא תשמיש דתשמיש אסור, והט"ז ביו"ד קפ"ב מתיר בתשמיש דתשמיש, אך המג"א הסכים לדעת הב"ח, עוד כתב הב"ח שאסור להשתמש במלבוש של אישה לפרוכת, שהרי אסור להסתכל בבגדי נשים, והביא ראיות שאין להסתכל בבגדי נשים, גם לאחר שמתה האישה שלבשה את הבגד אם מכירים אותה, ועוד טעם הוסיף, שבגדי נשים שעשויים ליצר הרע - אין להשתמש בהם בקודש, והביא מש"כ רש"י שמות (פל"ח פסוק ח') על הכיור שנעשה ממראות הצובאות, שחז"ל אומרים במדרש, שמשם רבינו לא רצה להשתמש במראות הנשים שנעשו ליצר הרע לצורך כיור הקודש, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא שהנשים נתכוונו במצרים לשם שמים למצוות פריה ורביה ולכן יש לקבלם.

אכן כתב הב"ח, שאחר שהוקדשו אף שזה לא כהוגן חלה קדושה עליהם ואף שאין להשתמש בהם אסור להורידם מקדושתם, והוכיח מהמשנה בכלים שכפה שיחדה לכרוך בה ספר נתקדשה ואסורה בישיבה, ולכן טהורה ממדרס, מבואר מדבריו שלא הוקשה לו מהמשנה כיצד משתמשים במלבוש אישה לצורך ספר דבאמת אסור להשתמש רק אם כרכו בה ספר נאסרה לתשמיש חול.

האם יש דין תשלומין לתקיעת שופר של חודש אלול? ומתי יוצא לומר 3 פעמים ביום 'לדוד ה' אורי וישעי' בתפילות חודש אלול?

וגם האם תקיעת שופר של חודש אלול, נחשבת כהפסק 'בין הפרקים' ובאמצע שמונה עשרה? ומה תדיר יותר מחברו בתפילת ראש חודש אלול?

שאמירת 'לדוד ה' אורי וישעי' נאמרת יותר פעמים ממזמור 'ברכי נפשי' היא נחשבת יותר תדירה?

במטה אפרים (שם) כתב שגם אמירת 'ברכי נפשי' בתפילת ראש חודש אלול, קודמת לאמירת 'לדוד ה' אורי וישעי', כיון שהיא תדירה בזה שנאמרת בכל ראש חודש. אכן הגר"י קמינצקי כתב (אמת ליעקב ס"א) שלכאורה אמירת 'לדוד ה' אורי וישעי' תדירה יותר שהרי היא נאמרת במשך 30 ימי חודש אלול, משא"כ 'ברכי נפשי' נאמר רק בכל ראש חודש, אלא שמכל מקום כתב שמקדימים את אמירת 'ברכי נפשי' מפני שאמירתו היא מחמת היום של ראש חודש, משא"כ 'לדוד ה' אורי וישעי' שאינו נאמר מחמת היום, ולכן 'ברכי נפשי' קודם.

מתי יוצא לומר 3 פעמים ביום 'לדוד ה' אורי וישעי' בתפילות חודש אלול?

כתב המשנה ברורה (סימן תקפא ס"ק ב) ונוהגין במדינותינו מראש חודש אלול עד יום הכיפורים לומר בכל יום אחר גמר התפילה מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', בוקר וערב, ואומרים אחריו קדיש, ואנו נוהגים לאומרו עד שמיני עצרת ועד בכלל.

ומדבריו שכתב שאומרים אותו בוקר וערב, יוצא שאומרים אותו פעמיים ביום, וזמן אמירתו אחר תפילת שחרית, ומה שכתב גם בערב, במטה אפרים (ס"ו) כתב שזמנו הוא לאחר תפילת מנחה, וזה הכונה 'בערב', ובאלף המגן (ס"ק י) כתב שתלוי הדבר במנהגים, שיש נהגו לאומרו אחר תפילת מנחה, ויש נהגו לאומרו לאחר תפילת ערבית.

דבר מצוי הוא שאחד הנוהג לאומרו לאחר תפילת מנחה, מזדמן למנין של תפילת ערבית שהם נוהגים לומר לאחר ערבית את המזור 'לדוד ה' אורי, האם יש לו לאומרו איתם אף שכבר אמר לאחר תפילת מנחה, וגם בשחרית, וכבר יצא ידי המנהג לאומרו בוקר וערב בכל יום?

דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה ראש השנה אורחות הלכה הערה 3) שעליו לאומרו עמהם שנית [ומסתבר שה"ה להיפך אם נוהג לאומרו לאחר תפילת ערבית והזדמן למנין של מנחה שאומרים מזמור זה לאחריו, שיש לאומרו עמהם אף שיאמרו אח"כ בתפילת ערבית כמנהגו].

אכן דעת הגרי"ש אלישיב (באר ישראל להגרא"צ ישראלון עמוד יח) שאם

האם יש דין תשלומין לתקיעת שופר של חודש אלול?

המנהג לתקוע בשופר בכל חודש אלול לאחר התפילה, כתב הרמ"א (סימן תקפא סעיף א) שיש לעשותו לאחר תפילת שחרית. וכן כתב במנשה ברורה (ס"ק ג) שיש לתקוע בכל בוקר לאחר התפילה.

במקרה שלא תקעו בציבור בבוקר, בגלל שלא היה שופר או מכל סיבה אחרת, האם יש ענין של תשלומין, לתקוע אחר תפילת מנחה?

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סימן כא אות ה) כתב, שיש ענין לתקוע לאחר תפילת מנחה אם לא תקעו בשחרית, כיון שהמנהג הוא לתקוע פעם אחת ביום כדי לעורר הלבבות, אלא שקבעוהו בתפילת שחרית כיון שכולם נמצאים בבית הכנסת, וגם כדי לעורר את העם לתשובה קודם יציאתם למלאכתם, אבל אם לא תקעו בשחרית נשאר הענין של חיוב התקיעה לפחות פעם אחת ביום, ויתקעו לאחר תפילת מנחה.

מאי"ד, דעת הגרי"ש אלישיב (הליכות והנהגות תשרי עמוד 3) שהתקיעה נקבעה לאחר תפילת שחרית ואין ענין בהשלמת התקיעה לאחר תפילת מנחה באם לא תקעו, וכמו כן דעתו היא (שם) שאם מתפלל ביחידות באלול, אין צריך לתקוע אח"כ כשיש לו ציבור, וכן כתב בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ב סימן מח).

האם תקיעת שופר של חודש אלול, נחשבת כהפסק 'בין הפרקים' ובאמצע שמונה עשרה?

קורה הדבר שמנין אחד אין להם מי שיתקע את התקיעה שבסוף התפילה בחודש אלול, וישנו אחד כזה, רק במנין השני אבל שם אוחזים באמצע ברכות קריאת שמע, השאלה שנשאלה האם יכול זה האוחז באמצע ברכות קריאת שמע, לתקוע למנין הראשון שאין להם בעל תוקע, האם זה נחשב כהפסק, שהרי אסור להפסיק באמצע קריאת שמע וברכותיה?

שאלה זו נשאל בשו"ת מהר"ם בריסק (ח"ג סימן כו) וכתב שיכול לתקוע למנין האחר בין הפרקים, שהרי לא גרע תקיעת שופר מלשאל בין הפרקים בשלום אדם נכבד שמותר, וא"כ הוא הדין כשעומד באמצע פסוקי דזמרה. ואם עומד אדם באמצע תפילת שמונה עשרה, והאריך בתפילתו, וכבר אוחזים הציבור בסוף התפילה בתקיעת שופר, דעת הגר"ח קניבסקי (נתיבות ההלכה גליון 31 עמוד 168) שמותר לו להפסיק מתפילתו ולשמוע את התקיעות ואין בזה משום הפסק בתפילה. וכן כתב בשו"ת משנת יוסף (ח"ט סימן סז).

מה תדיר יותר מחברו בתפילת ראש חודש אלול?

בכל חודש אלול, כתב המשנה ברורה (סימן תקפא ס"ק ב), נוהגים לומר אחר התפילה בוקר וערב, מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי'. וכתב המשנה ברורה, שבמקומות שאומרים אותו לאחר תפילת שחרית, ואומרים גם שיר של יום בסוף התפילה, יש להקדים לומר שיר של יום, ובראש חודש אלול שאומרים 'ברכי נפשי' יש להקדימו לפני אמירת 'לדוד ה' אורי וישעי'.

ובטעם הדבר שיש להקדים את אמירת שיר של יום, לאמירת 'לדוד ה' אורי', כתב במטה אפרים (ס"ו) כיון שהוא תדיר וקודם למזמור 'לדוד ה' אורי' שאינו תדיר.

נדון מעניין ישנו בתפילת ראש חודש אלול, שהרי אומרים בשיר של יום את מזמור 'ברכי נפשי', ובה יש לדון האם 'ברכי נפשי' גם נחשב כתדיר יותר מ'לדוד ה' אורי וישעי' כמו כל שיר של יום שנחשב יותר תדיר, או כיון

לענין הצבע השחור שמורחים על הרצועות, כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת או"ח סימן ג בתשובה מבן המחבר) שיש להחמיר בו שיהיה 'מן המותר בפיק', וכן כתב בקסת סופר (סימן כג ס"ב). וראה בשו"ת מהרש"ג (או"ח סימן כד) שנקט להקל ויל"ע.

ולענין השומן השקוף שמורחים על הצבע השחור כדי ליפותו, כתב בשו"ת נודע ביהודה (שם) שיש להקל לעשותו גם מדבר שאינו 'מן המותר בפיק', ובקסת סופר כתב (שם) שאף על פי ששומן זה כשר, מכל מקום ראוי לכתחילה לעשותו 'מן המותר בפיק'.

נדון מעניין התברר בתשובתו של הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סימן מב), האם מותר להשחיר את רצועות התפילין מדי ששנעשה מקליפי שביעית, האם הנאת מצוה שיש מצביעה זו, נחשבת כהנאה ולא כהפסד, שהרי גופו לא יכול להנות אחרי הצביעה מקליפי השביעית, והביא מהרידב"ז (פאת השלחן פ"ה ה"ט) ומשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' ק) שאסרו להדליק נר חנוכה בשמן של שביעית, וכתב שלפי דעתם גם להשחיר הרצועות בצבע של שביעית יהיה אסור, שכיון שקי"ל שמצות לאו להנות ניתנו אם כן הרי הוא מבער הדיו שלא על מנת להנות, אמנם הגרש"ז אויערבך עצמו הסיק שגם הנאת מצוה נחשבת כהנאה ולא כהפסד ומותר לצבוע התפילין בדיו זה, והביא שכן כתב בר"ש סירילאו על מס' שביעית (דף קכב, א). אכן, בדרך אמונה שביעית (פ"ח ס"ק מט) כתב שדעת החזו"א לענין נר חנוכה לאיסור ושם בביה"ל (ה"ח ד"ה שמדליק) כתב לדחות הראיה מהרש"ס. וראה עוד לענין נר חנוכה בביאורים ומוספים משנ"ב דרשו (סי' תרע"ג ס"ק ב הע' 4 בסופה).

אמר כבר בתפילת מנחה, אין צריך לחזור ולאומרו בתפילת ערבית. וכן כתב המשנה הלכות (נתיבות ההלכה גלילין 24 עמוד 38).

ולהשלים הענין נוסף כאן עוד שתי הלכות מענין של אמירת מזמור זה בחודש אלול: אם גמר תפילת הלחש של ערבית והציבור אומר 'לדוד ה' אורי', והוא עדיין לא אמר עלינו לשבח, הורה הגר"נ קרליץ (ימי הרחמים, הרב ספטימוס עמוד ו) שיאמר 'לדוד ה' אורי' עם הציבור ואח"כ יאמר עלינו לשבח.

ו'ברכו' שנוהגים לומר לאחר התפילה, הורה החזו"א (אורחות רבנו ח"א עמוד ע) שיש לאומרו לאחר אמירת 'לדוד ה' אורי', שכיון שתיקנו לומר 'ברכו' בסוף התפילה בגלל המאחרים לתפילה, עדיף לאחר לאומרו בסיום התפילה.

פניני הדף היומי בהלכה

סימן לג הלכות תפילין

האם מותר להשחיר את הרצועות בדיו שנעשה מקליפי שביעית?
 בענין רצועות התפילין, כתב השו"ע (סימן לג סעיף ג) שיש לעשותן מעור בהמה חיה ועוף טהורים, וביאר המשנה ברורה (ס"ק טז) משום שלא הוכשרה למלאכת שמים אלא בהמה טהורה בלבד.

אכן, מלבד הרצועות עצמם שיש לעשותן מעור בהמה טהורה, ישנם עוד שני דברים בעשיית הרצועות שיש לדון בהם האם יש לעשותן 'מן המותר בפיק', הצבע השחור שצובעים בו את הרצועות, וכן השומן השקוף שמורחים על הצבע כדי ליפותו.

הולך לבית קברות אחר תוך ל' יום

יש אומרים: שיכול לברך שוב (הלק"ט ח"א סימן ריב, השולחן שלמה רכד), ומה שכתב בשו"ע שאם ראה תוך ל' יום אינו חוזר ומברך, דווקא שראה אותו בית הקברות דומיא דמלך שאינו מברך תוך ל', דווקא שראה אותו מלך

אינו חוזר לברך ברכה זו עד שעברו שלושים יום מראיתו הראשונה, והטעם: ככל ברכות הראיה שתקנו חז"ל אחת לל' יום (טושו"ע או"ח רכד יג).
 אם נתחדש עוד קבר צריך לברך אף בתוך ל' יום (תשובת הראב"י סימן לג, ערהו"ש רכד ח, ספר נחלת יעקב עמוד ש מפנסק הקהל תקנות של רע"א הנכתב על כמה פתחי בית הקברות במדינת פאזען, רדב"ז תתקצט).

יאיר' ששם שהותכו לגמרי - ודאי פנים חדשות באו לכאן.

הלכה

העולה להלכה, כתב המשנ"ב סי' קמ"ז שאין לעשות תשמישי קדושה מבגדי הדיוט, ותשמישי דתשמישי יש להחמיר ובצורף סניף נוסף אפשר להקל כט"ז, ואם נשתנו מצורתן מותר.

לפי זה, כאשר לוקחים עגילים שמאליים ומתיכים אותם, לעשות כתר לספר תורה - ודאי כשר וישר לעשות כן, ובזה שמשברים את היצר הרע ומשעבדים את העגילים לצורך קדושה - בודאי יש בזה עטרה ונחת רוח להקדוש ברוך הוא, והשי"ת יתן בלב כל עמו ישראל לשוב בתשובה שלימה ולהתקדש בקדושתו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב שוורצבורד,
 כתבו לפקס: 08-9791445

ה'חוות יאיר' (סי' קס"א) כתב, שאף שהמהרי"ל הורה לא לעשות תשמישי קדושה מבגדי הדיוט, מ"מ אם אישה נדרה בעת חוליה, לתת בגד שלה שמרוקם בחוטי כסף מוזהבים לצורך מעיל לספר תורה - מותר לעשות כן, הואיל ואין איסורו ברור, כמבואר בלשון המהרי"ל, וגם שכדי לעשות מעיל צריך לעשות בו שינוי, ובזה מותר תשמישי קדושה מבגדי הדיוט כלהלן, ודן עוד דשמה אין הלכה כרבי אלעזר בן שמוע, אכן החת"ס סי' מ' תמה עליו מהגמרא, שמשמע שהלכה כמותו, וגם הרמב"ם פסק כן ע"ש.

המג"א כתב שכל האיסור זה רק אם הכלים כמות שהם, אבל אם נשתנו ועשה מהם כלי אחר - שרי, ולכן גם הכיור מצינו שנעשה ממראות של נשים, ומה שמשנה רבינו לא רצה לקבלם זה מטעם יצר הרע, ולא משום ששימשו להדיוט, וגם הקרבנות קרבים מבהמות ששימשו להדיוט, ומזה הטעם כתב ה'חוות יאיר' שאם אישה נדרה לעשות מבגד שלה תשמישי קדושה, ואפשר לעשות מעיל או מפה, עדיף לעשות מעיל כי אז משתנה מאשר מפה שאז אינו משתנה, ומה שמצינו בתורה שתרמו טבעת עגיל וכומז, כתב ה'חוות

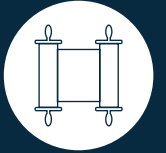
חדש: מוקד 'דורשי הדף' של 'דרשו' מעניק מענה בכל שאלה ועניין ב'דף היומי בבלי'

התקשר עכשיו " והכל יהיה הרבה יותר בהיר ומובן

קו השיעורים של 'דרשו' 4992 או 077-2222-666 שלוחה 6

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

שרה ליק
052-7181253

מדוע אין איסור 'בורר' בהדחת כלים בשבת? האם יש איסור 'בורר' בהפרדת המים הצפים על גבי ה'לפן'? מדוע אסור להרטיב בגד נקי בשבת?

מהלכות מלאכת 'בורר' ו'מרקד'

- הוצאת עצמות מתוך בשר עוף או דג, אסורה בשבת משום איסור 'בורר', שהרי זו הוצאת פסולת מתוך האוכל.
- פירות וירקות שמעורבת בהם פסולת, כגון עפר, או שדבוק בהם לכלוך, אסור להשרותם במים כדי לנקותם, משום איסור מלאכת 'בורר'.
- הדחת כלים, אין בה איסור 'בורר', משום שהם מיועדים לשימוש רב פעמי, אלא שמנקים אותם בין שימוש לשימוש, וממילא אין הלכלוך נחשב כפוגם את עצם הכלי.
- משקה עכור שאינו ראוי לשתייה ללא סינון - אסור לסננו בשבת משום איסור 'בורר'. אבל משקה צלול שראוי לשתייה ללא סינון לרוב בני אדם, מותר לסננו בשבת אפילו בכלי המיוחד לכך. ו'איסטניס' (אנץ טעם) שאינו שותה משקה זה ללא סינון אף בשעת הדחק - יתכן שאסור לו מדרבנן לסננו.
- כלי שיש בו משקה ובתחתיתו שקועה פסולת - אם חפץ לשתות את המשקה לאלתר, מותר לערותו לכלי אחר, ולהותיר את הפסולת במקומה.
- בגביעי 'לפן', מצוי שמצטברים מים מעל גבי הלבן, ונחלקו הפוסקים אם יש איסור 'בורר' בהפרדתם מהלבן. ויש מתירים רק כאשר המים צפים מעל הלבן ואינם מעורבים בו כלל.
- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'מרקד'. מלאכה זו דומה בעיקרה למלאכת 'בורר', כי אף היא נועדה להפרדת הפסולת מהאוכל.

איסור 'בורר' בהסרת פסולת עם חלק מהמאכל

- אסור להסיר בשבת פסולת המעורבת במאכל, משום איסור 'בורר'. ונחלקו הפוסקים אם מותר להוציא פסולת מתוך התערובת, כאשר נוטל יחד עמה מעט מהמאכל.
- זבוב שנפל לכוס משקה - כתבו האחרונים שמותר להוציאו עם מעט משקה. ונחלקו הפוסקים אם כך הדין כאשר נפלו זבובים רבים לכוס.

מהלכות מלאכת 'הדש'

- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הדש'. הדישה היא הוצאת 'גידולי קרקע' מתוך 'בית גידולם', כגון הוצאת גרגירי דגן מתוך השיבולים.
- בהמשך לאמור: נחלקו הפוסקים אם איסור דישה הוא רק באוכל ('גידולי קרקע') הנמצא בתוך פסולת המקיפה אותו, וכגון גרגירי דגן שבקליפתם; או גם באוכל שפסולתו נמצאת בתוכו או מצידו.

מהלכות מלאכת 'מלפן'

- מים שמותרים בסינון בשבת (ראה לעיל) - אסור לסננם באמצעות בגד שאינו מיועד לכך, אם משום ששריית הבגד במים נחשבת ככיבוס; ואם מחשש שיסחט את הבגד לאחר הסינון, ויעבור בכך על איסור כיבוס.
- בגד שאינו מלוכלך - מדאורייתא מותר להרטיבו במים בשבת, אלא שהדבר אסור מדרבנן, מחשש שיסחטוהו. ולכן, כשאין חשש לסחיטה - מותר להרטיבו. ויש אומרים שהרטבתו אסורה מדאורייתא.
- כלי רחב מאוד, כגון סירים של מטבחים מוסדיים - אסור לכסותו בשבת, משום שנראה כאוהל. ויש מהראשונים שחולקים. וראוי להחמיר, אך אין למחות ביד המקל.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il

סיפורי צדיקים

גליון 321
שנה ז' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

היום, אם בקולו תשמעו
שאל רבי יהושע את אליהו: "מתי יבוא המשיח?" השיב אליהו: "לך תישאל אותו." "והיכן הוא נמצא?" "בשער העיר רומי." "איך אני אוכל לזהות אותו?" "הוא יושב עם כל העניים הסובלים מחולי. ותזהה אותו כי כל העניים מתירים את כל התחבושות שלהם ואו חובשים אותם שוב, והוא מתיר וחובש כל תחבושת בנפרד, שאם הוא יצטרך להגיע הוא לא יתעכב." הלך אליו רבי יהושע. בירך אותו רבי יהושע: "שלום עליך רבי ומורי." השיב המשיח: "שלום עליך בן לוי." שאל רבי יהושע: "מתי תבוא?" ענה המשיח: "היום!" חזר רבי יהושע אל אליהו. שאל אותו אליהו: "מה אמר לך המשיח?" השיב: "אמר לי שלום עליך בן לוי." אמר אליהו: "אם כך, אתה ואביך תזכו לחיי העולם הבא, כי אם לא, הוא לא היה מברך אותך לשלום ולא מזכיר את אביך." אמר רבי יהושע: "הוא שיקר לי." אמר שיבוא היום ולא בא." השיב אליהו: "הוא לא שיקר, הוא יבוא היום אבל רק אם 'היום', אם בקולו תשמעו" כמו שכתוב בספר תהילים.

(סנהדרין צ"ח ע"ב)

נדבת הרה"צ
ר' חיים מרדכי ראזענבוים שליט"א
לרגל הולדת בנו נ"י במו"ט
יזכו להכניסו בברית של אאע"ה
בעיתו ובזמנו מתוך עונג שמחה ונחת

פרשת השבוע

את המכתבים שהגיעו אליהם, התיישב בסבלנות והשיב מכתבים בשמם, ואחר כך היה מקריא לחולה את מה שכתב בשמו. לוקנים וזקנות ערירים, הבטיח לדאוג שיגידו קדיש אחריהם, ומכספי הצדקה שברשותו שכן אברכים שיאמרו קדיש עבור הנשמות הגלמודות. החולים היו מצפים כל פעם לביקוריו, היתה זו קרן האור היחידה בחייהם. כשהופיע, כאילו נדלקו עיניהם בויק תקוה ולשעה נעלמה התוגה ופניהם קרנו מאושר. גם מיושבי חושך וצלמות לא הדיר רבי יוסף חיים את רגליו, אותם יהודים אומללים שנרקבו במרתפי בתי הסוהר, לא נשכחו ממנו והשתדל לשחררם או להקל עליהם, בפרט לא חסך כל מאמץ כדי לשחרר אסירים בערבי חגים. פעם קרה שיהודי נתפס בפשע פלילי חמור, כשהגיע ערב פסח התרוצץ ר' יוסף חיים אצל משפחת הנפגע, הפעיל את מלוא השפעתו ולא זו מהם עד שסלחו לפושע. עוד טרם התקדש החג הצליח לשחררו, ואותו יהודי היסב בחיק משפחתו בליל הסדר.

ובו תדבקון (י"ג - ה')
אומר רש"י, 'ובו תדבקון' הדבק בדרכיו, גמול חסדים, קבור מתים, בקר חולים כמו שעשה הקב"ה. מסופר: בעיר העתיקה בירושלים עיה"ק ת"ו, שכן בית בשם "בית חולים למתנוונים" כאן מתחת לשמיכות, שכבו מכורבלים שלדי אנוש של אלה שהיו פעם בעלים יקרים ואמהות חשובות, עולמם חשך עליהם, וכאילו מצפים למוות הגואל שיעבירם מעמק רפאים זה לעולם שכולו טוב. אברים מדולדלים אלו נשכחו מלב אנוש, גם קרוביהם לא הרבו לבקרם, לא חלילה מתוך התעלמות משאר בשרם, אלא משום הכאב והדיכאון שכל ביקור במקום זה משאיר אחריו. דוקא במקום זה מצאה נפשו הטוהרה של רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א מקום להתגדר. בן בית היה באותו מקום, ניגש לכל מיטה ושוחח עם החולה כאב רחמן לבנו אהובו, התעניין במכאוביהם ובעעיותיהם, חוקם ועודדם, ואף שימש להם כמוזכיר פרטי, ניהל את ההתכתבויות שלהם, קרא בפניהם

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:06 ת"א: 8:09 ר"ת: 8:44

פרשת ראה

זמני כניסת שבת
ירושלים: 6:52 ת"א: 7:08

בעל התניא שחרר את העשיר משבועתו

בעיירה קטנה ברוסיה הלבנה חי פעם עשיר שהיה חולה במידת הקמצנות, כל פעם שמישהו בא אליו בבקשת נדבה, אם לכלה ענייה, אם ליהודי קשה יום ואם לפדיון שבויים, היה ניגש לקופת הברזל שלו, מוציא משם קופקה (אגורה) אחת ונותנה לידי המבקש, אולם גם מטבע עלובה זו נשארה תמיד ברשותו של העשיר, אחרי שאיש לא היה מוכן לקחת מעשיר כה גדול סכום כה פעוט, כך חזרה הקופקה תמיד לקופת הברזל והעלתה חלודה מרוב אחסון. יום אחד הייתה בעיירה תכונה גדולה, עד כי מי שנקלע לשם יכול היה להביגן כי משהו יוצא מגדר הרגיל אירע שם, חתונה עמדה להיערך לפנות ערב, חתונה בעיירה קטנה הוא מאורע שכל התושבים נוטלים בו חלק, ומה גם שחתונה זו של יתום ויתומה הייתה, והרי זו מצווה גדולה לסייע בידי יתומים להקים משפחה. כך עסקו יהודי העיירה במצוות הכנסת כלה, כל אחד תרם משהו, מי כלי בית מי שמלה לכלה או חליפה לחתן, ומי בסכום כסף. רק אדם אחד היה מחוץ לתמונה, היה זה העשיר הקמצן, אף אחד גם לא ניגש להתרימו, איש לא רצה למכור לו את המצווה הגדולה הזו תמורת הקופקה שהוא עתיד היה להציע.

והנה בעיצומן של ההכנות, שעות אחדות לפני החופה, זעזעה את העיירה הידיעה המרעישה, החתן נעצר על ידי מפקד המשטרה, בעצם הוא לא נעצר אלא גוייס בכוח כסירון בצבא הצאר, עתה עליו יהיה לשרת שנים מספר עד שישוחרר ויוכל להתחתן. באותם הימים ימי הצאר אלכסנדר הראשון, לא שמו השלטונות דגש חזק על ביצוע חוק השרות הצבאי במה שנוגע ליהודים, אמנם היהודים חויבו לספק לצבא מספר מסוים של טירונים מידי שנה, אולם יכלו להשתחרר מחובה זו תמורת תשלום מתאים, הסדר זה היה חוקי ואיש לא ערער עליו עד כה, לא בעיירה זו ולא במקום אחר. אם כן מדוע נתפס דווקא החתן ודווקא ביום חתונתו, פשוט מאוד, מפקד המשטרה בעיירה היה חדש בתפקידו, והוא שנה יהודים בתכלית השנאה, כאשר קיבל פקודה לגייס צעיר יהודי לצבא הצאר, לא היסס מלקחת דווקא את החתן ביום חתונתו, כדי להרגיז בכך את היהודים השנואים עליו. משבאה אליו משלחת יהודית מיד עם היוודע הידיעה המעציבה על מעצר החתן, גירש מפקד המשטרה את חבריה, באיימו עליהם בגירוש לסיביר אם יעוּזו לחזור שנית, על הצעתם לשלם סכום כסף כמקובל תמורת שחרור של החתן, מפקד המשטרה לא רצה לשמוע כלל. נקל לתאר את מצב הרוח שהידיעה על מעצרו של החתן עוררה בעיירה, כולם התהלכו אבליים וחפווי ראש ולא ידעו לשית עצה בנפשם מה לעשות כדי לשחרר את החתן שלא תתבטל חתונתו.

שעה שכל העיירה הייתה שרויה בצער על החתן שנלקח בידי המשטרה, הגיע למקום הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא והשולחן ערוך זיע"א, לצדיק זה הייתה בשעתו חלק בשידוך זה בין היתום והיתומה, ועתה הוא בא כדי לשמח חתן וכלה ולהיות נוכח בחתונתם, רבי שניאור זלמן מצא את בני העיירה בוכים ונאנחים על מר גורלו של החתן. מבלי לאבד זמן הוא ביקש את הרב המקומי להילוות אליו ולטכס עצה מה לעשות כדי לשחרר את החתן, ולהכניסו לחופה במועד שנקבע. ראשית כל הם החליטו לגשת למפקד המשטרה, לאחר שצעד זה היה כרוך לאור איומי מפקד המשטרה בסכנת נפשות, התפללו בני העיירה לשלומם והצלחתם שעה שהם היו בדרכם אל תחנת המשטרה, הם נתקבלו על ידי המפקד בפנים זועפות וכל חזותו אמרה שהנה עוד מעט הוא יעצור אותם בהתאם להבטחתו, אולם עיניו של הרב נשוא הפנים שהביטו עליו בקפידה הקפואו את התפרצותו על דל שפתיו, ובמקום לנווף בהם שאל בקול שקט יותר על רצונם, רבי שניאור זלמן השיב לו כי הם באים בקשר לבחור היהודי שנעצר היום כדי לשרת בצבא, הוא צריך להתחתן היום וחייל טוב הוא ממילא לא יהיה, אנחנו מציעים לך תמורתו כסף בו תוכל להשיג חייל טוב ומאומן. מפקד המשטרה שיחק בקלפים יום קודם לכן והפסיד כסף רב, עתה הוא היה חייב לסלק את חובו שהגיע לסכום לא קטן. אלף רובל תשלמו תמורת שחרור הבחור, פלט באוזני מבקריו, היה זה סכום עצום אשר לא הייתה אפשרות שבני העיירה יוכלו לגייס, אולם רבי שניאור זלמן השיב מיד, הכסף יהיה כאן לפני שקיעת החמה, באומרו זאת קם רבי שניאור זלמן ויצא את החדר כשמלוויו המשתאים משתרכים אחריו, בחוץ כאשר התרחקו במקצת פנה הרב המקומי ואמר לרבי שניאור זלמן, ברוך השם שהוא הסכים לך, אך מאיפה יהיה לנו בעיירה ענייה זו סכום כה גדול, ובמשך זמן כה קצר? אנחנו מוכרחים שיהיה לנו, ואכן בעזרת ה' שהוא אבי יתומים יהיה לנו את הסכום הדרוש, השיב הרבי.

הם חזרו לביתו של הרב המקומי, שם עשו רשימות של אנשי העיירה אשר יתבקשו להרים את תרומתם למטרה נעלית זו של פדיון שבויים, רבי שניאור זלמן בחן את השמות ואת הסכומים שהופיעו לידם, אשר ביחד לא הגיעו למאה רובל, והעיר לרב המקומי שהוא שכח לרשום את שמו של גביר העיירה. הרב המקומי הודה במשגה אך אמר כי אין ערך לקופקה שהגביר מוכן לתת, וחבל על הזמן שיבזבו עליו. אין דבר, אמר רבי שניאור זלמן, בכל זאת כדאי להכניס אותו לרשימה, וכאשר הרב המקומי רצה להוסיף את העשיר הקמצן בסוף הרשימה, תבע רבי שניאור זלמן במפגיע לרשום אותו ראשון מיד בתחילת הרשימה. הרב המקומי רשם את שם הגביר בראש הרשימה, והשניים יצאו לדרך לאסוף את הסכום העצום הדרוש לשחרורו של החתן.

משל ונמשל

מה בין צדיק לבעל תשובה

משל למלך שהיו לו שני בנים, והיה האחד מבקר תמיד אצל המלך, והשני רק לעתים רחוקות, ובמרוצת הימים התחיל להתרחק מאביו מחמת שלא ביקר אצלו, והלך הלוך והתרחק עד ששכח בכלל על אביו ועל גדולתו, והתחיל להתחבר עם אנשים ריקים ופוחזים, ופרק מעצמו עול המלך ויראתו ואדנותו ללכת בדרכי לבו. ויהי כאשר שמע המלך על דרכיו הרעים של בנו, ויחר לו מאוד, ובאמת היה ביד המלך לשלוח אחריו גייס, לתופסו ולהענישו על מעשיו הרעים, אולם מחמת אהבתו לבנו, כי אף על פי שסרח, בנו הוא, ולא עשה לו כלום, רק מזמן לזמן כאשר נזכר בבנו, נכמרו עליו רחמיו והצטער באמרו, אוי לו לבן שגלה מעל שולחן אביו המלך והלך למקום לטטים. ויהי היום ויתחרט בן המלך. וישם אל לבו לשוב אל אביו ולהתנפל ולהתחנן לפניו. ולבקש רחמים על נפשו. וכן עשה, בא לפני המלך ונפל לרגליו, ובדמעות שלישי ביקש על נפשו ואמר: חטאתי עוויתי ופשעתי לפניך אבי המלך הגדול, והנני חוזר בתשובה שלימה לפניך, ואני מתוודה על חטאי, ומקבל עלי שמעתה אהיה בן נאמן לך, והרבה הבן בפיוסים עד שנכמרו רחמי האב על בנו, ועוד שראה כי שב אליו בלב שלם, ומתוך אהבת בן לאביו, נתמלא המלך שמחה גדולה, ותענוג גדול מילא את לבו וניתוספה אהבה על אהבתו, ורחמים על רחמיו, וחמלה על חמלתו לבנו שחזר אליו, ותהי אהבתו לבן שחזר בתשובה גדולה מאהבתו לבן שנמצא אצלו תמיד, כי עם בן זה הורגל כבר להיות יחד, ולראותו יום ומהבן השני היה מרוחק שנים רבות, והוא חידוש גדול בשבילו, משום כך היתה אהבתו גדולה עד מאוד.

וזהו ההבדל בין הצדיק שלא חטא מעולם ולא עזב אך פעם את אביו שבשמים, לבין בעל התשובה, זה הבן המורד שעזב את אביו, ורק לאחר זמן כשחש בלבו כי הוא אוהב את אביו יותר מכל, שב אליו מתוך אהבה אמיתית לאביו המלך.

(בשם המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א)

דרכם הראשונה הובילה אותם אל ביתו של העשיר הקמצן, גביר העיירה עמד ליד החלון, משהבחין בבאים הוא ניגש לדלת ובירך את הרבנים עם חיוך רחב על שפתיו, הוא האזין לתיאור סבלו של החתן המסכן אותו הרצה בפניו הרב המקומי בקול רווי צער כשדמעות זולגות מעיניו. משכילה הרב את דבריו, לא אמר הגביר דבר וחצי דבר, אלא ניגש לקופת הברזל אשר לו, הוציא משם את ה'קופקה' והושיטה לרבנים באומרו, הנה זוהי תרומתי, כאן קרה משהו מעניין, עוד לפני שהרב המקומי הספיק לומר משהו, לקח רבי שניאור זלמן את ה'קופקה', הודה לגביר על תרומתו והתקרב אל הדלת כדי לצאת החוצה. הם עוד לא הגיעו החוצה, כאשר הגביר רץ אחריהם וביקשם לחזור הביתה, משחזרו נתן להם רובל שלם, באומרו דומני שלא נתתי מקודם מספיק, רבי שניאור זלמן שוב לקח את הכסף הודה לגביר בסבר פנים ידידותיות ופנה ללכת. חכו רגע, נשמע שוב קולו של העשיר, הפעם הוא נתן להם שטר של עשר רובל והרבי הודה לו בדיוק באותה צורה בה הודה קודם לכן על קבלת ה'קופקה'. מחזה זה חזר ונשנה מספר פעמים, כשבכל פעם נותן הגביר סכומים גדולים יותר, עד שהוא פרץ פתאום בבכי, הצדיק חיכה בסבלנות עד שיקל על לבו וינגב את דמעותיו ויספר את סיפורו. ואז סיפר העשיר את סיפורו:

מאז הפעם הראשונה שנתתי מטבע זו לעני שביקש נדבה והוא זרק אותה בפרצופי, נשבעתי שמטבע זו תהיה תרומתי לכל מי שמבקש נדבה ללא כל קשר עם מטרת המגבית, עד שמישהו יהיה מוכן לקבלה ולהגיד תודה רבה עבורה בצורה ידידותית. מאז חזרה אליי המטבע פעמים רבות, איש לא היה מוכן לקבלה עד שהיא נשארה בקופתי, ושוב לא באו אליי לבקש נדבה כלל. הרבי הוא הראשון שהיית מוכן לקבל אותה ואף נתת לי להיות שותף במצווה כה גדולה, אסיר תודה אני לכם ומודה לה' שזיכני לחרוג מכבלי שבועתי, הנה לכם כל הסכום הדרוש לפדיון שבויים אלף רובל לשחרור החתן. רבי שניאור זלמן נטל את הכסף ויחד עם הרב הלך מיד לתחנת המשטרה, כעבור דקות מספר יצאו משם עם החתן המשוחרר, הם צעדו משם מאושרים ישר למקום בו הייתה צריכה להיערך החתונה, בחתונה עצמה דיבר הרבי על דרכי ההשגחה שאינן מובנות לנו תמיד, אך המכוונות תמיד לטובת האדם גם אם אין הוא מביין זאת מיד לאשורו, לפני לכתו בירך את הווג הצעיר בעושר ובבריאות, כן בירך את אנשי העיירה שיחיו בשלום ושלווה ויתייחסו איש אל אחיו באחוה ורעות.

צ'ין אדם לחברו

זה הקטן גדול יהיה

סיפר עגלון שהוביל את ה"חפץ חיים הקדוש זיע"א בדרך, שכרגיל היה מדבר עמו על תכלית האדם בעולם הזה. פעם שאל העגלון את ה"חפץ חיים": במה יוכל לזכות איש פשוט כמוהו? רבינו השיב לו שיעסוק בגמ"ח. צחק העגלון במר נפשו, האם זה לא לעג לרש? הלא עני ואביון הוא וזקוק בעצמו לקבלת גמ"ח. הסביר לו רבינו במתק לשונו, שאל יחשוב שגמילות חסדים צריכים להקים בסכום של מאות ואלפים. אפשר להקימו בסכומים קטנים. ינסה לחסוך מהוצאות פרנסתו כמה פרוטות לשבוע, וכשיצטרפו הפרוטות לזוהבים, יהיה לו כבר במה לעזור לשכן עני בהלואה קטנה לצרכי שבת, והוא יסוד גמ"ח הנחשב בעיני הקב"ה כאחת הקופות הגדולות. העגלון סיים וסיפר בשמחה, שמעתי לעצתו של הצדיק וכיום יש לי סכום הגון אשר נאסף אצלי, והנני מלווה בע"ה לעשרות אנשים.

ברכת ה' למי שעושה חסד

מסופר על הגאון רבי זרח איידליץ זצ"ל מגדולי תלמידי החכמים של העיר פראג, שנפל לעת זקנותו ממעמדו הכלכלי וירד מנכסיו מאד, עד כי רבו נושיו. בלב כבד נכנס להשיח את דאגתו לפני הגה"ק רבי יחזקאל לנדוי זיע"א רבה של פראג בעל ה'נודע ביהודה'. אותם ימים היו

סמוכים לזמן נשואי בן או בת של ה'נודע ביהודה' ובארון שבביתו היו מוצנעים שלושת אלפי דינרים לצורך הנשואין. כשסיפר רבי זרח לרבי יחזקאל על מצבו הקשה, שאל אותו מהו חלק הסכום שאתה משער שתוכל לשלם לנושיך ולהישאר במעמדך? נקב ר' זרח בסך שלושת אלפי דינרים. מיד קם רבי יחזקאל פתח ורוקן את התיבה ומסר את כל הסכום לר' זרח איידליץ. לאחר זמן מה ניגשה הרבנית לארון והשתוממה לראותו ריק, היא ניגשה לבעלה בחרדה והוא גילה לה שהלווה את המעות לאדם בטוח. לא הרפתה הרבנית ממנו והפצירה בו שיגלה לה מיהו, גילה לה רבי יחזקאל, כששמעה את שם הלווה צעקה מרה הרי כל העיר רועשת כי ר' זרח מצבו בכי רע ורבו נושיו. ניחמה בעלה ודיבר על לבה שאין מה לחשוש מר' זרח כי הינו ירא אלקים, ובודאי ישלם בזמן. יום הנישואין הולך וקרב, והנה קיבל רבי יחזקאל בקשה לחוות דעת תורה בקשר לדין תורה שנערך בעיר פיורדא, על עיזבון של גביר עצום שנפטר. ר' יחזקאל שלח את תשובתו המנומקת, ונתקבל הפסק כפי הכרעתו. החליטו היורשים ועל דעת עצמם שלחו לר' יחזקאל מעות פסק בסך שלשת אלפי דינרים. כשהגיע הסך לידו פנה לרבנית ואמר, החוב של ר' זרח נפרע כבר בשלמות עד הפרוטה האחרונה.

חילולא דצדקיא

שבת קודש ל' מנ"א
הרה"ק רבי ישראל מבאיאן-לייפציק ב"ר
יצחק (פחד יצחק) (תש"א)
יום ראשון א' אלול
הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק ב"ר
שמואל (תרמ"ד)
יום שני ב' אלול
הרה"ק רבי אליעזר ("דמשק אליעזר") ב"ר
ישראל מוויזניץ (תש"ו)
יום שלישי ג' אלול
הרה"ק ישכר בער מנדבורנא ב"ר יצחק
מקאליש (תר"ח)
הרה"ק רבי משה זושא מוינקוב ב"ר יצחק
מאיר (תרכ"ד)
הרה"ק רבי יצחק ישעי' מטשחוב הי"ד ב"ר
חיים מצאנז (תש"ב)
יום רביעי ד' אלול
הרה"ק רבי ישעי' מפשעבורז ב"ר מאיר
(תק"צ)
יום חמישי ה' אלול
הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר
אלעזר מנחם מענדל (תרע"ח)
יום שישי ו' אלול
רבי יו"ט ליפמן העליר ב"ר נתן (תוי"ט -
תי"ד)
הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן
(ייטב לב - תרמ"ג)
הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים
(תשכ"ט)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

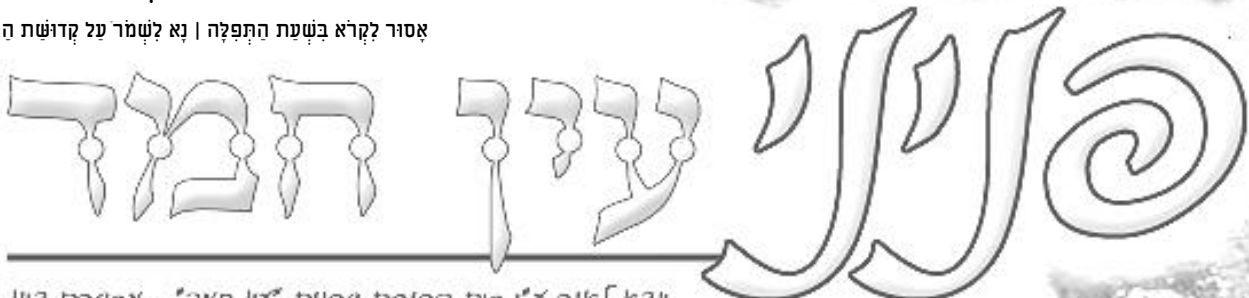
מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יסוד החיים על המעשים.

המתנת שש שעות בין בשר לחלב (ה)
א) אם אכל בשר בסעודה עם לחם, ונסתפק לו אם בירך ברכת המזון, והוא שבע שמחוייב מן התורה לברך, צריך לברך מספק, (שו"ע או"ח סימן קפ"ד סעיף ד' ובמשנה ברורה שם ס"ק ט"ו), ואחרי שבער שש שעות מהבשר, יוכל לאכול חלבי, כי בירך ברכת המזון.
ב) אם לא שבע, ונסתפק לו אם בירך ברכת המזון, על סעודת בשרי שאכל, לא יוכל לאכול חלבי עד שיברך ברכת המזון, ולכן יטול ידיו שוב ויברך המוציא, ויאכל כזית ויברך ברכת המזון. (מעדני השלחן על שו"ע יו"ד סימן פ"ט, במטעמי השלחן שם ס"ק ה')

פְּרֻשֶׁת רְאָה | תשע"ח

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמַר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

יִצְחָק לְאֵאוֹר ע"י בֵּית הַכְּנֵסֶת שְׁכֵנֵת עֵין חַמַּד - אֲבִשְׁרֵת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֶׁת רְאָה – הַבְּרָכָה לְנוֹתָן הַצְּדָקָה

"נָתַתָּן תְּתֵן לוֹ וְלֹא יֵרַע לְבַבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ"

כִּי בְגַלְל הַדְּבָר הַזֶּה יְבָרְכֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים טו, י)

האמונה המוחשית באותן ברכות, הביאה את האדמו"ר מקומרנא למעשה צדקה מופלא.

היה זה בימי החורף. אותה שנה היו ימי החורף עזים ביותר. אשת האדמו"ר חלתה במחלה קשה, והאדמו"ר עקב החורף הקשה מנע מחסידי לבוא ולהביא לו פדיונות, וכך מצבו הכלכלי נעשה קשה, ולא איפשר לו אפילו לקנות את התרופות לרבינית.

הרופא שהגיע השאיר רשימה ארוכה של תרופות הכרחיות אולם האדמו"ר לא הצליח לרכוש אותן. בלית ברירה יצא אחד ממקורביו לאסוף כסף עבורו. ולבסוף הצליח לאסוף כסף ואף לקנות פת לחם עבור החולה, שכן הבית היה ריק מכל.

כשקיבל האדמו"ר את הכסף לידי, מיהר לקחתו ולפזר אותו לצדקה. "רבי, על מה ולמה?", תמה התלמיד שאסף את הכסף.

הרבי השיב, כשפניו שלווים: "התנא ר' יהודה אומר: 'טוב שברופאים- לגיהנום' (סוף מכילתין פב ע"א), ופירושו, מי שסבור שהטוב מגיע מהרופאים- הרי הוא הולך לגהינום. הדבר היחיד שמביא טוב על האדם הוא מעשיו הטובים ומעשה הצדקה שהוא נותן, לפיכך מיהרתי לתת לצדקה את סכום הכסף שהיה בידי, כי מבקש אני להוסיף זכויות עבור האישה החולה".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסו שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

נתינת הצדקה לעני צריכה להיעשות מתוך סבר פנים יפות ובכבוד. חז"ל מלמדים אותנו, כי בשכר מצוות הצדקה זוכה האדם לשש ברכות.

ואילו נתינה בסבר פנים יפות מזכה את האדם באחת עשרה ברכות, כמבואר בגמרא (ב"ב ט ע"ב): "ואמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפיסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות".

בפשטות הכוונה היא, שהמפיסו זוכה באחת עשרה ברכות בנוסף לשש שנאמרו קודם. כך שהוא זוכה בסך הכל לשבע עשרה ברכות, כתוצאה מהצדקה שניתנת במאור פנים!

רמז לכך מביא הרב מרדכי דרוקר זצ"ל בספרו 'תכלת מרדכי' מן הפסוק שלפנינו: בכל התורה כולה נאמר: "נתן", חסר אות ו'.

ואילו כאן כותבת התורה "נתון" בכתיב מלא, רמז לכך שנתנית הצדקה מביאה על האדם שש ברכות.

ואילו אם אדם עושה את מעשה הצדקה מתוך פיוס לעני, ומקפיד: "ולא ירע לבבך בְּתִתְּךָ לוֹ" (דברים טו, י) הוא יזכה ש"בְּגַלְל הַדְּבָר הַזֶּה יְבָרְכֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים טו, י).

תיבת "הזה" עולה בגימטריה לשבע עשרה, ורומזת על דברי הגמרא שמי שנותן צדקה מתוך פיוס לעני- יזכה לשבע עשרה ברכות.

העלון מוקדש להצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמה אורן בן אסתר דינה בת מזל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל

11/08/2018		ל' באב תשע"ח	
פרשת ראה			
הפטרה: "ענייה סוערה"- ישעיה נ"ד			
ר"ת	יציאה	כניסה	י"ב
20:55	20:04	18:53	
20:52	20:02	19:11	ת"א
20:55	20:04	19:13	חגיגה
20:52	20:02	19:11	ב"ש

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ויליד אלחנן רפאל בן אריס ויליד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
--	---	---	--

שואל ומשיב בהלכה – תנור - חלק א'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

האם ניתן להשתמש בתנור בעל תא אחד בלבד לאפיית מאכלי בשר וחלב (לא ביחד)?

Ice

תשובה

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בתנורים כיום, מצטברים בחלל התנור אדים, ויתכן שתקרת התנור - דינה כמכסה של סיר, כיוון שהיא קולטת את האדים החמים. כשם שמכסה של סיר נעשה בשרי או חלבי מחמת האדים העולים אליו מן התבשיל ומתעבים על גביו, כך גם תקרת התנור. ממילא, כשם שלא ניתן להשתמש במכסה בשרי לסיר חלבי וכן להיפך, כך לא ניתן להשתמש בתנור בשרי למאכלי חלב או בתנור חמץ למאכלי פסח בלי להכשירו.

אומנם תקרת התנור וקרקעיתו מתחממות עד לחום של ליבון קל מגופי החימום הנמצאים מאחוריהם, ותוך כדי שימוש הזיעה נשרפת, ויתכן שדי בכך, אך דפנות התנור אינן מגיעות לחום כזה, ועליהן גם מצטברת "זיעה". בעיה נוספת היא בתבשילים השוהים בתנור עם התקררותו. האדים העולים מן התבשיל בהחלט מתעבים על דפנות התנור ולכן דינו כדין התבשיל המתבשל או הנאפה בו. בעת אפייה בתנורי "טורבו" שגוף החימום נמצא מאחור ולא בתקרת התנור, וודאי שהתקרה נחשבת כמכסה של סיר.

והנה תנורי אפייה שבזמנינו, שפתחיהם אטומים ודלתותיהם נסגרות היטב, יש מפוסקי זמנינו שכתבו, שצריך לחוש שמא במהלך האפייה עולה זיעה [אדים] מהמאכל ונבלעת בדופני התנור. מקורות: שו"ת אגרות משה (ח"א סימן מ). אף שבספר 'בדי השולחן' (ביאורים סימן צב ס"ח ד"ה לכתחילה) הביא דעות הפוסקים הסוברים שמצד הדין אין לחוש לזיעה שבתנורים, מחמת כמה טעמים ונימוקים.

מי שיש לו רק תנור אחד עם תא אחד בלבד, העצה היא, שיקפיד להשאיר את התנור בחזקת פרווה, וכשירצה לאפות מאפה בשרי או חלבי, יכסנו היטב, ואז יישאר התנור לעולם בחזקת פרווה.

פגיעה בזולת

עד כמה עלינו להיזהר לבל נפגע חלילה בזולת - זאת לא ניתן לתאר ולשער. לעיתים האדם עובר ניסיונות רבים ועצומים ואינו יודע, כי כל אותם ניסיונות הם למעשה פרי מעלליו. על זאת כבר אמרו רבותינו על הנאמר בפרקי אבות - "דע מה למעלה ממך", ודרשו רבותינו, אם אתה רוצה לדעת, מה גוזרים עליך בשמי מרומים - "דע מה למעלה- ממך". הם לפי מעשיך.

מעשה באברך, שחלפו מספר שנים מנישואיו, ועדיין לא זכה להיפקד בזרע של קיימא. לאחר שהירבה בתפילות, התפלל בציונים של שוכני עפר, פנה לרבנים שונים, בסיכומו של ענין הגיע אל הגה"צ רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל ותינה בפניו את צרתו והפציר בו, כי יבטיח לו זרע של קיימא.

הביט בו הצדיק ולבסוף אמר: "דע לך, כי הרב שסידר קידושין בחופתך נפגע ממכם... עליכם לפייסו, בטרם תבואו אליי". דמו של האברך קפא בעורקיו. הוא זכר, כי הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניבז' הוא שהוזמן לסדר קידושין בחופתו. אחרי כמה דקות של חיל ורעדה נזכר לפתע, שאכן היה שם משהו... וכך היה מעשה:

המחותנים ביקשו להוסיף לכתובה מספר תנאים נוספים, שבדרך כלל לא נהוג להכניסם לכתובה. רבי דוד פסק, כי אינו מסכים לכך, וכי אם יוסיפו את השורות לא יסכים לסדר קידושין. אחד המחותנים הגיב, ברגע הלחץ, כי הוספת השורות הללו מאוד נחוצה ואין ברירה, גם אם רבי דוד לא יסדר את הקידושין....

רבי דוד קם ללכת. ורק בחלוף דקות התעשתו המחותנים ואצו אחריו להשיבו. הבטיחו לו, שתהא הכתובה כרצונו בדיוק. רבי דוד ענותן מופלא ושפל ברך, שב בשמחה, סידר קידושיו והכל על מקומו בא בשלום. **אלא שמסתבר, כי מן השמים לא הסכימו למחול על הפגיעה בכבוד התורה...**

עת רץ האברך כחץ מקשת, מאשדוד אל מעונו של רבי דוד בבני ברק. ששטח בפניו את בקשתו בדמעות, כי יואיל למחול לו. הוא תיאר בפני רבי דוד את צרתו וכי הצדיק רבי מאיר אביחצירא גילה ברוח-קודשו כי עלבון כבוד התורה מפריע ומעכב כאן... רבי דוד שמע את דברי האברך בצער ובכאב גדול, ולפתע פרץ בבכי מזעזע, על כך שבעטיו נמנע פרי בטן מזוג יהודי. הוא מיד הצהיר מפורשות, כי **מוחל במחילה גמורה, ואין לו כל קפידה**. עוד באותו ערב שב האברך אל רבי מאיר וסיפר לו, כי הושגה המחילה המיוחלת ולא זז משם, עד שהובטח לו משאלת ליבו. **ואכן לפקודת השנה זכה להיפקד במז"ט.**

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין- גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל אזור בארץ. ההשגחה החל מזמן הספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א (הנייד באישור ועדה רוחנית) 0526329144

מניינים

לקבלת העלון חנם ב- email מידי שבוע, שלח את כתובתך אל PrineEH@gmail.com

הקדשת העלון

נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון, חזרה בתשובה וכו' - נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

המקובל הרב כליפא בן מלכא זצ"ל (רכב"ם) - נולד בשנת ה'ת"ל (1670) לערך בעיר סאפי (אספי) שבדרום-מערב מרוקו. בן יחיד להוריו. לאחר שהתייתם משני הוריו נדד ברחבי מרוקו עד שהגיע אל העיר פאס, ובה למד תורה בישיבותיהם של ר' יהודה בן עטר ור' שמואל הצרפתי. לאחר זמן מה שב לעיר מולדתו ושם המשיך ללמוד בישיבתו של ר' יוסף בואינו די מיסקיטה עד ששוב נאלץ לעזוב מפחד המלכות. לאחר מכן עבר לעיר אגאדיר שבדרום מרוקו כאשר החל לעסוק במסחר בעזרת ר' שלמה בן ישרון (אחינו של רבנו) אולם את רוב שעות היום הקדישו הוא והחברותא שלו ר' שלמה פינטו ללימוד התורה כשהם עטופים בטלית ועטורים בתפילין ורק את מקצת היום הקצו לעסוק במסחרם.

נודע כתלמיד חכם עצום, פייטן ובלשן. גאון, ידידו רב לו בכל מכמני התורה, ביחוד התנשאה חכמתו הנדירה בחכמת הקבלה. חכמי הדורות שאחריו כינוהו הרב החסיד, המלומד בניסים, ארי במסתרים, המקובל האלוקי. ענותן מופלא. יחד עם חברו ר' יעקב גדליה הפך את בית-הכנסת בו הוא התפלל למרכז רוחני ולבית-מדרש. הרביץ תורה ברבים ואף מונה לרב הקהילה באגאדיר ומקהילות שונות ברחבי מרוקו פנו אליו בשאלות הלכתיות. השתתף בוויכוחים עם נוצרים על ענייני הדת. בכל ענייני קודש נהג לחתום את שמו 'אסף' - שם שניתן לו בחלום ועולה בגמ' של שמו 'כליפא' (141). נפטר ב-ג'ג' באלול. שנת פטירתו אינה מצויינת על ציונו המקורי וישנן הערכות כי בשנת ה'תק"כ (1760) לערך נפטר. חי כ-90 שנים. ציונו בתחילה היה בבית העלמין הישן באגאדיר, לצד גיסו רבי שלמה פינטו זצוק"ל, ובנו רבי אברהם "הנזיר" הי"ד. לאחר מכן הועבר לבית-העלמין החדש.

סבא: ר' משה בן עטר (מצד אמו). **אשתו:** בת ר' יצחק מונדיס. **בניו:** דוד (נפטר בגיל 11), ר' אברהם 'הנזיר' הי"ד. **אחיותיו:** מרת מלכה (נישאה לר' דוד בן ברוך אשר הגיע למרוקו כשד"ר מארץ הקודש), מרת שמחה. **מרבותיו:** ר' יוסף די מיסקיטה, ר' יהודה בן עטר, ר' שמואל הצרפתי. **חברותא:** ר' שלמה פינטו (גיסו- אביו של הצדיק ר' חיים פינטו הגדול). **מספריו:** יכף נקי- פירוש על התפילה ושירים ירך טוב- על שו"ע (אבד במרוצת הדורות) **יקול רינה** וכן מספר פיוטים

פינות רבות היו לרבינו, בספינות אלו היו מעבירים סחורות מעיר לעיר וממדינה למדינה. ואולם הצדיק לא הקדיש זמן רב לעסקיו הגשמיים, כי כל כולו היה עסוק בתורה הקדושה. המעשה המופלא הבא ידוע בקרב יהודי אגאדיר המספרים בהתפעלות, כי בעיצומו של יום הכיפורים הקדוש, בעת שרבי כליפא היה בבית-הכנסת כשהוא שקוע בתענית ובתפילה, באו וסיפרו לו, כי הגיעו אוניות העמוסות בסחורה לנמל אגאדיר.

הצדיק חשש כי עוד מעט קט יבואו אליו הסוחרים הגויים ויטרידו אותו בענייני המסחר ביום הקדוש. הוא מיד התאזר בתעצומות נפש ונשא תפילה להקב"ה, בה הוא ביקש מבורא העולם, כל יכול, שכל הספינות על מטעניהן יטבעו בים ולא יתחלל על ידו חלילה קדושת היום. בקשתו ותפילתו שיצאה מלב טהור התמלאה במלואה ו**לנגד עיניהם המשתאות וקול זעקותיהם של פועלי הנמל והסוחרים שהתקבצו סביבות הנמל התרוממה סערה עצומה בים, ומיד שקעו הספינות מאליהן בתוך מצולות הים, ועימם ירדו למצולות הסחורות הרבות.**

כשהודיעו זאת לצדיק, הלה לא חש הפסד כלל, אלא, אדרבא, אנחת רווחה פרצה מלבו הטהור על כך שעמד בניסיון, והוכיח, כי **ממונו לא נחשב בעיניו כלום.** מאותו מעשה ירד הצדיק מנכסיו, ונשאר ללא מקורות פרנסה והפך לעני מרוד. אולם אחד מעשירי אמסטרדם, נטל על עצמו לפרנסו עד יומו האחרון. מעניינת היא עדותם של יהודי אגאדיר המתגוררים בעיר הנמל. על פי עדותם, בתנאי מזג אוויר מיוחדים של שפל הים ושפל הרוח, ניתן להבחין בתורני האניות של רבינו, המבצבים מקרקעית הנמל, המעידים על כוח תפילתו של הצדיק.

רבינו היה בן קדוש וטהור בשם ר' אברהם, שלא פסק מלימוד התורה הקדושה. בשעה שעמד בנו להיכנס לחופה, הגיעו המוזמנים לביתו וליוו אותו בתופים ובמחולות למקום החופה. והנה לפתע הגיעה כנופיית שודדים, שחסמה את דרכם, וראש הכנופיה קרא לעברם: "יהודים! אנו רוצים 'קורבן דמים' ולכן הביאו לנו את ראשו של החתן, ואם לא תביאו אותו, נמית את כולכם!"

דממת מוות השתררה במקום, והנה לפתע פסע הצדיק רבי כליפא לעברם של השודדים ואמר להם: "קחו אותי תמורת בני וחוסו על חיי החתן העומד לבנות את ביתו!". אך כששמע החתן את דברי אביו, פנה לעברו ואמר לו: "חלילה לך אבי! זכות גדולה התגלגלה לידי למות על קידוש ה', ובשעה קלה אזכה להיות בגן עדן במחיצתם של הצדיקים הרוגי מלכות". מיד הסתובב החתן ונפרד לשלום מכלתו וביקש ממנה, שתקים במהרה בית בישראל. ובראש מורם צעד לקראת הרוצח שלחץ בדם קר על ההדק, והחתן הי"ד נפל ארצה והתבוסס בדמו!

הרוצחים הריעו בשמחה ודהרו לדרכם, ואילו האורחים נותרו קפואים במקומם ונתנו קולם בבכי על 'השמחה שהפכה ליגון!'. באותה שעה ניגש הצדיק רבי כליפא לבנו המת, כרע לעברו ואחז בידיו ובראשו ונשא עיניו למרום ואמר: "ריבונו של עולם! עד עתה כשהתפללתי 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך' הייתה לי עדיין 'פינה בלב' של אהבה שמורה לבני הקדוש, אך עתה אבא שבמרומים! לאחר שבני עלה השמימה לחסות בצילך, פנוי כל ליבי לאהבתך בלבד!"

וסיפר על כך. הם בתגובה שאלוהו: "מה אתה 'מבשל' לנו?". חשדו שהוא מארגן מארב פיננסי מתוחכם - היו בטוחים בזה. סיפר, שזה מה שהרב אמר לו לעשות. תמהו: "מה לך ולרבאיי?! איזה עסקים יש לך איתו?". השיב להם: "זה לא סתם רב, זה צ'יף רבאיי...".

הדבר נראה להם לא מציאותי, והם החליטו לברר את העניין. שלחו לארץ את אחד השותפים. ראשית הוא נכנס לשגרירות האנגלית וברר, מי זה רבאיי שטיינמן? אמרו לו אדם חשוב, שקול, חכם, אפשר לסמוך עליו. הגיע לבית מרן. הכניסוהו פנימה. הוא הסתכל בתדהמה על הקירות. הוא היה בטוח, שהגיע לצ'יף רבאיי והנה בית של עניים. היכן הרב מטמין את כספו?

נתנו לו כסא פלסטיק לשבת עליו. הסתכל עליהם נדהם. כנראה חשב: 'בחדר המתנה במרפאות שלנו לא מושיבים על כאלה כסאות...'. כאשר ראה על מה הצדיק יושב, הבין שלא התכוונו להעליבו. התיישב והציג את עצמו. נמצא מישהו שיתרגם את דבריו. "באתי בעניין המרפאות בלונדון. מה הרב התכוון בעצתו לסגור את המרפאה? מה אתם רוצים להרוויח על חשבוננו? ומי ישלם לו את ההפסד?" השיבו הצדיק: "אלוקים ישלם לו!". המשיך השותף והקשה: "למה הרב מורה לו לעשות את זה, הרב מתכוון לסדר אותנו באיזה דרך. הרי ברור שמהו מסתתר פה".

הרב הראה על הגמרא ואמר: "התורה אומרת, שהוא צריך לוותר, אסור לאדם לרדת לאומנות חברו. הוא לא היה צריך לקבוע את המרפאה שלו לידכם". הלה נדהם: "ומה עם ההפסדים שלו?". הרב השיבו: "זה על חשבוננו, אלוקים אומר שצריך לעשות את זה. זו לא שאלה של הפסד ורווח, כך עליו לעשות!". "הבנתי, הרב כך יעץ למתחרה, ומה הרב מיעץ לנו? הרי יש לו קשרים עם אנשים בעלי השפעה, מה יגידו עלינו? פתחו מרפאה מצליחה ואנחנו הורדנו אותה, עלולים להיות לנו יחסי ציבור גרועים, זה ייראה רע בתקשורת. אף אחד לא יאמין שהוא עזב מרצונו בגלל עצת הרב".

הרב הררה קמעא ושאל: "היכן יש לכם סניפים באנגליה?". "בלונדון", השיב. "יש עוד ערים באנגליה, במנצ'סטר יש לכם סניף? תפתחו שם, ותתנו לו להיות מנהל". "הוא לא יסכים לעבוד תחתינו", השיב. "תעשו אותו שותף, הוא מוכשר, בעל יכולות, שיכל להילחם בגוף גדול כמו שלכם". "הרב, אני יכול לדבר על זה עם שותפי?". ביקש רשות ודיבר עם השותפים בלונדון. סיכמו, שהרעיון מוצא חן בעיניהם. עתה הוציא האיש מכיסו 3,000 יורו והניחם על השולחן... "מה זה?", תמה הרב. "דמי יעוץ כפי שנהוג".

אמר הרב: "תיקח מיד את הכסף חזרה!". התפלא האיש: "אני לא מבין, ככה זה בכל מקום. אני לא מסכים להיות נצלן לזמן, שהרב הקדיש לי". אמר הרב: "אלו שלוקחים דמי יעוץ הם למדו בשביל הכסף. הכסף נותן להם חכמה, רצון ליעוץ טוב. אבל אני לא למדתי ליעוץ. אני אומר, לפי מה שאני מבין מהתורה" - הצביע על הגמרא - "זה לא הולך עם כסף, אם אקח כסף לא יהיה לי שכל ליעוץ!".

"סופו של סיפור", לאחר זמן סיפר האיש, "סגרתי את המרפאה בלונדון, שילמתי פיצויים לרופאים ובעלי הנכס. חודשיים אחר כך כבר פתחנו את המרפאה במנצ'סטר - ההבטחה התקיימה כל כך מהר!".

(מעובד מהעלון הנפלא 'נר לשולחן שבת')

מעשה ביהודי שעזב את הארץ, ופתח מרפאה גדולה בלונדון. הוא נתן תנאים טובים למטופלים, מחירים הוגנים. הרופאים נתנו יחס חם, חייכו לכולם והמרפאה שלו הפכה לסיפור הצלחה. באותו איזור כבר הייתה מרפאה גדולה של רשת מרפאות וקליינטים מהמרפאה הזו עברו אליו. הבעלים של הרשת העבירו אליו מסרים תקיפים שכדאי לו לסגור. איומים במשפטים וכדו'. בתחילה לא התייחס אליהם. אמר לעצמו: "יהיה בסדר...". גם סמך על ידידיו בעלי השפעה בפרלמנט וברשויות.

כאשר בעלי הרשת ראו, שאינו נכנע, הם הגישו נגדו תביעה בבית דין, ופתחו במסע תקשורת נגדו. העסק החל להיראות רציני ומסובך מאוד. לאותו בעל מרפאה יש חבר שהציע לו ללכת לבקש עצה מרב גדול שהוא מכיר בארץ ישראל. "מה איכפת לך, כדאי לך, הוא חכם מופלא, צדיק גדול", שיכנע אותו. כך יום אחד נכנסו לביתו של מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל בעל המרפאה וחברו. סיפר האיש את השתלשלות הדברים. שאלו הצדיק: "למה שלא תצטרף אליהם?". - "הם לא צריכים אותי, יש להם כבר מרפאות באיזור". שאלו רבינו: "אז מה הם רוצים?". ענה האיש: "שאגור את המרפאה שלי".

שאלו רבינו: "ולמה שלא תסגור?". נדהם האיש: "עבדתי קשה להקים את המרפאה, זוהי פרנסתי". השיבו רבינו: "יש פרנסות אחרות" - "אבל יש לי חוזה שכירות של הבניין, חוזים עם רופאים. אני אצטרך לשלם פיצויים". "כמה זה יעלה לך?" לאחר חישוב אמר: "מדובר בכשבעים אלף יורו פיצויים. סכום עצום!".

אמר לו רבינו: "לא לוקים אין 70,000 יורו לתת לך?". הסתכל היהודי בתדהמה ושאל: "מדוע שאלוקים ייתן לי שבעים אלף יורו?". אמר רבינו: "מי שמוותר בשביל השלום לא מפסיד, נער הייתי וגם זקנתי, ראיתי הרבה בחיי, אני יכול להעיד, ראיתי מקרים רבים, לא מפסידים אם מוותרים בשביל שלום!".

"הרב יכול להיות ערב על הסכום הזה?". "לא", השיב הרב, "אין לי אפילו עשירית מהסכום". "אז מי יתן לי סכום כזה?". "אתה צריך שאני אתן לך? חסר לאלוקים כסף לתת לך? דע, חמישים שנה אני מיעוץ לאנשים ואף פעם לא יעצתי עצה שחשבת שהיא רעה, אני מבטיח לך שזו עצה טובה!".

"אם אקבל את עצת הרב, אאבד את פרנסתי, הרב יכול להבטיח לי פרנסה אחרת?". אמר רבינו: "מי שמוותר מרוויח, פרנסה-אני לא יכול להבטיח, אבל לא תפסיד!". עמד הלה נבוך, לא ידע מה לעשות. כאן התערב חברו, באומר: "אל תהיה טיפש, תעשה מה שהרב אומר". "טוב, כשאחזור ללונדון אדבר איתם".

אמר רבינו: "דבר עכשיו". והראה בידו תנועת שיחה בטלפון... "תתקשר עכשיו לאנגליה ותודיע על החלטתך לסגור את המרפאה". "אבל הם יצחקו ממני, במשך זמן אני נלחם איתם, ופתאום אני מוריד את הראש". "ומה תפסיד מזה? קצת כבוד...", ענה רבינו, "אני אדם זקן ולא צריך כבוד, אתה צעיר, כבוד אתה לא צריך, אתה צריך כסף, רווחים, פרנסה!".

האיש יצא החוצה ובישר למתחריו על החלטתו. תדהמתם הייתה עצומה. בלונדון הוא נפגש עם בעלי רשת המרפאות,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבת בן אסתיא אטון זצ"ל וולד יחיא בן יוסף ז"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברק דב ז"ל אביבה בת איריין ע"ה גאולה בת טובה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אברהם בן יונה ז"ל עמרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל מזל בת שמעון ע"ה חי יזי בן קלרה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בן אסתר ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה זילפה בת רדה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אביבה לוש ע"ה אברהם בן דינה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה נעמי בת נתון ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בן חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

לע"נ

תנצבה

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ראה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ראה

א	בנים אתם לה' - בן המלך אינו דואג על פרנסתו .....
ה	יברכך ה' אלקיך - יבין שכל אשר לו מתנת שמים הוא .....
ו	ראה אנכי - אפילו הפחות יכול לתקן עצמו כמושה רבינו .....
ח	ראש חודש אלול - ורחמכם עיניו בראשו .....
ט	נתן נתן - מצוות הצדקה .....
יב	משכיל אל דל - צדקה בפי צרכי המקבלה .....
יד	זחי בהם - עסק התורה מתוך התחדשות וחיות .....
טז	השיבנו אבינו לתורתך - עסק התורה כבנים לאבינו נתן התורה .....

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ראה

תירשו ברכה לביתכם, לאידך, אם ח"ו לא יזכור רק מהיום, ויוסיף דאגה בלבו, יבוא לעבוד ע"ז ל"ע כמאמר הכתוב 'וסרתם מן הדרך...'. כי חוסר בטחון בא מחסרון אמונה, שאם הוא מאמין באמת שהקב"ה הוא 'משגיח' על העולם והכל ממנו בא" בזוראי יהיה בטחוננו בה, נכון לבו בטוח בה'. וביוון שהוא חסר אמונה ע"ז בא ללכת אחרי אלהים אחרים כן נלע"ד.

ואל תשיביני כיצד אסיר דאגה מלבי, והרי אין אדם יודע מה יעלה בגורלו מחר ואפילו היום אינו ברור לו, אם בפרנסה, אם בבריאות גוף ונפש, אם בספיקות אודות הבנים זש"ק, נחת דקדושה, וכו' וכו', שמע נא לדברי הפסוק בפרשתן (יד א) המכריז ואומר בנים אתם לה' אלוקים, ובוה ימצא טללי נוחם לנפשו הדוויה הכואבת והרואגת. כי הזוכר תמיד שהוא 'בן' לאביו שבשמים - הזן ומפרנס לכל"ג וממלא כל מחסורו

בנים אתם לה' - בן המלך אינו דואג על פרנסתו בפרשתן (יא כו), 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקים אשר אנוכי מצוה אתכם היום, והקללה אם לא תשמעו... אשר אנוכי מצוה אתכם היום'. וביאר בספר 'יסוד אמונה' (מתלמידי החוזה), כי היום מרמוז על בטחון השלם - שאין האדם מחשב ענייניו אלא מה שנוגע לו לאותו היום אשר הוא עומד בו, מבלי לדאוג דאגת מחר... (כמו שפירש הרמ"ל מסאסוב בפסוק (בראשית מח ב) 'ויברכם ביום ההוא לאמר - בירכם שתמיד יהיה לנגד עיניהם רק אותו היום), וכך אמרה תורה 'ראה אנכי נותן לפניכם היום' - נתתי בידכם את כח הבטחון שלא לחשב אלא מהיום ותנו לא מידי. וזהו 'את הברכה' - 'אשר תשמעו' לקיים את ציווי הבורא 'אשר מצוה אתכם' על הבטחון, לדעת ולחשוב רק על היום ובוה

א. בעת נישואי הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זי"ע נשא לפניו אביו הרה"ק ה'קדושת יו"ט זי"ע דברי כיבושין קודם החופה, ובתוך דבריו אמר, הנה מעמידים את החופה תחת כיפת השמים, הידעת בני את טעם הדבר, אלא כדאיתא במסכת סוכה (ב:) על הפסוק (ישעיה ד ו) 'וסוכה תהיה לצל יומם', שאליבא דאמת הוה ליה לומר 'חופה תהיה לצל יומם', ומסקנת הגמרא 'תרת' שמעת מינה (עיי"ש). ולהסביר קשר העניינים שבין סוכה לחופה, כי הסוכה צריכה להיות דווקא תחת כיפת השמים, לרמז לאדם שבכל דרכיו וענייניו ישא עיניו השמימה, וידע שאפילו דבר קטן לא נעשה כאן בעולם הזה אם לא הכריזו כך קודם לכן בשמים ממעל, כיו"ב אמרו חז"ל (סוכה ב.) 'צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי' - כלומר שיפסיק לחשוב שהעולם הזה קביעות יש בו, אלא תדע שעולם הזה ארעי הוא, ואין לך אלא לחסות ב'צילא דמהימנותא' בצל האמונה - שהכל מתנהל ממעל.

כענין זה הוא גם ענין החופה, שמעמידים אותה תחת כיפת השמים בלא שום הפסק וחציצה לשמים, לרמז לחתן, הנך עומד להקים בית נאמן לה' ולתורתו, שא נא עיניך השמימה, ותדע לך כי אין על מי לסמוך כי אם על אביו שבשמים, ושלא תחשוב לסמוך עלי - אביך (הקדושת יו"ט), או על ה'שווער' שלך וכיו"ב, כי לא הם יפרנסוך ויכלכלוך, כי אם 'אב הרחמן' הזן את העולם כולו בטובו, הוא ימלא כל מחסורך בכל עת ובכל שעה (ולפלא היה, שמיד אחר ה'שבע ברכות' נשבה ארון האלוקים והקדושת יו"ט נסתלק לשמי רום, ובאמת לא יכול היה לתמוך בבנו החתן).

וכן איתא מהרה"ק רבי שאול ידידיה ממאדז'ין זי"ע (ישא ברכה שמות ד"ה של נעליך) על דברי הגמ' (שבת קכט.) 'אמר רב יהודה אמר רב לעולם ימכור אדם את קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו'. שהכוונה שימכור את קורות ביתו, דהיינו שיסיר מאתו את 'קורת' המחיצה המפסקת מעליו בינו ובין השמים, ויתחיל להבין ולהשכיל שכל הנעשה עמו הכל מן שמיא. ואז 'יקח מנעלים לרגליו' - שיוכל לעשות מחיצה בינו ובין הארץ, וכבר לא יהיה שקוע כל כולו 'בארציות', ויתקרב אל ה' אלוקיו וטוב לו בזה ובבא.

ב. אחד מבניו של הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע ביקש פעם מאתו סיוע ועזר בפרנסתו... אמר לו הרה"ק, וכי נראה לך שהקב"ה הוא 'אבי שבשמים' ואילו אליך הוא 'זקן שבשמים' - כי אני בנו ואתה נכדו, לא ולא, הרי כמוני כמוך, שנינו 'בניו'... הקב"ה אביך כדרך שהוא אבי, וישפיע עליך ממרומים כל טוב, כרחמי האב על הבן.

שמעתי מהנוגעים בדבר, מעשה נפלא שאירע אך לפני כשבועיים, איש יהודי נגיד בעם קנה עסק נדל"ן (נכסי דלא נייד) בשווי \$ 20,000,000 (עשרים מליון דולר) וכך הסדר במדינתם, הקונה נותן למוכר רק כ-10% מהמחיר, ואת השאר

לא ידאג על עתידו, גם יקבל באהבה ושמחה את כל הקורות אותו. ולא יעמיד עצמו לומר אוי לי שכך עלה

נותן הבנק למוכר כשהלווה מתחייב לפרוע ההלוואה. אף מיודעינו נתן למוכר סך \$ 2,000,000 - לאחר שקיבל 'אישור' מהבנק שהם מוכנים להלוות את 90% הנותרים, אך דא עקא שבפועל עיכב הבנק את העברת המעות למוכר, מיום ליום החלה שנת הנגיד ובני משפחתו נודדת בלילות ובימים הואיל וזמן האחרון לפרעון קרב ובא, וכתנאי קודם למעשה הוא שאם לא ישולם חלקו של הבנק יפסיד הנגיד את כל 2,000,000 שהוציא מכיסו, והנה זמן הפרעון הוקבע ליום שני בשבת י"א מנחם אב בשעה 5:30 אחרי הצהריים, בשעה 5:15 נתיישב הנגיד בביתו ופתח באמירת 'פרשת המן' בדביקות מתוך אמונה ש'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים', וכלומר שאת 2,000,000 הראשונים גם קיבל מידי ה', וכי מעצור יש ביד ה' להשפיע עליו כהנה וכהנה. ואכן, מיד בגמרו לאמר 'ממטיר לחם מן השמים' - תיכף 'וארובות השמים נפתחו', וכמה רגעים לפני 5:30 העביר הבנק את המעות לידי המוכר, ובזה ניצול מההיזק הגדול, והעסק נשאר שריר וקיים כה יתן ה' וכה יוסיף.

ג. כלל הדברים, ישריש בקרבו כי אין כל מקום לדאגה, ו'אב יש לנו' בשמים ממעל הדואג לכל מחסורנו בכל עת ושעה - איש איש כפי מצבו וצרכיו לאותה שעה, וכבר אמר פעם יהודי שנתברך בעשרה צאצאים בליעה"ר וזכה להשיאם במשך כעשרים שנה - חתונה אחת לב' שנים, והיה הקב"ה בעזרו ובכל שנה נכנס ל'חשבוננו' הסכום הדרוש לנישואי הבן או הבת - כל אחד כפי תורו... עד שזכה והשיא את כולם, ויהי מקץ שנתיים ימים מנישואי בן זקוניו המתין היהודי על 'אותו' הסכום הנכבד שהיה בא לידו עד היום מידי תקופת שנתיים ימים... וירא כי 'לא מיניה ולא מקצתיה' - אין כל זכר לאלו המעות, אז הבין שהכל קצוב ומדוד מן השמים, והקב"ה אומר לאדם, הנה 'הסר דאגה מלבך' - בבוא העת אשלח לך ע"י שליחיי הנאמנים את כל הצטרכויותיך.

ויזכור את דברי הר"ן (הובא בע"פ יוסף על 'עין יעקב' מ"ק יח: ע"ש) על דבריהם ז"ל שאמרו (שם) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני, שדה פלוני לפלוני...' ומבאר הר"ן מה ענין ההכרזה אודות השדה כבר בארבעים יום קודם יצירת הולד. אלא שבאותם ימים היה נהוג לתת שדה כנדוניא בנישואי הבת, והנה יושב לו ה'מחותן' בביתו ודואג מנין לו ממון כה רב להשיא צאצאיו (וכן בכלל על מזונותיו), לזה אמרו, כבר ארבעים יום קודם יצירתו של בנך ובתך הכריזו 'שדה פלונית לפלוני' ומה לך דואג כל כך... מדוע לא תשכיל לדעת שהדאגה איננה מועילה אפילו כמלוא נימא, ואף גם זאת שהינה מיותרת לגמרי, והכל כבר נקצב מלפנים והקב"ה הוא הוא הנותן לכל איש ואיש די פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורה.

וכן רמזו האי ענינא במדרש (ויק"ר ח א) מטרוניתא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, אמרה לו בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששת ימים, אמרה לו ומאותה שעה עד עכשיו מהו יושב ועושה, אמר לה מזווג זיווגים, אשתו של פלוני לפלוני, בתו של פלוני לפלוני, ממנו של פלוני לפלוני. ולכאורה צ"ב, מה עניין גלגול ממנו של פלוני לפלוני לעסק השידוכים, אלא הכוונה היא לגבי הנדוניא, ונמצא שמששת ימי בראשית כבר 'דואג' הקב"ה להמציא גם את הממון הנדרש לצורך הנישואין, ומה לך אדם לדאוג...

ביאור נחמד ביאר הגאון רבי יהודה רבינוביץ זצ"ל (מתלמידי הגה"ק מטשעביץ זצוק"ל) בפסוק (תהלים קג יא) 'כי כגבוה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו' - מה ענין לגבהות השמים עם גודל חסדיו על יראיו, וביאר, כי הנה מדרכו של עולם, המהלך בדרך ומביט לנוכח ההרים והגבעות אשר למולו, נראה לו כי במקום פלוני מקום אשר שמים וארץ נושקים זה לזה - שם הוא 'סוף העולם', כל זה אינו נראה אלא מ'אותו מקום' אשר הוא עומד שם, אבל כאשר יתקרב לאותו מקום יווכח לראות שטעות גדולה הייתה בידו, כי עדיין באמצעו של עולם הוא עומד, ומכל מקום נראה לו כי מקום פלוני הוא באמת 'סוף העולם', ואף זה אינו אלא עד שיגיע לאותו מקום, כי אז שוב יגלה לראות שנתבלבל בדמיונו ועדיין רחוק הוא מרחק רב מ'סוף העולם'... וכך יגלה לראות שוב ושוב, כי לעולם לא יגיע לסופו של עולם. כיו"ב גבר חסדו על יראיו, פוק חזי, משכים אדם לביהמ"ד ומכריז 'מזל טוב... מזל טוב...' זכיתי לארס את בני בלילה העבר... וישאלהו ידידו הטוב 'וכסף מנלך', אמר לו ה'מחותן' אכן, אף אני בחלומי שאלתי שאלה קשה זו... אלא, שפתרתי חלומי במקצת, כי משך כל ימי חיי חסכתי מפתי ועלה בידי איזה סכום המכסה כשליש מהוצאות הנישואין, בנוסף שמתני תקוותי על דודי העשיר ועל זקני המקבל 'פיצויים מ...' ואינו משתמש בהם, ו'קבצנו יחד' (לישנא דצחות שגור בפי באי עולם לאותו המקבץ מכאן ומכאן...) ויהא בידי כמעט... רוב ההוצאות, עבר ימים והלה השיא את בנו, ושוב בא לביהמ"ד ב'בשורה טובה' שבנו השני בא בקשרי שידוכין, ויבוא רעהו בשנית, ושאלו 'מחותן יקירי', מנין תקח עתה

בגורלי... שהרי יודע הוא ש'רחמי האב על הבן' ומאמין באמונה שלימה שהכל בחשבון משמים ממעל לטוב לו כל הימים, וכמו שאמרו (ירושלמי הוריות ג ד) לטובתי נשברה רגל פרתיה. באופן כזה ישמח ויעוז במתת גורלו, וממילא תרום ותגביה קרנו, יומתקו כל הדינים והכל יתהפך לטובה וברכה ב'נגלה' ממש^ה.

ובך ביאר ה'אבן עזרא' (ד"ה ולא תשימו קרחה) את המשך הכתוב 'בנים אתם לה' אלוקיכם, לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך, וז"ל. אחר שתדעו שאתם בנים לה', והוא אוהב אתכם יותר מאהבת אב לבן, לכן אל תתגודדו על כל מה שיעשה, כי כל אשר יעשה לכם לטוב הוא,

את הוצאותיך, ויענהו המחותן, האמת אגיד, שאם ב'זיווג ראשון' עדיין בניתי לעצמי איזה 'פלאן' (תוכנית) להשיג משם את המעות הדרושות לי... עתה עומד אני בפני 'מבוי סתום' ואינני יודע אנה אני בא... והנה עבר קציר כלה קיץ ואתם עמם גם שמחת הנישואין שנערכה בששון ובשמחה... וכמעשהו בראשונה ובשנית כך מעשהו בשלישית וברביעית וכו'... ויעידו כל 'בעלי הנסיון' כי בכל 'שידוך' שנגמר היה נראה מתחילה לאדם שכאן יהא 'סוף העולם' ולבסוף הינו מגלה שלא כאן הוא 'סוף העולם'... אבל לקמן הוא מקומו, וכך הוא מגלה מפעם לפעם שעדיין לא הגיע לסוף העולם, ובאמת לעולם לא יגיע לשם, כי אביו שבשמים נושאו בשתי ידיים וממציא לו כל צרכיו בכל עת ובכל שעה.

אחד מחסידי הרה"ק בעל ה'צמח צדק' זי"ע קבל בפניו שהוא עומד לפני נישואי בנו השמיני, ולרש אין כל, שאלו ה'צמח צדק' ומי עמד לימינך בנישואי צאצאיך הקודמים, ענהו החסיד, האמת אגיד - איני יודע, אמר לו ה'צמח צדק', אם ראית עד הנה שהקב"ה עוזר מדוע תחשוש שעתה יעזוב אותך, בטח בה' שלא יטשך ולא יעזבך, ובוודאי יוסיף לתת לך כדי סיפוקך כל הימים.

ד. ומפורש אמרו בגמרא (נדה לא.), וז"ל. דרש רב יוסף מאי דכתיב (ישע"י יב א) 'אודך ה' כי אנפת בי, ישוב אפך ותנחמני' במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו לסחורה, ישב לו קוץ לאחד מהן (ואיחר בזה את הספינה) התחיל מחרף ומגדף (מרוב צערו על שהפסיד 'עסק' טוב), לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים התחיל מודה ומשבח (שחיינו ניצלו) לכך נאמר 'ישוב אפך ותנחמני'.

מעשה באחד שהוצרך לנסוע מעיר לעיר בעסקי פרנסתו ואיחר את האוטובוס ונאלץ להזמין טעקסי (מונית) שהנסיעה בה יקרה פי כמה וכמה, גם הוכרח להמתין עליו זמן רב, והיה כולו סר וזועף, אמר לו ידידו, אילו היית שומע כי ל"ע אירעה תאונה נוראה והאוטובוס שבו רצית לנסוע נתהפך על פניו וכל נוסעיו נהרגו או נפצעו כמה היית מודה לה' הטוב על שסיבב לך לאחר להציל נפשך, ועתה עמוד והודה על האמת, וכי בשביל הרגשתך הטובה צריך הקב"ה להביא רעה על נוסעי האוטובוס... שמח בה' והודה לו על כל חסדיו המרובים בכל צעד ושעל גם אם לא ראית בעיניך את הטובה הנצמחת מאותה 'רעה'...

ה. כיו"ב אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע בשם הרה"ק הרר"א מליז'ענסק זי"ע (הובא ב'תורת הס"ק מקאזמיר' בספר דברי ישראל), שהאדם יכול לפרנס את עצמו, אפילו אם לא יהיה לו למכור רק קסמין דקין ולהעשיר מזה עושר רב, וכל זה בתנאי שלא יהיו נמאס בעיניו... ומבאר עפ"י את הכתוב בפרשתן (טו טז) כי 'ברכך ה' אלוקיך בכל תבואתך ובכל מעשי ידך - ומתי תתקיים ברכה זו - כשיקיים והיית אך שמח.

עוד מפרש 'והיה ה' מבטחו' (ירמיה יז ז) כמו שאמרו חז"ל (בר"ר מב ג) 'אין והיה אלא לשון שמחה', והיינו שהשמחה משמשת סימן ואות אם יש לאדם בטחון בבוראו, כי הבוטח בה' אינו דואג על פרנסתו וצרכיו, שהרי סמוך ובטוח שה' לא יעזבנו, ממילא נחה נפשו ושרוי בשמחה.

עוד הובא (שם, בהערה ג) וכן אמר א"ז זצוק"ל מקאזמיר, שמחה היא עצה לפרנסה, כמו שנאמר (דברים לג יח) שמח זבולון בצאתך, ופירש"י הצלח בצאתך לסחורה. ומה ענין 'שמח' ל'הצלח', אלא שע"י השמחה יצליח האדם בכל דרכיו. וכן בפרשתן על הפסוק והיית אך שמח תרגם יונתן ברם חזון באצלחותא - כי ע"י השמחה יצליח בכל אשר יפנה.

כתב הגר"א ('אורות הגר"א' ערך שמחה אות ו - ע' רמא) ...עצבון הוא מום... וכל אשר מום בו לא יקרב למקדש, לכן הנכנס למקדש צריך שמחה, עכ"ל.

מתאמרא בשם הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע שהמידה היחידה שמותר להקדים בה את החיצוניות קודם הפנימיות, היא במידת השמחה, כי בשאר עניני העבודה נאסרה החיצוניות לגמרי, מכל מקום בענין השמחה - יהיה צהלתו בפניו על אף שאבלו בלבו, כי בסופו של דבר יבוא לידי שמחה וצהלה אמיתית ופנימית.

באר הפרשה - ראה

ואם לא תבינוהו (תרעו, שהוא) כמו שלא יבינו הבנים הקטנים את מעשה אביהם רק יסמכו עליו, כן אתם תסמכו על ה', וזהו שאמר 'כי עם קדוש אתה לה' אלוֹקֵיךְ', שבכם בחר ה' להיות לו לעם, לכן תאמינו בכל לב ונפש כי הכל בחשבון ממעל לטובתכם ולהנאתכם, עב"ל. סוף דבר, על האדם להאמין בבוראו באמונה שלימה בכל עת, ולקבל כל הקורות עמו באהבה, ובידיעה שיש 'טעם עליון' לכל אשר בא עליו, בין לטוב ובין למוטב.

גם לא ידך, כשיזכור שכולנו בניו של מקום ממילא לא יריב בחברו כשנראה לו שהוא בא לחסר פרנסתו, וכך כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמיה"ל שער התבונה פ"א), וז"ל... יתחזק מאד במידת הביטחון, כדי שלא ירע לו אם אחד יגע לו בענייניו (כלומר, אם יבוא אי מי ויפתח בסמוך לו 'בית מסחר' בשלו), ולא יבוא לספר בגנותו ולריב אתו ולקללו ולהלבין פניו ולהקניטו, ויבטח בה' שהוא יזמין לו ממקום אחר את החסר לו על ידו...¹ כן הרבר הזה ממש בענין זה, הקב"ה שהוא מחלק

וכך רמז הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (ילקוט אורות רבותינו עמו' נט) בפרשתו (טז טו) 'והיית אך שמח' - שראשי התיבות של תיבות אלו הוא שו"א, לרמז בזה שפעמים על האדם להיות שמח בפנים צוהלות אפילו אם אין השמחה אמיתית אלא שווא, וע"י צהלתו בפניו יבוא לבסוף לשמחה אמיתית. וכמו התינוק קטן שמרבה שמחה אצל הוריו בשחוק אשר הוא שוחק (מחייך), אף שהם יודעים בבירור שאין זה שחוק של אמת, כך גם שמחתנו - אף שאינה אמיתית תביא בסוף לשמחה אמיתית. גם יש לנו לומר כי רק ב'ראשי תיבות' הוא שמחה של שוא, כי ב'סופי תיבות' - לבסוף, נעשה השמייכעל (השחוק והחייך) לאמת.

וכך מתאמרא בשם הבעש"ט הק' זי"ע על הפסוק (קהלת ב ב) 'ולשמחה מה זו עושה', שאפילו שמחה של 'מה זו' - ללא ערך כי היא מן השפה ולחוץ אף היא 'עושה' רושם בשמים. ו. כע"ז כתב ב'דעת זקנים לבעה"ת' (ד"ה בנים), וז"ל. בנים אתם לה' אלוֹקֵיכם - ולכן אם מת אביכם ה'בשר ודם' לא תתגודדו, שהרי אינכם יתומים בכך - כי יש לכם אב שהוא חי וקיים יתברך ויתעלה שמו, אבל הנכרי כשמת אביו יש לו להתגודד - שהרי אין לו עוד אב כי אם עצו ואבנו שאין בהם מועיל, כדכתיב (ירמיה ב כז) 'אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתנו'.

וז"ל ה'ספורנו' (ד"ה בנים), שאין ראוי להראות תכלית הדאגה והצער על המת הקרוב אליו, כי עדיין נשאר לו קרוב נכבד ממנו במעלה ובתקוות טוב (יותר מהקרוב שמת לו עתה), והוא אבינו שבשמים, שהרי אתם בנים לה' שאביכם קיים לעד, ואין ראוי שתדאגו ותתאבלו בתכלית על שום מת, והיינו, דמה לו לאדם לבכות אחר שקרוב הוא אל אביו שבשמים, קל חי וקיים, הממלא כל מחסורו ומשפיע לו כל טובו כאב לבנו, הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך. ידוע מה שאמר המשגיח 'רבי ירוחם' זצוק"ל אחר פטירת ה'חפץ חיים' זי"ע כשהכל הרגישו כי 'חשכות' באה לעולם, ויען ויאמר, אכן, ה'חפץ חיים' נסתלק מאתנו, אבל הרי מי שעשה את ה'חפץ חיים' עדיין חי וקיים... (משיחותיו, דעת חכמה ומוסר ח"ב עמו' פח).

ז. פעם אמר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע שחיותו ופרנסתו באה לו משני קיען - [פרה בשפת האידיש נקראת 'קיא' ומזכיר את תיבת 'כי' בלשון הקודש] 'כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו' (תהלים לג כא), אמר לו בן שיחו אף אני יש לי אותם שני קיען (פרות) ומדוע אין פרנסתי מצויה, אמר לו הרה"ק, אכן, יש לך שני קיען, אבל קיען אלו נדרש מהאדם לדעת כיצד והיאך חולבים אותם (ווי אזוי זיי צו מעלקן)... כלומר שיש להשריש בקרבו את האמונה בבטחון אמיתי להיות סמוך ובטוח בה' שימלא כל מחסורו, ואז אכן לא יחסר מאומה... (גירסת הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע).

ח. מעשה באברך שנכנס אל רבו בקול תאניה ואניה, רבי קדוש, לבני ביתי הייתה עד עתה 'עבודה קבועה' אצל בעה"ב אחד, ומשם הייתה פרנסתי ופרנסת אנשי ביתי בהרחבה גדולה, אך זה עתה קיבלה 'מכתב פיטורין' ואני אנה אני בא... מנין יהא לנו לחם לפי הטף... שאלו הרבי, אמור נא, האם יש לך 'תיבת דואר' תלויה בפתח ביתך מבחוץ, האברך שלא הבין את השאלה - שלא ממין הטענה, נענה מפני הכבוד, אכן, יש ברשותי תיבת דואר, המשיך הרבי ושאל, האם מפעם לפעם הנך מקבל בה מכתבים וכדו', נענה האברך שעדיין לא הבין שייכות ה'דואר' לצרתו - הן, שאל הרבי אולי יודע מר מיהו ה'דוור' (הנושא את המכתבים ממקום למקום) המביא לפתחך את המכתבים,

- חברו שמעון. כיו"ב, לא ייחל ולא יקווה למתן שכרו של ה'בוס' או (לאורך) למתת ידו של ה'נותן צדקה', כי הללו אינם אלא כ'ידו' של הנותן זה הקב"ה בכבודו ובעצמו הזן ומפרנס לכל, ולא הם ה'נותנים' (אף שבוודאי נצטוונו ב'הכרת הטוב', מ"מ היטב יש לנו לדעת מיהו ה'נותן')...

הדברים אמורים בין לטב בין למוטב, וכגון, כשחברו מזיקן ח"ו, אך לטיפש ייחשב הניזוק אם יקום בחברו להשיב לו כגמולו, או עכ"פ אם יהיה נוטר לו טינה בלבו, מתוך מחשבה שרעהו הוא אשר הביא עליו את הרעה הגדולה הזאת. אין לו אלא להבין ולהשכיל שרעהו אינו כי אם 'יד' המכה, שנשלחה אליו ממרום...^ט וזה דבר הכתוב איש כמתנת ידו כשם שמתנת ידו של האדם אינה מתנת ה'יד' אלא של האדם ה'נותן'. כן הוא בברכת ה' אלוקיך כאשר האדם מקבל יבין שמאת ה' הייתה זאת", והוא יתב"ש אשר נתן לך.

אף פרנסתו - לא מעשי ידיו מביאים לו הפרנסה, כי אף מעשי 'ידיו' בידי שמים הם... וכעין שכתב

מזון לכל ברואיו כדכתיב (תהלים קלו כה) 'נותן לחם לכל בשר', הוא אביהן של ישראל והם בניו כדכתיב בפרשתן 'בנים אתם', ורוצה בשלומם ואין רוצה במחלוקת... לכן כשאדם אחד נוגע בעסק של חברו ובקש מאתו שיתעכב מזה ולא רצה, ובא לפני ה' יתברך ומתחנן אליו שיתן לו מנה אחרת ולא יצטרך לריב עם חברו בוודאי ימצא עבור זה חן בעיני ה' יתברך עבור מדתו הקדושה, כמאמרם (חולין פט.). 'מאי דכתיב (איוב כו ז) תולה ארץ על בלימה, על מי העולם קיים על מי שבולם את פיו בשעת מריבה'. ועבור במחוננו בה' יתן לזה אפיים, עכ"ל.

יברכך ה' אלוקיך - יבין שכל אשר לו מתנת שמים הוא בפרשתן (טו יז), 'איש כמתנת ידו, כברכת ה' אלוקיך אשר נתן לך', ביאור נחמד מצינו (הרה"ק מוהר"א כהנא הי"ד), על דרך משל לראובן שקיבל מידיו של שמעון סכום אדיר של מעות, הרי פשיטא שלא יודה ראובן 'לידו' של שמעון, אלא לשמעון עצמו, כי יודע שלא היד נתנה לו את המעות, אלא 'בעל היד'

נענה האברך לא ולא, וכי מה איכפת לי מיהו המביא את הדואר, העיקר שהמכתבים מגיעים אלי... עתה נענה אליו הרבי בקול תמיהה ומדוע כל כך תתעניין ב'דוור' המביא לך את הפרנסה ממשלחו - זה הקב"ה בכבודו ובעצמו הזן ברחמיו את הכל, מה איכפת לך מי יהיה שליחך מכאן ואילך.

ט. כבר אמרו להמשיל זאת לכלב אשר בעליו מכהו במטה, והכלב קם בחמתו ונושך את המטה, והנה, לא די שאינו נוקם ומעניש בזה את בעליו אשר הכהו - אלא אף פוצע הוא את פיו בעקירת שיניו עד זוב דם, וזאת מפני שאין לו דעת להבין שה'מכה' אותו הוא האדם המחזיק במטה, ולא המטה שאינו אלא 'אמצעי' לבעליו להכות על ידו. ולכן אמרו חז"ל (סוטה מט:): שבעיקבתא דמשיחא 'פני הדור כפני הכלב', כי כן הוא 'פני הדור' אשר כל אחד חושב ומדמה בנפשו שחברו עשה לו עוול ע"כ משיב לו כגמולו בראשו. ומדוע לא ישים אל לבו שחברו אשר עולל לו כך וכך אינו כי אם 'מקל' בעלמא אשר הקב"ה הכהו במקל זה - בכדי לעוררו ולקרב את לבו אליו, והוא ב'חכמתו' במקום אשר יבוא להתעורר ולשמוע את דבר ה' אליו הריהו מגלגל 'מחלוקת' בעולם...

י. הרה"ק הי"טב לב' זי"ע ביאר בפסוק בריש פרשתן (יא כו) 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', דהנה 'טעמי המקרא' שעל תיבת ראה הוא 'רביעי', שסימנו נכתב ממעל לתיבה, ובתיבת אנכי הטעם הוא 'תביר' שמקומו מתחת לתיבה, ולרמז לנו, שבאם בכל הקורות אותו יראה האדם ויתבונן אל הטעם שלמעלה - שהכל מאתו בא, והוא עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, אזי האנכי האנוכיות והגאוה שלו תביר (שבירה - בלשון ארמי), גאוותו תשבר לגמרי וישאר זך ונקי (הובא במושיען של ישראל ח"ב ע' 361).

יא. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע המשיל משלו (משלי הח"ח לר"ד זאריצקי תלמידו), פעם איקלע 'בן כפר' לתחנת הרכבת, והנה רואה הוא אדם העומד לצד הרכבת וחוצצרה בפיו, וראה זה פלא - כשאדם זה מצפצף פעם אחת ממחרים כל הקהל לעלות על הרכבת, אחר כמה רגעים יוסיף הלה לצפצף בשנית ואז אף ה'נמושות' ימהרו כל עוד נשמתם באפם לעלות על הרכבת, לאחר מכן יצפצף הלה בשלישית ותחל הרכבת במסעה. נתפעל הכפרי מכוחו של זה האיש, ועד מהרה ניגש אליו ואומר לו בחנופה, לכבוד גדול הוא לי להכיר את מנהיג ומנהל הרכבות, איש אשר על פיו יישק כל דבר. מילא האיש שחוק פיו, באמרו, טעות גדולה טעית בני, אינני אלא 'פועל' קטן, הממלא אחר כל הוראותיו של המנהל היושב כאן למעלה במקום מהודר ולבוש מחלצות, הוא הבעה"ב אשר

באר הפרשה - ראה

שקדם הקנס לכל בני אדם - 'בזעת אפיך תאכל לחם' (בראשית ג יט). אשר על כן חייב אדם להשתדל איזה השתדלות לצורך פרנסתו, שכן גור המלך העליון, והרי זה כמס שפורע כל המין האנושי אשר אין להימלט ממנו. על כן אמרו (ספרי דברים קכג) 'יכול אפילו יושב ובטל, תלמוד לומר, בכל מעשה ידך אשר תעשה'. אך לא שההשתדלות הוא המועיל, אלא שההשתדלות מוכרח. וכיוון שהשתדל, הרי יצא ידי חובתו. וכבר יש מקום לברכת שמים שתשרה עליו" ואינו צריך לבלות ימיו בחריצות והשתדלות, עכ"ל"ד.

ראה אנכי - אפילו הפחות יכול לתקן עצמו כמשה רבינו בפרשתן (יא כו), 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', מבאר בה הגה"ח רבי משה מידנר זצ"ל שכך אמר להם משה ראה אנכי - הביטו עלי, ראו נא אלו מידות מגונות שיש בטבעי ואעפ"כ התגברתי

ה'ארחות צדיקים' (שער השמחה) 'וצריך שיבטח בשם יתברך שיצליחו במלאכתו ובעסקיו, ולא יבטח בהם, אלא יחשוב אשר מלאכתו ועסקיו הם 'דרך' לפרנסתו מאת ה' יתברך, כמו אדם הבוקע עצים בגרזן, אע"פ שהגרזן חותך העץ, אין הבח בא מן הברזל, אלא מן האיש הבוקע עם הברזל לחתוך בו העץ"י.

וכבר אמרה בן התורה בפרשתן, דכתיב (יד כט) 'למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה', וכלומר, שכל השפע הבא על האדם אף אם עבד ונתייגע עליה - בכל מעשה ידך אשר תעשה, מ"מ ה'ברכה' מכח 'יברכך ה' אלוקיך' היא באה.

וכן כתב ה'מסילת ישרים' (פכ"א ד"ה אמנם מה) וז"ל. 'וכבר היה האדם יכול להיות יושב ובטל והגזרה (היינו מה שנקצב עבורו מן השמים) היתה מתקיימת, אם לא

מרוויח הון רב מכל נסיעה ברכבת, על פיו יישק כל דבר, והוא הקובע את כל החוקים ומועדי הנסיעות. אני אינני אלא שליח פשוט.

אף אנו נתבונן במה נשתנינו מאותו 'בן כפר' טיפש, בשעה שהננו משקיעים ב'קשרים' עם עסקן פלוני ועם נדיב אלמוני, וכי הללו מנהיגים את העולם, וכי הללו יכולים לגרום לאדם להיות 'שמח וטוב לב מרוב כל'... עד שאפשר לומר כי יש בזה 'כפירה נסתרת'... הרי הכל תלוי ברצון השי"ת ולא ברצון אדם יהיה מי שיהיה, וכמו שנאמר (תהלים קמו ג-ה) 'אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה... אשרי שק-ל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו'. וכן ביאר בסידור 'בית אברהם', בנוסח התפילה 'יכירו בניך וידעו כי מאתך היא מנוחתם', אם יכירו בניך וידעו שכל אשר יארע להם מאתך היא, ולא נעשה דבר 'בידי' אדם, אלא בדבר ה', הרי ידיעה זו גופא היא מנוחתם, שהרי בזה תשלחו נפש האדם כי אי אפשר לבריה שבעולם לא להרוויח ולהגדיל רכושו - א"כ מה לו לרדוף ולהחניף לעשיר פלוני או לעסקן אלמוני, ולבעל השפעה' ידוע... לאידך, מה לו לדאוג מפחדו של פלוני, ומדוע יחשוש מאיומיו של אלמוני אחרי שאינו אלא כידא אריכתא כביכול של בורא עולם, ובלא שליחות וציווי ממעל אין בידו עשות מאומה...

יב. אמנם אם יבטח בה' יגדל שכרו למעלה למעלה, וכמו שאמרו במדרש (שוח"ט תהלים קמו) על הפסוק 'אשרי שא-ל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו עושה שמים וארץ...' ומה ענין 'עושה שמים וארץ' לכאן, אלא אתם יודעים במי אתם בוטחים - במי שעשה שמים וארץ, משמתחתי את השמים והרקעתי את הארץ שמא זזו ממקומם, כך מי שהוא בוטח בי אין שכרו פוסק לעולם.

יג. פעם נכנס יהודי מבני ארץ הקודש אל הרה"ק מסאטמאר, ומענהו בפיו - כי עלה ברצונו לירד ולהשתקע לדור בחו"ל, אחר שבחול"ל קל יותר להשיא הבנים, אמר לו הרבי, שמע נא, הן בארץ הן בחו"ל אין כל הסבר היאך עומדים קהל הקודש בהוצאות הנישואין המרובות, אלא שמכל מקום - זוהי מציאות הדברים שבסייעתא דשמיא כולם משיאים צאצאיהם בשעטומ"צ, וכל הנפקא מינה שבין בני ארץ הקודש לבני חו"ל, שבחול"ל יש איזה מקום להלביש הדבר ב'דרך הטבע'... ובא"י הדבר מוכיח שהוא למעלה מדרך הטבע, אבל באמת כולו ניסים, עתה אמור נא לי, וכי מעדיף אתה להחליף הנהגת ה' עמך שלא כדרך הטבע בהנהגה שבדרך הטבע...

יד. ודע, שהמרבה בהשתדלות מראה שהוא סומך על מעשי ידיו, שמהם תבוא פרנסתו, 'הגע בעצמך' אם היה האדם מאמין בכל לבבו שבורא עולם הוא הזן ומפרנס, וכל הנקצב לו יגיע ויבוא אליו מבלי להתייחס לגודל השתדלותו, וכי היה יגע לריק ומשוטט יומם ולילה בשווקים וברחובות בחיזור אחר פרנסתו... ואף אם ההשתדלות

כי אינו ראוי להיות - כי אם הוא עדיין כבר פה הרי זה הוכחה שלבו עדיין רע.... אמר לו הקב"ה אכן רוע לבך כבר תקנת ביניע כפך, ו'מי שם פה האדם' - ק"ו שיש בידי לרפא את כבודת פיך... אבל אין רצוני לרפאותך 'ללמד לדורות שמתחילה היה לו למשה חסרון בלב גם כן - שהיה לב רע ושינה הטבע, וזהו עיקר תכלית האדם, ומכל שכן להשראת השכינה, ונלמד זה ממש... כי משה רבינו ע"ה מצד טבעו היה עלול להרע, רק ששינה הטבע לעשות החיפך'. הרי לך שאף משה רבינו שלא מצינו בקורות הדורות אדם גדול כמוהו אשר ידעו ה' פנים אל פנים ושהה כמה פעמים בשמים ממעל כמלאך משרת ואין לנו כל שמץ השגה באפס קצה גדולתו - אף הוא נוצר מתחילה עם מידות ותכונות רעות, אלא שבהתגברות על עצמו שינה את טבעו לעשות טוב וחסד בעיני אלוקים ואדם, ודייקא מתוך כך עלה והגיע למדרגותיו הרמות, אף אתה אל תתאונן כי יצרך מפתך להיות כאחד הריקים בישראל - בכל מיני פיתויים לדברים מגונים ל"ע - כל אחד ואחד בדרידה, כי דייקא בזה תלויה כל עליותיך בקדושה^{טו}.

על עצמי והייתי אותם אך ורק לטובה וברכה, עי"ז 'אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה' - כי יקל מעליכם העבודה והמלאכה, שהרי אם אנכי הצלחתי להתעלות למדרגות כאלו עם כל חסרונותי, כ"ש שיש ביד כל אחד ואחד להתחזק ולהתעלות, כי איש מכם לא נולד עם מידות גרועות ורעות כמוני.

ותבין את דבריו עפ"י דברי הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בספרו 'בן פורת יוסף', ויחי), כי בפרשת שמות אמרה תורה איך משה רבינו עמד והתנצל לפני הקב"ה שאין בידו לדבר אל פרעה מפני שהוא ערל שפתים וכבד פה ולשון, ענהו הקב"ה (ד יא) 'מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי ה'. ולכאורה צריך ביאור - שהרי אם ביד ה' לברוא פה חדש כ"ש שבידו לרפא את כבד פיו ולברוא לו לשון צחה ונקיה, מדוע נשאר משה בכבודת לשונו. אלא ביאורו, כי ה'לשון קולמוס הלב' ולכן נולד משה 'כבד לשון' כי גם לבו רע היה, ואכן, מכיוון שתקן והסיר את רוע לבו גם כבודת הלשון הייתה צריך להתרפא, וזאת גופא הוכיח משה רבינו להקב"ה

'מצווה' היא כדכתיב 'וברכתיך בכל אשר תעשה' (טו יח, ועי' תנדב"א רבה יד ב) מ"מ לא יוסיף בה יותר מידי כדי שלא יעבור על 'בל תוסיף' (כהנוטל 'חמשה' מינים בלולב או 'חמשה' ציציות בטליתו).

טו. יסוד זה כתב הרה"ק רבי משה [הגדול] מפשעווארסק זי"ע בספרו 'אור פני משה' (ריש פר' חקת) ומביא את הסיפור הידוע (הובא גם ב'תפארת ישראל' עמ"ס קידושין אות עז) שמלך היה בימי משה שהבין בחכמת הפרצוף, ובשמעו את מעשה ה' ונפלאותיו, שיגר צייר אל המדבר אשר חונה שם משה איש האלקים כדי שצייר את תואר פניו, כאשר חזר הצייר ותמונתו בידו הביט בה המלך והשתומם למראהו, כי עפ"י חכמת הפרצוף היה נראה האיש כבעל מדות מגונות מאד, והיה בטוח שלא יתכן כדבר הזה, ויצוה להרוג את הצייר שבודאי מעל בשליחותו, ותחתיו שלח צייר שני למדבר למלאות רצונו. כאשר הגיע הצייר למדבר, סמרו שערות ראשו מרוב פחד, כי ראה שאכן הראשון צדק בציורו, ואם יעשה כמעשהו תהיה אחת דתו להמית, ויגש האיש אל משה רבינו ושאלו לפשר הדבר, א"ל משה, אתה בן אדם קרוץ מחומר אשר טח עיניך מראות, הלא הנוול עם מידות טובות והוא מתנהג בדרך הישר כפי טבעו הרי הוא דומה לבהמה (כי גם הבהמה כל הנהגותיה עפ"י טבעה מלידתה). ורק מי שפניו רעים ויש לו מידות מגונות, והוא מתגבר על החומריות ומהפכו לטוב, זה הוא בעצם אשר לו משפט הטוב, כי על ידי בחירתו הוא טוב, עד כאן שמעתי, כי משה רבינו נעשה 'איש האלוקים' על ידי שבכל עת ומצב נלחם נגד טבעו הרע והתגבר על מידותיו. ובזה מבאר את הפסוק הנאמר בלידתו של משה (שמות ב ב) 'ותרא אותו כי טוב הוא', וחז"ל (סוטה יג.) דרשו שנתמלא הבית כולו אורה, ולא כתיב ותרא אותו טוב, אלא כי טוב הוא, היינו שראתה על פניו שאינו 'טוב' מצד עצמו, אלא הוא בעצמו ייטיב את עצמיותו ומהותו, וכן הווה שלא השיג אדם בעולם מדרגותיו, מזה נתמלא הבית כולו אורה. באותו מטבע מצינו בראשונים ב'שיטה מקובצת' (נדרים לב: סוף 'ארבעה נדרים') בשם הרא"ם, מעשה בחכם אחד ששלח דמות פרצופו ל'חכם' המכיר בדמות הפרצופין, והחכם הטמין עצמו מלענות לו, מששאלו השליח מאי האי, השיב ואמר אותו הפרצוף מאדם רע שאין כדמותו, חמדן ונואף וליסטים, ואין להביט אליו. חשש השליח לחזור אל החכם לפגוע בו בדברים הקשים אשר אמר האומן, לפיכך לא הופיע בפני משלחו, החכם שהבין כי יש דברים בגו שלח לאמר לשליחו שלא יתיירא ויגלה לו את כל הענין, בלית ברירה גילה לו השליח את כל האמת, והתנצל שמטעם

באר הפרשה - ראה

ראש חודש אלול - והחכם עיניו בראשו

כלומר על הימים ולא על הלילות, כמו שאמרו (שבת פט:) 'דל פלגא דליליא', כלומר שאין להענישם על הלילות כי בזה הזמן הם ישינים... נמצא שכביכול רק קפ"ג ימים בידו של היצה"ר הם, וכנגד ימים הללו הייתה סעודת אחשוורוש - היצר 'שמונים ומאת יום', וג' ימים הנותרים (מק"פ עד קפ"ג) הם ר"ח אלול ור"ה ויוה"כ, הנקראים 'ימים רבים' (סה"כ ג' ימים) שהן ימי צער ליצה"ר, וכלומר שבימים הללו שבים בני ישראל בתשובה שלימה ומודה ועווב ירוחם על כן הן ימי צער ליצה"ר^{טז}.

לקראת ראש חודש אלול נביא מילין יקירין ממשנתו של הגר"א (בביאורו למגילת אסתר, ע"ד הרמז) על הפסוק (אסתר א ג-ד) 'בשנת שלוש למלכו עשה משתה... ימים רבים שמונים ומאת יום', וכתב הגר"א, ו"ל. אמרו חז"ל (על הפסוק 'ואשה כי תזוב... ימים רבים') ימים - שנים, רבים - שלשה, למה נקרא רבים שהם של צער. (עזה"ד יבואר כאן) כי ידוע שהשנה הוא שס"ה ימים ורביע - והרי 'מקצת היום ככולו', נמצא שהשנה נחשבת כשס"ו ימים. והנה, אין דנים את בני אלול על מחצה מהם,

זה לא חזר אליו בתחילה כדי שלא לביישו. נענה החכם ואמר מן הכל אמר אמת, שיצרי מגרה בי ומסית אותי לעשות כל זאת, אבל החכמה שבי מונעת אותי מכל זה, והחכמה תעוז לחכם להדריכו בדרכי יושר (עכ"ל בשינוי קצת). בכפתור ופרח יובנו דברי הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ר"ה ד"ה או יאמר אתם נצבים) על דברי התוכחה שהוכיח משה לישראל 'ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה' (דברים ט ט), וצ"ב, מה 'תוכחה' יש בזה לבני". אלא, שהתאונן כי מחמת חטאם הוצרך להיות פעם שניה בשמים ארבעים ימים ולילות, ועליה זו ירידה היא, כי סוד כל בריאת העולם רק עבור האדם בהיותו בעולם העשיה הגוף עם הנפש יחד, והיצר עומד לנגדו ומסיתו, והאדם כובש יצרו ומתגבר עליו לעשות רצון הבורא ב"ה ועובד הש"י... וזהו עיקר חיותו של אדם, לחיות מתוך מלחמה תמידית והתחדשות במלחמה, כמ"ש ואביתנה תהלה מקרוצי חומר כו', ולזאת צריך האדם לתת שבח והודי' על כל שעה ורגע שהוא עודנו בחיים ויכול לעשות רצונו ית"ש כי זה כבודו, ובפרט על משה רבינו בעצמו שכפי שנתבאר כאן זאת הייתה כל מעלתו - ששכן בקרבו יצר קשה והיה משברו בכל עת ושעה. וזוהי התוכחה על עוד מ' יום שהיה במרום כמלאך ושרף ובטל ממנו מלחמת היצר, וימים הללו כמי שחסרים ממנין שנותיו, והם אשמים בכך, כי כל זה היה מחמת חטאתם שהוצרך לעמוד במרום לבקש עליהם רחמים.

ויהיו תואמים לדברי הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע ב'ספר המאמרים' (שנת תרע"ט, עמוד תרעח), שביאר כיצד יתכן ש'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב ג) וכי לא ידע שהוא גדול מכל האדם, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה... והוא היחידי מברואי עולם שעלה למרום למשך ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה כמלאכי ה' צבאות, והיאך עמד בדעתו שהוא הפחות מכל האדם אשר ע"פ האדמה. אלא, שמושה ראה ספרו של אדם הראשון (בו כתוב מעשי הדורות שמבראשית עד תחיית המתים, כמבואר בשמו"ר מ ב), וראה את נמיכות דור אחרון שבקושי יקיימו תורה ומצוות 'בפועל' ולא תהיה להם עבודה אמיתית במוח ולב, ואף גם זה יעלה להם במסירות נפש, שיהיו כמה מניעות ועיכובים בגוף ונפש בריבוי העלמות והסתרים, ויעמדו נגד כל מונע ויקיימו המצות במסירות נפש, היה (משה) בתכלית השפלות בעצמו מפני היתרון הזה, שהם גדולים הרבה ממנו. אז השפיל משה את דעתו, כי ידע שהם גדולים יותר ממנו, והדברים נפלאים (בוודאי שאין לנו שמץ השגה בקצה גדלותו של משה, ואלמלא נכתב אי אפשר לאומרו, אך יש ללמוד מן הדברים מעלת דורנו העומדים באמונתם על אף הנסיונות העוברים עליהם). אמור מעתה, אם כל גדולתו של משה רבינו הייתה דייקא מזה שנולד בטבעים קשים ורעים והתגבר עליהם, א"כ דור זה האחרון שטבעם ומצב הרחוב והסביבה וכו' מטה את האדם לרעה פי כמה וכמה, הרי בהתגברותם הם עולים (כביכול) למעלה ממושה רבינו. טז. מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע שפעם נחלש מאוד ויעצהו הרופאים לנסוע למקום נופש הידוע במזגו הטוב ובסגולותיו הרפואיים, ברם לצורך כך נזקק למעות הרבה, ואנשי שלומו טרחו ועמלו לאסוף את הכסף הדרוש ולהכין לו שם כל מחסורו, ואף העמידו מניין אנשים שיסעו עימו בכדי שיוכל תמיד להתפלל בציבור, כמובן שכל 'הכנות' אלו נמשכו זמן רב, עד שסוף סוף הגיע הרה"ק אל המנוחה ואל הנחלה שני ימים קודם ראש חודש אלול, כעבור יומיים בלבד פנה אל מקורביו ואמר להם שברצונו לשוב לביתו כי ר"ח אלול היום, התפלאו מאוד ואמרו וכי כל הטורח הגדול הלזה ויגיעות גוף ונפש היו רק בשביל שני ימים בלבד... השיב להם אדרבה זה גופא רצוני ומאוויי, שיהא זאת לשיחה בפי הבריות שלאחר כל הטרחות עזבנו את הכל, ויאמרו זה לזה מה ראה על ככה, אין זה רק מפני שהגיע ר"ח אלול, ויכנס ללב הרהור תשובה, וכדאי הרהורי תשובה אלו כנגד כל העמל והטירחה...

נתון נתן - מצוות הצדקה

בפרשתן (טו י יא) 'נתון נתן לוי' ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוךך בכל מעשך ובכל משלח ידך^י, כי לא יחדל אביון מקרב הארץ, על כן אנכי מצוך לאמר פתוח תפתח את ידך, כתב ה'חינוך' (תפ) ו"ל. 'וכל מבין דרכי התורה ומשיג לדעת אפילו מעט בחין ערכה, ידע בכירור כי המפורז ממונו לצריכים - נוסף עוד (היינו

כתב ב'קדושת לוי' (דברים ראש השנה), הנותן בים דרך (ישעיה מנ טז) זה ראש חודש אלול (עי' ב"ר ו). הכלל הוא, כי בראש חודש אלול השם יתברך מגלה אלקותו ומלכותו לנשמת ישראל, וכי הוא מנהיג את כל העולמות בחסדו הגדול, וישראל עם קדושו ממליכים עול מלכותו עליהם. וזה 'הנותן בים דרך זה ראש חודש אלול'... שבר"ח אלול מגלה השי"ת לנשמת ישראל כי הוא מנהיג העולם".

יז. הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע רמז בפרשתן 'ראה' שהוא ראשי תיבות ר'אש א'לול ה'יום, כי קריאת זאת הפרשה תהיה תדיר בפתחה של חודש הרחמים והסליחות (בשבת מברכין אלול, או בר"ח אלול), והודיענו הכתוב בזו העת - ל' יום קודם ראש השנה, 'ראה אנוכי נתן לפניכם היום' - 'היום' זה ראש השנה (כמבואר בזוה"ק ח"ב לב:), זכור מ'עתה' את היום הגדול הבעל"ט, וניתן לכם חודש זה כמתנה לקנות לעצמכם 'שנה טובה ומתוקה', התעוררו כבר מעכשיו לקראת יום הגדול של 'ראש השנה' הבא עלינו לטובה, ותזכו בדין לשנת גאולה וישועה.

יח. החיד"א זי"ע מביא בספרו 'פני דוד' (ראה ד"ה ובכפל הכתוב) בשם האלשיך (בפרשתן, ד"ה נתן נתן א"י השני, ועיי' פר' משפטים אם כסף) שכראות אדם שהקב"ה השפיע לו שפע רב, ידע שאינו אלא 'אפוטרופוס' על המעות, וכמו שאמרו (ב"ב קלא:): הכותב כל נכסיו לבן אחד בין הבנים הרי הוא נעשה אפוטרופוס על הממון, כי אומדים דעתו של אב שלא כיוון לתת רק לאחד ולהניח את שאר בניו - אלא שמינה אותו לאפוטרופוס, ועל דרך זה כל ישראל בנים לה', ואם נתן נכסים לעשיר - הדעת נותנת דחלקו של עני מונח אצל העשיר, ואין העשיר אלא אפוטרופוס עליהם. וז"ש נתון נתן לו, פירוש. ראה אנכי נתן לך, כדי שתתן לו, ולא ירע לבבך - שהרי נמצא שהנך נתן לו משלו, ואין זו מצוה כי מעותיו של העני מופקדים בידך, ושלו הוא נוטל, ואף שלכאורה אין זה מצווה כלל, עכ"ז - בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוךך.

כה אמר הרה"ק מסקולען זי"ע במשל 'למחלק' (מלצר) הממונה לחלק את המנות למסובים בשמחת הנישואין, ובבואו לפני אחד השולחנות בו ישבו כעשרה סועדים הניח את המגש הגדול בסמוך לאחד המסובים כשבדעתו לקחת ממנו ולחלק לכל המסובים, והנה אך התחיל לחלק לאיש איש מנתו פתח היחיד שהמגש הונח לידו - איי, אדון נכבד, מנין לך העוז והחוצפה לקחת משלי ולחלקה לאחרים, שחק ממנו ה'מחלק' וכי תעלה על דעתך שנתתי לך לבדך עשרה מנות בשר בסעודה אחת, אלא שהייתי מוכרח להניחו באיזה מקום לכן בחרתי בך להניחו בסמוך לך, אבל ע"מ לחלקה לאחרים הנחתיו כאן... והנמשל מובן.

פעם התאונן יהודי לפני הרה"ק רבי ישעי' מקרסטיר זי"ע על מצב פרנסתו הקשה מנשוא, הרעיף עליו הרה"ק ברכות לרוב, ויעצו להתחיל במסחר חדש, ואכן, הלה ראה ברכה במעשי ידיו ובמהרה נתעשר בעשירות עצומה. ויהי לתקופת השנה בא שוב היהודי אל רבינו והודה לו מקרב לבו על העשירות שנפלה בחלקו, אבל, רבי קדוש, נתרבו 'קרוביי וידידי' - אנשים שמעולם לא ידעתים כלל, וכולם לדבר אחד מתכוונים - לכספי וזהבי, הדברים יצאו מפי האיש, והרבי החליט לעשות מעשה, ויאמר לעשיר, נו, אם אין ברצונך לתת, נתור אחר אחרים שברצונם לתת משלהם לאחרים... העשיר שהבין את משמעות הדברים - כי בקרוב ממש ימצא עצמו בעניותו דאשתקד, החל מתחנן על נפשו - אמר לו הרבי לשם מה זקוק האדם לפרנסה אם לא כדי לחלק לאחרים... (פארוואס דארף מען פרנסה, אויב נישט צו טיילן פאר אידען).

עתה אמר לו רבינו, הנני מטיל גורל בין בני עירך וגם שמך בכללם - וכל מי שיעלה בגורל הוא יזכה בעשירות שנתתי לך, אמנם, אם תתחרט באמת על דברך, ותקבל על עצמך לתמוך בידי העניים והאביונים יעלה שמך בגורל ותשאר העשירות בידך. אך למותר לומר, כי רגשי חרטה הציפו את לבו של היהודי, וקיבל על עצמו בקבלה איתנה לפזר מממונו לכל נצרך, ואכן... למרבה הפלא, שמו עלה בגורל, ורבינו נענה ואמר לו, עתה ראיתי כי אכן בחרטה גמורה נתחרטת, ומעתה תשאר הברכה בידך (מפי הרה"ק רבי אברהם לוריא ששמע מהגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות ששמע מבעל העובדא).

יט. ה'מגיד מדובנא' זי"ע (אהל יעקב ראה, ד"ה כי בגלל) המשיל את הדבר לאדם שאיבד שטר של מאה זהובים, ובדרך חיפושו מצא מאתים זהובים אחרים, ברם, יש לו מקום לחשוב שאם לא היה מאבד את המאה הראשונים היה

לו עתה ג' מאות זהובים, אך ההולך בשדהו ושק של זרעים בידו ונקרע השק ונפלו ממנו זרעים, ולאחר זמן עבר האיש בשדהו ונשתומם לראות שצמחו בשדהו ירקות לרוב, וכי יש לו מקום לומר - אם לא היה נקרע שקי היה לי כעת לבד משדה מלאה בזרעים גם שק 'גרעיני זרע', והרי לשוטה ייחשב האומר כן, מכיוון שכל הצמיחה באה לו רק על ידי שהשק נקרע ונפלו ממנו גרעיני הזרע. כמו כן על האדם לדעת, שבכדי שיזכה לישועות והשפעות מן השמים עליו לזרוע את גרעיני הצדקה, וכך דאמרינן 'זרוע צדקות - מצמיח ישועות' שהצדקה היא אשר מצמיחה את הישועות וזה פירוש הכתוב 'ולא ירע לבבך בתתך לו' שלא תחשוב שממונך מתחסר על ידי הצדקה, כי אדרבה 'בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך' כי הצדקה היא אשר הצמיחה את כל הברכה והשפע.

עוד המשיל המגיד מדובנא (כתבי המגיד מדובנא ח"ב על מלאכי) על דרשת חז"ל (תנחומא ראה יח) בכתוב (דברים יד כב) עשר תעשר ודרשו 'עשר בשביל שתתעשר'. וכן אמר הקב"ה על מצוות מעשר (מלאכי ג י) 'בחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים', וביאר בדרך משל, לסוחר שהגיע ממדינת הים וברשותו ספינה מלאה בבדים משובחים מעשי אורג, השמועה פשטה במהרה ברחבי העיר כי ניתן כעת להשיג בדי יקרים במחיר זול, ואכן, תוך זמן קצר עמדו לפניו כל סוחריו העיר. הסוחר הודיע לכל שאורכה של כל חתיכת בד היא שישים אמה, וכל אחד מהם רצה שהמוכר ימדוד לעיניו את כל הגלילים שהוא קונה מאתו, מה עשה הסוחר שאצה לו הדרך אמר להם אין עתותי בידי, אבקשכם, קחו את הגליל הנראה כדק ביותר, עתה אמדוד אותה לעיניכם ומכיוון שתראו כי אורכה שישים אמה תדרשו ק"ו לשאר הגלילים העבים יותר שבוודאי יש בהם שישים אמה...

והנמשל, כי הנה הקב"ה חמל עלינו ונתן לנו את תורתו עם תרי"ג מצוותיה. ותכלית כולם להיטיב עמנו ולהשפיע עלינו שפע רב - מצווה מצווה ועניינה המיוחד לה והם הם מקור הברכה. עתה בא אדם הקרוץ מחומר, ואומר לראיה והוכחה אני צריך, מניין אדע שהמצוות מקור הברכה הם - ולא אפסיד בעבור שמירתם (כגון הממהר לעבודתו ונראה לו שבקיצור תפילתו יצא מן המניין מוקדם יותר וירוויח יותר ממון, וכיו"ב בשאר מצוות), ואכן, חסד עשה עמנו הבורא, אחרי שקשה לנסות שש מאות ושלוש עשרה מצוות - קחו מצווה אחת הנראית כמי שקרובה להפסד יותר משאר המצוות, שהרי הנותן מעשר מפחית מרווחיו, 'ובחנוני נא בזאת' עשר בשביל שתתעשר, וממנה תקיש לכל המצוות שרווח גדול טמון לנו בהם, ואין השומע לי ומפסיד.

פירוש נאה מתאמרא משמיה דהגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע עה"פ (תהלים מט יז) 'אל תירא כי יעשיר איש כי ירבה כבוד ביתו כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו', וביאר בדרך משל דשני חברים נתעשרו ופעם נפגשו יחדיו ושאל האחד לרעהו 'במה התעשרת', השיבו רעהו, שמעתי את 'דרשת' הרב בשב"ק, וכה אמר, עשר בשביל שתתעשר כי בזכות הפרשת מעשר כספים מכל מה שמרוויחים זוכים לעשירות, וכן עשיתי. חזר רעהו ושאלו, כיצד נתעשרת, והשיבו, גם אני שמעתי מפי הרב את דברי הגמרא (בב"מ נט): 'אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו' כלומר תנו כבוד לנשותיכם כדי שתתעשרו, מיד קניתי תכשיטים לאשתי וזרחה עלי שמש ההצלחה. מיהר הראשון בטענה אל הרב, מדוע כשדרש הרב את הסגולה של נתינת מעשר לא הזכיר ג"כ את הסגולה של אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעשרו, כי אילו ידעתי זאת הייתי בוחר בסגולה הב' שהיא קלה מהראשונה, ותחת לפזר מעות הרבה לצדקה הייתי משקיע בתכשיטי כסף וזהב ולא היה חסר מממוני כלום.

השיב לו הרב, אל ירע בעיניך, כי חילוק גדול יש בין הסגולות, הכסף שהשקיע חברך בתכשיטי כסף וזהב אמנם הביא לו עשירות בעוה"ז אבל לעולם הבא לא יקח ממנו מאומה, משא"כ זכות הצדקה והכסף שפיזרת לצדקה - 'והלך לחפניך צדקך', הם ילכו עמך לבית עולמך (וכע"ז כתבו בכמה מהספד"ק). ובזה פירש הפסוק הנ"ל 'אל תירא כי יעשיר איש כי ירבה כבוד ביתו', כלומר אל תירא ממה שהעשיר פלוני במה שהרבה כבוד ביתו כלומר שהוקיר את אשתו זו ביתו וקנה לה תכשיטין, ואל ירע בעיניך לומר מדוע הוצרתי לפזר הרבה לצדקה כדי להתעשר, לכן אמר 'כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו' כי הן אמנם בחיים חיותו ירבה כבוד ביתו אבל במותו לא ישאר לו מכל זה מאומה, משא"כ הממון שנתת אתה לצדקה ילוח אותך ויגן בעדך בזה ובבא.

ויש שהוסיפו לבאר עפ"י בדרך דרוש את הפסוק בתהילים (ק"ב ג) 'הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד' דאם עושה ההון והעושר רק מחמת 'ביתו' זו אשתו, אזי 'צדקתו' היינו הצדקה שעליו לתת לעניים ולמסכנים 'עומדת' במקומה ולשוא ממנת 'לעד'. אך זה ש'הון ועושר בביתו וצדקתו' היינו שגם משכיל אל דל ועושה צדקה בממונו, זכות זו 'עומדת לעד' להליץ עליו רב טוב בזה ובבא.

שלא די שלא יחסר ממנו מהצדקה, אלא אף יתרבה) כי ה' ידין את האדם לפי מעשיו ויעניקו מברכתו כפי התקרבו אליה (היינו כפי אשר יתקרב האדם אל הברכה המצויה ביד ה')², ומידת הכילות (הקמצנות) היא מחיצה של ברזל בינו ובין הברכה והנדיבות הוא חלק מחלקי הברכה³, ונמצא המתנהג בה (בנדיבות הלב)²² שהוא בתוכה (בתוך הברכה)²³.

ולא רק לפתיחת שערי ברכה ורווחה כנגד מעשיו זוכה האיש, אלא גם יוסיפו לו מן השמים 'מתנת חנם'. כתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (שמות לג יט, ד"ה ותנותי) וז"ל. שהבורא יתברך נותן לו מדת חנינה ורחמנות - שיתנהג האדם עצמו במדת רחמים וחסד, ועל ידי זה נותן לו מאוצר מתנת חנם (שהוא אוצר גדול), וכמו

כ. כתב בעל ה'שבט מוסר' בספרו 'מעיל צדקה' (סימן תלא), על רשע אחד שכל ימיו עברו עליו בחטאים ועוונות, ובעת שנפל למשכב וכבר כמעט גוסס היה, אמרו לו אנשי ביתו מדוע לא טעמת עדיין כלום, אמר להם אם תתנו לי ביצה מגולגלת אני אוכל, וקודם שאכלה בא עני אחד על פתחו, ואמר תנו לי צדקה, אמר החולה לקרוביו תנו לו הביצה, ויתנו לו את הביצה ומימיו לא עשה כי אם זאת הצדקה בלבד, כעבור ג' ימים מת החולה. ויהי לימים בא הנפטר לבנו בחלום הלילה ואמר לו, בני יקירי, היה רגיל לעשות צדקה ותירש חיי העולם הבא, לפי שכל ימי לא עשיתי צדקה אלא אותה ביצה שנתתי לעני בלבד, וכשנפטרתי מן העולם הכריעה לי אותה ביצה על כל עוונותי וזכיתי לגן עדן. ומבאר שם ה'שבט מוסר' שאם תשאל היאך שייך שמצווה אחת הטתה עליו את כל הכף לזכות אף שהיה מלא ברשע, כי אותו עני היה על סף מוות, ועל ידי אכילת ביצה זו ניצול ממוות לחיים, וכך יכול העני להוסיף לקיים תורה ומצוות, ואף להוליד עוד בנים ובנות לה' ולתורתו, נמצא שכל מצוותיו של הלה ושל כל דורותיו אחריו נזקפים לזכותו של אותו רשע שנתן לו את הביצה. ומכאן ילמד האדם את גודל כוחה של מצוות הצדקה.

כא. וכך ביאר הרה"ק מסאטמאר (דבר"י כי תצא) את טענת בני"י בהיותם במדבר 'כלום ראיתם ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא' (יומא עב:), כי במדבר סיפק הקב"ה כל צרכינו ארבעים שנה - ולא היה שייך לקיים שם מצוות צדקה, זו הייתה טענתם היאך אפשר להתקיים בלא 'מוציא' - כלומר בלא להוציא הוצאות על צדקה... הרה"ק הנהיג לחלק 'לחיים' לכל הקהל אחר הדלקתו נרות חנוכה, לבד מאמירת הפלפול שכבר היה נהוג אצל אבותיו הקדושים, פעם שאלו הרה"ק ה'ברך משה' זי"ע מה המקור למנהג זה, ענה לו הרה"ק הנה מצינו במס' ביצה (ב.) 'ביצה שנולדה ביו"ט, ב"ש אומרים תאכל, וב"ה לא תאכל'. וברש"י, 'לא תאכל - בגמ' מפרש טעמא'. ואילו על 'תאכל' לא אמר רש"י לעיין את הטעם בגמרא, כי אין צריך כל טעם וסיבה מדוע לתת 'לחיים' ומזונות איש לרעהו, ורק על לא תאכל נדרש טעם מיוחד מדוע...

כב. ובכלל, על האדם להיות 'משכיל אל דל' - להיכנס לנבכי מחשבותיו והרגשותיו של רעהו, ולהשתדל להטיב עמו בתכלית הטובה, כמעשה הידוע על הרה"ק מסאטמאר זי"ע שפעם נכנס אליו יהודי מר נפש, ובכה לפניו על רוב צרותיו וחובותיו, כי טפלי תלויים בו, ואף זקוק הוא למעות עבור נישואי צאצאיו וכו', שאלו הרבי, ר' יהודי, לכמה מעות נצרך מע"כ בזו העת, ויען האיש ויאמר 'שלושים אלפי דאלער' טבין ותקילין, פתח הרבי את הארון, והוציא משם סך עשרים ותשעה אלפי דאלער, ויאורו עיני היהודי, ונהפך לאיש אחר... בצאת היהודי שאלו הגבאים את הרבי, אם כבר נתן הרבי סכום אדיר כזה, מדוע לא מילא מבוקשו בשלימות - לתת לו שלושים אלפי דאלער, ויען הרבי, אם הייתי נותן לו שלושים אלפים, היה הלה מהלך בהרגשה. אי, אי, אילו בקשתי יותר הייתי מקבל יותר, ולא הייתה שמחתו שלימה, כמו עכשיו, שקיבל כמעט את כל הסכום שביקש, ומעתה לא יטרידוהו המחשבות אם הייתי מבקש הייתי מקבל יותר...

כג. ענין גדול היה אצל צדיקי הדורות, להיות מן המעשים לצדקה לכתת את רגלם לאסוף מעות עבור עניי העם, ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע שלח פעם את הרה"ח ר' געציל בערגער ז"ל שהיה מעשירי הקהילה, שילך ויקבץ בביהמ"ד דמים יד על יד, כי שכר מצווה זו גדולה עד מאד.

ידוע מה שאומרים בשם הרה"ק הרר"א מליזענסק זי"ע, שכיתות הרגליים לאסוף מעות לצדקה בד' קצוות העיר, מכפר לאדם אם נתחייב ח"ו בד' מיתות בית דין.

וב'ערוך השולחן' כתב (סי' רמ"ז ס"ה) מקובלני שאם מאסף צדקה לאחרים, חוסך בזה לדורותיו אחריו שלא יצטרכו לילך לחזר על הפתחים.

באר הפרשה - ראה

להפסיד ממעותיו - כך וכך מעות, נמצא שהעני מוכה את 'בעל הבית' שיקיים הנגזר עליו (להחסיר מכספו) על ידי דבר מצוה, דממילא בוא יבוא ההפסד עליו, ומי פתי אשר יעדיף לקיים את הנגזר עליו באופן של 'הפסד ממון', בשעה שאפשר לו להחסיר את הממון על ידי קיום 'מצוות צדקה', שאז ירוויח בכפליים - הן קיום מצווה, והן שינצל מכל רע, שכן 'צדקה תציל ממות' (משלי י ב), ואכן, יותר ממה שהבעה"ב עושה עם העני, העני עושה עמו"ד.

ודווקא הוותרנות היא המפתח להשפיע עליו בהרחבה גדולה, וכה פירש הרה"ק האמרי אמת' זי"ע בדרך הרמז במה שנאמר בפר' עקב (ח יז-יח) 'ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל', שהנה 'עוצם ידי' מתפרש מלשון 'עוצם עיניו', וכלומר שסוגר את ידו, ועל כך הוזהרה התורה שלא יאמר שבבך שסוגר וקומץ ידיו מלפזר לצדקה בזה הרבה את ממנו ועשה לו את החיל הזה, אלא זוכרת את ה' אלוקיך ואת מצוותו לתת לאחרים, שדייקא עי"ז הוא הנותן לך כח לעשות חיל.

משכיל אל דל - צדקה כפי צרכי המקבלה

בפרשתן (טו ח), 'כי פתוח תפתח את ירך לו... די מחסורו אשר יחסר לו' ואמרו חז"ל (כתובות סו:): אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין. והקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, דבשלמא מה שנתן

שדרשו (שבת קנא:): על הפסוק בפרשתן (דברים יג יח) 'ונתן לך רחמים - ועל ידי זה זרחמך', עכ"ל.

וגדולה היא הצדקה לרצות בין האדם לקונו, כדאיתא ב'אבות דרבי נתן' (פ"ד משנה ה) פעם אחת הלך רבי יוחנן בן זכאי בירושלים והיה מהלך רבי יהושע אחריו, וראו בית המקדש שהוא חרב, נענה רבי יהושע אוי לנו שחרב הבית שהיו מקריבין בו הקרבנות המכפרין עוונותיהם של ישראל, זעתה אין לנו קרבן לכפר, אמר לו רבי יוחנן, בני, אל ירע לך יש לנו כפרה אחרת שהיא כמותה - ואיזה, זה 'גמילות חסדים', שנאמר (הושע ו י) 'כי חסד חפצתי ולא זבח'.

איתא במדרש (בר"ר נט א) רבי מאיר הלך ל'ממלא' (שם עיר) ומצא שם 'שחורי ראש' - פי' שכולם מתו בצעירותם, בטרם ילבינו שערות ראשם, שאל אותם שמא מבית עלי אתם, שנאמר בהם (שמואל א' ב לג) 'מרבית ביתך ימותו אנשים' אמרו לו, רבי, התפלל עלינו, אמר להם רבי מאיר 'לכו וטפלו בצדקה ואתם זוכים לזקנה' ודרש זאת מהכתוב (משלי טו לא) עמרת תפארת שיבה - בדרך צדקה תמצא. ומכאן, דככל שמוסיף אדם להעניק מדיליה לאחרים הרי הוא זוכה לעצמו יותר ויותר.

עוד דרשו חז"ל (ויקרא רבה לד ח) על הכתוב (רות ב יט) שאמרה רות לנעמי על בועז (שגמל עמה חסד ונתן לה לאכול) 'שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז', אשר עשה עמי לא נאמר אלא אשר עשיתי עמו - דיותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית'.

יש שביארו דברי המדרש, דהרי 'כל מזונותיו של אדם קצובין לו' (ביצה טו:), ופעמים שנגזר על האדם

עיי' 'פתחי תשובה' (יו"ד רנ"ו סק"א) בשם תשו' יד אליהו (סימן נד) דצריך לעמוד מפני גבאי הצדקה בשעה שהולך וגובה מאיש לאיש. יש שהמליצו, שלכן נהגו לעמוד ב'זיברך דוד', כי אז הוא זמנם של גבאי צדקה להיכנס לבית הכנסת וביהמ"ד לגבות מהקהל מעות לצדקה, ולכן קמים - לכבודם...

כד. וכך היה אומר הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע 'א' קלוגער נעמט און די נאר געט' - החכם לוקח והטיפש נותן, פירוש, החכם יודע שכל נתינתו לאחרים אינה אלא 'לקיחה' שע"ז תתגלגל עליו מידת הרחמים ויתרבו נכסיו, לעומת זאת הטיפש חושב שהוא 'נותן' משלו לאחרים 'ומפסיד'. ובזה ביארו לשון הכתוב (שמות כה ב) 'ויקחו לי תרומה', שלכאורה היה צריך לומר 'זיתנו לי תרומה' ומה שייך לשון 'לקיחה' בנתינת התרומה, אלא שהנתינה עצמה אינה אלא לקיחה, שכאשר נותן באמת לוקח הוא מאוצרות השפע שבמרומים. כעין זה ביאר השפת אמת, שבאמת לא שייך ש'יתן' האדם משלו, אחר שכל קצבת הממון נגזרה מראש השנה, ואף אם לא היה נותן סכום זה לצדקה הרי היה נאבד ממנו באופן אחר, אלא שכל חשיבות הנתינה היא בכך 'שלוקח מעצמו' - שפועל בקרבו את רגש הנתינה לאחרים, על כן נאמר 'ויקחו לי תרומה' - שתקחו מעצמכם.

רגילותו ב'עבד שירוץ לפניו', ואף ש'נשיא' היה, מכל מקום 'פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה', ומותר הוא - ואף מחוייב, לרוץ לפניו להצילו מאבדון.

מבאן נלמד חשיבותה של גמילות חסד, הן בנזף הן בממון. להעניק איש לרעהו עד כמה שידו מגעת, ויזהר שלא לזלזל באדם מישראל יהיה מי שיהיה, ולא עוד, אלא יכבדנו בכל הכבוד הראוי לו, ואף שה'כבוד' דמיון הוא²,

לו סוס לרכב עליו ניחא, אך מה שרץ לפניו בעצמו צריך ביאור, כי הלל הזקן נשיא בישראל היה, ואסור לו לבזות עצמו - לרוץ לפניו עני בכדי למלא אחר שיגיונותיו שהתרגל שעבד ירוץ לפנות לו הדרך.

אלא מוכח מבאן, שיש להתייחס להרגשותיו של הזולת³ בנדר של 'פיקוח נפש', ואף הלל התייחס אל אותו עני כנכנס לגדר סכנת נפשות באם יחסר לו

כה. ידוע שעל שולחנו של הגה"ק ה'מטה אפרים' זי"ע התאחדו תורה וגדולה גם יחדיו, תחת בעלותו היה בנק גדול, בו היו מפקידים מעות ואף היה מלווה סכומים גדולים לכל דורש ומבקש. ביום מן הימים נכנס אליו יהודי עני ואביון וביקש הלוואה גדולה על סכום גדול למחצית שנה, ה'מטה אפרים' הגיש לו את טופסי השטרות שירשום עליהם את פרטי הלוואה, ובתחתיתו אף מקום החותם של הלווה ושל ערב נוסף שעליו לחתום שהוא ערב בעד סכום הלוואה. לאחר רגעים החזיר לו העני את השטר, הביט ה'מטה אפרים' על מקום חתימת הערב, וראה שהעני (שאיש לא היה מוכן לחתום עבורו ערבות) חתם בעצמו במקום הערב בלשון הכתוב 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות', כאומר, הקב"ה שלא חסר לו מאומה הוא יהיה ערב בעדי לכלכלני בסכום גדול זה. נכמרו רחמיו של ה'מטה אפרים' על אותו עני ונתן לו את מלוא הסכום, שמח העני והלך לדרכו.

ויהי כעבור מחצית השנה באחד הימים חש ה'מטה אפרים' ברע, ע"כ הלכה הרבנית לעסוק ב'עסקי הבנק' תחתיו... משחזרה מן הבנק, שאלה ה'מטה אפרים' על כל פעלה באותו היום, בין הדברים סיפרה לו שהגיע פריץ גדול ולווה סכום אדיר, תמה ה'מטה אפרים' ומהיכן היה לך את המעות והרי אין כעת בקופת הבנק סכום גדול כ"כ. ענתה האשה, שהגיע יהודי אחד ופרע הלוואה אשר היה חייב להם, ומהסכום הזה היה לה להלוות את הפריץ מעות. מכיוון שלא זכר ה'מטה אפרים' שאמור היה להיכנס סכום כזה בזה היום, בחן ובדק בפנקסיו ומצא שאכן היום הוא 'זמן פרעון' של אותו עני. ויען המטה אפרים ויאמר, חושדני כי לא ה'לווה' פרע את חובו, אלא אליהו הנביא אשר בא הנה לפרוע 'ערבותו' של 'בעל הממון', חקר המטה אפרים את הרבנית האם אותו היהודי בא לפרוע חובו, ותען ותאמר, לא, אלא יהודי אחר בא ופרע... מכיוון שכן עשה ה'מטה אפרים' חשבון לנפשו מדוע לא זכה לראות את אליהו הנביא, וגמר אומר שכך עלתה בידו מכיוון שאף לאחר שהבין את מצוקתו של העני ביקש ממני 'ערב', ולא נתן לו תיכף את כל המעות בתורת מתנה...

כו. בדרשה שנשא הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בישיבת חוג חת"ס בב"ב) אמר - הבה ואספר לכם 'כבוד' מהו, בשנת תרצ"ו נתמנתי לשמש כ'מגיד שיעור' בישיבת מיר בליטא, והיה הדבר בשנתו האחרונה של המשגיח הגאון ר' ירוחם זצ"ל. באותו זמן הקים ר' ירוחם את ישיבת מיר שבארה"ב, ביום מן הימים דיבר ר' ירוחם בשבח הישיבה שהוקמה בארה"ב - וכה אמר, היום קיבלתי 'טעלעגראם' (מברק) מהישיבה שבארה"ב, ושם נכתב כי בני הישיבה לומדים בהתמדה נפלאה, בריתחא דאורייתא וזה באחרונה ישבו והתעמקו במשך יום ומחצה אודות אחד מחידושי של ר' חיים, והנה, לקח לי לערך שני דקות עד שהבנתי כי האף אומנם ששמי הוא ר' חיים, אך בזו הפעם לא הייתה הכוונה לחידוש שלי, אלא להגר"ח מבריסק זצוק"ל.

המשיך ר' חיים ואמר, מורי ורבותי, מה אומר ומה אדבר - כל כך מתרחב לבי משמחה בכל עת שהנני נזכר מאותם שתי דקות... וללמדך, כבוד מהו, דמיון הבל ותעתועי שווא... ואם תשאלוני, אם כן הם פני הדברים, מדוע ברא הקב"ה בריה כזו ששמה כבוד, תשובתכם, כדי שניתנה ונעניק לאחרים את כל הכבוד...

בהאי ענינא, סיפר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל - מעולם לא ידעתי 'כבוד' מהו - ועד היכן הדברים מגיעים, עד שהלכתי פעם ברחובה של עיר לפנות בוקר, וראיתי את 'מפני האשפה' בעבודתם, והנה, כך היא דרכם, אחד מקרב את פח האשפה אל הרכב המפנה, ורעהו עומד על גבי הרכב ומכניס את האשפה אל תוככי הרכב, אין כל צורך להסביר איזה גדולה וכבוד יש בעבודה בזויה זו... אך מכל מקום, עובדים הללו מרגישים כי העמידה על גבי הרכב חשובה יותר מקירוב הפח אל הרכב. בעוברי ליד הרכב, נענה אלי זה הפועל - שלום כבוד הרב, אל יתמה הרב בראותו כי אני הוא המקרב את הפחים, כי באמת יש לאל ידי לעמוד על הרכב, ומה שעדיין הנני זה שמקרב את הפחים, אינו אלא כי הנני בורח מן הכבוד... אז הבנתי דמיונות של כבוד מהם.

באר הפרשה - ראה

אמר 'והקללה אם...' וכי עבור מניעת ההתחדשות תבוא קללה על האדם, ועוד, היאך אפשר לומר שהכוונה היא על עניין ההתחדשות בשעה שנכתב להדיא 'והקללה...' אם לא תשמעו... וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצווה אתכם היום'. עוד צריך ביאור, מדוע לא היה סיפק לאמר 'ללכת אחרי אלוהים אחרים' והוצרך להוסיף 'אשר לא ידעתם'.

ומבאר הרה"ק החת"ם סופר זי"ע (עיי' בתורת משה' ראה), שכך הוא טבעו של עולם - האדם זקוק ל'חידושים' (חדשות - נייעס) כדי חיותו, אם ימצא אותם בתורתו ועבודתו מה טוב ומה נעים, ואם לאו סופו לחפש אחר 'חידושים' במקומות שאינם רצויים עבורו. וזה האיש שלא מצאה נפשו די סיפוקה ב'חדשות' בתורה, בע"כ הלכה לחפש סיפוקה במקום 'עבודה זרה' - עבודה שלא הכיר עד הנה ו'חדשה' היא לו. נמצא, שעצם הדבר שלא קיים תורה ומצוות ב'התחדשות' זה גופא גרם לו שילך לעבוד עבודה זרה. ולכן נענש כל כך.

מכל מקום לגבי רעהו אסור לו לחשוב כן, אלא יבדהו בכל הכבוד שבידו לכבדו¹.

ושמא יאמר האדם חושש אנכי ל'פחיתות כבודי' אם אכבד את פלוני, תען ותאמר לו - טעות גדולה טועה מעלת כבודו - כי ידוע מה שאמרו חכמי המשנה 'איזהו מכובד המכבד את הבריות' (אבות ב א). וכבר אמר מי שאמר, המדמה בנפשו כי ייחשב 'מכובד' אף בלא שיכבד אחרים, הרי הוא טועה בדבר משנה, שהרי אמרו בפירוש 'איזהו מכובד המכבד את הבריות', נמצא המכבד את רעהו אינו אלא מכבד את עצמו.

וחי בהם - עסק התורה מתוך התחדשות וחיות

בפרשתן (יא כז-כח), את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוהיכם אשר אנכי מצווה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו... ללכת אחרי אלוהים אחרים אשר לא ידעתם, והנה, דרשו חז"ל (עי' רש"י שם כו טז) 'היום - בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים'. ולכאורה צריך ביאור, אם הכתוב מדובר בענין ההתחדשות מדוע

כתב ב'מכתב מאלהו' כי כמו שמשחק שעשועי התינוקות כולו דמיון ואין לו שום אחיזה במציאות, כאשר נחזה היאך שהתינוק יקח איזה תיבה וידמה בנפשו שהיא ספינה השטה בלב ים והוא עצמו 'רב החובל' המוליך ומביא את הספינה כרצונו מהכא להתם ומהתם להכא, כיוצא בו ממש הם משחק שעשועי ה'גדולים', אלא מאחר שכבר גרו, ישתנה המשחק לדברים ש'כביכול' גדולים הם, והוא ענין הכבוד - שגם זה כולו דמיונות - שמחשב את עצמו כגדול וחשוב יותר אם ישב ב'מזרח', או אם יכבדוהו ב'כיבוד' פלוני וכדו', והרי ממש כאותו 'רב החובל' שבשעשועי התינוקות...

עוד מענין הכבוד, המשיל הגאון 'בן איש חי', פעם עיטר בעליו של 'חמור' את חמורו בעשבים וורדים המדיפים ריח טוב למרחוק, והיה החמור מהלך ברחובה של עיר וכל העוברים ושבים מתקרבים אליו להריח ריחו הטוב. לעת ערב בשוב החמור אל הרפת, סיפר בהתרגשות לכל רעיו וידידיו - בני משפחתו כי הכל מכבדים אותו בכבוד מלכים... והנה למחרת היום, העמיס הבעלים על גבו של חמור 'אשפה' לרוב, ושוב היה החמור מהלך ברחובה של עיר, אמנם, עתה נהגו בו העוברים ושבים כ'מנודה', והרחיקו את עצמם הרחק הרחק מד' אמותיו, מרוב הצחנה והריח שנדף מאתו. כששב החמור אל הרפת, סיפר שוב למשפחתו ביותר התרגשות, כי כל כך נכבד וחשוב הוא, ש'סתם' עוברים ושבים מתפחדים ממנו, ועומדים במרחק ממנו לרוב יראת הכבוד שהם רוחשים לו...

והנמשל, פעמים ורואה העשיר או בעל שררה איך שהכל מכבדים אותו או חרדים למוצא פיו, ידע נאמנה, שאין בזה כל כבוד למהותו בעצמו, וכל הכבוד אינו אלא למעותיו או לכח שררותו - דוגמת החמור שמכבדים אותו עבור משאו כז. ידוע מאמר העולם מדוע 'מצורע חשוב כמת' (גדרים סד:), מאחר ש'בדד ישב מחוץ למחנה מושבו', הרי אין לו נפש חיה שתחשיב ותעריך אותו, חיים כאלו - למיתה ייחשבו.

וכבר אמר החכם, שבהבטה מקופיא נראה לבני אדם כי הגרוע ביותר - שידברו עליהם לשון הרע וכיו"ב, אבל אמר החכם, כי באמת אינו כן, כי הגרוע ביותר לנפש האדם, כשידע שאינו חשוב למאומה בעיני הבריות - עד שאפילו אינו שווה שידברו עליו...

וכך כתב בעל ה'קונטרס הספיקות' בהקדמתו לספרו של אחיו 'קצות החושן', אף אם יתעלה האדם למדריגה גבוהה עד מאד - שיעלה ויבוא השמימה בחיים חיותו, לא יתענג מזה עד שירד לעולם הזה ויספר כל זאת לקרוביו וידידיו, ללמדנו - כי זה כל האדם.

גדול המביא מנחה זו בכל יום ויום, כי לגודל מדרגתו עליו להתחדש בכל יום בעבודתו בלא ימצאו אצלו סימני התיישנות חלילה, ולהיות ממש ככהן הדיוט בשעת חינוכו, וממילא בדין הוא שיביא בכל יום מנחת חביתין שהיא 'מנחת חינוך' כהן ביום הראשון בעבודתו... ואף שאין אנו בדרגת הכהן הגדול שכל יום הוא ממש כיום הראשון לעבודתו, אך ללמד יצא על כל יסוד העבודה שתהיה מתוך התחדשות.

ולא תהא כהנת כפונדקית, אם הליכתו של בשר ודם למלאכתו ועסקיו כדי להרוויח כמה גרגירי כסף נעשית מתוך שמחה והתלהבות לא, כ"ש שעבודת הקודש בצבאו של מלך מלכי המלכים צריכה להיות מתוך חשק ושמחת הלב לב.

וכך רמזו בה השל"ה הק' (שער האותיות ז' - זריזות) בפסוק (ויקרא יח ה) 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם' שעל האדם לקיים את התורה והמצווה בחיות ובזריזות ולא בעצלתיים, כשיש באדם רוח עצלות ועצבות... המכביד כל אבריו של האדם, קרוב לענין שפירש רש"י במסכת ברכות (נא.) על הדברים הנאמרים בכוס של ברכה, ואחד מהן 'חי', פירש רש"י (ד"ה חי), פרישק"א בלע"ז. כלומר, שהוא בריא ולא הופג טעמו, והכל ענין אחד. כי את התורה הקדושה על האדם לקיים באופן של 'וחי בהם' - לחיות בהתחדשות בתורה ועבודה.

הרה"ק השפת אמת זי"ע (פרשת צו תרמ"ו-תרמ"ט) מבאר החילוק שבין כהן הדיוט שמביא קרבן מנחת חביתין בשעה שמתחנך לעבודתו בפעם הראשונה, לכהן

כח. ועיקר כל התורה והמצווה לקיים 'וחי בהם' בחיות והתלהבות, ידוע העובדא שפעם הלך מרן הבעש"ט הק' זי"ע בסמוך לנהר, והימים היו ימות החורף באותן עיירות שהקור מתגבר למאד, ומי הנהר קפאו עד שהיה אפשר להלך שם ביבשה בתוך הים. והנה ראו התלמידים היאך שהבעש"ט מתבונן בנעשה שם, אחמ"כ נענה אליהם, הראיתם כוחה של קרירות, כי ראיתי אחד מן הערלים חורט על הנהר הקפוא צורת שתי וערב (והוא כע"ז ממש, שו"ע יו"ד קמא), והרי אין לך דבר טהור כמי הנהר - מים חיים המטהרים כל צרוע וכל זב, ואף הם עצמם אינם מקבלים טומאה (פסחים טז.), ויהי אך 'קפאו' המים, אפשר לחרוט בהם צורת טומאה חמורה. לדין ייאמר, עד כמה יש לנו להיזהר ולהישמר מ'קרירות', ועלינו להלהיב ליבנו ונפשנו ב'שלהבת אש קודש' לה' ולתורתו, ובזה נזכה לטהר ליבנו קמיה אבינו שבשמים.

כט. יש שהוכיחו מדברי הירושלמי (סוכה ג א) שמפרש טעמא מדוע 'לולב היבש פסול' דכתיב (תהלים קטו ז) 'לא המתים יהללו י-ה'. והלא דברים קל וחומר, ומה אם המקיים מצוה כשהוא מלא חיות - אלא שהלולב שבידו יבש הוא, אינו יוצא ידי חובתו משום 'לא המתים יהללו י-ה', ק"ו בן בנו של ק"ו כאשר הלולב ירוק ומלא חיות אלא שהאדם הנוטלו 'יבש' הוא, מבלי חיות, בודאי שיש בו חסרון של 'לא המתים יהללו'...

הבט נא וראה דברות קדשו של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (אביר הרועים אות קי"ג) בלשונו הטהור 'כל הדחקות והצרות שיש לישראל בכל העולם רח"ל, הוא הכל בשביל שלומדים הגמרא כאדם שרוצה לישן שלופעדיג, ואם היה העולם מצייתי לו, ולמדו הגמרא עם חיות, היה הוא ערב בדבר שלא יחסר לשום ישראל פרנסה'.

אולם יהא לימודו מתוך חדוה ושמחה, חסידים אומרים בדרך צחות, שבפרשת משפטים בענין בור המזיק כתיב (שמות כא לד) 'והמת יהיה לו', ולרמזו בא, שאם האדם לומד בהתיישנות ונטול חיות כמת אזי ברור שיגדל להיות בור ועם הארץ, כי כדי שתהא התורה נבלעת בדמו צריך ללמוד מתוך חשק והתלהבות.

ל. ובזה ראיתי מפרשים את נוסח הזמר בצפרא דשבתא (ברוך א-ל עליון) 'השומר שבת וכו' לא-ל ירצו כמנחה על מחבת', דלענין זה איתקש שבת לקרבן מנחה, כי בכל שבת ושבת צריך לחדש עבודתו דוגמת המנחה הבאה על ההתחדשות, וזהו 'השומר שבת הבן עם הבת' שצריך שתהא שמירת השבת קודש דומיא לקרבן 'מנחה על מחבת' של כה"ג הבאה בהתחדשות כל יום.

לא. ואמרו בעלי הרמז, שלכן כתוב בפרשה זו - הנקראת בתחילת חודש אלול, פעמים רבות תיבת 'ושמחת' (יותר מבכל פרשה אחרת שבתורה), כי רצה הבורא שנעבוד לפניו את עבודת חודש הרחמים והסליחות מתוך 'שמחה של מצוה', ואלו הימים ימי שמחה הם - שניתן לנו מתנה טובה מן השמים שבידינו הדבר להפוך את השנה הבאה לטובה ולברכה, לפיכך עלינו לעבוד את ה' ביראה מתוך שמחה כמאמר הכתוב וגילו ברעדה.

לב. ידוע מה שפירש הבעש"ט הק' זי"ע (ראה ב'בעל שם טוב' עה"ת פרשת נח אות סח) מה שביקש דוד (תהלים עא ט) 'אל תשליכני לעת זקנה' שלא תתיישן המצוה בעיני, - 'מ'זאל נישט פאר'אלט'עוועט ווערען' (שהאדם העושה המצוה לא יעשנה מתוך התיישנות), רק כל המעשים יהיו בכל הכוחות ומתוך התחדשות. וכבר אמרו שאף הקב"ה בכבודו ובעצמו

באר הפרשה - ראה

ממערב, למה הדבר דומה, לבן השוהה אצל אביו ובביתם נמצא גם כן 'אורח' המתאכסן אף הוא באותו בית, הנה הגם ששניהם נמצאים במקום אחד ואוכלים ושותים מקערה אחת, מכל מקום הבן אצל אביו הוא בבחינת בן בית אצל הוריו, וכלומר, שאינו מתבייש ליטול כל אשר יראה לנכון, ואילו האורח יבקש רשות בטרם ישיט ידו לקחת דבר מה, ואף אם לא יעכבו ממנו ליהנות מכל טוב לא יתענג שם כמו הבן, שהרי סוף סוף אורח הוא. כיוצא בדבר ממש, השונה הלכות בכל יום ועוסק בתורה זוכה להיות 'בן עולם הבא', כאותו הבן הנמצא בבית אביו, אבל אם חלילה אינו עוסק באורייתא תדירא, הגם שיזכה לקבל 'חלק בעולם הבא', מיהו יהא שם בתורת אורח שאינו מרגיש נח בשיבתו שם, ולא כתושב גרידא לדי.

זיהי נועם ה' עלינו, הוא הטיב הוא ייטיב לנו בצדקה וחסד, ונכתב כולנו יחד בכתיבה וחתומה טובה בספרן של צדיקים גמורים, ולשנה טובה ומתוקה.

השיבנו אבינו לתורתך - עסק התורה כבנים לאבינו נותן התורה

הנה כתיב בפרשתן (יד א) 'בנים אתם לה' אלוקיכם', נזכרה את דברי הטור (או"ח קטו) דלכן אנו אומרים 'השיבנו אבינו לתורתך', אחרי שבני ישראל בניו של מקום הם ככתוב 'בנים אתם לה' אלוקיכם', ואם אנו בנים למקום הרי הקב"ה הוא אבינו, ומכיוון ש'חייב אדם ללמד את בנו תורה' (קידושין ל.) על כן מבקשים אנו 'השיבנו אבינו לתורתך' לג.

זע"י התורה זוכה האדם להיות בן עולם הבא, כדתניא (נדה עג.) 'כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא', ואל תשיבני שכבר שנינו (סנהדרין צ.) 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', ואם כן מדוע עלי להתייגע בתורה להיות 'שונה הלכות בכל יום' כדי לזכות לעוה"ב. דשנינו דברים נפלאים בדברי הרמ"ע מפאנו (מאמרי הרמ"ע מפאנו, מאמרי שבתות ה' חלק א) המבאר בטוב מעם, דיש הזוכים לחלק בעוה"ב, ויש שהם 'בני עולם הבא', והם שונים זה מזה כרחוק מזרח

מבקש מעמנו כביכול אל תשליכנו לעת זקנה, שלא לקיים מצוותיו חלילה כמצות אנשים מלומדה, שהעושה כן הוא כזורק את העבודה אחרי גוו רח"ל, אלא מתוך חדוה ושמחת הלב ירוץ אל המצוה, והיינו דשנינו בפרקי אבות (פ"ד משנה ב) 'בן עזאי אומר, הוי רץ למצוה קלה כבחמורה, ובורח מן העבירה', כי על יהודי לרוץ תמיד לדבר מצוה או לאידך גיסא לברוח מן החטא. הצד השוה שביניהם שלעולם יעשה עבודתו 'מיט א פרישקייט' ובזריזות, ולא יחפש לנוח על מקומו.

לג. ב'בעל הטורים' כותב עה"כ בפרשתן (יא כז) 'את הברכה אשר תשמעו' שהוא סופי תיבות 'תורה', שבזכות התורה יבואו הברכות. וב'משנה ברורה' (תקפ"ה סק"ג) הביא, שלכן תוקעין בשופר אצל ה'בימה', כי שם קוראים בתורה, כדי שזכות התורה יגן עלינו לעלות זכרונינו לפניו לטובה.

לד. ה'ערוך לנר' (נדה עג.) מבאר, שאכן כל ישראל יקבלו חלקם לעולם הבא, אך לא יזכו לו מיד 'רק אחרי צירוף כזהב וכסף מכל סיגי היצה"ר וחטאי עולם הזה, אבל מי שנאמר בו שהוא בן העולם הבא ינחול העוה"ב בקלות מיד כשיצא מהעוה"ז, וילך לשם בדרך ישר כי יוליך אותו ה' לשם'.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ראה תשע"ח

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה (יא, כו)

על זה ועל זה מזהירה התורה: לא תאמץ את לבבך, מלשון "לא תתן ללבך חוזק ואומץ" שהמטרה בנתינת הצדקה לא תהיה אך כדי להסיר את המועקה שבליבך, ובוודאי לא בשביל להתאכזר עליו.

(עפ"י ש"ך על התורה)

בעניין הזה מסופר (מובא ב"אוצרות התורה"): פעם ישב הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל עם תלמידיו ועסק בתורה נכנס לפתע עני לבוש בלואי סחבות וכל כולו מעורר חמלה הוציא רבי מנחם מנדל דינר זהב מכיסו ונתנו לעני שמח העני על המתנה ההגונה שקיבל והלך לדרכו.

והנה כאשר הלך אותו עני חשב רבי מנחם מנדל לעצמו, הרי מה שנתני לו את הדינר היה מתוך שנכמרו רחמי עליו ולא לשם מצות הצדקה כפי ציוונו השי"ת שלח מיד לקרוא לעני כאשר שמע העני כי האדמו"ר ביקש להחזירו נבהל ונחרד שמא התחרט האדמו"ר על מה שנתן שמא טעות היתה בידו והתכוון ליתן רק דינר של כסף.

כשהגיע העני הוציא רבי מנחם מכיסו דינר זהב נוסף ונתנו לעני לשם מצות צדקה כמובן שמח העני מאד הוא אור עוז ושאל את הרבי אם כך היה ברצונו לתת שני דינרי זהב מדוע לא נתנם מתחילה וגרם לו ל"בהלת שווא"? השיב האדמו"ר למדתי מהפסוק בפרשת ראה שכך עלי לעשות "נתון נתן לו" מדוע כפלה התורה לשון נתינתו אלא ללמדנו שאם נתן לעני בפעם הראשונה מתוך רחמנות עליו לחזור ולתת נתינה נוספת לשם מצוה לתת באופן "שלא ירע לבבך בתתך לו" כלומר לא מתוך צער הלב על המצב של העני אלא לשם מצות הצדקה.

ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ד' והיה בך חטא: נתון נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך (טו, ט-י)

הגמרא במסכת בבא קמא מביאה על מה שהנביא ירמיה קללם לאנשי ענתות (ירמיה יח, כג) יהיו מוכשלים לפניך וגו' אמר ירמיה לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שעושים צדקה הכשילים בבני אדם שאינם מהוגנים (ב"ק טז, ב) והנה יש להבין למה יכשלו בעת נדבת לבם לעזור איש את אחיו בעניים שאינם מהוגנים? וכי היה חפץ באבדן שניאוי?

בספר מנורת הזהב מביא בשם הרה"ק ר"ר זושא זיע"א את ביאור הכוונה בזה, שאדרבה, בזה כוון לברכם, שכידוע הנהגת הקב"ה היא "מדה כנגד מדה", ועי"ז שלא יבחינו מי הוא המקבל, ויתנו צדקה אפילו לעניים שאינם מהוגנים, בזכות זה גם הקב"ה יתנם לחסד ולרחמים אע"פ שאינם זכאים וראויים לכך.

בזה מפרש בספר צמח דוד את הפסוק "ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון" - הכונה שאפי' שהוא אביון במצוות, וזה כוונת המשך הכתוב "ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו" היינו מחמת שתחשיבהו לרעה' דהיינו לעני רע ומתחזה, ויעלה בדעתך שלא לתת לו עד כי יזדמן לפניך עני הגון, וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" היינו כי ישפשו ג"כ אחר מעשיך אם ראוי אתה לפי מעשיך להשפיע על ד' מחסורך, אולי ימצא גם בך חטא ותגרום לך לקלקל ח"ו השפע.

בספר "דברי נפתלי" מביא סיפור מעניין זה, איזה חסיד היה רגיל לנסוע אל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע וגם נהג לתומכו, וכששמע פעם אותו חסיד שרבי אלימלך נוסע בעצמו אל רבו המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעזריטש זיע"א גמר בלבו מה לי לנסוע אל התלמיד אם אוכל לנסוע לרבו, וקם ונסע למעזריטש.

ומה שקרה, שלפתע חלה הרעה במצבו הכלכלי והוא התחיל לרדת מנכסיו. כיון שכך, שב וחזר לרבו הרבי רבי אלימלך מליזענסק ותינה לפניו את צערו. הסביר לו הרבי ר' אלימלך זי"ע שהעניין הוא כך "כל זמן שתמכת

כתב בבעל הטורים: "ראה אנכי שבעשרת הדברות וכו'", ויש לבאר, דהנה לכאורה קשה שהרי כלל ידוע הוא ש"שכר מצוות בהאי עלמא ליכא" וא"כ האיך ראה אנכי פירש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי

ויש לבאר דהנה לכאורה קשה כיצד מבטיחה התורה ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה, "היום" דייקא, הא קיי"ל (קידושין לט) דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא?

עוד מקשים המפרשים על עצם הכלל הזה שש"מ בהאי עלמא ליכא, כיצד עובר הקב"ה לכאורה על הלאו של "לא תלין פעולת שכיר" שהרי שכירי יום אנו, ומדוע אינו מקיים בנו "וביומו נתן שכרו"?

מתרץ החיד"א בספרו 'חומת אנך', עפ"י דברי הגמ' שם וכן נפסק להלכה (שו"ע חו"מ של"ט, ז) שהשולח שליח לשכור לו פועלים, שניהם אינם עוברים על בל תלין, המשלח - בעה"ב אינו עובר לפי שלא שחרם והשליח אינו עובר כיון שלא עבד עמהם.

ובזה מתרצים דהנה הקב"ה נתן לנו את התורה ע"י משה רבנו שהיה שלוחו, ולכן אין הקב"ה כביכול עובר על 'בל תלין'. אך כל זה נכון לגבי כל התורה כולה אבל "אנוכי" מפי הגבורה שמענו וא"כ על זה חייב הקב"ה לשלם לנו שכר בעוה"ז.

וא"כ י"ל שזה שאמר הכתוב 'ראה אנוכי' כפירוש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי, שהרי אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ולא ע"י שליח, שבזכות זה נתון הקב"ה לפניכם ברכה היום דהיינו בעוה"ז.

בספר 'חוות יאיר' ביאר בזה את הפסוק (קהלת ד, ט) 'טובים השניים מן האחד' שטובים השניים - שני הדברות, ששמענו מן האחד - מן הקב"ה, כיוון שעל ידם מקבלים שכר אף בעולם הזה.

בספר 'ישמח משה' ביאר עם יסוד זה את המדרש "אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה", שעל אמונה הרי מקבלים שכר בהאי עלמא כיוון שזה כלול ב'אנוכי' ולא יהיה לך. ומוסיף עוד, שזהו כוונת הפסוק "צדיק באמונתו יחיה" בכח האמונה וכנ"ל.

והרבי רבי העשיל פירש (בחנוכת התורה) עפ"י את הפסוק בתהילים "אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי וגו' ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". עפ"י הגמ' הוריות שהכוונה על שני דברות הראשונות שנאמרו בדבור אחד, וזהו אומרו "אחת דבר אלוקים" שהקב"ה אמר בדבור אחד "שתים זו שמעתי" את אנכי ולא יהיה לך, "ולך ד' החסד" שעל שתי דברות אלו עושה הקב"ה עמנו את החסד "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" שכמו שעשה את המצוה בעולם הזה כך יקבל גמולו בעולם הזה.

לא תאמץ את לבבך (טו, ז)

יש לפעמים אדם הרואה את חברו וידידו במצוקה כספית, וליבו נכמר עליו מתוך רחמים. ועלול להיות מצב שאינו יכול לשאת בליבו הרגשה כבדה זו, ומתוך רצון להפסיק את המועקה אשר בליבו מחמת מצבו הקשה של חברו, הרי הוא מגיש לו סיוע.

יתירה מזו, ישנם אנשים שמתאכזרים על זולתם, ובראותם את מצוקתם, מתעורר בהם רחמים, ואחרי הסיוע שמגישים לנצרך, יכולים ועלולים הם שוב להתאכזר עליו.

החשיכה סידרו לעצמם מושבים ומשכבים משולחנות ומספסלים. בבוקר, כשבאו המתפללים הראשונים אל בית המדרש, מצאו ארבעה ילדים משוטטים בחצר הבית ובגינה, או אז התברר מעשה הפלישה.

המתפללים נסערו: לפלוש לבית רבינו? עוד הם עומדים ומשוחחים והנה הגיעו הגבאים והמקורבים, והחל דיון קולני - מה לעשות? אך מאחר והגיעה שעת התפילה, ורבינו עמד להיכנס - הוחלט לדחות את המשך הדיון עד לאחר התפילה.

מובן, כי התפילה עברה על חלק מן המתפללים במתח. מחשבות שונות התרוצצו במוחם על דבר פתרון לבעיה שנוצרה. עם תום התפילה התכנסו המתפללים, אלה שזמנם בידם, וביקשו לשמוע מה בפי הגבאים. הצעות שונות הוצעו, וכל אחד מן המתגודדים מצא לנכון להשמיע את דעתו. המשותף לכל ההצעות היה אחד: לסלק את הפולשים! "היתכן" - כך אמר אחד - "לפלוש לבית רבינו?" "האפשר" - כך אמר שני - "שכאן תסתובב משפחה שלימה ותפריע את שלוות רבינו?" "הכיצד" - כך אמר שלישי - "נוכל להשלים עם העובדה שמשפחה חילונית שאינה שומרת מצוות, וילדיה גלויי ראש, ימצאו חסות בצילו של בית המדרש?" "ומה יהיה בשבת" - הוסיף רביעי. כך נשמעו הדעות התמיהות והטרוניות. "אין ספק" - כך סיכם הגבאי - "שצריך למצוא את הדרך לסלקם!"

"לסלק?" - נשמע פתאום קולו של ר' ליפא, שישב מן הצד ולא נטל חלק בויכוח הסוער. הוא עסק באמירת מעמדות, ועתה, כשסיים, התפנה לדחוס את שני זוגות התפילין ואת הטלית אל תוך שקית בד נושנה, שהיתה קטנה מהכיל את אלה. "לסלק אתם אומרים? לאן? שמא לרחוב? לגשם? לקור? אימרו נא לאן? וכי לא למדנו מהי רחמנות? מהו חסד? וכי אין אנו מכירים את הפסוק 'וחי אחיך עמך'? למה שלא תאמרו: 'לזרוק, או 'להשליך', האין אלו מילים תואמות יותר?"

הקבוצה נדהמה. לא מן הדברים של ר' ליפא, אלא מר' ליפא עצמו. הוא יהודי סמכותי, מרומם, מכובד, ומקובל כידען וכאיש המלכד יחדיו מוסר וחסידות. דבריו עצרו מעט את סערת הרוחות ובלמו את יצר הנוגדנות. אט אט חזרה הקבוצה לדיון מתון יותר. עתה כבר לא עסקו ב"סילוק", עתה עסקו ב"התפנות" מרצון, והמשימה הוטלה על ר' גרשון - אחד המתדיינים. תחילה מיאן, ולאחר שהסכים הצהיר, כי הוא יורד

לשוחח עם המשפחה. אומר ועושה. מיד ירד במדרגות היורדות לגינה, סובב את בית המדרש והגיע לפתח המרתף. הדלת היתה פתוחה, ואבי המשפחה נתגלה יושב על אחד הספסלים, ומפניו נבטו העייפות והתלאה. הילדים שהתרוצצו מסביב - צבאו על הפתח, לראות מה בפי הזר הזה.

השיחה התנהלה בשלווה, ללא הרמת קול וללא איומים. האיש הודה, כי הוא לא ידע מה טיב הבית הזה, וכי כניסתו לכאן היתה מקרית בלבד, אך הוא עמד על כך כי אין בדעתו לפנות את המקום. הוא מתכוון להישאר כאן עד שתפיסק המלחמה, יירגעו הרוחות והוא יוכל לשוב לביתו. כל טיעון שר' גרשון השמיע נדחה - בתוקף. אט אט, במהלך השיחה, אור האיש אומץ ודבריו נעשו תקיפים ואף חצופים. משפט כמו "תגידו תודה, שלא נכנסתי לתוך הבית עצמו" - הושמע יותר מפעם אחת אך ר' גרשון כחסיד הוסיאטין, לא מצא לנכון להרים את קולו, אף לא השמיע באוזניו דברים בוטים. כל אשר רצה, שהאיש ומשפחתו ימהרו להתפנות מן המרתף, ועל כך הוא נענה, כאמור, בסירוב מוחלט.

כאשר ר' גרשון חזר לבית המדרש, וסיפר לנוכחים על כשלונו של השיחה - נתלהטו הרוחות, ואחדים הציעו לעשות מיד מעשה: להזמין סבל, שיהיה גברתן, בעל גוף וכוה, ולשלם לו סכום הגון, שיפנה את הפולשים. אך לאן? לרחוב? לגשם? לקור? הוחלט איפוא להעביר את המשפחה לבית הספר הסמוך, שברחוב טשרניחובסקי המשמש עתה מקלט למפוני השכונות. אחד המקורבים שעמד במרכז הדיון ביקש שיקול דעת נוסף, והציע להיכנס תחילה אל רבינו ולספר לו על האירוע ועל ההחלטה.

שניים המה שנכנסו אל הקודש פנימה. שניים מן המקורבים, שכניסתם אינה אלא טבעית, ואין בה משום הפתעה לרבינו. רבינו עוד עמד בחדר התפילה הגדול, בסלון הבית, שדלתו פתוחה לבית המדרש, ועסק בקיפול רצועות התפילין - דרבינו תם. כששמע את כל הסיפור שאל: "האם האנשים הללו כבר שתו משהו הבוקר? והילדים - האם הם קיבלו משקה חם? ומה הם אכלו? הלא יש להם דין של 'אכסנאי שבא לעיר', ולנו יש דין של 'על עסקי אכילה ושתייה שואלין אותו' - הלא כן? 'לפיכך' - כך המשיך - "הואילו נא לגשת למטבח הבית ולהכין להם קנקן משקה חם, ולאחר מכן תזמינו את הסבל שבדעתכם להזמין. ובטרם יתחיל הסבל במלאכתו - הכניסו אותו אלי, רצוני לראות אותו!"

בי בלי חשבונות אם אני ראוי והגון לכך, אז גם מן השמים לא בדקו אחריי, והשפיעו לך כל טוב ברכה והצלחה, ומשבדקת אחרי ומצאת כי ישנם גדולים וטובים ממני אז גם מן השמים מדה כנגד מדה בדקו אם הנך ראוי באמת לעשירות".

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך (טו, י)

הגמ' אומרת במסכת גיטין דף (ז, א) שבאם רואה אדם שזמזמוניו מצומצמים שיעשה יותר צדקה ועי"ז יתרבו נכסיו, וכל שכן כשנכסיו מרובין שמחוייב לעסוק הרבה בצדקה.

אבל האדם אומר: עכשיו המצב קשה אני לא נותן כעת, וכשיהיה לי אני יתן הרבה בעז"ה

מספרים שפעם היה כפרי שאירס את בתו לבחור בן תורה. שמע הכפרי על מנהג שנותנים ש"ס לחתן, בירר היכן ניתן לקנות, וירד העירה, לקנות את הש"ס ולשלחו אל החתן, ואכן קנה ש"ס 'עוז והדר' של 'מתיבתא' עבה מאוד, כשרצה לשלוח את הש"ס, נכנס לבית הדואר בעיר, ניגש אל הפקיד וקנה 'בול' בשקל אחד! לקח את הבול והדביק על הקופסא, רשם לכבוד החתן היקר ברח' זה וזה, ו...ונתן לפקיד "תשלח לי את זה" ורוצה ללכת. אומר הפקיד, רק רגע, שם את זה על המשקל ואומר לו אדוני צריך להוסיף בולים, שואל הכפרי, למה, אומר הפקיד "כי זה כבד וזה שוקל הרבה" ואתה שמת רק בול אחד של שקל, אומר לו הכפרי "תגיד הכל בסדר? ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! מה אתה אומר? החבילה כבידה? נו, אם נוסף בולים יהיה יותר כבד!..."

אומר הקב"ה, אתה רוצה שהכסף יגיע? תדביק בולים! תן לעניים! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלוקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך!" ומה אומר האדם? עכשיו קשה, עכשיו החבילה כבידה ואם אני יתן כסף לצדקה הרי החבילה תהיה יותר כבידה! בא לא נהיה כאותו כפרי נבער...

מאוצרות המגידים

כי פתוח תפתח את ידך לו (ט"ו, יח)

כסלו תש"ז. מיד לאחר קבלת ההחלטה באו"ם על חלוקת ארץ ישראל בין ישראל לערבים - החל הגבול הניצב בין תל-אביב היהודית ויפו הערבית להתלקח. הערבים החלו לתקוף את תל אביב בכל כלי הנשק שברשותם. יום נשמעו קולות היריות שהומטרו לעבר השכונות היהודיות. כוחות מגן שניצבו בעמדות ההגנה שהוקמו בחפזן עסקו כל הזמן בהשבת אש, יום נפגעו אנשים ומספר האבידות היה בעליה. בתי החולים התמלאו בפצועים, אזרחים שלווים, שנפגעו תוך כדי הליכה ברחוב או אפילו ביושבם בביתם.

רבים מתושבי נוה צדק וכרם התימנים נעלו את בתיהם, נטלו מעט ממטלטליהם ונדדו פנימה אל תוככי תל אביב. כך הפכו בין לילה מאות משפחות מסודרות ומבוססות - לפליטים, הזקוקים לרחמים, לבית, לארוחה ולפינת מנוחה. לא היתה אז מערכת מסודרת של קליטת הפליטים, וודאי שלא היה ממון לכלכלתם ולתמיכה בהם, אך מאחר ומדובר בפליטים מן השכונות הסמוכות, אנשים שתל אביב לא מנוכרת להם, הם החלו להתארגן בכוחות עצמם. הם שוכנו בבתי הספר שבעיר, במוסדות ציבור, ובכל מבנה פנוי. משפחות ברי מזל שלהם קרובים וידידים בעיר או בסביבתה - מצאו את עצמם מתארחים אצל קרובים אלה, שפתחו בפניהם את דלתות ביתם, ויחד עם זאת - את סגור ליבם. האחוה וטוב הלב שבאו לידי גילוי בימי מצוקה אלה הוכיחו כי אכן בני ישראל רחמנים בני רחמנים.

והנה משפחה אחת מן הנמלטות הללו, אב, אם, וארבעה ילדים, בחרה לה כמקלט את המרתף של בית רבינו (- הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע) שבתל אביב, באישון לילה הם פלשו אליו והביאו עמם מעט ממטלטליהם. במרתף זה, שדלתו פונה לגינת הבית המטופחת מאוחסנים ספסלים ושולחנות אחדים - עודפים מריהוט בית המדרש, חלקם שבורים וחלקם שלמים. מאחר והדלת לא היתה נעולה, יכלו בני המשפחה לפלוש פנימה על נקלה, ללא כל עיכוב וללא כל צורך במאמץ.

היתה זו משפחה מ"נוה צדק", שנמלטה מביתה לאחר חצות הלילה, תחת אש צולבת של האויב. הם חלפו דרך כרם התימנים, שאף היא היתה חשופה לאש, הגיעו לרחוב אלנבי, והתקדמו אל תוך רחוב ביאליק.

כאן שוטטו בחצרות הבתים לחפש לעצמם מחסה, עד שהגיעו אל בית רבינו וגילו את המרתף שכאמור היה פתוח. בדממה נכנסו פנימה, ובחסות

יש לי קושיה משתי גמרות: הגמרה במסכת בבא מציעה (סב, א) דנה במקרה ששני אנשים צועדים יחד במדבר וברשותו של אחד מהם יש מים בכמות מועטה, אשר יספיק רק עבור אדם אחד עד בואו העירה, ואם יחלקו ביניהם את המים – ימותו שניהם.

להלכה נפסק, שמאחר ונאמר "וחי אחיך עמך" (ויקרא כה, לו) אדם צריך לדאוג לחיי זולתו רק לאחר שהוא דואג לחייו שלו, ולכן "חייך קודמים".

מצד שני – המשיך הרב מפוניבז' בדרשתו – במסכת קידושין (כ, א) אומרת הגמרא שמי שקנה עבד עברי, כאילו קנה אדון לעצמו, כך שאם ברשותו רק מזון אחד, או כרית אחת, עליו לתת אותם לעבד, ואילו הוא ישן על הארץ.

הלכה זו, של נתינת המזון או הכרית לעבד ולא לאדון – הוסיף הרב מפוניבז' ובאר – נלמדת מן הפסוק "כי טוב לו עמך" (דברים טו, טז).

נשאלת, אפוא, השאלה: מה באה המילה "עמך" ללמדנו? שאתה קודם או שהזולת קודם?

התשובה היא, שהאדם תמיד קודם לזולתו. כאשר ישנה שאלה אודות המים – הוא קודם, ועליו לשתות לפני זולתו, ולהחיות את עצמו, והחידוש הוא שגם כאשר מדובר בעבד עברי, האדון הוא זה שקודם, והחיוב לתת לו את המזון שלו, הוא ענין פרקטי.

הא כיצד?

הבה נתבונן באותו עבד ובגורם למכירתו:

מדובר באדם יהודי, שבית דין מוכרים אותו בגניבתו, דהיינו: הוא נתפס בגניבה, ועליו לשלם על מעשהו. לכאורה, אף אחד לא יסכים לשלם מכספו, על מנת להכניס גנב הביתה. אבל במקרה הזה לא מדובר על גנב מקצועי, אלא על יהודי 'משלנו'. יתכן שאפילו למד אתנו באותה ישיבה... אך, לדאבון הלב, הוא נכשל בגניבה. משום שלא הצליח להחזיק מעמד אל מול המחסור הנורא והדחוקות שהייתה בביתו.

והנה, כאליו לא די בעצם הנפילה לגניבה, תפסו אותו ומכרו אותו לעבד... וההשפלה הולכת וגדילה, כשהוא מבחין שמי שקנה אותו לעבד, אינו אלא חבר מהישיבה, שלמד שני שיעורים מתחתיו...

כשהם מגיעים הביתה, אומר האדון: מצטער משה, לא הספקתי להתארגן... הערב תישן על הרצפה ומחר נקנה לך מזון...

האם אותו עבד יצליח לישון באותו לילה? ודאי לא, וכי כיצד יישן? כיצד יתעלם מן החור העמוק שנחרץ בליבו בעקבות אירועי היום?

והאדון החדש – המשיך הרב מפוניבז' – האם הוא כן יצליח לישון? ודאי לא, וכי כיצד ירדם, כשהוא יודע שהיהודי התלוי בו אינו מצליח לישון כיון שמרגיש חור בלב?

אם כן, יוצא ששניהם לא יישנו – לא העבד ולא האדון, לכן קובעת התורה, תן לו את המזון שלך, הוא ירגיש שמתייחסים אליו בכבוד ויצליח להירדם, ואתה, שמרגיש שגמלת טוב עם אותו יהודי, גם אתה תצליח לישון, כי טוב לו עמך...

כלומר, דוקא מפני שאתה קודם, עליך לדאוג לעצמך, וכדי לדאוג שאתה תוכל לישון בשלוה, עליך לתת לו את המזון שלך!...

כעת עצר הרב מפוניבז' והתבונן ביושבים מולו:

הבאתי יתומים מהשואה – אמר לבסוף – אין להם לא אבא ולא אמא... אין להם כלום... גם כריות ומזרנים אין לי בשבילם... והלילה, הלילה הם לא יישנו, כי אינני יכול להשכיב אותם על הרצפה...

הם לא יישנו, וכעת, כשאתם יודעים זאת, גם אתם לא תישנו, אם כך, הביאו את המזרנים שלכם ודי!...

ואכן תוך רגעים אחדים התמלא בית הכנסת בכריות, בשמיכות, במזרנים ובכלי מיטה, עד שהיה צריך לומר שיפסיקו לתת...

למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה (יד, כט).

מוחד גיסא נאמר בפרשתנו: "למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה", היינו: יש לפעול, לעשות, להשתדל, "וברכתיך" אבל "תעשה", ומאידך גיסא – ישנה מצות הביטחון. והכל שואלים: כיצד, באמת מתנהגים לנעשה?

התשובה היא, שיש כאן בעולם, תהליך דומה ל"שבור את החבית ושומר יינה". כלומר, אתה צריך לעשות, חייב להשתדל, לעבוד. בענייני

שני המקורבים חזרו לבית המדרש, ומסרו לממתינים הסקרנים את דבר רבינו. אחד מהם אכן ניגש מיד למטבח להכין משקה חם, ור' גרשון – הוא שירד שנית אל המרתף ובידיו המשקה להשקותם.

בינתיים הוזמן סבל גברתן ובעל כוח. הוא הולבש בכיסוי לראשו, חולצתו נמתחה, כפתוריה נרכסו, שרווליה הורדו עד לכפות ידיו, וכך בארשת סבלית מכובדת הוכנס האיש אל הקודש פנימה. המקורבים נתבקשו לצאת ודקות אחדות נותר הוא בגפו מול רבינו. איש לא ידע מה שמע הסבל בחדר זה מפיו הטהור של רבינו אך כשיצא אמר מילה אחת: "לעבודה!" ר' גרשון הורה לו את הדרך אל עבר המרתף וכל המתדיינים צעדו אחריו.

אך מה רואות העיניים? לא יאומן! רבינו בעצמו נתגלה ליד גרם המדרגות. אף הוא, ככל הנראה, מצטרף אל הקבוצה היורדת לגינה. אף הוא משתתף בפניו הפולשים. האמנם – כך חשבו – גם רבינו מוצא בכך ענין?

הסבל ניגש ראשון, וחסם בגופו הגדול את כל חלל הדלת. הוא עמד עם פניו אל פנים המרתף, ואמר משהו למשפחה שבפנים. בחוץ לא שמע איש את אשר אמר. והנה פלא: המשפחה לא מתנגדת. בני המשפחה הגישו לו את צרורות המטלטלים והתארגנו ליציאה בעקבות הסבל. הדבר עורר תימהון, אך איש לא העז עתה לדבר, הן רבינו עומד ברקע ועיניו צופיות על כל המתרחש!

הקבוצה החלה בצעדה: ראשון – הסבל, אחריו – המשפחה, ואחריה – רבינו. כל המשתתפים האחרים הלכו בעקבות רבינו. הקבוצה צעדה לאורך הגינה, פנתה שמאלה לכיוון הרחוב, וכאשר הגיעו סמוך לשער הגינה החיצוני – סטה הסבל ממסלולו, ובמקום לפנות ימינה לעבר שער היציאה – פנה שמאלה לכיוון הבית. הוא עלה על שתי המדרגות הנמוכות והוביל את הקבוצה אל תוך הבית, דרך הכניסה הראשית. הקהל תמה. הייתכן? אך איש לא הגיב. כולם צעדו אל פנים הבית, והסבל התקדם אל תוך הפרוזדור ימינה, אל עבר המטבח. הוא חצה אותו ויצא אל ההול שמאחוריו, שחלונותיו פונים לגינה אל מעל למרתף. שם הוא

הניח את המטלטלין ואמר לבני המשפחה: "הרב צויה כי כאן תגורו ומן המטבח הזה, שמאחוריים, תאכלו!" הוא חייך חיוך רחב, כיאה לגיבור ראשי בפעולת ההטעיה, הסתובב על עמדו, הפטיר שלום ויצא מן הבית מבלי שדרש כל תשלום על עבודתו, שנעשתה בכישרון מנהיגותי לא מבוטל.

רבינו, שעמד בקצה הפרוזדור וצפה על כל הנעשה, הגיב בפני קבוצת החסידים ובראשם המקורבים: "כך ייעשה לאחינו הפליטים הנמלטים מן האש והמחפשים מקלט בתוכנו. לא ברחוב, לא במרתף ולא בבית ספר. כאן, איתנו, עימנו ובביתנו!"

שבועות אחדים שהתה משפחה זו בחדר זה. במשך זמן זה למדו בני המשפחה להשתלב בנעשה כאן, חבשו כיסוי לראשם, הצטרפו לתפילה בציבור ובעיקר – שמרו על השקט ועל הפרטיות של בית רבינו. הם הבינו מה טיב החסד, שרבינו גמל עימם.

כשכוחות הלחימה היהודיים כבשו את יפו והשתרר השקט בגיזרה – שבה המשפחה לביתה כשבפיה השבח והתודה לאכסניה שנזמנה לה. (אמרו צדיק – תולדות הרה"ק רבי ישראל מהוסיטיאן ז"ע)

והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך (טו, טז)

בגמרא במסכת קידושין נלמד מכאן שאם יש לאדון כרית אחת – מחויב לתת זאת לעבד. נביא כאן סיפור ששמענו מהרב **לוינשטיין**: **בתקופת** השואה הצליחו להציל קבוצת ילדים יתומים ולהעלותם לארץ ישראל דרך טהרן שבפרס, מסע שבשלו דבק בהם הכינוי: "ילדי טהרן".

מרבית הילדים נלקחו לקיבוצים, שם השכיחו מהם בכח את מנהגי בית אבותיהם, והשחיתו את נפשותיהם הרכות באלימות איומה. כאשר נודע הדבר, הרימו שומרי התורה קול צעקה ודרשו לקבל את הילדים לרשותם. **הקיבוצים** בקשו הוכחות למוצאם של הילדים, והערימו קשיים רבים על הוצאתם. לבסוף, לאחר מאבק גדול, הצליח הרב מפוניבז' לקבל לרשותו קבוצה מאותם ילדים. הוא הביא אותם לבני ברק, אולם, לדאבון לבו, לא היו מזרונים כדי להשכיב אותם עליהם...

משום כך, הכריז הרב מפוניבז' שבאותו יום הוא ידרוש בבית הכנסת הגדול אחרי תפילת ערבית.

דרשותיו של הרב נודעו לשם ולתהילה. כעת, כשהודיע הרב מפוניבז' על הדרשה לא היה אדם אחד שירשה לעצמו לא לבוא. וגם עזרת הנשים הייתה מלאה בנשים.

פתח הרב ואמר:

להודיענו – כתב ב"מדרש שמואל" (אבות, שם) – שהכלל הוא כלל אמיתי לעולם: כי מה שכללותה בריות נוחה הימנו, בודאי הוא צדיק גמור ותוכו כבדו, כי קול המון כקול שדי!"

כמה נפלא: התורה תובעת מכל אדם להיות נובהרדוקער!

בסערת המהפכה הבולשביקית, העביר הסבא מנובהרדוק את ישיבתו לעיר הומיל. בעיר נטשה מלחמת כנופיות בין הצבא הלבן לצבא האדום, ושניהם טבחו ביהודים בלא רחם. במוצאי שבת קודש ישב הסבא וכוס ההבדלה בידו, מלאה על גדותיה, והפורעים פרצו לחצר הישיבה תוך קריאות רמות ומטר יריות. והסבא המשיך בהבדלה בניעימה, כדרכו, וטיפה לא נשפכה מהגביע המלא שבידו!
כך חניך גם את ישיבתו.

לכל חודש קבע תרגול בשטח אחר: בחודש חשון, בו הגיעו תלמידים חדשים, שמו דגש על מדת ההטבה וטובת העין, וקבלת כל אדם בסבר פנים יפות. בכסלו, בו קוראים בתורה על מאשי האבות, שאיפה לגדלות, "אימתי יגיעו מעשי למעשה אבותי" (תנא דבי אליהו רבה, כה). בטבת ושבת עסקו בחישול מדת הבטחון, ובאדר השרישו את מדת האמיצות. מעניני דיומא: "ולא קם ולא זע!" למגר את הפחד והמורא, לקנות אומץ לב מבלי חת, לא להירתע מפני כל!

תרגילים אלו חשלו לקראת ההתמודדות שצפתה לנו בעתיד, במוראות מלחמת העולם. רבים כל כך נשברו, ובני ישיבת נובהרדוק עמדו כצור חלמיש!

כל בן ישיבה בנובהרדוק חפש לעצמו תרגילים מעשיים באמיצות. היו שהלכו לאספות של הקומוניסטים הכופרים, ועלו לבימה לשאת דברים נלהבים בגנות רעיון התעותעים ולקרא לדבוק בדת האמת. איזו סערה חוללו! היו שעמדו בשוק ועוררו את התגרנים היהודים לבל יבלו ימיהם בהבל, שיחוסו על חייהם ויקבעו עתים לתורה. אם יהיו להם שומעים, מה טוב. ואם לעגו להם טוב לא פחות, התחשלו באמיצות!

חשבתי לעצמי, איזה דבר אמיצות אעשה? ועלה בי רעיון נועז, שמעביר צמרמורת: כולם יודעים שלא הולכים בלילה לבית הקברות. הלילה הוא זמן שליטת המזיקין, ואמרו בגמרא שהדורש אל המתים לן בבית הקברות כדי שתדבק בו רוח טומאה (סנהדרין סה ע"ב), ואיזהו שוטה זה הלך בבית הקברות (חגיגה ג ע"ב) –

והכל ידעו, שבלילה באים הנפטרים, רוחות המתים, לטבול במקוה הטהרה בו מטבילים את המתים בחדר הטהרה. פחד נורא לטבול שם, וסכנה עצומה. כי הנפטרים עלולים להזיק למי שבא בתחומם ומפריע לטבילתם. ישמרנו ה' מכל צרה!

החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, איזה פחד, ולהכנס לחדר הטהרה האפל, שורץ הרוחות, ולטבול במקוה של המתים!

איזו אמיצות!
"לא קם ולא זע" במיטבו, אומץ מוחלט!
הלכתי.

בית הקברות היה מחוץ לעיר. שררה עלטה, רק המצבות הלבנות בהקו, כעדים דוממים לאמיצותי.

נכנסתי בפתח האפל של חדר הטהרה, וגששתי דרכי. החושך היה מוחלט. לבי הלם כקורנס. כבר לא ידעתי האם הולך אני לעשות מעשה אומץ או טפשות, להתגרות בנפטרים. נדמה היה לי שאני שומע את המים רוגשים. הרוחות טובלות. אבל אם אומץ, אז עד הסוף. פשטתי בגדי במהירות, גששתי דרכי אל המים, ואכן רגשו. טבלתי רגלי, היו קרים כקרח. החלטתי: אטבול אחת, ואנוס. ירדתי, ולפתע דרכתי על גולגלת! היא צפה מולי על פני המים, חיוורת כמת, גם בחשכה ראו. לבי נתר, אפילו לצרוח לא אצרתי כוח, גרוני נשנק באימה. קפצתי אחור, התלבשתי בחפזה ונמלטתי מהמקום. ידעתי שהיתה זו שטות. לא מתגרים בנשמות הנפטרים. מזלי, שלא הזיקני.

רצתי כל עוד רוחי בי, וחזרתי לעיר. החלטתי שלא אספר על כך לאדם. ידעתי שהשומעים יתפלגו לשנים: חלק יאמר שהיתה זו שטות מלכתחילה, ואסור היה להסתכן. והחלק השני יביע ביקורת, איפה האמיצות. אם כבר, מדוע נמלטתי. מדוע לא טבלתי. אבל אני ידעתי שהיתה גם היתה אמיצות. והבריחה, חובת השעה. נראה אותם מה היו עושים במקומי, אם היו פוגשים ברוח העולה מתוך המים!

להירדם כבר לא יכלתי. להתרכז בלמוד, גם לא. בקושי, בתפילה. הלכנו לחדר האוכל, ושמתי לב שחברי חיוור ונרעש. שאלתי: "מה קרה, אתה נראה רע!"

אמר לי: "איך רואה כיצד אתה נראה! אבל אספר לך מה קרה – אנחנו בחודש האמיצות. חשבתי, מה אעשה, במה אתחשל. ועלה בלבי רעיון. כעת אני יודע שהיתה זו שטות –

הודיענו – כתב ב"מדרש שמואל" (אבות, שם) – שהכלל הוא כלל אמיתי לעולם: כי מה שכללותה בריות נוחה הימנו, בודאי הוא צדיק גמור ותוכו כבדו, כי קול המון כקול שדי!"
אמת, לפעמים טועים באדם, והיו דברים מעולם, אבל בכללות, הצבור יודע. יש לו חוש הריח.

וכבר אמרו (פסחים סו ע"א) שישאל את אינם נביאים בני נביאים הם [ומשום כך מנהגם של ישראל תורה היא (רשב"א חלין קלו ע"ב)]. ואף בנות ישראל אם אינן נביאות הן (ספר הישר לרבנו תם סימן מח, ח) ופוק חזי מאי עמא דבר, צא וראה כיצד נוהג העם (ברכות מה ע"א, ערובין יד ע"ב, מנחות לה ע"ב, וברש"י). ולפיכך אין ממנים פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור (ברכות נה ע"א) –

מספרים, שהצאר ניקולאי שלט ביד רמה, דיכא עד עפר. הבולשת האכזרית הטילה חיתתה, הצנזורה הקפדנית פסלה כל ידיעה, והפלא ופלא: היהודים היו מעודכנים, ידעו הכל. כל גזרה שנרקמת, כל מזימה שנרקחת!

הזעיק הצאר את ראש הבולשת: "יש כאן מדליף, מישהו מגלה כל סוד!" רגז וקצף.

"אחקור בדבר", הבטיח ראש הבולשת בכניעה.
ברר, וחזר: "חקרתי ודרשתי, ואמרו לי שאילו 'מקוה נייעס', הודיע לצאר.

הצאר לא הבין, והסביר שיהודים הולכים לטבול לכבוד שבת, ושם מגלגלים שיחה ויודעים הכל!"

החליט הצאר להוכיח בכך בעצמו. לבש בגדי אחד העם והלך למקוה בערב שבת. בטוח היה שיאפוף אותו רעש המולה, יטה אוון וישמע. לתדהמתו, נתקל בדממה מוחלטת. איש לא השמיע גהה. ראש הבולשת כזב לו.

פנה ושאל את האיש שלצדו: "מה השקט הזה?"
"הס", אמר הלה, נפחד. "ספרו שהצאר מגיע!"...

ודאי, זו בדיחה. אבל הכל יודעים שאיני מספר בדיחות!
רציתי להבהיר שכאשר מדברים על כוחו של הצבור, מתכוונים לאלו שהולכים לטבול לכבוד שבת! לצבור היראים, לאלו שיש להם דעה! ואספר –

כשה"סדרי טהרות" מראדזין צ"ל בקש לחדש את התכלת בישראל פנה אל ה"נפש חיה" מקאליש צ"ל לשכנעו והכביד עליו ראיות כיד גאוניות וחריפותו. השתמט ה"נפש חיה" מלהכנס עמו בפולמוס, ואמר: "הן רואה כבודו שה'עולם' לא קבל את חדושו!"

מיד קם בעל ה'תכלת' ואמר: "יואיל נא מעלתו לבוא עמי!"
מה, לאן, לשם מה? אבל בעל ה'תכלת, כבר פנה לצאת. התלוה אליו הרב דקאליש.

ירדו לרחוב ההומה. עצר בעל ה'תכלת' יהודי עובר אורח ושאל: אמור נא לי, 'אורי' הוא לילה או יום?"

"יום, ודאי יום", ענה.

עצר עוד אדם ושאל, וקבל אותה תשובה. שאל שלישי, שסרב להביע דעה. והרב רואה ותוהה.

פנה בעל ה'תכלת' אמר אל הרב, ואמר: "רואה מר – הגמרא אומרת (פסחים ד, ע"א) 'דקימא לן דלכולי עלמא 'אורי' לילה הוא [הינו 'אור' לארבעה עשר ובדקין את החמץ'] – הגמרא מעידה ש'כל העולם' סובר ש'אורי' הוא לילה – והנה שאלנו אדם ושנים ושלושה, ולא סברו כן!"

הראיה, ש'העולם' פרושו אני ואתם, תלמידי החכמים" ... (והגדת)

"כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות [בשמים] או מופת [בארץ] ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם, לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא, כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם" (דברים יג, ב-ד).

אפילו יעמיד חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ידעו שאין זה אלא נסיון (ספרי, ראה לב. סנהדרין צ ע"א).

ותמה הסבא מקלם צ"ל: הן סברא היא, קרא למה לי! הכי תעלה על דעתך לעבוד חלילה עבודה זרה, ואפילו יעמיד חמה ברקיע!

אלא מאי, לא זה הנסיון. ודאי שלא יעבדו עבודה זרה. הנסיון הוא "לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם, בכל לבבכם": אם הלב לא יזוע, לא ינוד ברפרוף כל שהוא! כי האוהב, לא יטה כלל אוון לדבה על אוהבו. לא

כאב הלב. נסעתי, ותפילות האברכים מלוות אותי. "תפילה עושה מחצה", ואספתי מחצית הסכום הנדרש...

מה עושים? לא ראיתי מוצא, לא היתה בררה, ובתקופת חנוכה חזרתי לטורונטו. כמה השתאו לבואי: "הו, הרי רק עכשו היית פה!"

רק עכשיו?! חצי שנה בעיניהם, כיום אתמול כי יעבור!

השבתי בפתגם מהגמרא: "רבי לא שנה, רבי היא מנין לו" (נדה סב ע"א) [לאמר: רבנו הקדוש היה רבו של רבי היא הגדול, וכל תלמודו ממנו. אבל לענינו, פרשתיו כך:] אתם טוענים: "רבי [הרי עוד] לא [עברה] שנה [מאז היית פה] ואני עונה לכם] רבי [יש רבנים ותלמידי חכמים] היא [הזקוקים למחיה] מנין לו", מנין ישיגו פרנסתם!

התניסו והתרצו. כולם, מלבד אחד. שאמר: אל תקפידו עלי, אין זו פגיעה אישית. אבל סדר, צריך שיהיה!"

השבתי לו: "אין בעיה. רק תספר לי איך אתה מסתדר עם הפסוק: "נתן נתן לו" (דברים טו, י), אפילו מאה פעמים (רש"י)..."

ענה לי: "אין לי שום בעיה. תבוא בכל שנה, אפילו מאה שנים, ושאוכה לתת לך מאה פעמים!"

חכם האיש.

אמרתי לו: "נפלא, כעת תסביר בבקשה את המשך הפסוק: "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך".

סוף סוף הצלחתי להביך אותו. נתן בי עיניים תמהות: "מה לא מובן פה?" אמרתי: "מהו שנאמר "בגלל הדבר הזה", בגלל איזה דבר. ובכל מקום נאמר בקצרה: למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך (דברים יד, כט. כג, כא. כד, יט), ותו לא".

נאות: "אדרבה, נשמע".

אמרתי: "אין פשוט מזה. אמור נא לי, מתי סגרת עסקה לאחרונה?"

ענה: "הבוקר, מדוע?"

שאלתי: "התפללת שתצליח?"

ענה: "ודאי! למה אתה שואל?"

אמרתי: "עוד רגע. ומתי סגרת את העסקה שלפניה?"

אמר: "שלשום, מה הענין?"

"וגם אז התפללת שתצליח?"

ענה: "ודאי. ולפני זה סגרתי בשבוע שעבר, והתפללתי שאצליח. מה החקירה הזו, רצונכם להכנס אתי לשותפות?"

עניתי: "ודאי, לשותפות יששכר וזבולון. אבל, אסביר לך. הרי יודע אתה שמשפטי של הקדוש ברוך הוא במדה כנגד מדה, ובמדה שהאדם מודד מודדים לו מן השמים. והקדוש ברוך הוא אומר לאדם: ארבעה שלי [הלוי והגר והיתום והאלמנה] כנגד ארבעה שלך [בנך ובתך עבדך ואמתך], אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך (רש"י דברים טו, יא) - לפני חצי שנה עשית עסק, והתפללת לפני הקדוש ברוך הוא שתצליח.

אמר: למה לא, הוא נתן, נתן גם לו.

בשבוע שעבר עשית עסק, שלשום עשית עסק, הבוקר עשית עסק, והתפלל שתצליח. והנה הגעתי, ואתה מתפלא: כבר! ער איז שוין וידער דא. עוד לא עברה שנה, סדר צריך שיהיה!

והקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת: תבדקו בבקשה בפנקסים, האם עברה שנה מהפעם הקודמת שבקש הצלחה בעסקי?!...

רק אם "נתן נתן לו", נתן ותחזור ותתן בכל פעם שביקש. אזי "בגלל הדבר הזה" שאתה נותן בכל פעם שמבקשים ממך, "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך", ויעתר בכל פעם שתבקש!"

"טוב", השיב בלהיטות, שלא אפתח פה חלילה. "כמה אתם צריכים?!"

(והגדת)

החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, ולטבול במקוה שבחדר הטהרה. מספרים שרוחות הנפטרים מתגלות שם וטבולות, פחד פחדים, אין מקום מתאים יותר להפגין בו אמיצות. הלכתי, נכנסתי, פשטתי בגדי וטבלתי. המים היו כקרח. ולפתע, עודני מתחת למים, לא תאמין, אני חש רגל על ראשי! עליתי באחת -

ונפטר מגיח מולי!

אין לך מושג מה ההרגשה -

אין לי מושג?! דוקא יש לי, ועוד איך!...

ויסרתי את עצמי, הוכחתי את עצמי: איי, איי, איזה בעל גאווה אתה, בוש והכלם! מדוע היית בטוח שבמוחך לבדו צץ הרעיון, שאתה לבדך מסוגל להגותו. מדוע לא הבאת בחשבון שעוד מיישהו חשב כמוך, ועשה כמוך. מדוע חשבת שאתה ואין בלתך!

היה זה שיעור שלא ישכח.

אם לא של אמיצות, הרי של ענוה!

אבל השיעור האמיתי באמיצות, נמסר לנו ממש בפתח הנסיונות הקשים שצפו לנו במראות מלחמת העולם השנייה.

הישיבה בביאליסטוק היתה ממוקמת בסמוך לתחנת הרכב. בראש השנה הפציצו הגרמנים את ביאליסטוק. תחנת הרכבת נמחתה מעל פני האדמה. הצופרים יללו, ועל פי ההוראות השתטחנו כולנו מתחת לספסלים, כאילו היה בכך כדי לגונן. היה זה בחזרת התפילה, במוסף של ראש השנה. המשגיח עבר לפני התיבה ושרר את "היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל". ואני זוכר, כאילו היה זה היום: הצופרים מיללים, ההפצצות מרעידות את הקירות והשמשות, ואנחנו שרועים מתחת לספסלים, והמשגיח משורר בנעימה, ברגש ובתחנה, ואף רעד קל לא מרטיט את קולו!

ממש: "לא קם, ולא זע!"

לא התפעל, כמלא נימה!

איזה חיזוק זה נתן לנו לקראת הנסיונות שהתרגשו עלינו במלחמה! (והגדת)

"נתן נתן לו"

תשמעו ספור. רגיל הייתי לנסוע לחוץ לארץ, לאסוף כספים להחזקת מוסדות התורה. וידעתי, אינם אוהבים שבאים לעתים תכופות מדי. היתה שנה, הכבד ושב בביתך עד השנה הבאה.

פעם היתה המצוקה רבה, ולא עלה בידי לשלם משכורות לאברכים בחדשי החורף. איני יודע איך עברו את חג הפסח -

הן ידוע הספור, מצודתו של הרבי מבעלו השר שלום זצ"ל פרושה היתה על קהילות המחוז. בפרוס הימים הנוראים זימן אליו את בעלי התפילות בכל המנינים, לבחון האם יודעים הם לכל הפחות את פרוש המלים.

בא לפניו בעל תפילה, והרי שאלו: "מה פרוש המלים 'אתאנו לחנך כעני בפתח'?"

תמה: דבר כה פשוט אין הרבי יודע?!

הסביר: "מה אומר לכם, רבי! העני, בכל ימות השנה עוד מסתדר איכשהו, ער גיט זיך אן עצה. אובער ווען ס'קומט פסח, כשמגיע הפסח הוא אובד עצות!..."

כך באים אנו לפני בוראנו בימים הנוראים, דלים ורשים!..."

"אם זו השגתך, לך נאה להתפלל", אשר הרבי...

על כל פנים, הבטחתי שמיד אחרי הפסח אסע לקנדה, לאסוף כספים לתשלום החוב. אחד מראשי הכוללים הגיע להפרד במעיל צמר חם, כשהוא נוטף פלגי זעה.

תמהתי: "בקיץ, מעיל צמר?!"

הזכיר: "מבחינת האברכים, אנו בעצומו של החורף". עוד לא שולמה הקצבה עבור חודש שבט...

בדרך הדרוש

והשתא יש לומר דכך הוא הפירוש בדברי הספורי ואמר אדם אי אפשי בבשר חזיר רק אפשי אבל התורה אסרתה לכך עשה הקב"ה לכל דבר איסור נגדו דבר היתר כדי שנדע טעמו של האיסור ואף על פי כן יפרשו ממונו. אבל אם לא היו יודעים כלל טעמו של האיסור לא היה רבותא כלום רק כאדם שקצה עליו דבר מאוס כי מעולם לא נסה בזה.

(חנכת התורה)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

הברכה והקלה נתוגות לבחירתנו

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקלה" (יט כו)

מעשה שהיה באחת מהקהלות הנכבדות בארצות הברית, שבה כהן במשך שנים רב מפלג בתורה וביראה: ברבות הימים הסתלקו לבית עולמם הרב ורבים מחברי הקהלה הותיקים, וצעירי הקהלה הכתירו תחתיו רב חדש, אשר אף הוא פקודמו, מפלג היה בתורתו וביראתו. באחד הימים נגש אחד מצעירי הקהלה לרב החדש וקבל בפניו: "אצל הרב הקודם היינו שומעים ברכות, ואלו אצל כבודו - קולות!".

נהם הרב לשמע הדברים, והאיש הסביר: "יכורני עודי ליד, בתקופת הרב הקודם, כאשר היינו מסיימים קריאת שמע וממתנים לו שיגמר, היינו שומעים מפיו ברכות: 'למען ירבו ימכם וימי בניכם... ואלו אצל כבודו כאשר אנו ממתנים אנו שומעים קולות: 'וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים...".

חזן הרב והשיבו: "דע לה כי אני מתפלל בדיק באותו הנפש שהתפלל הרב הקודם; ההבדל הוא בכס: אבותיכם היו ראי שמים והקפידו על אמירת קריאת שמע מלה במלה, ועד שהספיקו לסים כבר אחזי הרב בפסוק: 'למען ירבו ימכם...! אתם לעמתם חוטפים את קריאת שמע במהירות, וכשאתם מסיימים אחוז אני עדין בקולות שבאמצע פרשת 'והיה אם שמעי'".

ספור זה ספר מפי רבי יצחק דוד ארתור רב העיר יוטיקה שבניו יורק כמשל יש בו לבאר את הפתוב שלפנינו; אף כאן אמר הקודש ברוך הוא לישראל: ראו כי בידכם נתנה הבחירה, במקום חפצים אתם - בברכה או חלילה בקללה... פרי עץ הדור ח"ב עמ' טו

יש 'לשרש' את הרשעה

"אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים" (יב ב) במסכת עבודה זרה (מה ב) דורשת הגמרא מפל הלשון "אבד תאבדון", שהעוקר עבודה זרה צריך להקפיד לעקור אף את שרשיה החבויים מתחת לפני הקרקע ["לשרש אחריה"].

על פי דברי הגמרא פרש הרבי בעל אמרי אמת את האמר בגסח תפלות ראש השנה: "וכל הרשעה כלה כעשן תכלה"; אנו מדקדקים לכלפי: "וכל הרשעה כלה", דברי הגמרא שיש 'לשרש' את העבודה הזרה.

כראיה לכך צין האמרי אמת את דברי ה'לבוב' (א"ח תקפב ה, וראה ט"ז ע"ג) שהעיר על כפל הלשון הנמצא בהמשך גסח התפלה: "מלך על כל העולם כלה". ואלו על נסח: "וכל הרשעה כלה" שאמר לפני כן, לא העיר ה'לבוב' כלל (על אף שהביאו קדם לנו בספר ה, וזאת משום הטעם האמור.

אמרי אמת' לקוטים עמ' 182

היכן מברכים בשם המפרש?

"כי אם אל המקום אשר בחר ה' אלקיכם... לשום את שמו שם" (יב ה)

פרט רבי פינחס הורוויץ בעל ההפלאה:

במשנה (סוטה לח א) נאמר כי בשונה ממונהגם בכל גבולות ישראל, כשהיו הפהנים נושאים פניהם במקדש היו הם מזכירים בברכתם את השם המפרש. לכך רמז הכתוב שלפנינו: "המקום אשר בחר ה' לשום את שמו שם" - הוא בית המקדש.

כיוצא בזה נתן אף לפרש את הפסוק בתהלים (ק"ח כו): "ברוך ה' בשם ה' ברכונכם מבית ה" - אימתי מברכים בשם ה'? רק בברכה הנאמרת 'מבית ה'".

פנים יפות

רזי אמונים

אמן - ככל שתחפץ

"ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת ידך אשר תתן" (טו ז)

"מסת נדבת ידך אשר" - ראשי תבות: "אמן". רמזה התורה כי אחר כל אחד מעשרת הדברות ששמעו ישראל בסניני ענו הם 'אמן'.

עוד נזכר ללמוד מפה, כי בשונה מהברכה הנאמרת רק במקרים מסוימים, את האמן יכול האדם לומר ככל שחפץ - כפי "מסת נדבת ידך",

בית יהושע' שבועות

"ונא אל תצריכנו... כי אם לידך... הפתוחה"

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיד האביון; כי פתח תפתח את ידך לו" (טו ז-ח)

מלשון הפתוב נראה לכאורה כי רק לאביון יש לפתח את היד ולא לאחרים, מדוע?

תרו רבי יחיאל העליר רבה של סובאלק:

ידועים הם דברי הגמרא (ביצה טו א) כי: "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים". ופרש שם רש"י, שלפניך על האדם להזהר שלא להוציא הוצאות מרבות, שכן לא יוסיפו לו משמים יותר ממה שפסקו לו. לכך הדגישה התורה: "ולא תקפץ את ידך מאחיד האביון; כי פתח תפתח את ידך לו", כי רק לאביון עליך לפתח את ידך, אולם כלפי אחרים עליך לנהוג בחכמה ובזהירות, שלא תפאד יתר על מדתך ותצטרף לבריות.

בכך יש לפרש אף את גסח ברכת המזון: "ונא אל

תצריכנו... לא לידי מתנת בשר ודם" - שמונותיהם קצובים ומדודים, "כי אם לידך המלאה" - בלי גבול ומדה. הגשפ' אור' לשרים' עמ' 21

'מתן תורה' מדאורייתא

"ועשית חג שבועות לה' אלקיך; ושמת ועשית את החקים האלה" (טו ז)

בשונה מיתר המועדים שבהם נתנו לנו מצוות מיוחדות, כסכה ומצה, בחג השבועות לא הצטונו במצוה מיוחדת. אם כן כלפי מה מזהירה התורה: "ושמת ועשית את החקים האלה"?

פרש הנצי"ב מוולוז'ין:

אזהרה זו אינה מתחסת למצוות מסימות, כי אם לכלל חקי התורה. מצוה אותנו התורה: "ושמת ועשית את החקים האלה" - קבל על עצמך ביום מתן תורה לגות בדברי התורה ולשמר את כל חקיה. זאת משום שנתנה התורה ביום זה, ועל כן רבה גגלתו לקבלת על תורה.

בדרך אגב מבאר הנצי"ב, כי מן האמור יוצא כי קיימת התיחסות מפרשת בתורה לחג השבועות כיום 'מתן תורה', כפי שאנו מכנים אותו בתפלות החג כ"אמן מתן תורתנו" (ראה סגנו אברהם א"ח רצד).

העמק דבר'

משמעות ברכת המועדים

"והיית אף שמח" (טו טו)

"לפי פשוטו אין זה לשון ציוי אלא לשון הבטחה" (רש"י).

על פי דברי רש"י פרש הגר"י מבריסק את שאנו אומרים בתפלת שלשת הרגלים: "והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולשלושון כאשר רצית ואמרת לברכנו"; וכי היכן מצאנו שנתברכו ישראל במועדים?

לפי דברי רש"י כאן מישב, כי יש לפרש שברכת מועדיך היא הבטחת: "והיית אף שמח".

טעם ודעת'

לעלות לרגל עם כל ישראל אחיהם

"שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך" (טו טז)

מכך שרבתה התורה: "כל זכורך" למדה הגמרא (תגינה ד א) שכל אלו שעסוקים גורם לצבור להתרחק מהם מחמת ריחם הרע, כגון מעבד עורות (ברסקי) וכיוצא בו, פטורים מלעלות לרגל, שהרי אינם יכולים לעלות עם "כל זכורך".

הוסיף ואמר הגר"י מבריסק:

לפיכך מדויקים אנו לומר בברכת 'מי שברך' בשלושה רגלים: "ויזכה לעלות לרגל עם כל ישראל אחיו", שהרי העליה לרגל עם כל ישראל הנה תנאי בקיים מצות העליה לרגל.

פניני רבנו הגר"י עמ' מג

פלגנו הפנים לבוא ליום ההין מלאים זכיות כרמון. הנה לנו הזדמנות לאסוף הביירות של מצוות בקלות וכלא מאמץ: תקפיד לשים לב לכל ברכה הנאמרת בסביבתנו, נענה אתריה אמן בכוננה ונעבד מלוא הכף זכיות לדאש השנה.

אמן - מלה אמת, שרש אותיות, מלוא הכף זכיות.

מי שנתבונן אלו מרבית האמן

חוט של חסד

הגליון לכלל בית יהודי | בנשיאות הרד"צ שלום ארוש שליט"א פרשת | רא"ה | לי מנחם אב תשע"ח (11/08/18) | גליון 583

דיבורים פשוטים שבכוחם להציל חיים

קשה לי, אין לי זמן, אין לי דיבורים, אני לא יודע איך עושים את זה, אני מאוד עסוק – מה יגיד? מה יטען?

והנמשל למעשה ברור וחזק פי כמה וכמה. בורא העולם אומר לך: יש לך אצלי לא רק תיק אחד, אלא אלפי תיקים גדולים על כל יום ויום בחיים שלך, ובכל יום נפתחים לך תיקים חדשים על עבירות חמורות מאוד. ואני איני ותןך כלל, אלא אני רחמן על מי שעושה תשובה בכל יום!

נכון שעל כל העבירות האלה ישנו תשלום יקר וקשה מנשוא, אבל הבורא ברחמי מציע לך עסקה מדהימה: תקבע לעצמך שעה בכל יום להיות לבד במקום שנוח לך ובזמן שנוח לך ותבוא לדבר אתו יתברך. ספר לו מה עשית בכל אותו היום מהפגישה הקודמת שהייתה לך עם הבורא ועד לפגישה הנוכחית, ותבקש ממנו סליחה על כל מה שעשית נגד רצונך, ותבקש ממנו שיעזור לך להתגבר על היצר הרע. הכי פשוט שבעולם. האם אתה יכול להיות כל כך טיפש לסרב לכזאת הצעה?

האם אתה מבין עברית פשוטה? האם יש לך את האמונה הבסיסית שעל כל עבירה יש עונש נורא, שהוא הרבה יותר נורא מ-20 שנה בכלא, ושעל כל עבירה יש תיק בפני עצמו? האם אתה שפוי? האם אתה מבין שההשקעה שאתה משקיע בטלה ומבוטלת ביחס לישועה, להצלה, לשכר, לאיכות החיים – ביחס לכול? אם כן, אין תוכל להפסיד כזאת מתנה? אין תוכל לבחור חיי צער וייסורים ולדחות בידיים את אינסוף הברכות שיגיעו אליך אם רק תלך בדרך התשובה הקלה שנותן לך הבורא ברחמי כפי שהורו לנו הצדיקים?

המחיר הכי מצחיק בעולם

אין כמו המשל הזה בכדי להמחיש ולקרב **המשך בעמוד 3**

מהעונש; ולזכות לבונוסים ולברכות ולישועות בלי סוף!

פרויקט לאסירים – ניסוי חברתי

המשל הזה עוסק באדם שעומד לפני המשפט, וממחיש שניתן להינצל מהמשפט על ידי דיבורים פשוטים. אבל הרבה אנשים כבר סובלים בעולם הזה בכל מיני סוגים של ייסורים וצער בגוף ונפש, עיכובים וחסרונות. כלומר,

הם כבר נשפטו ופסק הדין יצא לחובתם. להם מתאים משל אחר יותר ברור ויותר חזק.

משל לאדם שכבר נגזרו עליו 20 שנות מאסר, על כל המשמעות הנוראה שלהן. עכשיו, תארו לעצמכם שלפני ריצוי העונש, מציע לו שר המשפטים לשתף אותו במיזם חדש שבו מחליפים את דרך הענישה הרגילה והמקובלת בדרך שיקום ניסיונית; במקום מאסר בפועל הוא יקבל מעין "עבודת שירות קטנה", שבה יהיה את חייו הרגילים, אבל יהיה עליו להתייצב בכל יום לשעה של דיבורי וידוי וסליחה בקשה ותפילה...

משרד המשפטים מחפש כמה אסירים 'מתנדבים' להשתתף בניסוי החברתי החדש, והוא שואל אותם, האם הוא מעוניין להשתתף בפרויקט. 'אגב', הוא אומר, 'כתמריץ להשתתפות בפרויקט תקבל גם קצבה חודשית מכובדת ודירה חדשה...' מה הייתם אומרים על עסקה מסוג זה? האם זה כדאי לאסיר...?

מה יש כאן לא להבין?

אין אדם שפוי בעולם שיגיד: 'שעה ביום?! זה יותר מידי זמן. אין אעמוד בכזה דבר?' אני מעדיף לשבת בנוחות בכלא 20 שנה...! מה יגיד הבן אדם –

הרחק מעבר לגבול הטיפשות

מי הוא הטיפש שלא יקפוץ על המציאה? כל בר דעת היה עושה כל שביכולתו ועוד הרבה מעבר למה שביכולתו. מי הוא הכסיל שיעדיף לגשת למשפט נוקב וחסר סיכוי? עוד לא נולדו המילים לתאר את עומק הטיפשות והטמטום של אדם כזה.

אבל הטיפשות שבנמשל היא עוד יותר עמוקה. ה' יתברך שהוא שופט כל הארץ אינו בא בטרוניה עם בריותיו, הוא רק מבקש מאתנו לדבר דיבורים פשוטים מלב אל לב ובהזדמנות נדירה

להיפטר מהמשפט – 'אם יש דין למטה אין דין למעלה'. הוא רוצה רק שנבוא אליו בכל יום ונאמר לו: "ריבוננו של עולם, תראה את המצב שלי, כך וכך עשיתי, כך וכך חטאתי, אין לי שום סיכוי במשפט. אבל אתה רחמן, ואתה נותן לי הזדמנות לעשות תשובה, כלומר לבקש סליחה; ועלי להתפלל שתעזור לי מכאן ולהבא, כי הגמרא אומרת שאם אתה לא תעזור לי – איני יכול לנצח את היצר הרע והוא יחטיא אותי שוב. לכן אני מודה ומתוודה ומתחרט על מה שעשיתי, ואני מבקש סליחה ומבקש ממך שתעזור לי לחזור בתשובה שלימה ולתקן הכול ולהיטיב את מעשי מכאן ולהבא".

זה הכול. כזו השתדלות קטנה – לא תשקיע?! ה' דורש ממך בסך הכול שעה ביום, ובסך הכול לדבר, לספר לו על המצב הרוחני שלך ולבקש סליחה ועזרה, ובתמורה להינצל מהמשפט הנורא, מהבושה, מהפחד, והעיקר

אנו עומדים בראש חודש אלול, חודש לפני יום המשפט הגדול והנורא. וה' יתברך מקדים לנו רפואה ונותן לנו מתנה גדולה מאוד, הזדמנות נדירה. כמה טוב ה'.

ראש השנה זה לא צחוק. הגמרא קובעת ואומרת שה' אינו ותןך. אין מציאות שה' יוותר לבן אדם על העבירות שעשה. העולם הזה אינו הפקר, יש דין ויש דיין ולכל מעשה יש השלכות ותוצאות ישירות.

אמנם ה' לא ותןך, אבל הוא רחמן גדול מאוד. יש לו רחמנות אין סופית ובלתי נתפסת. הוא נותן לנו מתנה שאין דומה לה בשום מערכת משפט בעולם: שלושים יום של אפשרות לתקן! ואיך עושים את זה? בדיבורים פשוטים, ככתוב: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'".

הזדמנות נדירה

אנו חייבים להתבונן ברחמנות של ה', ולהמחיש לעצמנו היטב את ההזדמנות הנדירה כדי שלא נפספס אותה:

תאר לעצמך שאתה עומד לפני משפט גדול וגורלי. על כף המאזניים נמצא כל עתידך, כל חייך. התביעה רוצה להטיל עונש מאסר של 20 שנה. 20 שנה בנייתוק מהעולם, מהמשפחה, מהחיים, ולצאת מהכלא אחרי הפסד של נתח נכבד ומרכזי מהחיים ר"ל. הפרקליט מטעמך מיואש מאוד, לא ניתן להכחיש את ההאשמות בשום אופן. בכל יום המשפט מתקרב והבטן מתהפכת, שמחת החיים דועכת...

והנה, חודש לפני המשפט אתה מקבל שיחת טלפון מהשופט שמציע לך הצעה בלתי רגילה: יש לך חודש לתקן את העוול שנעשה, וכך לא רק שלא תעמוד למשפט ואין צריך לומר שלא תקבל עונש, אלא אתה עוד תקבל מיליון דולר מהמדינה על פעילותך החיובית לתקון החברה...

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב
לפרטים ולהזמנת שיעורים: 0527611100

יום ד' בירושלים
 ישיבת חוט של חסד שמואל הנביא 13
 שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30
 ולאחרי"כ שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00
יום ה' בחולון (שכ"ל גיבורים) 21:30
 ח"י המעפילים פינת המזודה ב"י"ב ע"ש הלל צ"ל

יום ב' ב' אלול (13/08/2018)
אור יהודה והסביבה
 בית כנסת "עטרת כהנים" סימטת המעפילים 3
בשעה: 20:30

יום א' א' אלול (12/08/2018)
ירושלים והסביבה
 ב"י"ב "היכל יעקב" דב רגונר 16 (שמונת ארמון הנציב)
בשעה: 20:30

המשך דבר ראש הישיבה

אל הלב, ובכדי להבין מה עומד על כף המאזניים ומה ההשקעה המינימלית הנדרשת ממך. מחיר מצחיק לקניין אישי ששווה כל הון דעלמא, שהרי כל אשר לאיש ייתן בעד נפשו, כל שכן כזאת 'השקעה' מזערית.

נכון, כבר דיברתי וכתבתי על זה בלי סוף, אבל לצערי עדיין אנשים לא חיים לפי ההיגיון הבסיסי הזה שנובע מהאמונה הפשוטה. אי אפשר 'להתקדם' ולדבר על דברים אחרים לפני שמקיימים למעשה את העצה הפשוטה והרווחית ביותר בעולם הזה ובעולם הבא שהיא השעה התבודדות.

היה שווה לה' יתברך לברוא את כל העולם הזה בשביל בן אדם אחד שיקיים את העצה הזאת למעשה – שיעמוד לפניו שעה בכל יום ויעשה תשובה. לכן שווה לי לחזור על אותם הדיבורים בכל העולמים ולהוציא את כל הכסף שבעולם בשביל שקורא אחד יקרא ויפנים ויקיים את הדברים הלכה למעשה, ובשביל שיהיה לקדוש ברוך הוא בעולמו עוד בעל תשובה אחד. ואני לא מתכוון רק לבעל תשובה ששם כיפה או שמתחיל לשמור שבת, אלא אני מתכוון לאדם שעושה תשובה בכל יום שרק לו ראוי לקרוא בעל תשובה.

משה רבינו מתחנן אליך

בתחילת הפרשה משה רבינו כמעט מתחנן: ראה, אנוכי נותן לפניכם ברכה וקללה, זה ממש בידיים שלכם, זמין ונגיש מתחת לאף בקלי קלות תוכל לקבל את כל הברכות, ומאידך אתה צריך הרבה מאוד טמטום ושיגעון בשביל לבחור את הקללה – אז מה אתה עושה?

בני ישראל היקרים, זה לא מאמר לפרשת ראה ולא לראש חודש אלול. זה מאמר לכל יום בשנה. לכל אדם ובכל זמן. להקדיש שעה לשיחה עם ה' – זו עבודה לכל יום בחיים. תשמרו את המאמר בכיס תקראו אותו בכל יום, תראו אותו לכל מי שאתם מכירים.

אין כאן רעיונות עמוקים, אלא דיבורים פשוטים, אבל אלה דיבורים פשוטים שבכוחם להציל חיים! להציל את העולם! ממש כך, כפשוטו. תאמינו לי, שמי שהיה מרגיש קצת הרגשה של משפט, אם היה מבין קצת מה זה עונש, מה זה מאסר – הוא לא היה מחפש רעיונות נחמדים ופילוסופיות, הוא היה מחפש פתרון מעשי, והפתרון כאן לפניכם. אנא קחו אותו לתשומת לבכם ואמצו אותו כדרך חיים, כי הוא חייכם בעולם הזה ובעולם הבא.

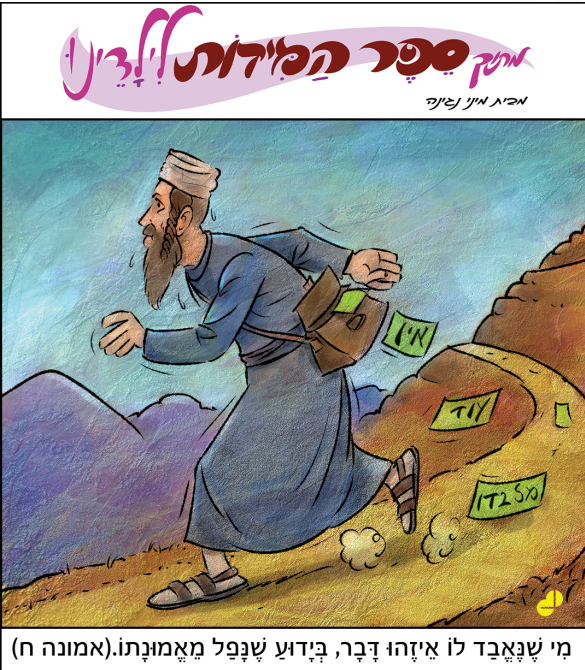
את פלטס ומבורק
כלל בית ישראל.
של

פסק דין מיוחד

נפלא, אשר כל השומע, תצלילה אזניו...
***

"לפני חמישים ושלוש שנים לערך אירע הדבר", פתח רבי אשר בסיפורו, "ואני עודני נער כבן ארבע עשרה, ואחי הבכור אך כבן שש עשרה שנים. אבינו, עליו השלום, הלך לעולמו, והניחנו ילדים רכים בשנים, גלמודים ועזובים.

עשיר גדול היה אבא והשאיר אחריו כסף רב ואף רכוש יקר ערך. יום אחד בא סבם של היתומים שלפניך, אשר היה ידיו הטוב של אבא, עליו השלום. 'היינות והשמנים שבמרתף- שלי הם', אמר, 'השארתי אותם במחסנו של אביכם כדי למכורם בעירכם'. אנחנו, יתומים היינו, ולא ידענו דבר. ואף אבינו, עליו השלום, לא הניח אחריו שום מסמך, אשר יעיד, כי רכוש זה אינו שלנו... כן, אני זוכר את דין התורה, כאילו היום היה. עמדנו אנחנו וסבם של שלושת הבנים הללו לפני הרב של עירנו, והרב פסק בתוקף, כי אין מוציאין מנכסי יתומים בלא שטר ובלא עדים. היינות והשמנים נשארו בידנו. ברבות הימים מכרנו אותם בשוק, וכעת כשחושב אני, רואה כי מחירים היה בדיוק כמחירו של

מי שפאבד לו איזהו דבר, בידוע שפאל מאמונתו. (אמונה ח)

הדבש עתה. לא פחות, ואף לא פרוטה אחת יותר!"

***

אנחת רוחה פרצה מליבו של הרב. "לזה התפללתי", אמר, התחננתי לה' כי יסייע בידי לפסוק דין של חסד ושל רחמים, דין, שיהיה מקובל על כולם..."

"משפטי ה' אמת צדקו יחידיו", אמר הרב, "האדם יראה אך לעיניים. לעיתים מאורעות החיים נראים בעינינו חסרי צדק ויושר אך ה' מנהיג העולם הוא. לפנינו פרושים וגלויים העבר והעתיד, וכל אשר נדמה לנו כחוסר הצדק, לכאורה, אך אמת וישר הוא."

"ריבנו של עולם", קרא רבי לוי יצחק בהתרגשות, "הבט משמים וראה, מה יפה הנהגתך עם בניך ישראל, ומה נאים מעשי בניך, המצדיקים עליהם את דינך!"

סמך רבי לוי יצחק ראשו בין ידיו. קשה היה לחתוך ולפסוק את הדין. עמדו בעלי הדין והביטו ברב בצפייה דרוכה למוצא פיו הקדוש. נו, מה הכריע רבנו? רבי אשר תמה וכי דין כה מסבך הוא? מדוע הרב מתמהמה כל-כך?

"אין לי, מה לעשות" הרהר הרב, "רק

סיפור לשולחן שבת

”

אל פתח בית דינו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב הגיע סוחר אמיד מהעיר קטנה הסמוכה לברדיטשוב, ושמו רבי אשר. מוכר היה רבי אשר בעיר ברדיטשוב כסוחר ישר דרך, גומל חסד, אהוב וותרן בממונו. אחריו הגיעו שלשת בניו של רבי שמעון, רעו מילדות,

אשר ניפטר לפני זמן קצר. "ישמע נא הרב, את אשר אדבר", פתח רבי אשר. "לפני כמה חודשים באתי לברדיטשוב, ועימי שלש מאות חביות דבש כדי למכור פה בעיר. והנה, כאשר הגעתי, נודע לי, כי בדיוק באותו היום ירד מאד מחירו של הדבש. חבל היה לי למכור את הסחורה המשובחת במחיר כה נמוך, אולם, גם לשכור עגלה וסבלים כדי להחזיר את החביות הכבדות אל ביתי לא רציתי. מה עשיתי? פניתי לידידי, רבי שמעון, עליו השלום, אביהם של שלושת הבנים שלפניך, וביקשתי ממנו, כי יאחסן את הדבש במחסנו למשך חודשים ספורים, עד שיעלה השער. נענה ידידי לבקשתי והכניס את החביות למרתפו.

כחדשים ימים חלפו וביתיים מכרתי סחורות אחרות, והדבש שבמחסנו פרח מזיכרוני. לפני כחודש ימים הגיעה אלי הבשורה המרה, כי שמעון ידידי נפטר. אמש, כאשר שמעתי, כי עלה שוב מחיר הדבש, נזכרתי בסחורתי הטמונה בבית ידידי המנוח. עליתי לברדיטשוב וניכסתי לביתו של ידידי, והנה, בניו של רבי שמעון אינם מוכנים לתת לי את חביות הדבש שלי, ואינם מכירים בי כבעל חביות הדבש"

"אבינו", טענו הבנים, "נפטר בפתאומיות, ולא הספיק לכתוב צוואה. אמנם מכירים אנחנו את רבי אשר ובטוחים, כי יהודי ישר הוא. אך מנין עלינו לדעת, שהדבש הוא שלו? אולי הוא טועה, או שכת, כי כבר לקחו מביתנו?"

"ישטר", שאל רבי לוי יצחק את רבי אשר, "לא כתבתם?". "אח, ידידים ותיקים היינו, רבי שמעון ואני", אמר רבי אשר, "ומה פתאום נכתב שטרות?" אכן, הרהר רבי לוי יצחק הצדק עם הבנים. דין מפורש ב"שולחן ערוך", כי במקרה זה, כיוון שאין עדים, שראו את רבי אשר מכניס את הדבש לביתו של רעהו, ואף שטר לא כתבו, הכדים שייכים לבנים.

אך זהו דין התורה הראשון שלי בברדיטשוב חשב רבי לוי יצחק בעצב, ועתה, לכשיתפרסם פסק הדין, וירנו הבריות, ואולי אף רבי אשר עצמו לא יהיה שלם עמו...

חינוך באהבה

חוזרים ללימודים-דברים שחשוב לדעת מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

כולנו ב"ה כבר מריחים את ריח הצבע הטרי של הכיתה החדשה.

שנת הלימודים תשע"ט בפתח, ואיתה עולים וצפים החששות של הילדים.

אנחנו ההורים, כבר מוכנים ומחכים בקוצר רוח לתחילת השנה, לכולנו החופשה הייתה מעל ומעבר ואנו כבר מצפים ליום ראשון ר"ח אלול שבו הבנים יחזרו בע"ה ללימודים בתלמודי התורה.

בואו ביחד נחשוב, מה מיישי שנכנס לגן או שרה'ה שתעלה לכיתה א' מרגישים!?

מצד אחד, הילדים שמחים ומאושרים שהרי גם הם כבר נמאס מ"אלא לעשות כלום" בחופש,

אך מצד שני, לעיתים החשש והפחד מ"החדש" ומה"לא מוכר" גוברים על השמחה ומצייפים את הילד מבחינה רגשית, עד כדי איבוד הצפון.

כל ההתחלות קשות

בשבוע שעבר הזכרנו כי: החזרה לביה"ס מסמלת בעיקר "חזרה לשגרה" ויש צורך להזכיר למשפחה ובעיקר לילדים: "שהבית ב"ה משתנה וחוזר לקדמותו".

המעבר מאווירה חופשית לאווירה מוקפדת יותר, אינו קל לילדים ומה שאינו קל לילדים, מן הסתם אינו קל גם להורים ולכן עלינו להתכונן לכך.

חשוב לזכור שמדובר בשינוי מהותי לגבי הילד, וככל שהשינוי חד מדי, יהיה קשה לילד להתרגל ולהסתגל אליו וככל שהשינוי יהיה הדרגתי יותר, היכולת של הילד להסתגל תהיה טובה יותר. בשבוע שעבר דיברנו על כך שההכנה נעשית דרך דיבור ושיחה על השינוי הצפוי ודרך עשייה והכנת הגוף לקראתה.

להשקיע את הסערה

הימים הראשונים של הגן/הכיתה יהיו תמיד מלווים "בסערות רגשיות" ובמיוחד אם זה גן חדש, עלייה לכיתה א' או מעבר לבית ספר חדש בו, ולסביב ולחברה חדשה.

לכן חשוב מאוד לחבר את הילד כמה שיותר למצב ולמקום החדש, ואת זה נעשה ע"י מספר דרכים:

א. נכיר לילד את המקום החדש, דהיינו את הגן/הכיתה. וזאת ע"י שניקה אותו לטייל ליד הגן/הכיתה ובמידה והדבר אפשרי אפילו נבקש רשות להכניסו לראות את הגן/הכיתה. לחילופין, נמחיש ונתאר לו בצורה סיפורית את הגן/הכיתה. כאשר המקום לא יהיה לו זר, הוא יוכל להשתלב בו בע"ה ביתר קלות.

ב. נכיר לילד את הצוות החינוכי- הגננת, המטפלות, המורה, המלמד, המנהל/ת וכ"ו לעיתים יש ילד ששומע על מנהל/מורה קשוחים או על גננת מפחידה וכ"ו והוא מאוד

חושש מהם (אפילו עד כדי מצב טראומתי) לכן, חשוב לפתח שיחה על כל אחד מהם ולהציג אותם לילד, למשל מה תפקיד כל אחד מהם, מהם הסמכויות שלו ומתי פונים לכל אחד וכד',

חשוב מאוד להעביר לילד מסר שהם מאוד מחכים להכיר אותו והם אוהבים אותו ויהיו לו בע"ה מקור להגנה, ביטחון, חום ואהבה.

ג. נכיר לילד חלק מהחברים- החברה היא אחד ההתמודדויות הרגשיות "הכבדות" מבחינת הילד, לכן במידה ונוכל להוריד לו את המתח החברתי ע"י הכרת חלק מהחברים, זה יועיל מאוד.

ד. חשוב מאוד לשמוע מה יש לילד להגיד ומה דעתו בכל הקשור לחששות מהמעבר למסגרת החדשה, השיחה הפתוחה תגרום לילד להתחבר למצב החדש מבחינה רגשית מאוזנת יותר ובכך להוריד את רמת המתח השלילי.

כיצד נעזור לילדים להתמודד?

שיחה עם הילד על החזרה לביה"ס: נשוחח עם הילד על החזרה לביה"ס ועל ההשלכות שלה לגבי חיי היום יום שלו. כך למשל, נדבר איתו על השוני בין החופש לבין ביה"ס.

לדוגמא: בגיל הרך ניקח דף חלק, נחלק אותו על ידי קו לשניים ונצייר ביחד עם הילד בצד אחד-פעילויות הקשורות לגן, ובצד השני- פעילויות הקשורות לחופש.

בגיל בוגר יותר אפשר לרשום את הדברים. חשוב שהשיחה, הציור והכתיבה יתוארו בעיקר מבחינה רגשית ולא רק מבחינה טכנית. חשוב לפתוח את השיחה בשאלה: "למה התגעגעת במיוחד בגן/בכיתה: לחברים ללימודים לפעילויות" וכד'.

שיחה על הקשיים הצפויים או הפחדים מן החזרה לביה"ס:

חשוב להיות גלוי עם הילד ולשאול אותו האם יש דברים שהוא חושב שיהיו לו קשים בימים הראשונים. אם אינו יודע לענות, ניתן לתת לו כמה אפשרויות: האם יהיה חסר לך להיות עם המשפחה, האם יהיה לך קשה עם ילדים או חברים חדשים, האם אתה חושש מהלימודים, מהגננת/ המורה החדש וכ'.

עצם הדיבור על החששות, משחרר את הילד מהחסימות הרגשיות שהוא נתון בהם ופותח פתח לשתף את ההורה בהמשך לפי הצורך. העלאת החשש ע"י ההורה גם נותנת לגיטימציה לך שהימים הראשונים עשויים להיות קשים וזה לא בעיה אישית ומפחידה שאסור לדבר עליה.

אפשר גם לשלב את השיחה במשחק: הילד יהיה האם/האב וההורה הוא הילד שעולה לביה"ס, ההורה ישאל ויביע את רגשותיו וחששותיו והילד (שהוא עכשיו ההורה

חשוב שהילד יידע שהרגשות שלו הם לגיטימיים, הבכי אפילו מצוין ומראה שהילד קשור להורים. חשוב גם לחבר את הילד לפני הפרידה עם חבר או עם הגננת/המורה בכיתה, בכדי למנוע ממנו את התחושה שהוא נשאר לבד.

המלצה למורה/גננת: חשוב מאוד לקבל את הילדים בימים הראשונים של שנת הלימודים, בפתח החצר, המעבר מההורה אליו מקרין לילד בטחון שיש מי שידאג לו וכו' השתדל להאיר לילד פנים ולהחליף איתו מספר מילים בדרך לכיתה.

תפילה אישית: חשוב לחבר עם הילד תפילה אישית המתאמת לשפתו ורמתו, בה נציין את כל הקשיים שמרגיש הילד בבית הספר, כל יום נשתדל להתפלל אותה ובע"ה נראה תוצאות.

ליסיכום:

החזרה לביה"ס היא גם פרידה מסוימת מהבית, המשפחה וההורים, והיא גם חזרה למסגרת יותר מוקפדת.

החזרה לביה"ס מעוררת התרגשות רבה הן אצל הילד והן אצל המשפחה. ההתרגשות בנויה גם מן הקושי להיפרד וגם מן הקושי בשינויים. למרות שחלק מן הילדים חוזרים לביה"ס שהוא מוכר, זו עדיין פרידה משיגרה אחרת שהייתה ושהייה רבה יותר עם ההורים. (זכרו שעבור ילד אפילו 3 שבועות זה המון זמן) כל שינוי תובע מן הילד להשקיע יותר אנרגיה ולהתאים את עצמו לכללים ולמצב החדש.

לכן, יש לצפות שהילד לא תמיד יחזור עם "שירה בלב" ביום הראשון. אל תיבהלו! עבור הילדים, החזרה מן החופשה דומה לחוויה של המבוגר שחוזר מחופשה בחו"ל הישר ללחץ של העבודה, גם לנו "הנחיתה" היא לא תמיד הכי "רכה".

אז תנו לילד זמן, תכינו אותו ואת עצמכם בתפילות ומעשים וזכרו שעבורו זו ממש התחלה חדשה, אז שיהיה לכולנו בע"ה בהצלחה בשנה החדשה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 0548-434-435 מייל: a0548434435@gmail.com

בועה הולך לו ערבי ולפניו אישתו, פוגשו עיתונאי ושאול: האם לא כתוב אצלכם שהאישה צריכה ללכת אחרי הבעל?
עונה לו אמת כך כתוב אצלנו, אבל זה נכתב עוד לפני שהיה שטחים עם מוקשים.

זמנים ראה

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:52	19:09	19:03	19:09
20:05	20:08	20:08	20:06
20:43	21:41	20:44	20:42

הפסגת השבת

אשכנז: ישעיה פרק ס"ו - כה אמר ה' השמים כסאי עדות המזרח: ישעיה פרק נ"ד, יא - נה - עניה סוערה יו"ל ע"י מוסדות "חוס של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669 טל: 02-5812210 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

Breslev.co.il

מחפשת ולא מוצאת??
מעונינת בעבודה צנונה ב- 100% ובשעות נוחות?
מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

"הראש השנה שלי עולה על הכל"

"וזהוהו, רבנו הקדוש, לעשות כרוז שכל מי שור למשמעתו ומקורב אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש. ומי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמוח מאוד מאד"

לפרטים: 02-5812210

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ל מנחם אב תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 6:52 תל-אביב: 7:08 חיפה 7:00 מוצאי שבת: ירושלים: 8:06 תל-אביב: 8:09 חיפה: 8:09 ר"ת: 8:43

פרשת ראה

מעשר כספים

מצוה להפריש מעשר [או חומש] מממונו לצדקה!

נלמד מהפסוק: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (פרק יד-כד)

ודרשו חז"ל: "עשר תעשר" – "עשר בשביל שתתעשר" (תענית טו.) והביאו בעלי התוס' את דברי חז"ל בספרי לרבות מפסוק זה גם שאר רווחים שיש לעשר מהם

ידועים דברי חז"ל (כתובות נ.). "המבזבז [לצדקה לעניים] אל יבזבז יותר מחומש שמא יצטרך לבריות". ומבאר הראב"ד, כדי שלא יבוא לידי עוני ויפיל עצמו על הציבור, וכדברי חז"ל: עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות. וכן מפני שהעוני כמיתה (ואינו חייב למסור נפשו על המצוה).

והפתחי תשובה (ו"ד סימן קנ"ז סק"ד) מבאר, משום שאם יוצרך לבזבז כל ממונו כדי לקיים המצוה, לא ישאר בידו ממונו כדי לקיים מצוות אחרות, ולכן עדיף לבטל מצוה אחת שיוכל לקיים אח"כ מצוות הרבה [וזה רק ב"מצוות עשה", משא"כ "לא תעשה"].

לפי"ז יש לתמוה על מה שכתב הרא"ש (באורחות חיים): "ופזר ממונוך באשר הוא רצונו, כי בידו למלאות חסרונוך ולתת טרף בני ביתך". ומשמע שאף אם יפזר ממונו יותר מחומש אין לו לחשוש כי ביד השי"ת למלא חסרונו, ודלא כמבואר בגמרא...!

וגם קשה על דברי הרא"ש ממה שמסופר בגמרא (כתובות סז:) על מר עוקבא שנתן חצי ממונו לצדקה, ושאלו חז"ל: כיצד עשה זאת והרי התקינו שלא יבזבז יותר מחומש? ויתר: מר עוקבא הלך להפטר מן העולם ובאופן זה מותר. ומשמע שבחיי חיותו אסור!?

ומצאנו שכבר הקשה כן הגבורות ארי (תענית כד.) מגמרא זו של מר עוקבא, על הרמב"ם שמשמע מפירושו (על משנה פאה פ"א מ"א) שאפשר לתת לצדקה אף יותר מחומש.

ונראה ליישב את דברי הרא"ש והרמב"ם עפ"י מה שמצינו בדברי רבותינו שישנם מספר אופנים בחיי האדם שבהם מותר לו לבזבז יותר מחומש ולא לו כיוונו הרא"ש והרמב"ם בדבריהם וכפי שפירט החפץ חיים (בספרו אהבת חסד פרק כ) ואלו הם:

(א) במקום שיש פיקוח נפש. (ב) היכן שיש עניים נצרכים מאוד. (ג) בעשיר מופלג שאין חשש שמא יצטרך לבריות. (ד) באופן שיש לו עסק קטן וקבוע שמשתכר למחייתו כל שבוע ונותר לו יותר מחומש, יכול ליתנו לצדקה. (ה) להחזקת תורה, לפי השיטמ"ק, שע"ז הוא שותף בשכר תורתו. (ו) מי שמפזר מעותיו להבלים ולמותרות, יתכן שאצלו לא שייך תקנה זו.

והגאונים רבי חיים מצאנז זצ"ל ורבי אליהו חיים מייזל זצ"ל אמרו אופן נוסף שמחוייב לתת יותר מחומש, כאשר העני בא אליו ומבקש אוכל או מלבוש חייב לתת מבוקשו אף שכבר פיזר חומש לעניים [והתקנה היתה למי שמחזר אחרי העניים שלא צריך לפזר יותר מחומש].

עוד אופן שמותר ליתן יותר מחומש כתב בעל התניא (תניא-אגרת הקודש פרק יז): "בצדקה יוכל לפזר בלי גבול לתקן עוונותיו ומה שאמרו אל יבזבז יותר מחומש הוא דווקא במי שתיקן חטאו בסיגופים וכיו"ב, אבל מי שעדיין לא תיקן נפשו, פשיטא שלא גרעה רפואת הנפש מרפואת הגוף שכל אשר לאיש יתן בעד נפשו.

למי ראוי לתת את כסף המעשרות? כותב החפץ חיים (מובא באגרות ומאמרים): "לפנים בישראל היתה חובה על כל אחד לתת תרומות ומעשרות לכהנים וללווים, וזאת היתה סגולה לעשירות. ועכשיו בימינו, בני הישיבות הינם במקום הכהנים והלווים, וכל בן ישראל מחוייב לתת להם מנת חלקם המגיע להם עפ"י דין, משום שהם הנושאים את דגל התורה..."

להתחזק בנתינת חומש

אדם שלח לשאול את הגרא"ל שטיינמן זצ"ל במה עליו להתחזק לאחר שנגנב ממנו סכום כסף גדול? והשיב: "כנראה לא נתת מספיק צדקה, קבל על עצמך לתת חומש!"

הרב שטיינמן עצמו נהג להפריש בשני שלבים: בתחילה מעשר מהכסף שהרויח, ואח"כ הוסיף הפרשה המשלימה את הסכום לחומש ואז כתב: "מכסף זה הופרש מעשר וחומש"

רבי אהרן לייב

מכת עכברים על שום מה?

אדם בא לפני הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א והתלונן שיש לו מכת עכברים בבית. אמר לו עפ"י הירושלמי שזה מגיע בגלל שלא עישרו כראוי. ושיקפיד לעשר כל דבר, וכך עשה, ועדיין לא פסקו העכברים. שאל אותו האם ניתן מעשר כספים בדקדוק, והשיב בחיוב.

והנה לאחר כמה ימים סיפר הלה שהוא מחלל את מעשר שני על מטבע של "קרו המעשרות" אך על המטבע של חמיו, ולא ידע ש"קרון המעשרות" לא מרשים זאת. ואכן מיד נתן מטבע של עצמו ל"קרון המעשרות" והודיע לרבי חיים כי נעלמו העכברים

כל משאלותיך

עלון "איש לרעהו" – פרשת ראה מוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה והצדקנית

מרת שושנה מוחה בת רבי ימין ומרת זוהרא ע"ה אשת חבר להרה"ח רבי יהודה דהאן שליט"א

נלב"ע ביום י"ט מנחם אב תשע"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

מצוה ליתן צדקה לעניים כפי מחסורם!

נלמד מהפסוק: "לא תאמץ לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחריך האביון כי פתח תפתח את ירך לו... די מחסורו... נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'" (פרק טו-ז,י)

וכתב הרמב"ם: מצות עשה ליתן צדקה לעניים, כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת, שנאמר "פתח תפתח את ירך לו" (פ"ז ממתנות עניים הל"א). לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו, אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונים לו וכו' ומצווה אתה להשלים חסרונו, ואין אתה מצווה לעשרו (שם - הלכה ג)

נתינת הצדקה באופן שלא יתבייש העני

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - תתלה): יש צדקה שאינה נראית כצדקה, והוא לפני הקב"ה צדקה מעולה. כגון עני, שיש לו חפץ למכור, או ספר שאין חפצים לקנות, ואדם קונהו מידו. וכן עני, שחפץ לכתוב, ואין אחרים רוצים להשכירו, והוא משכירו - אין צדקה למעלה ממנה, שהוא יגע בכתיבה, ואתה נותן לו רווחים.

מעלת הצדקה כאשר נותן לעני באופן שאינו מתבייש בנתינה לו וכדברי הפלא יועץ: "רבים מהמון העם שגו בזה שנותנים בפרהסיא ומתנתם מועטת וחרפתם מרובה וכבר פירשו הראשונים על הפסוק "איש כמתנת ידו כברכת ה' אלוקיך אשר נתן לך" כמו שהברכה שורה בדבר הסמוי מן העין כך המתנה לעני צריכה להיות "סמוי מן העין".

גם החיד"א זצ"ל (בספרו פני דוד - תצוה) למד מעלה זו ממה שדרש בפסוק "ועשית את מעיל האפוד" וגו' (שמות כח-לא) "מעיל האפוד" - זו צדקה שנאמר "מעיל צדקה יעטני" (ושעיה סא-ג) "והיה פי ראשו בתוכו" - שיעלים הצדקה ולא יפרסמה. "שפה יהיה לפיו" - אף שעושה צדקה בסתר, הקב"ה מפרסמה לכל [שפ"ה גימטריה "שכינה"].

וכך בהמשך הפסוק: "ופעמוני זהב בתוכם" - שיתן לתוך קופה של צדקה שלא ידע למי נותנה, ולא ידע המקבל ממי קיבלה. "ונשמע קולו בבואו אל הקודש" - שנאמר "והלך לפניך צדקך". "ובצאתו ולא ימות" - ובצאתו מהעולם הזה, לא ימות מיתת גיהנם לעולם הבא.

נשאל הרדב"ז ז"ל: האם עדיף לאדם לנדור ממון לצדקה ואח"כ יתן כדי לקיים נדרו [משום שהנדר מחייב ומרזז יותר לנתינה] או שמא עדיף לו לתת את הממון לצדקה בלי לנדור קודם לכן, כפי שמבואר בגמרא (נדרים ט). שטוב לאדם שלא ידור משידור, שמא לא יקיים נדרו ויעבור על "לא יחל דברו" וכו'.

והשיב הרדב"ז, שמי שידוע ומכיר בנפשו שהנדר שידור לצדקה יחייבו ויזרזו יותר לתת את הכסף לצדקה, מאשר בלי הנדר, טוב יותר שידור ויתן. והביא הרדב"ז ראייה לכך מהמבואר בגמרא (תענית ט). שאף שבכל המצוות אין לנסות את הקב"ה ככתוב "לא תנסו את ה'" (דברים ו-טז), מכל מקום במצות צדקה מותר לנסות, וכמו שנאמר (מלאכי ג-י) "ובחנוני נא בזאת אמר ה'... אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די".

ומבאר הרדב"ז טעמו של דבר, מדוע בצדקה הותר לנסות, משום שבמצות צדקה העיקר הוא שתהיה תקנה לעניים שיהיה להם ממון להתפרנס בו. לצורך כך הותר לנסות את ה'. ואם זה הותר, וודאי שהותר לצורך העניים לעבור על החשש שמא לא יקיים דברו, ועל כן אם הנדר מרזזו לתת צדקה עדיף לו לנדור ולתת.

האם לעניי ירושלים זכות קדימה לקבל צדקה מעניי שאר מקומות?

לפני כמאתים שנה התעוררה שאלה בענין כספי צדקה שהגיעו לעניי ארץ ישראל, והתנהל ויכוח בין עניי ירושלים לעניי צפת, למי יש זכות קדימה לקבל את הכסף. עניי ירושלים טענו שלהם ישנה זכות קדימה לקבל את הכסף, ואילו עניי צפת טענו שיש לחלק את הכסף לכל המקומות בשווה.

משכיל אל דל...

בשנים הראשונות אחרי מלחמת תש"ח שהיו שנים קשות מאוד לעניי ארץ ישראל (שנות ה"צנע"), הגיעו רבבות עולים לארץ מכל קצווי תבל. נודע אז לצדיק **רבי שלמאן מוצפי זצ"ל** על תלמיד חכם גדול שמצב דיורו היה תת אנושי. וכלל לא לפי כבוד תורתו. הוא החליט להתעסק באיסוף כספים למענו. הפסיק לימודו ונסע למקומות שונים בארץ כדי לדבר על לב הנדיבים. הוא שם לילות כימים ואסף סכום נכבד.

והנה נודע לאותו תלמיד חכם כי אספו עבורו כספים. שלח הלה להודיע לרבי שלמאן כי בשום פנים לא יאות להחליף דירתו בתמורת כספי ציבור.

עובדה זו גרמה אכזבה קשה ועגמת נפש מרובה לרבי שלמאן, שכן הוא שמר כל העת את הדבר בסוד, והנה נתגלה הענין. ימים אחדים התהלך כשהוא מודאג ורוחו אינה טובה עליו.

יום אחד אורו פניו כי נמצאה דרך להעברת הכספים לאותו תלמיד חכם. הכיצד? רבי שלמאן פנה, באמצעות ידידו, אל ת"ח נכבד ומפורסם בחו"ל, שח לו את הפרשה ושיגר לו את הסכום, וביקש ממנו כי ישלח מכתב לאותו ת"ח עני ובו יכתוב כי נודע לו ממצבו הקשה וכי הצליח להשיג ממוסד מסויים בחו"ל, מקרן מיוחדת עבור מטרה כזו, סכום בעבורו, והוא שולחו בעבורו לבנק בארץ ישראל.

מה מאד שמח רבי שלמאן שראה שהכל הולך כמתוכנן. הכסף שב וחזר לירושלים, ואותו ת"ח עני אכן החליף דירתו וזאת מבלי שידע כי ידו של רבי שלמאן בכל הענין.

עולמו של צדיק

חליפות לנצח...

סיפר הגרא"א דסלר זצ"ל (במכתב ששלח לתלמידיו בלונדון): בירושלים חיים היהודים בעניות גדולה אבל יש יהודי אחד שיחסית נחשב לעשיר ויש לו הנהגה טובה כדלהלן:

כל אימת שיהודי זה מחתן את אחד מבניו, הולך הוא לבית היתומים דיסקין ומברר מי הם עשרת היתומים המסכנים ביותר, ולכל אחד מהם הוא קונה חליפה חדשה. "הקב"ה זיכה אותי לחתן את הבן שלי, אני אלביש עשרה מהבנים שלו [של הקב"ה] כמו חתנים"... וכך גם כשהוא מחתן בת, הוא נכנס לבית היתומות בלומנטל, וקונה לעשר יתומות עניות שמלות חדשות.

התבוננו וראו - מספר הרב דסלר לתלמידיו - אלו הרגשות עדינות ואצילות יש ליהודי ירושלים. ביום שמחתם אין הם דואגים רק לעצמם, לבניהם ולבנותיהם, אלא דואגים לשמח גם את בניו ובנותיו של הקב"ה, ורק מתוך רגשות אלו הם נכנסים לתוך שמחתם האישית...

הוסיף הרב דסלר וסיפר: "סיקרו אותי לראות איזה סוג חליפות קנה אותו עשיר ליתומים. בררתי וראיתי כי מדובר בחליפות טובות, איכותיות, לא "שמאטעס", ואולם היו אלו לא הטובות והמהודרות ביותר.

"ניגשתי לעשיר ואמרתי לו: "אשריך! אשריך שגם ביום שמחתך אינך מרוכז רק בעצמך, אלא משכיל לחשוב גם על אחרים מסכנים, ולשמח גם אותם במעשה הצדקה שלך! אבל בתור "סוחר" שבוודאי בזה גדול אתה ממני, רציתי להעיר ולהאיר לך "הערה מסחרית". דומני כי יש לך איזה טעות במסחר!"

הסוחר התפלא מאוד למשמע הדברים, והסברתי לו את כוונתי: "כמה שעות ביום אתה לובש את החליפה שלך? שעה, שעתיים! כמה שנים אתה הולך עם אותה חליפה? שנה שנתיים! אבל את החליפה שאתה קונה ליתום תלבש במשך מליארדי שנים... זוהי חליפה לנצח. וא"כ, אני שואל אותך שאלה "מסחרית": איזו חליפה צריכה להיות באיכות גדולה יותר, החליפה שלך או החליפה של הילד היתום?"

יחי ראובן

המשך - צדקה לעניים

שאלה זו נדרש **החתם סופר** (בשו"ת ח"ב יו"ד סימן רלג) והכריע שלעניי ירושלים ישנה זכות קדימה על עניי שאר העיירות שבארץ ישראל, שכן מעלתה של ירושלים גדולה משאר עיירות, וגם יש יותר מצוה לשבת ולדור בירושלים מלדור בשאר עיירות, ולפיכך הם קודמים בקבלת הכסף.

ואולם, הוסיף החתם סופר, כל זאת אם צורכי כל העיירות בארץ ישראל שוים, אז ירושלים עדיפה וקודמת, אבל אם יש צורך דחוף לאחת העיירות בכסף מפני פיקוח נפש, ואילו לירושלים אמנם יש צורך גדול אבל לא עד כדי פיקוח נפש, אזי העיר הנצרכת קודמת.

לעומת זאת הסתפק הגאון **רבי שמואל הלוי וואזנר** זצ"ל (בשו"ת **שבט הלוי** ח"ב סימן קכ"ז), האם הכרעתו זו של החתם סופר שייכת גם בזמן הזה שעיקר ישיבת עיה"ק ירושלים אינו כלל בשטח לפניו מן החומה ששם הוא המקודש בקדושה יתירה של ירושלים, והעיר נרחבת בכל השטחים אשר הם כמו ארץ יהודה סתם, וממילא שוב לא שייך הטעם להקדים את יושבי ירושלים כדתנן (כתובות קי): הכל מעלין לירושלים, דרך בירושלים של קדושה יתירה ביחס לשאר קדושת ארץ ישראל מדברים חז"ל.

מעלת נתינת הצדקה לעניי ארץ ישראל

עכ"פ הכל מודים שהצדקה הניתנת לעניי ארץ ישראל גדולה היא מכל הצדקות הניתנות בחו"ל. **בספר חיבת הארץ** מונה שבע מעלות בה: א) צדקה הניתנת לעניי ארץ ישראל מכלילה את הנותן באווירה דארץ ישראל שהוא בבחינת הבל דקדושה שאין בו חטא. ב) ע"י צדקה זו ניצול ממשכות זרות בתפילה ומוכך מוחו ומחשבתו. ג) זוכה להרגיש נעימות התורה. ד) ממונו מתקיים בידו. ה) זוכה לקבל השפעות נועם העליון בבחינת מוחין קדושים של ארץ ישראל שהם בבחינת שלום. ו) זוכה לבנים הגונים. ז) זוכה בזה לגדל כבוד השי"ת שזה עיקר תיקון וקיום העולם, ועי"ז יכולין לתקן גם המוחין פגומים של חו"ל ולבטל המחלוקת. וצריך האדם להתפלל להשי"ת שיחזק לבו ליתן צדקה לעניי ארץ ישראל שאין למעלה ממצוה זו.

עד כמה גדולה מעלת נתינת הצדקה וחשובה היא אצל השי"ת ניתן ללמוד מהמסופר בגמרא (תענית כד.) על אלעזר איש בירתא שהיה נותן תמיד לגובי הצדקה את כל מה שיש בידו, ועל כן כשראו אותו גבאיי הצדקה היו מתחבאים כדי שלא להביאו למצב שישאר בלי ממון.

יום אחד יצא לשוק לקנות נדוניה לבתו. ראו אותו גבאיי הצדקה והתחבאו ממנו, כאמור. אך הוא רדף אחריהם ושאלם למי אוספים ממון. והשיבו: בשביל לחתן יתום ויתומה. אמר להם בלשון שבועה שהם קודמים לבתו ונתן כל כסף הנדוניה לצורך היתום והיתומה מלבד זוז אחד שנשאר לו, בו קנה מעט חיטים והניחם באוצרו. ועשה לו השי"ת בהם נס והתרבו החיטים במחסן עד אפס מקום. עיי"ש.

"בגלל הדבר הזה יברכך"...

באחת מנסיעותיו לקנדה לא הצליח הגה"צ **רבי יעקב גלינסקי** זצ"ל לקבץ את הסכום הנדרש לצדקותיו ונאלץ לחזור שוב אחרי חצי שנה. טען הנדיב: "תבוא כל שנה ואתן לך, אבל רק פעם בשנה! סדר צריך להיות!"

שאלו רבי יעקב: "אבל איך אתה מסתדר עם הפסוק 'נתן נתן לו' - ואפילו מאה פעמים? השיב: "אין לי שום בעיה עם זה. תבוא כל שנה ואתן לך מאה שנים מאה פעמים." ועל הדרך יזכה גם באריכות ימים...

אמר לו רבי יעקב: תסביר לי את המשך הפסוק: "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'... מהו 'הדבר הזה' שבגללו יברכך ה'? לא ידע. אמר לו רבי יעקב בא ואסביר לך: "מתי סגרת עיסקה לאחרונה?" - "היום!" - "ולפניה?" - "אתמול!" - "ולפני כן?" - "לפני שבוע". "ובכל הפעמים הללו התפללת להצלחה?" - "וודאי!"

המשך רבי יעקב והסביר לנדיב: "תראה, לפני חצי שנה עשית עסק, והתפללת לפני הבורא שתצליח, והצליח דרכך. נתת לי, עבור הצדקה, והוא נתן לך. והנה בשבוע שעבר עשית עסק, וגם אתמול והיום. לא עברה שנה! מיד יאמר הקב"ה: "רגע, הוא שוב פה?! עוד פעם מבקש הצלחה לעסק! הרי עוד לא עברה שנה... יבוא בעוד שנה... לכן נאמר: 'נתון נתן לו' - בכל פעם שביקש, כי 'בגלל הדבר הזה' - שאתה נותן לו בלי לבדוק אם עברה שנה או לא, 'יברכך ה' ולא יבדוק אם עברה שנה"...

ויותר יעקב

קודם כל "זורע צדקות"...

בשנת תרצ"ו - היא השנה הראשונה לכהונת **רבי אברהם יהושע העשיל** זצ"ל כ"ק האדמו"ר **מקופיטשניץ**, שהה בעיר טורנופול. ציבור גדול בא לקבל את ברכתו. הבאים השאירו על שולחנו פדיון, כך שהשולחן התמלא בכסף.

כאשר נכנס לחדר הגבאי ר' משה, שהיה ממונה על כספי המעמדות, ראה שהשולחן ריק לחלוטין... פנה אל הרבי ושאל: "אני יודע על מצבו הכספי הקשה ועל החובות הגדולים של הרבי. מדוע, אם כן, לא השאיר משהו לכיסוי החובות?" שמע הרבי את הטענה והשיב (בתרגום מאידיש): אם רוצים להיות "פועל ישועות" צריך להיות קודם כל "זורע צדקות".

במחיצתם

שמירת ממון חברו

לשמור ממון חברו המופקד אצלו, בשמירה מעולה!

נלמד מהפסוק: "וצרת הכסף בידך" (פרק יד-כה)

למדו מכאן חז"ל להלכה, המפקיד מעות אצל חברו, והנפקד צרן והפשיטן לאחוריו ואחר כך נגנבו, חייב הנפקד, דאמר קרא "וצרת הכסף בידך" - אף על פי שצורוין, יהיו בידך [שהיא שמירה מעולה יותר] (בבא מציעא מב.)

מספרים חז"ל בגמרא (ברכות לא.) על מר בנו של רבינא שעשה משתה נישואין לבנו, והנה נוכח לראות כי החכמים שמחים יותר מדי, הוא חשש שמא יעברו על המדה ויבואו חלילה לידי קלות ראש. מה עשה? נטל כוס זכוכית יקרה העשויה מזכוכית לבנה ששוויה ארבע מאות זוז ושבר את הכוס בפניהם. כשראו זאת התעצבו והופחתה שמחתם.

ולכאורה יש להבין: מדוע שבירת הכוס בידי בנו של רבינא גרעה משמחתם, והלא ראו שעשה זאת בכוונה תחילה וזה רצונו, ובוודאי אין הפסדו על חשבונם. וא"כ מדוע מעשהו צריך לצערם ולעצבם?

אלא מובא ב**בילקוט מעם לועז** (אבות פ"ד משנה טו) שמכאן יש ללמוד עד כמה ממונם של אחרים היה יקר בעיניהם של חז"ל עד כדי כך שהתעצבו, והפסיקו את שמחתם בראותם את נזקו של מר בנו של רבינא אף שעשה זאת ברצון ובכוונה תחילה. ואם כך הדבר, כ"ש שנזהרו ביותר שלא לגרום נזק לממון חבריהם.

לקיחת אחריות...

בהיות כ"ק האדמו"ר **רבי מרדכי מנשיכין** זצ"ל רב בעיירה לעשנוב, היו באים אליו לדיני תורה. פעם השלישו אצלו בעלי הדין כסף וחפצים שונים, ובאחד הלילות חדרו גנבים לביתו וגנבו את הפקדון.

נצטער רבי מרדכי מאד על הפקדון שנגנב, אך אשתו ניחמה אותו באמרה: "קח את ה'שטערין טיכל'" [=שביס יקר משובץ אבנים טובות] שלי, תמכור אותו ויהא לך לשלם את הפקדון.

למזלם נמצאה הגניבה. כי נפלה אימת ה' על הגנבים והם החזירו את הפקדון והשליכוהו מאחורי החלון. אמר רבי מרדכי לזוגתו הצדקת: "בזכותך החזירו את הגניבה, יען כי מוכנה היית לתת את השביס שלך..."

מגדולי התורה והחסידות

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

תורת-חסד

היופי המיוחד שניבט בדמותו זו העובדא שלמרות היותו מתמיד עצום, שקוע כל-כולו בתורה, ואולי רק בגלל זה, לא איבד קשר עם הסביבה. נותר ערני, רגיש וקשוב לצרכים המתעוררים כפי שמשתקף היטב בעובדות המפעילות הבאות:

* * *

רבי אברהם משה הכיר עוד מארה"ב בחור מבוגר שאולי היה קצת מעורער בנפשו, הלה היה מגיע בקביעות לביתו של רבי אברהם משה והוא והרבנית אירחו אותו תמיד בכבוד רב. פעם אחת, הגיע הבחור ובעמדו בפתח הבית ראתה הרבנית שהוא נראה לא יציב והיה לה ספק לרגע אם כדאי להכניסו לבית במצב הזה, אך רבי אברהם משה שכנע והם החליטו שהוא יכנס למרות החשש. בהכנסו ביקש לנוח ורבי אברהם משה הציע לפניו את הספה למנוחה, הלה נשכב על הספה ונרדם מיד. החשש הפך למוחשי כאשר התברר שהלה היה שיכור, הוא החל מקיא את כל קרביו... על הספה, על הריצפה וכמובן על עצמו ועל בגדיו.

עם התרחשות ה"אסון", מיהרו רבי אברהם משה ואשתו לנקות את הרצפה, ואת הספה. לאחר שסיימו את פעולות הנקייה, שמה לב הרבנית שרבי אברהם משה איננו, היא חיפשה אותו ומצאה אותו גוחן על גבי ה"שיכור" ומנקה בעדינות אותו ואת בגדיו אשר עליו, **תוך כדי שהוא עדיין ישן**. שאלה אותו הרבנית: מדוע דחוף לנקות אותו עכשיו, הרי עוד מעט יתעורר והוא ינקה את עצמו?!

אך רבי אברהם משה השיב לה בפשטות: "אין ייתכן להשאיר יהודי במצב כזה! אין זה כבוד לצלם אלוקים!"

* * *

למרות שלצורך עצמו היה חוסך ומחשב בהוצאותיו, הרבה לתת צדקה אף מעבר ליכולתו. והיה ניכר בבית הכנסת שהוא תר אחר עניים לתת להם צדקה.

פעם הלך ברחוב והבחין בילד שנעליו פתוחות מקדימה. הוא הבין שאם הנעליים קרועות כנראה שיש בעיה רצינית במשפחה, לאחר בירורים הסתבר שאכן מדובר במשפחה שבורה, הוא מיד שלח כסף לאמא של הילד כדי שתרכוש עבורו נעלים חדשות.

לאחר מכן חשב לעצמו: אם אין כסף לנעליים מי אמר שלאוכל יש? הוא שוב בירר איפה המכולת שהמשפחה קונה את האוכל שלהם, בהגיעו לשם ביקש לדעת מבעל המכולת האם יש חוב לאותה משפחה? המכולת'ניק חייך, שלף את הפנקס והראה לו כיצד החוב גדל ותופח... הוא שילם את כל החוב מכספו, לא לפני שהוא "מזהיר" אותו להמשיך למכור להם בהקפה!

* * *

"שלום. אבא בבית!" שאל רבי אברהם משה בטלפון את הבן של החברותא. - "לא". "ואמא?" - "גם לא".

בקולו של הילד בן ה-8 הייתה נשמעת מעט חרדה. רבי אברהם משה הבין ששני הוריו נאלצו לצאת יחד מן הבית, ובעיני הילד זה לא ממש מוצא חן... הוא מפחד! אולי הם השאירו מכשיר בייבי-סיטר, ואולי הילד ישן כשיצאו, ואולי ואולי. תכל'ס - הילד חושש.

"אני מגיע בתוך כמה דקות!" בישר לילד, רבי אברהם משה שהיה למעלה מגיל 80! במשך שעותיים ישב והמתין בבית החברותא עד לחזרתו. והילד שהכיר - ולכן פתח את הדלת - התבטא: "**באותו רגע הרגשתי כאילו שהמשיח מגיע!**"

בליל שישי, אור לכ"א תשרי תר"צ, לא הלכו לישון רבים מיהודי ארה"ב - ולא רק בגלל המנהג להיות ערים בליל הושענא רבה... באותו יום - שבהיסטוריה נחרת שמו כ"יום חמישי השחור" - פרץ המשבר הכלכלי הגדול שבכל הזמנים. הבורסה האמריקאית קרסה, מושכת עמה את התעשייה והבנקאות לתקופת "השפל הגדול". מיליוני משקיעים הפכו לחסרי כל; בנקים פשטו את הרגל; עסקים חדלו מלפעול; מיליונים איבדו חסכוניות ומיליונים נוספים הפכו למובטלים.

כמה שבועות לאחר מכן, נולד תינוק למשפחת גרוסמן. השם ניתן לו בעקבות מודעה בעיתון שהבטיחה עשרים וחמישה דולר למי שיקרא לבן שלו "**אברהם משה**" ע"ש יהודי שנפטר ולא השאיר אחריו צאצאים שיוכלו להקרא על שמו.

מצבו הכלכלי של אביו - הגה"צ רבי יעקב אריה הלוי גרוסמן אשר כונה "**המגיד מביאליסטוק**" שאף היה תלמיד החפץ חיים, מעולם לא היה שפיר, על אף שכשהיגר לארה"ב כיהן כרב, על אחת כמה וכמה כאשר התדלדלו מקורות ההכנסה של חברי הקהילה, שאז כמובן משכורתו של הרב נפגעה. המענק עבור קריאת השם אברהם משה, \$25 היה שווה ערך לשלוש משכורות!

* * *

ואולי היה בכך משום 'סימנא מילתא' לעתידו של הילד: אחד שיקשור את עצמו עם תורה ורוחניות ולא עם כסף וגשמיות. ואכן בימי חייו נודע **רבי אברהם משה גרוסמן** זצ"ל שנלב"ע בט"ו סיון תשע"ח, כמתמיד עצום. בארה"ב היה תלמיד חביב למרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, שימש כרב בקהילות חשובות, וכשראה שאפשר להשפיע יותר ע"י חינוך תינוקות של בית רבן הקים בעצמו "חיידר". בשנת תשל"ט עלה ארצה, ומאז למד בכמה כוללים חשובים עד להסתלקותו בגיל 88. "אברך כולל" ללא רצון להתעטר בכתרה של תורה. "**התמדה צריך ללמוד מהרב גרוסמן**" - התבטא אודותיו הגאון רבי יונתן דיוויד שליט"א, ר"י 'פחד יצחק'.

אין בכוננתנו ובאפשרותינו לתאר את מה ששמענו מבנו הרה"ג **רבי מנחם מנדל גרוסמן** שליט"א - בהגיעו לנחם בעת השבעה - על גודל התמדתו, אך אולי רק במעט. מאז שעלה לארץ לא ענין אותו שום דבר, רק לשבת וללמוד כל היום, בסדרים, בבין הסדרים ובבין הזמנים, כל זאת עד לזמן האחרון ממש, בליל שבועות היה לומד כל הלילה בעמידה סוגיות עמוקות בעיון רב.

אולי רק עובדא שיכולה לתאר במעט את גודל התמדתו. לפני כעשר שנים בשנת תשס"ז כשהוציא לאור את ספרו החשוב **הלכות הזיק ראייה**, עשה מאמצים רבים לקבל את הסכמת מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל. הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א שהכיר, ניסה לעזור לו לקבל את ההסכמה, ואכן ההזדמנות הגיעה, הרב אפרתי התקשר לרבי אברהם משה ואמר לו, מחר בשעה חמש אחה"צ תבוא למרן הגר"ש והוא יתן לך את ההסכמה. מאחר והיה כל כך קשה להגיע לרגע זה ובהתחשב בעובדא שההסכמה תסייע כמובן להפצת תורה, היה ברור שרבי אברהם משה יקפוץ מיד על המציאה, אך רבי אברהם משה "בטבעיות" אמר שאינו יכול לבוא כי זה "באמצע הסדר". הרב אפרתי לא האמין למשמע אזניו, ומרוב התרגשות אמר לרבי אברהם משה: אני אבוא לקחת אותך במכונית שלי מיד בסיום הסדר, בשעה שבע. כך עשה ואף החזיר את רבי אברהם משה לאחר שקיבל את המכתב.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת ראה

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (יא, כו)

ווארט נפלא אמר רבי חיים מוורמייזא "שאפילו יודע המוכיח כי מכל המקשיבים ללקחו יושפע רק אדם אחד ויחיד, אל ימנע דבריו מן הצבור, שכן מצינו למשה רבינו שדיבר בפני כל ישראל ואמר להם 'לפניכם' לשון רבים, וגם 'ראה' לשון יחיד, אלא שהוא דיבר לפני כל ישראל, אבל דבריו היו מכוונים אל היחיד, ולו הוא אמר 'ראה'.
(אוצרות התורה)

"את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום והקללה

אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם" (יא, כו)
מפרש רבינו האור החיים הקדוש את הפסוק 'את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם' שעצם הדבר שאדם זוכה לשמוע דברי תורה, זוהי הברכה בעצמה ואין צריך לברכות נוספות, וכל השאר זה רק בונוסים. והאדם צריך לא לצפות לשום שכר, ואדרבה הוא צריך לשלם לה' על התורה המתוקה שנתן לנו. ולהיפך, מי שלא שומע ולומד תורה, זוהי הקללה הגדולה ביותר שיכולה להיות עבור האדם, כי הוא מפסיד תענוג עולמי ומפסיד את חיות נפשו. ואין צורך לקלל אותו, כי הוא מקלל את עצמו בזה שאינו שומע תורה.

"את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום והקללה

אם לא תשמעו... ללכת אחרי אלהים אחרים
אשר לא ידעתם" (יא, כז-כח)

דרשו חז"ל (רש"י כו, טז) 'היום - בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים'.

ולכאורה צריך ביאור, אם הכתוב מדובר בענין ההתחדשות מדוע אמר 'הקללה אם...' וכי עבור מניעת ההתחדשות תבוא קללה על האדם? ועוד, היאך אפשר לומר שהכוונה היא על ענין ההתחדשות בשעה שנכתב במפורש 'הקללה אם לא תשמעו... וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום'. עוד צריך ביאור, מדוע לא היה סיפק לאמר 'ללכת אחרי אלהים אחרים' והוצרך להוסיף 'אשר לא ידעתם'.

אלא ההסבר, שמכיוון שלא מצאה נפשו די סיפוקה ב'חדשות' בתורה, בע"כ הלכה לחפש סיפוקה במקום 'עבודה זרה' - עבודה שלא הכירה עד הנה ולא ידעה, ו'חדשה' היא לו. נמצא, שעצם הדבר שלא קיים תורה ומצוות ב'החדשות' זה גופא גרם לו שילך לעבוד עבודה זרה. ולכן נענש כל כך.
(חתם סופר)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"

(יא, כו)

פתח הכתוב בלשון יחיד "ראה" ועבר מיד ללשון רבים "לפניכם"?
שכן ליתן נותנים להכל במידה שווה, אבל לראות רואה כל אחד באופן אחר. אדם כמות שהוא, כך הוא רואה...
(ר' מנחם מנדל מוקוצק)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"

(יא, כו)

ראה שלא תתנהג בדרכי ביניים ובפשרות כי אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה שהם שני ניגודים קיצוניים ביותר, אם לא בדרך הברכה הרי זו כבר ממילא דרך הקללה, דרך ביניים אין בנמצא כלל.
(ספורנו)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה את

הברכה אשר תשמעו... והקללה אם לא
תשמעו" (יא, כו-כח)

הרה"ק רבי אהרן מטשרנוביל אמר פעם: רבנו של עולם, 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו' אם תתן לבני ישראל ברכה, בטוח אני שישמעו וישמרו את המצוות.

ואף אם חלילה לא תתן להם ברכה, עכ"פ אם לא תתן להם קללה ג"כ ישמעו, וזהו והקללה אם לא, כלומר אם לא תתן להם קללה אז אף אם לא תתן להם ברכה בטוח אני ג"כ שתשמעו אל מצות ה' לעשות רצון קונם.

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (יא, כו)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי הרמב"ם בהלכות תשובה וזה לשונו: 'כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו או רשע כירבעם'.

ולפי זה פירש רבינו הקדוש את הלשון 'ראה אנכי' שמשה רבנו אמר לעם ישראל, שיראו אותו וישתדלו להתדמות אליו, ולהגיע לרמה שלו, ולא יסתפקו במועט להגיע לדרגות נמוכות יותר, לפי שכל אדם יכול להיות כמוהו.

ובפרשת וזאת הברכה (דברים לג, א) כתב, שמשה רבנו נולד בטבע רע, שהטבע לא היה מסייע אל המידות הטובות, והגיע אליהם רק מתוך יראת ה'. ולכן כל אדם יכול לבוא לדרגתו, כי גם הוא התחיל במדות רעות ומגוננות, וזיכך את עצמו עד שנתעלה להיות איש האלקים.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ראה

"ובערת הרע מקרבך" (יג, ו)

משכיל אחד התרברב לפני הגאון בעל החתם סופר שהוא הספיק בחייו לעבור על כל העבירות שבתורה מלבד האיסור של מאבד עצמו לדעת. השיב הגאון כסיל כאיוולתו: עבירה זו אין בידך לעבור, שהרי אם תאבד את עצמך לדעת, בסה"כ תקיים בכך את מצות התורה "ובערת הרע מקרבך"...

(ליקוטי אלחנן)

"למען תלמד ליראה" (יד, כג)

בעל ה"התעוררות תשובה" זצ"ל כתב: "כבוד אמו"ר זצ"ל בעל ה'כתב סופר' אמר לי בשם אביו-רבינו החת"ס זצ"ל: 'דע בני, כי לא רק לצורך הלימוד זקוק אדם לרבי, אלא גם ליראת שמים, כי גם זאת היא פרק קשה בחיים, לאחוז בה במידה נכונה ולהשתמש בה בכון הדרוש'.

("ספרא דמלכא" - אוצר אמרות החת"ס)

"כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך"

בארצך" (טו, ז)

כותב רבינו האור החיים הקדוש שהקדוש ברוך הוא נותן לחם לכל בשר, ומשפיע לכל אחד כדי פרנסתו. אולם אם האדם חטא, הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו את ממונו המגיע לו, ומפקידו אצל אחרים. והוא צריך להתבזות ולנדוד ממקום למקום, כדי לבקש מעשירים את הכסף שזה בעצם שלו.

המרחקים שצריכים העניים לנדוד עבור איסוף מעותם, תלוי ברמת החטאים שלהם, יש כאלה שמספיק להם לנדוד רק בעירם. אחרים צריכים לנדוד מעיר לעיר בארצם. ויש גם כאלה שצריכים לנדוד גם מחוץ לארצם.

כמו כן, לפעמים מספיק שיתבזה מעט והוא מבקש אצל עשיר שהוא קרוב משפחה שלו, ולפעמים הוא צריך לבקש מאדם זר, וגם סוגי העשירים חלקם רכים וחלקם קשים. הכל נקבע לפי רמת החטאים שלהם, וכמה שהאדם חטא יותר, הוא נופל עם 'בנק' קשה יותר.

ובזה מפרש רבינו האור החיים הקדוש בדרך רמז את כל הפירוט בפסוק 'מאחד אחיך באחד שעריך בארצך' שהפסוק מתכוון לרמז הדרגות הבזיונות שהאדם צריך לעבור כדי לבקש כסף, מן הקל אל הכבד. 'מאחד אחיך' - שהוא קרוב משפחה שלך. 'באחד שעריך' - שהוא זר בשבילך, אבל לפחות נמצא בעיר שלו. 'בארצך' - עשיר שלא נמצא בעירו, אלא באותה ארץ. וכן על זה הדרך, המרחק נקבע לפי החטאים.

עוד כותב האור החיים הקדוש, שמי שיש לו כסף יותר מכדי צרכיו, עליו לדעת שהכסף לא שייך לו, אלא הכסף שייך לעניים ולומדי התורה, וזה רק מופקד אצלו, והוא סך הכל שומר את הכסף עבור העני, שנגזר עליו להתבזות ולנדוד, ולקחת מהעשיר את הכסף שהוא 'שלו'.

"כי יהיה בך אביון מאחד אחיך" (טו, ז)

אומר רבינו האור החיים הקדוש שהעניים, הם המיוחדים בעם ישראל, ואין לזלזל בהם מחמת עניותם, ואדרבה, ה' יתברך עשה את העני, עני, כדי לזכות אחרים במצוות צדקה ולהציל אותם מדינה של גיהנום.

ומרמזת התורה 'כי יהיה בך אביון' עליך לדעת כי הוא 'מאחד אחיך' מהמיוחדים שבאחיך, מחשובי כלל ישראל, שהקדוש ברוך הוא ייעד אותם לסבול, בשביל לכפר על עוונות ישראל, ולכן אין לאדם לזלזל באנשים עניים חס ושלום, אלא אדרבה לרוממם ולנשאם בכל האפשר.

"נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, י)

מפרש רש"י: "נתון תיתן לו, אפילו מאה פעמים". עליך להרגיל את עצמך לתת הרבה, וממילא "ולא ירע לבבך בתיתך לו", שכן ההרגל נעשה טבע.

(לוח ארז)

"ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, י)

"ולא ירע לבבך" אל תתחיל להיאנח ולהרבות דברים על מצבך הרע דווקא "בתיתך לו", בשעה שבאים לבקש ממך צדקה. (עולת חדש)

"נתון תתן לו" (טו, י)

האדמו"ר מאבוב היה מרבה לחלק כסף לצדקה. שאלו אותו: הלוא נאמר (כתובות סז) "המבזבז אל יבזבז יותר מחומשו". ענה להם: הגמרא אומרת שהטעם הוא שאם יבזבז יותר מחומשו יצטרך לבריות; ואולם רבי בין כך ובין כך צריך לבריות. אם כן, הוא יכול לחלק אף יותר מחומשו...

"ושמחת בחגך... והיית אך שמח" (טז, יד-טו)

יש מדקדקים, שהרי כבר אמר "ושמחת בחגך", ולמה חוזר ואומר "והיית אך שמח", ועוד, מה בא למעט בתיבת "אך".

ונראה לעניות דעתי לפרש על פי מה שכתב הרמב"ם (הלכות יו"ט פ"ו ה"ב) וזה לשונו: כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל לא ימשך ביין ובשחוק וקלות ראש, ויאמר שכל מי שיוסיף בזה - ירבה במצוות שמחה, שהשכרות והשחוק הרבה וקלות הראש אינה שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוונו על ההוללות והסכלות אלא על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל שנאמר "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל". הא למדת שהעבודה בשמחה, ואי אפשר לעבוד את ה' לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שכרות" עכ"ל.

וזה שאמר "והיית אך שמח" - כלומר שתשגיח שתהא שמח לבד ולא הוללות וסכלות. (אפריון)

א לוס שבת

סיפורים נפלאים פרשת ראה

"ונתן לך רחמים ורחמך" (יג, יח)

בעת עלייתו של הרב מבריסק לארץ ישראל, היו עמו באנייה המפליגה מאודסה לתורכיה עוד בני תורה רבים, אשר דאגו מראש שהאוכל שיוגש להם בדרך יהיה כשר, כיאה לבני תורה. היחיד שלא הסכים לטעום מהאוכל שהוגש שם, היה הרב מבריסק. גם לבני ביתו ולילדיו שהיו בגיל הרך, לא הרשה לאכול. ניגש רב החובל אל הרב מבריסק לברר מדוע הוא נמנע מלאכול? רב החובל שדיבר בשפה הרוסית, נזקק למתורגמן שיעביר את דבריו. תפקיד זה נטל על עצמו רבי שמחה קפלן זצ"ל, לימים רבה של צפת.

כששמע רב החובל שהרב חושש לטיב כשרות המזון, הציע שהרב ישלח שליח שירד לבטן האנייה, ויוציא דג חי מבריכת הדגים אשר שם, ויבדוק אם הוא כשר. ואח"כ יסור למחסן שעל יד המטבח, ויקבל כלים חדשים שעדיין לא בושל בהם, ובמו ידי יקלף תפוחי אדמה ושאר ירקות, ויבשלם בעצמו בסירים חדשים.

לאחר הרהור קצר, השיב הרב מבריסק: "נו, שיהיה עבור הילדים". אולם בטרם שלח את רבי שמחה לבצע את המשימה, אמר לו: "ראה להדליק בעצמך את הגז, כדי שלא נכשל בבישול עכו"ם, ואם הגוי יבעיר את הכיריים, כבה את הלהבה והדלק אותה מחדש בעצמך".

ירד רבי שמחה אל בטן האנייה, ועשה הכל כמצוותו. כאשר ראה רב החובל שהוא מכבה את הגז ומדליק מחדש, שאלו: "למה אתה חושש, לבישול עכו"ם? והרי אף אני יהודי?!". כאשר חזר רבי שמחה וסיפר את זה לרבי מבריסק, הגיב בהתרגשות: "מה? הוא יהודי?!", ומיד הוסיף ואמר: "עכשיו נגולה אבן מליבי, מאז בא אלי רב החובל, הייתי מוטרד מאד, מדוע הוא דואג כ"כ לילדים שלי? וסברתי, שמא זומם הוא משהו, שהרי דבר תימה הוא שגוי ירחם על ילדי ישראל, עכשיו כששמעתי שהוא יהודי, נחה דעתי". (להתענג בתענוגים)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

על פסוק זה סיפר הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', את הסיפור הבא:

"פעם נכנסתי בשבת קודש אל מו"ר הרב ר' משה רוזנשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת לומז'ה, וראיתי שהוא בוחן בחומש ילד שלומד בתלמוד תורה. שאלתי אותו: 'של מי הילד הזה?', הוא לחש לי באזני: 'הוא ילד של הקב"ה!', הוא הבין שאני מתפלא שאינו עונה על שאלתי, והמשיך ואמר לי: 'אילו הייתי אומר לך שהוא ילד של חיים או שמערהל היית יודע מי הוא הילד, ואם אני אומר לך שהוא ילד של הקב"ה, אתה לא יודע של מי הילד?...' "

"הגישה של מי שמחנך ילדי ישראל, צריכה להיות שהוא מחנך ילדים של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כפי שנאמר: 'בנים אתם לה' אלקיכם', ולא כמי שמחנך את הילד של חיים או

"ושמחתם לפני ה' אלוהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם" (יב, ב)

בעיר אחת חיו שני עשירים גדולי שהיו שונאים זה את זה. לימים אירס אחד את בתו עם חתן בן משפחה מכובדת ומהוללת. התקנא העשיר השני בשידוך הנאה שעשה בעל דבבו. לא עברו ימים מועטים והתברר למחותן כי חתנו הוא בעל מידות רעות ומגוננות, מיהר העשיר וקרא לשדכן ולחש על אוזנו את כל הידוע לו וביקש ממנו כי ימהר ויפטור אותו מעונשו של זה. מיהר השדכן הממולח אל ביתו של העשיר השני והציע לו את השידוך בספרו לו כי השידוך עם הראשון עומד להתבטל. שמח העשיר ונתן את הסכמתו המיידית לשידוך ולא עברו שעות מועטות והחתן ביטל את התקשרותו הראשונה והשתדך עם בתו של העשיר השני.

בהגיע זמן החתונה הוזמן המחותן הראשון ולאחר המשתה רקדו שני העשירים ריקוד של שמחה כנהוג. האחד רקד בהתלהבות על זה שזכה בשידוך והשני רקד בכל עוז על שזכה להיפטר ממנו...

כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא: הקב"ה מייפה בעיני כל אחד ואחד מישראל את משלח ידו על כן כאשר הישראל אוסף את תבואתו - הוא שמח בה ובברכתה ואילו הלוי שמח על שהקב"ה פטר אותו מכל העמל הזה...

זה מה שנאמר בפסוק: "ושמחתם לפני ה' אלוהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם". גם הלוי שמח ומדוע? "כי אין לו חלק ונחלה אתכם..."

"ונתן אליך אות או מופת" (יג, ב)

אצל הגה"ק ה"נודע ביהודה" זצ"ל לא היה עניין הקמעות נחשב בעיניו.

יום אחד באו אליו בזעקה, שייכמרו רחמיו על חולה מסוכן, שלא נמצאה לו עוד תרופה, ואין דבר שיכול להצילו אלא קמע. משראה הרב את י"אושם הרב, נתיישב ה"נודע ביהודה" בדעתו, נכנס לחדר סמוך, נטל פיסת קלף חלק, עטפו בנייר, חתמו בחותם, ואמר להם: קמע זה יישא החולה על צווארו שלושים יום, ולאחר ל' יום יפתחו את הקלף, והיה אם נמחקו בו כל אותיות הכתב, ולא נותר כל זכר להן - סימן הוא, שהחולה יקום מחוליו.

כך עשו, ומשפתחו כעבור שלושים יום את הקמע, וראו שהקלף חלק, הייתה השמחה גדולה מאוד, ומרוב שמחה החלים החולה. עוד מסופר מעשה אחר, שלאחר שעמדו והפצירו בו, נתן ה"נודע ביהודה" קמע, ורשם בו את האותיות "פיל"ד".

משהבריא החולה, ושאלו לאחר מכן לפשרן של האותיות הסתומות, השיב ה"נודע ביהודה" 'פתי יאמין לכל דבר'.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ראה

כנכנס לגדר סכנת נפשות באם יחסר לו רגילותו ב'עבד שירוך לפניו'. ואף ש'נשיא' היה, מכל מקום 'פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה', ומותר הוא - ואף מחויב, לרוץ לפניו להצילו מאבדון.

ובכלל, על האדם להיות 'משכיל אל דל' - להכנס לנבכי מחשבותיו והרגשותיו של רעהו, ולהשתדל להטיב עמו בתכלית הטובה, כמעשה הידוע על הרה"ק מסאטמאר זי"ע שפעם נכנס אליו יהודי מר נפש, ובכה לפניו על רוב צרותיו וחובותיו, כי טפלי תלויים בו, ואף זקוק הוא למעות עבור נישואי צאצאיו וכו', שאלו הרבי, ר' יהודי, לכמה מעות נצרך מע"כ בזו העת, ויען האיש ויאמר 'שלושים אלפי דולר' טבין ותקילין, פתח הרבי את הארון, והוציא משם סך עשרים ותשעה אלפי דולר, ויאורו עיני היהודי, ונהפך לאיש אחר...

בצאת היהודי שאלו הגבאים את הרבי, אם כבר נתן הרבי סכום אדיר כזה, מדוע לא מילא מבוקשו בשלימות - לתת לו שלושים אלפי דולר, ויען הרבי, אם הייתי נותן לו שלושים אלפים, היה הלה מהלך בהרגשה 'אי, אי, אילו בקשתי יותר הייתי מקבל יותר' ולא הייתה שמחתו שלימה, כמו עכשיו, שקיבל כמעט את כל הסכום שביקש, ומעתה לא יטרידוהו המחשבות אם הייתי מבקש הייתי מקבל יותר... (באר הפרשה)

"כי פתוח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו" (טו, ח)

ולכאורה הרי כתוב ואהבת לרעך כמוך, א"כ למה לא צונו שיתנו לעני כפי שהוא נותן לעצמו ולא רק מה שחסר לעני האביון. ובעזרה ש"ת יש לומר ע"פ מה שהיה אצל זקני הדברי חיים זי"ע, אשר דרכו היתה לחלק קצבה לעניים רבים, והיו עניים שכל פרנסתם היתה מזה, פעם אחת בא איש אחד לשוק למכור תרנגול הודו גדול, והביא אותו לרבנית לקנותו, אך כששמעה את המחיר הגבוה שמבקש המוכר, לא קנתה כי לא היה בידה לשאת הוצאה כזאת עבור עוף.

לאחר זמן נודע לרבנית כי התרנגול הזה נמכר והקונה היה אחד מן המקבלים הקבועים את הקצבה של בעל הדברי חיים זי"ע שכל פרנסתו היתה מהנ"ל.

ותבא תיכף ומיד לפני כ"ק בעלה האדמו"ר ואמרה לו ראה גם ראה מי הם העניים הסמוכים עליך, מה שאנכי לא יכולתי לקנות מחמת יקרו, זה העני הרשה לעצמו לקנותו.

כשמוע זקני את הדברים האלה אמר אם כן שהאיש הזה צריך גם לתרנגול הודו לשבת קודש, על כן מהיום מוכרח אני להוסיף לו קצבתו למען יהי לו די צרכו.

ולפי הנ"ל י"ל שאדרבה הכתוב בא להזהירך שלא תאמר הלא כתוב 'ואהבת לרעך כמוך' א"כ אהיה 'כמוך', והרי שונא אני את עצמי והנני יושב בתעניות וסיוגופים וכדו', וא"כ גם לעני זה אני צריך לתת יותר והוא יחיה כמוני, לכן אמרה תוה"ק 'כי פתוח תפתח את ירך' לו ותן לו 'די מחסורו אשר יחסר לו', תן לו כפי מה שהוא צריך. (אריה שאג)

שמערל. וכשם שבכל הליכותיו של אדם צריך הוא לקיים 'שיויתי ה' לנגדי תמיד', כך גם כאשר הוא מלמד ילד אחר, צריך לשוות נגד עיניו שאביו של ילד זה הוא הקב"ה. מחשבה זו תעניק למחנך סבלנות לתלמידים, והטיפול בהם יהיה שונה לגמרי. (דרשו)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

בלבו של משגיח ישיבת סלבודקא, הגאון הצדיק רבי משה טיקוצ'ניסקי זצ"ל, התעורר חשש שמא אינו מטפל כראוי בבעיותיהם החינוכיות של בני הישיבה, משום שלא למד מעולם את תורת החינוך והפדגוגיה.

פעם אחת ביקר בישיבה ראש ישיבת חברון, הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, והרב טיקוצ'ניסקי שטח בפניו את הרהוריו אודות החוסר המקצועי שלו בעבודתו, ענה לו ר' יחזקאל: "האם אתה אוהב את התלמידים? אם הינך אוהב אותם, אינך זקוק ללימוד פסיכולוגיה ופדגוגיה, או כל תורה ושיטה אחרת, כי מי שאוהב את תלמידיו מובטח שיצליח לחנכם ולהגיע איתם להישגים גבוהים ביותר". (דרשו)

"עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (יד, כב)

מעשה ברבי פנחס בן יאיר שהלך למקום אחד, ובהיותו מלומד בניסים באו אליו בני העיר והתלוננו שהעכברים באים ואוכלים תבואתם, ונוקם מרובה.

גזר ר' פנחס בן יאיר על העכברים שיתכנסו למקום אחד.

התכנסו העכברים והתחילו מצפצפים, אמר ר' פנחס בן יאיר לבני המקום, האם אתם יודעים מה העכברים אומרים? אמרו לו, לא. אמר להם, הם אומרים שאין אתם מתקנים את התבואה, היינו שאין אתם מפרשים מהם מעשרות כראוי, אמרו לו: אתה תהיה ערב שתתוקן התבואה, והסכים להם. ומאז חדלו העכברים להזיק לתבואה. (ירושלמי דמאי א, ג.)

"כי פתוח תפתח את ירך לו... די מחסורו אשר יחסר לו" (טו, ח)

אמרו חז"ל (כתובות סז:): אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו.

אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו; פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין.

והקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, דבשלמא מה שנתן לו סוס לרכב עליו ניחא, אך מה שרץ לפניו בעצמו צריך ביאור, כי הלל הזקן נשיא בישראל היה, ואסור לו לבזות עצמו - לרוץ לפני אותו עני בכדי למלא אחר שיגיונותיו שהתרגל שעבד ירוץ לפנות לו הדרך.

אלא מוכח מכאן, שיש להתייחס לרגשותיו של הזולת בגדר של 'פיקוח נפש', ואף הלל התייחס אל אותו עני

{ אז נדברו }

פרשת ראה תשע"ח | שבת ראש חודש אלול ! | גליון בין הזמנים | מקוצר | חודש טוב ומרומם!

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל גיליונות בודדים
בלבד (לא לשיבות)

בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייפוס.

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

הקב"ה מוכן להמשיך לעזור גם כשהכל כ"כ טוב...

בפרשת השבוע- ראה... התורה מתייחסת לצרות של עשירים!!!

מדובר שם במעשר שני... שכל אחד מישראל מחוייב להפריש עשר אחוז מפירותיו ולהעלות אותם לירושלים... אבל אל תשאל... יש לי בעיה... בעיה מאוד קשה... תנחש מה הבעיה???

וכי ירבה ממך הדרך... כי לא תוכל שאתו... כי יברכך ה' אלוקיך!!!

תקשיב: יש לי בעיה... הקב"ה כ"כ בירך אותי... ויש לי כ"כ הרבה פירות... שגם העשר אחוז שאני צריך להפריש... זה עצמו כמות אסטרונומית... ואני פשוט לא מסוגל להעלות כזו כמות אדירה של פירות לירושלים... כן... זה מה שהתורה מדגישה: כי יברכך ה' אלוקיך!!! כתוצאה מהברכה שה' בירך אותך... הרי יוצר מצב שהמעשר- עשר אחוז יהיה כמות מאוד גדולה ולא תוכל שאתו...

נו... איך אנחנו מתייחסים לצרות של עשירים???

אוהו... תתבייש לך... נותנים לך ואתה מתלונן?? תגיד תודה... יש כאלו שאין להם בעיות כאלו... יש כאלו שהידיים שלהם ריקות לגמרי... אז אתה... שאפילו המעשרית שלך כ"כ גדולים... אז אתה מתלונן... אתה עוד מעיז לומר שאתה נמצא בשוקת שבורה ולא יודע מה לעשות?? תשבור את הראש... תשכור חברת הובלות ותעלה את כל הפירות לירושלים... ותגיד תודה ותשתוק...

אז זהו שלא!!! התורה לא סותמת פיות... וגם לבן אדם שברוך ה' הקב"ה הרעיף עליו מלא חפניים ברכה... גם לו... בתוך המצב של הברכה... יכול להיות כל מיני קשיים טכניים... והתורה לא מתעלמת מהם... (כמובן... אם היה מדובר בטענת פינוק או בטענת וישרון ויבעט זה כבר משהו אחר... כעת אנחנו מדברים על טענה מוצדקת... טענה מתקבלת... וכי בגלל שהיהודי הזה התברך לכן אין לו זכות לפתוח את הפה... וכי אדם עשיר שחמורו רובץ בדרך רק בגלל שהוא מלא וגדוש בכל טוב מצרים... לכן אין פה מקום לעזוב תעזוב עמו...?? כן... במדינת ישראל שמאפיינת את דעת בעלי בתים ההפוכה מדעת תורה הגישה הזו מאוד רווחת... תמיד ירחמו על החלש... תמיד הוא יצא הצודק... והחזק תמיד יצא מופסד... אם אתה רוצה לנצח תהיה עובד זר... אתה רוצה לצאת צודק?? תהיה בן מיעוטים... אבל חשבון הצדק האמיתי קובע שבדיוק כמו שאסור לישא פני גדול ועשיר... כך גם דל לא תהדר בריבו... אסור לרחם על הדל יותר מהעשיר... ועל אותו משקל אסור גם להטות את דינו של העשיר לשלילה מרוב רחמים עם העני... עכ"פ התורה מתייחסת לטענה זו... ובשביל זה יש לנו את דין פדיון מעשר שני... אותו יהודי עומד ופודה את פירותיו על מעות... ומעלה אותם לירושלים... ושם באמת הוא מודה לקב"ה על שזיכה אותו שכמות הפירות שלו כ"כ גדולה עד כדי שהוא הגיע לצרות של עשירים ש"לא תוכל שאתו..."

ללמדך: שהתורה לא מתעלמת ולא מתנכרת לאף אחד!!! בשום שלב בחיים!! גם אדם שפיו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו... ואין לו שום תלונות... הכל ברוך ה' כל כך טוב... אבל יש כל מיני טרדנות... ועומס גדול כתוצאה מ... מ... ממה שזה יהיה... אם זה הבת שהתארסה ואוטוטו חתונה ויש עומס גדול... ואם זה התחייבויות כספיות שמגיעות בנסיבות משמחות ש... חס ושלום... אני מתבייש להתפלל... מה... יש לי עוד מה לבקש?? אני רק יכול להודות לקב"ה...

לא!! אתה טועה!!! נכון... להתלונן אסור... אדם שמתפלל על רוב טובה ובוועט בה זה ממש כפיות טובה... אבל אם יש לך קושי נקודתי כתוצאה מטובה שהקב"ה נתן לך... גם את התפילות האלו הקב"ה מתפלל... גם כאן הקב"ה נמצא... גם את המסר הזה צריך פעם אחת לדעת... הקב"ה לא נעלם אחרי שהוא הטיב איתך... הוא ממשיך ללוות אותך... לא רק במציאה הגדולה... אלא גם בהובלה שלה... ואם זה כבד לך... ולא תוכל שאתו רק כי יברכך ה' אלוקיך... גם כאן הקב"ה נמצא והוא נותן לנו ציווי מיוחד ששמו: פדיון מעשר שני... אז לא צריך אף פעם לסגור את הפה... הקב"ה תמיד כאן...

השעמום הבלתי נסבל של

החופש הגדול...

קצת לקראת סוף בין הזמנים... זו הזדמנות להבחין בנקודה מאוד מאוד מעניינת... **תשאל כל ילד:** מתי יותר משעמם?? האם לשבת בכיתה חמש שעות ולהקשיב לקול המונוטוני של הרבה...? או להיות בחופש הגדול בבית... לטייל... לשחק... ולהסתובב כל היום ולהיות חופשי...??

כולם יענו פה אחד **ששבת בכיתה זה הרבה יותר משעמם!!!!**

ולא רק ילדים ככה היו עונים... אלא גם אנחנו... גם אנחנו חיים רוב הזמן מתוך נקודת הנחה ברורה שהשגרה משעממת ושוחקת... ואילו דווקא החופש הוא המעניין והאטרקטיבי... ותכל'ס!!!! בינינו לבין עצמנו... עכשיו אנחנו בסוף החופש הגדול... בא נהיה כנים עם עצמנו...

מתי יותר משעמם??? באמצע השנה או בחופש הגדול???

תסתכל לי בעיניים: המציאות בשטח מוכיחה שבין הזמנים אנחנו הרבה הרבה יותר משעממים מאשר באמצע הזמן... העובדה היא שבחופש הגדול הילדים יוצאים מדעתם מרוב... מרוב מה...?? **מרב שעמם!!!!** המציאות היא שבאמצע שנת הלימודים הילדים מסתדרים איכשהו... ודווקא בחופש הם יוצאים מדעתם מרוב שעמום ומוציאים גם את ההורים משפיותם... **כל מה שנותר לנו לברר: מה הפשט בזה??? הרי זה בדיוק ההיפך מההיגיון??** ההיגיון אומר: שהקבוע... והחדגוני... והנדוש... והשגרתי הוא בדרך כלל משעמם... ואילו השונה... והחדש... והמגוון... והססגוני הוא המעניין והכי פחות משעמם...

אז למה תכל'ס... בשורה התחתונה זה יוצא ההיפך הגמור???

למה דווקא בחופש הגדול... דווקא אז אנחנו מתפוצצים משעמם???

התשובה היא מאוד חשובה... כי אם נבין אותה... זה יכול לפתוח לנו את העיניים בעוד כמה נושאים קצת יותר חשובים ומהותיים... **ובכן: תקשיב טוב טוב למשפט הבא: יסוד חשוב מאוד:**

השעמום היא מילה נרדפת לשטחיות!!!! יותר נכון: השעמום הוא תוצאה ישירה ל---שטחיות!!! מהיום תעשה מהפך בראש: עד היום ידעת ששעמום נובע מכל דבר ישן ונדוש... ש-די... כמה אפשר... תחליף... תחליף דיסק... **אז זהו שלא!!! תוציא מהראש!!!** ההתיישנות לא היא הסיבה לשעמום... אלא מאי??? **שטחיות!!!!** ברור??

קצת אני אסביר ואפרט ואמחיש את דברי...

לפניך שני אנשים שרואים משהו ומשתעממים!!! האחד... מדובר בסבא שלי שהלך לצייר וקנה תמונה אחת בודדת... ותלה אותה בסלון ביתו... הוא הסתכל עליה והסתכל... התבונן בה... באמת

תמונה יפה... הנה המפל... ותראה איך הוא משתלב עם הצוק... והנה הבית עם הרעפים... איזה יופי... איזה נוף מדהים... איזה פלאי הבריאה... במשך תקופה ארוכה הוא נהנה מהתמונה הזו והירבה להסתכל בה... עד שיום אחד די... זהו... נמאס... כמה זמן אפשר להסתכל על אותה תמונה... הגיע הזמן לגוון... והוא צדק... הגיע הזמן להחליף תמונה... טוב... הוא שוב הלך לצייר וקנה ציור אחר... עכשיו... יופי... מעכשיו במשך חודשיים כבר לא היה לו משעמם בעיניים... כי הנה... גוונתי... קצת אני מסתכל על התמונה החדשה הזו... אני אתבונן בה... האנה ממנה... ועוד חודשיים מקסימום אני שוב אתלונן שזה משעמם... כי שוב... כמה אפשר להסתכל ולהנות מתמונה אחת...

עד כאן סיפור אחד... עד כאן סבא שלי... זה תיאור של אדם נורמלי מלפני שבעים שנה... אבל!!! קצת נעבור אל... קצת אנחנו קופצים בבת אחת שבעים שנה קדימה... לעידן המצלמה הדיגיטלית...

אני יושב לי בבית... וקצת משעמם לי... ובדיוק המצלמה הדיגיטלית נמצאת בהישג יד... פתחתי אותה והתחלתי לדפדף... תנחש כמה תמונות יש לי במצלמה?? שמונה מאות תמונות!!!! התחלתי להעביר אותם אחד אחד... כמו סרט נע... הרצתי אותם... ותוך חצי שעה... זהו!!! עברתי על הכל... סיימתי לעבור על כל התמונות... נו... מה עכשיו?? קצת שוב משעמם לי... מה עכשיו אני אעשה???

ואני עומד ושואל: רבש"ע: סבא שלי... לפני שבעים שנה קנה תמונה אחת בלבד והיא סיפקה אותו במשך חודשיים... רק אחרי חודשיים נהיה לו שוב פעם משעמם בעיניים... והוא היה צריך להחליף תמונה... ואילו אני... כזה גאון עולם... שתוך חצי שעה העברתי לנגד עיני שמונה מאות תמונות... וזהו... כבר משעמם לי בעיניים??? **איך יכול להיות???**

התשובה היא מאוד מאוד פשוטה: כשסבא שלי הסתכל בתמונה **האחת והיחידה** שהייתה לו הוא **העמיק** בתמונה... הוא **התבונן** בתמונה... הוא **נכנס להווי** של התמונה... ממילא התמונה הזו העסיקה אותו ותפסה לו את העין במשך חודשיים תמימים... אבל אני?? דווקא!!!! דווקא בגלל שיש לי כ"כ הרבה תמונות במצלמה הדיגיטלית... אז בשום תמונה אני לא באמת מתבונן... ולא מעמיק... אני רק מעיף מבט מאוד שטחי על הרקע הכללי של התמונה ומיד ממשיך למאזין הבא- לתמונה הבאה... וממילא!!! היות וכל ההסתכלות שלי על התמונה היא הסתכלות היא כ"כ שטחית... ממילא אני מסוגל להעיף מבט על שמונה מאות תמונות ותוך חצי שעה אני מסיים... וכבר שוב משעמם לי...

הבנת מה קרה פה????

המושכל הראשון קובע לכאורה שככל שיש יותר תמונות ויותר מגוון ויותר צבעים ויותר מתחלף בעיניים ככה זה יותר מעניין... **אבל אם מתבוננים זה פשוט לא נכון!!!** כי דבר מתחיל להיות מעניין רק אחרי שמתבוננים בו ונכנסים לתוך תוכו... **וממילא אדרבה!!!** ככל שיש יותר כמות... וככל שיותר מגוון וססגוני... ככה אנחנו לא נכנסים לעומק ונשארים מבחוץ... בחלק השטחי... וברגע שמחברים לחלק

השטחי... אז הכל שטוח... הכל משעמם... הכל חדגוני... הכל ססגוני אחד גדול ומשעמם להחריד...

הבנת מה אמרתי?? זה כ"כ הפוך ממה שאנחנו רגילים לחשוב!!!!

אני אתן לך עוד דוגמא: כשאני נמצא בין הזמנים בבית שלי... קצת משעמם לי... אני מרגיש צורך לצאת לנופש... להחליף אוויר... אווירה... להכיר מקומות חדשים... **ואז... מה אני עושה??** נוסע לקיט בירושלים!!! ושם... שם הכל חדש... הכל שונה... כל הפרצופים שונים... המכולת שונה... הסגנון שונה... הכל כ"כ מגוון וחדש ושונה... **ובכל זאת!!!!** כפי שכבר הזכרתי אחרי יומיים אני פתאום מוצא את עצמי משועמם להחריד!!!! הרבה הרבה יותר ממה שהייתי משועמם בבית שלי!!!!

ושוב נשאלת השאלה: הרי זה ההיפך מההיגיון: בשלמא בבית שלי, הכל מוכר, הכל נדוש, כאן באמת הכל משעמם ובצדק... אבל אם נסעתי לנופש, וכאן הכל כ"כ מעניין ומגוון... איך יכול להיות שדווקא כאן בנופש אני מסתובב כארי בסוגר מרוב שיעמום?? **ושוב... ההסבר הוא מאוד מאוד פשוט:** כשאני נמצא בנופש ואני יוצא לרחוב, אני רואה אלפי דמויות חדשות, כל מיני פרצופים חדשים, כל מיני סגנונות אחרים, והכל עובר לי כמו סרט נע מול העיניים... אמנם הכל חדש... ומגוון... ומעניין... **אבל רץ!!!!!!!** **רץ מול העיניים!!!!** ראיתי פרצוף חדש... נו... ו... הלאה... אין לי מה להמשיך להסתכל עליו... כי אין לי שום דבר איתו... אני לא מכיר אותו... המראה שלו לא אומר לי כלום... רק ראיתי פרצוף והלאה... לפרצוף הבא... והנה אני רואה מכולת... והנה אוטובוס... והנה עוד בנין מעניין... ועוד חלון ראווה... הכל יפה וחדש אבל... אבל הלאה... אין לי מה להתעכב בזה... זה בדיוק כמו לראות אלבום ענק שיש בו אלף תמונות... אמנם אלף תמונות זה הרבה מאוד... אבל אם אני מעביר אותם כמו סרט נע... אני מדפדף ומדפדף עד שזהו... נגמר האלבום... סוגרים אותו, ומה עכשיו...?? **זה בדיוק מה שקורה כשאני נמצא בנופש!!!!** אמנם הכל חדש והכל מגוון, וראיתי המון דמויות ופרצופים שמעולם לא ראיתי, אבל זהו, גמרתי לדפדף בראיה שלי את כל המחזות החדשים שראיתי... גמרתי לשזוף את עיני, ותכל'ס, זהו... קצת נשארת בלי כלום... אני משועמם... אין לי כלום...

לעומת זאת!!! כשאני נמצא בבית שלי ובשכונה שלי, אמנם כל הפרצופים מוכרים... וכל הרחובות והמודעות והסגנונות... הכל ישן ונדוש... אין פה שום דבר חדש ומגוון ומעניין... **אבל!!!** את מה שאני רואה ומי שאני רואה, זה אנשים שמוכרים לי, זה אנשים שיש לי איתם רקע קצת!!! קצת יותר מעמיק... זה לא דמויות שטחיות לגמרי לגמרי שזזות לי מול העיניים כמו סרט נע וממשיכות הלאה...

אני אפרט טיפה כדי שתבין: כשאני עובר בחדר מדרגות של הבנין שלי ואני פוגש את השכן שלי... אני לא רואה פה עוד איזה תמונה חולפת, כי... כי זה

הרגעים האלו... **אבל!!! תחשוב רגע על חבר שלך...** שבייחס לרגעים האלו הוא באמת מסודר... יש לו את המכשיר הזה שהוא תמיד יוכל לראות קליפים וסרטונים חרדים שאתה נקרעעעעע מצחוק... והכל כמובן כשר ומעניין ומעביר את הזמן...

אבל!!! קח בחשבון שלאותו חבר יש יותר והרבה יותר מכמה וכמה רגעים שהוא לא יכול רח"ל להסתכל במכשיר הזה... אם זה בגלל שהבטריה נעבאך נגמרה... או שהוא בדיוק באמצע הצום ששמו שבת קודש (ועוד מעט יהיה לו שני ימים של ר"ה פלוס שבת...) ואתה יודע מה זה הרגעים האלו בשבילו?? **אין!!! אין לו כלום!!!** אין לו שום תוכן... אין לו על מה לקבור ולהלביש את המחשבה שלו... כי הכל שטוח לגמרי... הוא כ"כ התרגל שהמחשבה שלו מרצדת לפי הקצב של ההודעות והסרטונים. שהוא לא יכול למקד מחשבה בלי זה... המחשבה שלו לא יכולה להתמקד במשהו אחד יותר מעשר שניות!!! **תבין את זה...** אז נכון ש-לך יש כמה רגעים בשבוע שנורא משעמם לך וכאן אולי אתה מקנא באותו אחד שיש לו איך להעביר את הרגעים האלו... אבל תחשוב עליו כמה רגעים יש לו שהוא בלי זה... והוא לא יודע מה לעשות עם עצמו...

אם סבא שלי היה מדמיין שיבא יום ויהיה אפשר להחליף תמונה לא פעם בחודשיים... אלא אלף תמונות בעשר דקות... הוא היה משתגע מהתפעלות... אבל נראה לי שהוא היה מוותר על זה באדיבות... כי... כי מה יהיה בעשר דקות הבאות...

ולסיום: טיפ קטן לחודש אלול: אתה רוצה להתכונן לימים הנוראים?? תבחר לעצמך כמה משפטים קצרים וקולעים מהספרים הקדושים... משפטים שהיית רוצה להפנים אותם... (אם זה בענייני בטחון או יראת שמים או אהבת ה'... כל אחד ועניינו...) ותחליט שאתה לוקח את המשפטים האלו... רק אותם... וחוזר עליהם ומשנן אותם **כמה וכמה פעמים ביום**... וכל פעם אתה חוזר עליהם שוב ושוב עד שאתה מתחבר באמת למשמעות של מה שאתה אומר... זהו!!! נכון שזה נשמע משעמם?? נורא משעמם!!!

אז תעשה את זה ותחזור אלי... קח בחשבון שאתה לפתע תגלה עולם קסום... עולם הכי הכי מרתק שיכול להיות... שבשפה התורנית קוראים לו עולם המוסר!!! עולם שרוב העוילים בורחים ממנו "מרוב שהוא משעמם..."

אבל כפי שסיכמנו... למרבה האבסורד דווקא המשעמם ביותר הוא המרתק ביותר... למבינים בלבד... תנסה את מה שאמרת... אתה תהיה בהלם... אתה תגלה עולם שלא הכרת אותו... עולם הפנימי של הנפש שהוא העולם המרתק היחיד שקיים בעולם המשעמם שלנו...

לשאינם משועממים בלבד!!!

הרבה מאוד מאיתנו חושבים שמי שיש גישה חופשית לאינטרנט (כמובן כשר...) הוא בן אדם שאף פעם לא משעמם לו... לי משעמם!!! אני לפעמים מסתובב סביב עצמי... למה?? כי זהו... מיציתי... הכל פה כבר נדוש ומשעמם... **ואילו הוא???** הוא חוגג... הוא כל הזמן מדפדף עם האצבע... כל הזמן קופץ מאתר לאתר... וממילא אף פעם לא משעמם לו שם...

זו טעות מאוד גדולה!!! כי מי שקצת מבין עניין הרי כל ה"קפיצה והדילוג" הזה מאתר לאתר הם הם פסגת השעמום... מרוב שעמום הוא כל הזמן חייב לנבור שם... **מה אני מתכוין???**

זה בדיוק כמוני... שיש לי במצלמה הדיגיטלית אלף תמונות וכתוצאה מהכמות הזו התרגלתי לרפרף במהירות את התמונות ותוך חצי שעה... זהו... סיימתי לראות את כל התמונות... ו... ונו... מה הלאה... משעמם לי... ראיתי כבר את הכל... כעת אם תרצה להעסיק אותי למשך עוד חצי שעה... אתה חייב לספק לי עוד אלף תמונות חדשות...

נו... אז אם הצליחו בחסדי שמים לגייס לי עוד אלף תמונות... שיעסיקו אותי גם בחצי שעה הבא... אז אני כבר לא משועמם??

בדיוק ההיפך!!! אני אבי אבות המשועממים!!! אני עד כדי כך משועמם ושטחי ורדוד שאני צריך כל חצי שעה להעביר ולשזוף לנגד עיני עוד אלף תמונות חדשות שלא ראיתי בחצי שעה הקודמת... רק זה מה יכול למלאות לי את הזמן... **הבנת את הרעיון?? אותו דבר כאן:**

בן אדם שהתרגל להיות כל הזמן מחובר לוואצפ וכדו'... במילים אחרות זה בן אדם שהתרגל להעסיק את עצמו באמצעות תמונות והודעות וחדשות שמתחלפות **כל הזמן נון סטופ נון סטופ נון סטופ!!!** ממילא הוא צריך כל הזמן מידע **חדש** שמתחלף ומשתנה כל רגע מחדש וכל זה בשביל לשרוד את השעמום הנוראי שלו... אז תנוח דעתך... לא צריך לדאוג מ עליו... כי המשחתה הזו ששמה אינטרנט מצליחה לספק לו את הכמות המטסטטורפת של החומר השטחי שישזוף לו כל רגע כל רגע מחדש את העין ואת המחשבה השטחית כדי שהוא לא ימות משעמום...

אלא שאז!!! אתה ואני ועוד כמה אנשים שפויים בעולם שלא נמצאים בעצמת השטחיות הזו... ואנחנו עדיין מסוגלים להסתכל עמוק עמוק בתוך העיניים של הילדים שלנו ולשחק איתם ולפטפט איתם ולהסתכל מהחלון ולפגוש את השכנים ולהגיד להם שלום יפה... זה ממלא אותנו... **אז מי פה המשועמם הגדול???** אני ואתה שיש לנו תוכן אישי ופנימי משלנו ואנחנו לא צריכים כל רגע לדפדף לחומר הבא כדי שיתפוס לנו את המחשבה וישמור עלינו מתמהון לבב... או הוא???

עכשיו: שלא תבין לא נכון... אני מבין אותך... סוף סוף לכל אחד מאיתנו יש את השעות או הרגעים האלו... העייפים האלו... שאין לי כח לחשוב על כלום... ואין לי כח לדבר עם אף אחד... וכעת הכי כיף היה אם הייתי יכול ככה לפתוח איזה מכשיר ולהתחיל לשזוף את העין מה התחדש היום בעסקונה החרדית... וכמה קריאות היה היום לאיחוד הצלה... כן... יש לנו את

השכן ר' קלמן עם כל הרקע שיש לי איתו (חיובי או שלילי...) ואז תוך כדי שאני רואה אותו חולפת בי מחשבה... אה... מה קרה... השנה הוא לא השכיר את הדירה שלו לקייטנים?? למה... אה... נזכרתי... שנה שעברה עשו לו סקנדל בבית... הלאה... אני ממשיך ואז אני מגיע למכולת... רגע... לאיזה קופה ללכת? איפה הקופה היא הכי זריזה... רגע... מה קרה... עשו פה שינוי במחלקת ירקות... העבירו את זה לצד השני?? **אתה קולט מה קורה פה עכשיו???** כשאני מהלך באזור הישן והמוכר לי... אני עירני... היות ואני עובר במקום שיש לי איתו היכרות קצת יותר מעמיקה... אז המראות לא לגמרי חולפות על פני זהו... אלא אני מחובר לתוכן טיפ טיפה **פחות שטחי** ממחזה חיצוני לגמרי...

כשאני נכנס למכולת בירושלים... הכל חדש... אבל באותה מידה גם שטחי... אין למחשבה שלי על מה להיתפס... ואילו במכולת של השכונה שלי... אמנם הכל מוכר ונדוש... אבל אני מסתכל על המחירים ונזכר שבוע שעבר היו מבצעים יותר זולים... זה לא נגמר רק במחזה החיצוני לגמרי... אני מחובר טיפ טיפה לתוכן קצת יותר פנימה מאשר החיצוני לגמרי... **זה המון!!!!!!** אתה קולט??

בא נשאל ככה: מה יותר מעניין?? לפגוש עשרת אלפים איש שמעולם לא ראיתי אותם ואין לי איתם כלום... לא יודע עליהם כלום... או לפגוש שני חברים בלסד שיש לי איתם הכירות מנימלית?? **תענה לי תשובה!!!**

המושכל ראשון אומר שברור שלראות עשרת אלפים איש זה הרבה יותר מעניין וססגוני... אבל עם קצת שכל... ועם קצת התבוננות... **לא!!!** לראות עשרת אלפים איש זה להעביר עשרת אלפים תמונות מול העיניים... יתכן שזה יארוך לך שעה להעביר כ"כ הרבה דמויות... אבל באמצע אתה תרדם מרוב שעמום... אבל לדבר עם שני חברים ולהחליף איתם חוויות הכי שגרתיות מהשטעטאלע. זה כבר יכול יותר לעניין אותי. **הבנת את העוקץ פה?? הבנת איזה הפוך זה ממה שאנחנו רגילים לחשוב???**

זו הסיבה ולא אחרת--!!!!!! למה אנחנו כ"כ משועממים דווקא בחופש הגדול... כי כשאתה נמצא באמצע הזמן... באמצע השנה... באמצע השגרה ה"משעממת" ביותר... אבל השגרה הזו טומנת בחובה עקביות ומשמעות מסוימת... אני פוגש אנשים שאני **באמצע** איתם... **באמצע** עסקים איתם... אני **באמצע** להתעצבן עליהם... או **באמצע** שיחה איתם... ממילא דווקא השגרה השוחקת הזו היא לא משעממת... (כן יש ליאות... ליאות זה משהו אחר... ליאות זה לא שיעמום... אלא סוג של עייפות נפשית... בדרך כלל האנשים הכי פחות משועממים... דווקא הם נשחקים ונלאים וצריכים להחליף אור לא מרוב שעמום... אלא מרוב עומס של אי שעמום...)

עד כאן ברור??? אם את זה הבנו... כעת נבין משהו מאוד מאוד חשוב:

נגשת לסנהדרין ושאלת אותם מה לעשות??? הוא מרכין את ראשו ואומר ביבושת... אשתי היקרה... לא נעים לי... אבל שכחתי!!!! מה שכחתי??? שכחתי להתפלל על כל הבעיות שלנו?? מה פירוש שכחתי??? איך שכחתי?? לא יודע... אני לא יודע מה קרה לי... ברגע שהגעתי לירושלים פתאום כל מלאכתך נהייתה עשויה... אבל באמת עשויה... זה לא היה סתם דימיון... אלא באמת לפתע חזרה בי ההכרה החזקה שאין עוד מלבדו ואין מה לדאוג... ופתאום לא היו לי שום שאלות ושום בעיות והכל נהיה טוב...

הסיפור הזה שאני מספר זה פסוקים מפורשים בתהילים עג... אסף מתאר יהודי שבור לב שיש לו ספקות באמונה... ואני כמעט נטיו רגלי... כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה... והוא מתאר שם באריכות את כל העגמומיות והצער של יהודי... עד!!!! עד אבא אל מקדשי א-ל אבינה לאחריתם... ברגע שהגעתי לבית המקדש פתאום הכל נהיה מובן... כל השאלות נעלמו...

וככה היה בבית המקדש... אטמוספירה של הכרה מוחשית באין עוד מלבדו!!!! יהודי היה נכנס לבית המקדש... ופתאום הוא התחיל לפזר כספים על ימין ועל שמאל... מה יש לדאוג... הרי אין עוד מלבדו... לוו עלי ואני פורע... ואז הוא היה יוצא מבית המקדש וחוזר לגודל הטבעי ולמדרגה הטבעית שלו ופתאום הוא לא היה מוצא ידיים ורגלים... רגע... המדרגה של הבטחון הזו לא מתאימה לי... מה עושים??? ממילא!!!! התעורר בירושלים צורך מיוחד של איפוס נתונים!!!!

כל יהודי שנכנס לירושלים ידע שכרגע אני נכנס למקום האמיתי ביותר ששם כל מלאכתך עשויה... אבל מה אעשה... שאני לא אוהב במדרגה הזו... וממילא גם כשאני אהיה שם... אני צריך כל הזמן לשמור קשר עין עם חובת ההשתדלות שמתואמת עם המדרגה האמיתית שלי... ובשביל זה!!! בשביל זה היה מקום מיוחד מחוץ לירושלים שכל אחד היה כותב לעצמו כמה תזכירים... איפה אני באמת אוהב... א. אני אוהב במדרגה שאני לא יכול לבזבז יותר מחומש לצדקה... כן... עוד מעט אני אכנס לירושלים ושם אני כבר לא אבין את זה... אני אתעלה לעשר טפחים מעל הקרקע ואני כבר לא אראה כסף בעיניים... ב. יש לי כמה דברים שאני צריך להתפלל עליהם... על שידוך, ועל חוסר מצב רוח, ועל פרנסה, כן... עוד מעט אני אכנס לבית המקדש ופתאום אני לא אבין מה יש בכלל להתפלל... הרי הכל טוב... אין עוד מלבדו... ואני מוכן לקבל יסורים באהבה למענו יתברך... אז זהו!!! שבשביל זה אני כעת נמצא עדיין כאן מחוץ לירושלים... ובשביל זה אני רושם לעצמי בתזכירי שזו המדרגה הטבעית שלי... כדי שגם כשאהיה בירושלים לא אאבד קשר עין עם המצב הטבעי שלי... שאזכור להתפלל על המצב הזה...

זה אולי הפשט במדרש הזה... זה היה התפקיד של אותה "כיפה של חשבונות שחוז לירושלם וכל מי שהיה רואה להשכר היה רץ ומחשכ שם" המטרה של הכיפה הזו הייתה להזכיר לכל אדם שנמצא בירושלים וטיפס לגבהים באמונה חושית ובטחון גמור בחי העולמים... שההלו... חכה... תשמור קשר עין עם היום שאחרי... כמו שבשבת צריך לזכור שיש מוצאי שבת וצריך לעשות הבדלה... כך בירושלים צריך לזכור שיש חוץ לירושלים וכשאני אצא מירושלים אני שוב חוזר לגודל הטבעי שלי... למדרגה הרגילה שלי...

כל מה שנותר ליהודי שכבר היה נמצא בירושלים... להרחיב את ירושלים עד דמשק!!!! לקחת את האמונה חושית שהוא היה פוגש בתוכי ירושלים ולהוציא אותה יחד איתו גם מחוץ לגבולות ירושלים... לחיות את האמת הזו גם בלי גלגלי עזר... גם בלי השראת השכינה... שזה יגיע מהכרה שכלית ופנימית... ובאותה מידה!!! אנחנו... שגלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין לנו את המפגש עם האמונה חושית הזו שהייתה בירושלים... הרי לנו יש אמנם עבודה כפולה!!! אנחנו צריכים להתחיל מאפס!! אבל עכ"פ עיקר העבודה שלנו מתחילה משבת קודש... שם אנחנו צריכים להשקיע באמונה חושית שאין עוד מלבדו וכל מלאכתך עשויה... לחיות את זה ולהפנים את זה... ובשביל זה יש לנו כח ששמו איסור עשיית מלאכה... וחייב עונג וכבוד שבת ובאמצעות ההנהגות האלו יש לנו כח מיוחד להקנות בעצמנו את ההכרה באין עוד מלבדו... וכשנצליח לחיות את זה בשבת קודש... כעת צריך לצאת מגבולות השבת ולפרוץ גם לתוך השבוע... לזכות להיות תלמיד חכם בחינת שבת... להכיר שאלביא דאמת אין מה לדאוג... הכל בגזירת עליון... וגם אם אתאמץ בעצות ותחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה...

בפרשת השבוע אנו רואים שירושלים עיר הקודש נקראת באופן רשמי עיר השמחה!!!! ובאת שמה והבאתם שמה... ואכלתם שם לפני ה' אלוקיכם ושמחתם בכל משלח ידכם... ושוב לאחר כמה פסוקים... והיה המקום אשר יבחר ה'... שמה תביאו... ושמחתם לפני ה' אלוקיכם... בקיצור: פעמיים כתוב בפרשה שירושלים זה עיר שבה היו שמחים... כמו שאנחנו שרים ביה-ריבון עלם... אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין... ובכן:

במדרש איכה יש מימרא מאוד מעניינת, 'י יוחנן כסס רשב"י אמר כיפה של חשבונות היתה חוץ לירושלם וכל מי שהיה רואה להשכר היה רץ ומחשכ שם שלא יאל חוץ לירושלם מלעטער לקיים מה שנאמר משוש לכל הארץ,

כתוב כאן: שירושלמי שלא היה ניהול חשבונות בירושלים!!! כל ירושלמי שרצה לבדוק את המצב חשבון שלו... היה צריך לצאת חוץ לירושלים... ושם!!! שם היה איזה בית מחוץ לחומה ששם הוא היה מחשב את החשבונות... ולמה??? כי בינינו... אני לא צריך לספר לך שלפעמים כשבן אדם נכנס לעמדה בבנק ומבקש דף פירוט לתנועות אחרונות בחשבון... לפעמים התוצאות הם לא כ"כ מעודדות... ולפעמים גם מלחיצות... מדיאגות ומצערות...

אז זהו שירושלים נקראת משוש כל הארץ... ובירושלים אסור להצטער... לכן אם אתה רוצה פירוט חשבון... אתה מוזמן לצאת מירושלים... כי כאן אסור להצטער... תצא מירושלים... תצטער שם... תאנח שם... תשאיר שם את העצבות ותחזור בחזרה שמח...

השאלה מתבקשת מאליה:

אני לא מבין... אם המצב בחשבון הוא לא מעודד... אז זה רודף אחרי לכל מקום... זה לא משנה איפה אני נמצא... וגם לא משנה איפה אני מחשב את זה... גם אם הבנק יהיה מחוץ לירושלים ושם הצטערתי לגלות את האובדן... לכן מה??? לכן כשאני אחזור הבייתה אני אשאיר את האובדן מחוץ לירושלים??? הלוואי... רק תגלה לי איך עושים את זה... אני מחוץ לשלם עמלה...

הביאור בזה הוא כך:

לאורך כל הדרך רואים שיש דימיון בין ירושלים לשבת קודש!!! שניהם נקראים קודש!!! בשניהם יש דין שמחה!!! ובשניהם אדם נפגש עם אין עוד מלבדו ומבין שהכל מסודר והכל טוב... וכל מלאכתו עשויה... כל ההבדל בין שבת לבין בית המקדש... שבשבת זה אמונה!!! כשאני מגיע לשבת אני מצד עצמי לא מרגיש שכל מלאכתי עשויה... אבל אני צריך להאמין בזה!!! אני צריך להאמין שאלביא דאמת הקב"ה עושה את הכל ואני רק בובה... כאן זה כבר תלוי עד כמה אני מתכוון לשבת... ועד כמה אני עובד ומעצים את האמונה הזו בתוך תוכי... אם אכן אצליח הרי "יונה מצאה בו מנוח ושם ינוחו יגיעי כת... לנפש מצרה תסיר אנחה שבת מנוחה... עד כאן שבת!!! אבל בבית המקדש???

כאן כבר לא היה צריך אמונה!!! בבית המקדש היתה השראה מוחשית... כל בן אדם מוטרד ומודאג מה יהיה... אשתו שלחה אותו לבית המקדש... לך... לך תתפלל... לך תצעק לקב"ה שיעזור לנו עם החובות... שישלח שידוך לבנות... ושהלחץ דם יתייבש... הוא עזב את הבית באנחה והתחיל להעפיל לכיוון ירושלים... במשך כל הדרך מצחו היה חרוש דאגה... מה יהיה... כ"כ הרבה בעיות... מאיפה אני אשיג עוד הלוואה... ומה יהיה עם המשכנתא... ומה עם שידוך... ואז לאט לאט הוא היה מתקרב לירושלים... וככל שהוא היה מתקרב ככה לאט לאט הוא הלך ונרגע... ההשראה של בית המקדש כבר מרחוק התחילה לפעם בתוך תוכו... והוא פתאום התחיל להרגיש חזק חזק מבפנים... רגע... בעצם אין עוד מלבדו!!! אפס זולתו!!! אז מה אני דואג... הכל בגזירת עליון... וכשהוא היה כבר יותר מתקרב... ורגליו היו כבר עומדות בשערי ירושלים... אז בכלל... שלוה פנימית ננסכה בו... והוא כבר לא הצליח להבין מה... מה הטריד אותי מקודם?? ממה דאגתי?? הרי אין עוד מלבדו... וידעתי כי הנני בידך... אז מה יש לדאוג... הכל טוב... ואז כשהוא כבר נכנס לירושלים... הוא היה שמח וטוב לב... הוא שכח לגמרי מכל הצרות והטרדות... ו... וכשהוא הגיע לבית המקדש והוא ראה את השופרות- קופות של הנדבה לבדק הבית... הוא לקח את שארית הכסף שעדיין נותרה לו ותרם אותה בספונטניות לזהב עבור הכפורת... הוא שכח להתפלל על מה שחסר לו... הוא רק היה עסוק בשבח והודאה לה... והתבטלות והשתחוואה לאין עוד מלבדו שהכל בידו...

הוא חזר הבייתה... וככל שהוא מתרחק מבית המקדש כך לאט לאט הוא חוזר שוב לבוץ... פתאום הוא מוצא את עצמו שוב דואג... רגע... מה יהיה עם שידוך לבנות המתגברות?? ומה יהיה עם החובות שעלו עד הצואר?? הוא מגיע הבייתה ואשתו מקבלת אותו בדריכות... נו... התפללת עלינו בבית המקדש??